

S U C C U L E N T A

ORGAAN VAN DE NEDERL. VEREENIGING
VAN VETPLANTENVERZAMELAARS

18E JAARGANG

- 1936 -

INHOUD

Alle drie Aloë variegata . . .	183	Jaarverslag	1935	27
Apicra pentagona 90, 98,	169	Jubileum Chr. De Ringh.		161
Arg yroderma	186	Keuringscomité voor succulenten		64
Begrooting voor 1936 .	16	Leekenhockje 8, 25, 45, 62, 77, 92,		108, 124, 139, 173, 189
Behandeling van onze Mesems	10,	Limosella Merenskyana . . .		108
23, 40, 56, 73, 87, 102,		Lithops		74
119, 132, 150, 164,	181	Lithops Jacobseniana		104
Bloeiende Rotsactus . . .	178	„ V a n z y l i i 94, 114		
Boekbespreking 32, 48, 64,		Melk als cactusmest		93
127, 159, 192		Merkwaardige knopvorming bij		
Bryobia	54	Gymnocalycium Mihanovichii		177
Buitenlandsche bijdragen .	12, 74	Monsonia multifida		129
Cactussen in den ongeschermden		Neonlicht — ook voor succulen-		
platten bak	57, 67	t e n ?		142
Ceropcgia fusca C Bolle .	181	Nieuwe Kringen		15
Conophytum	12, 33	Ons orgaan		2
Crassula falcata	110	O p d e n U i t k i j k 192		
De spinnencactus	158	Op reis naar een der rijkste cac-		
Dintheranthus en Lapidaria .	168	tusgebieden ter wereld .		3, 18
Dubbelgangers.	95	Over Hylocereus undatus .		114
Een boek over Sempervivums	153	Over Opuntia curasavica		81
Een goed en goedkoop cactus-		Paaschcactus		52
kasje	20	Pelecyphora asselliformis		151
Een jubileum	15	Phyllocactusbloei		84
Een niet algemeen voorkomende		Rebutia e 49, 65, 104, 120, 134		
Euphorbia	43	Rebutia of Lobivia?		145, 165
Eindstandige bloemen bij Helio-		Rectificatie		32
cercus speciosus en Aporocac-		Sanseviera Zeylanica		42
tus flagelliformis	156	Sedum nutans		179
Goedkope kasverwarming	38	Senecio stapelioides		17
Gymnocalycium denudatum . .	158	Titanopsis		172
„ Mihanovichii .	166	Twee mooie Ferocactussoorten .		143
Haworthia asperula	72	Veel zegen in het nieuwe jaar		
„ Chalwinii	36	Vragenrubriek		110
„ limifolia	162	Ware woorden		175
„ planifolia	55			
Hylocereus undatus	114			

ALFABETISCH REGISTER DER PLANTENNAMEN

De vet gedrukte cijfers verwijzen naar de afbeeldingen.

<p>Acrodon bellidiflorum 57, 133, 164 „ subulatus 57 Aloë spirella var. quinquanguláris 101 „ variegata 184 Aprica pentagona 90, 98, 169 „ — var. bullulata 91 „ — „ spiralis 100 „ — „ spirella 91, '98; 171 „ — „ torulosa 98, 101, 170 „ — „ Willdenowii 91, 99 „ spiralis 91 Aporocactus Conzattii 96 „ flagelliformis 95, 156, 157 „ flagriformis 95 „ Martianus 96 „ Mönnighoffii 96 Argyroderma angustipetalum 12 Argyroderma De Laetii 188 Cereus Mallisonii 95 „ peruvianus var. monstrosus 179 „ Smithii 95, 151 Ceropegia fusca C. Bolle 181 Chamaecereus Silvestrii 5 Cheiridopsis candidissima 88 „ Marlothii 119 Conophytum apiatum 88 „ bilobum 102 „ cupreatum 33 „ fraternum 14, 15 „ gratum 13 „ kubusanum 14 „ literatum 35 „ Marlothii 14 „ Meyerae 35 „ multicolor 36 „ odoratum 34 „ robustum 12 „ uvaeforme 34 „ Wetstcinii 88, 102, 133 Crassula falcata 110, 111 „ perfoliata 112 Dinteranthus 168 Echeveria leucotricha 112 Echinocactus Fiebrigii 67 „ Pfeifferi 144 „ setispinus var. Ca- chetianus 59 „ Steinmannii 67 Echino rebutia pseudo deminuta 66 „ robustiflora 123</p>	<p>Epiphyllum Gaertneri 10 „ Makoyanum 10 Euphorbia pulcherrima 43, 44 Ferocactus glaucescens 143, 144 „ Lecontei Frithia pulchra il, '87: 103 Gibbaeum album 74 „ dispar 74 151 „ perviride 74 „ pilosum 74 „ pubescens 74 Gymnocalycium denudatum 158 „ — var. paraguay- ensis 159 „ Mihanovichii 167 177 „ — var. rosiflora 166 Haworthia asperula 72 „ Chalwinii 36 37 „ limifolia 162 163 „ planifolia 55 Heliocereus spcciosus 156 157 Hylocereus undatus 114, 115, 116, 117, 118 Lapidaria 168, 169 Limosella Merenskyaana 10 8 Lithops commodum 11 „ Elisabethae 103 „ Erniana 11, 76 „ fulviceps 12 „ gracilidelineata 77 „ Jacobseniana 25 104 „ Julii 11 „ lactea 11 „ laterita 12 „ Lydiae 12 M a r t h a e i l: 74, 75 „ mickbergensis 12, 104, 133 134 „ opalina 133 „ pseudo truncatella 103 120 „ Ruschiorum 76 „ Schwantesii 77 „ South Pockenbank 11 „ Ursulae 25 „ V a n z y l i i '94' 114 Lobivia breviflora 147, 148, 150 „ cinnabarina 148 „ euanthema 146, 148, 1 6 5 „ famatimensis 146 „ Haagcana 19, 20</p>
---	---

Lobivia	Jajoiana	148	Rebutia	Einsteinii	18, 19
"	Janseniana	6	"	Fiebrigii	66
"	leucantha	7	"	minuscula	51
"	mistiensis	149	"	- aurea	106
"	neo-haageana	146, 149	"	- cristata	50
"	rehutioides	149	"	oculata	146
"	Staffeni	7	"	pilifera	135
"	Tegeleriana	149	"	pseudodeminuta	66, 67
Mamillaria	Parkinsonii cristata	79	"	pygmaea	67
"	plumosa	141	"	robustiflora	123
Mediolobivia	disciformis	134	"	r u b r i v i r i d e	137
"	turbiniformis	124	"	senilis	146
Mesembrianthemum	amoenum	128	"	Spec.	121
"	aurantiacum'	128	"	xanthocarpa	146
"	criniflorum	128	"	var. coerulescens	146
"	Peersii	128	"	violaciflora	146
Mansonia	mulifida	129, 130	Rhipsalidopsis	rosea rosea	52, 53
Oophytum	nanum	103	Rhipsalis	cassytha	9
"	oviforme	103	"	crispata	9
Opuntia	curassavica '81: Si.	83	"	Houlettiana	8, 9
"	vulgaris	93	"	pachyptera	9
Oreocereus	Irigoyeni	18	"	paradoxa	10
Parodia	microsperma macrancistra	5	"	rhombea	9
Pelecyphora	asselliformis	151, 152	"	salicornioides	9
Phyllocactus	Ackermannii	110	Rochea	coccinea	128
"	alatus	84, 87	"	falcata	111
"	hybride	85	"	perfoliata	112
"	hybr. Dante	87	Sansiviera	Zeylanica	42
"	" Triomphe des Anthirux	86, 87	S e d u m	Nutans	180
Pleiospilos	Nelii	133	Sempervivum	. . . . .	153 154 155
Poinsettia	pulcherrima	44	"	Funkii	89
Rebulobivia	Haagei	20	Senecio	stapelioides	17
"	pilifera	135	Setirebutia	disciformis	134
"	rubriviride	137	"	turhiniformis	124
Rebutia	deminuta	67	S t o m a t i u m	albo-roseum	133
"	dasyphrissa	146	Titanopsis	calcareum	172
			"	Schwantesii	88, 172

DIVERSE AFBEELDINGEN

Cactusgroep	2
Cactuslandschap	4
Chr. De Ringh (portret).	161

Stukken voor de Redactie te zenden vóór den 15en der maand aan: G. D. DUURSMA, Achter de Hoven 114 bis, LEEWARDEN.	Redactie: G. D. DUURSMA. J. M. VAN DEN HOUTEN. Girorekening No. 133550 - DRUMPT bij Tiel.	Alle correspondentie te richten aan het Secretariaat Adres: Mej. J. J. E. v. D. THOORN, Amalia van Solmsstraat 80, DEN HAAG.
Bestuur: CHR. DE RINGH, Voorzitter, Hilversum, van Ostadelaan 23; Mej. J. J. E. v. D. THOORN, Secretaresse, den Haag; B. TH. KRABBENDAM, Penningmeester (tijd.), Drumpt bij Tiel; G. D. DUURSMA, Leeuwarden, Achter de Hoven 114 bis; J. M. VAN DEN HOUTEN, Rotterdam, Mathenesserlaan 364.		

VEEL ZEGEN IN HET NIEUWE JAAR.

De gewoonte getrouw roepen wij in ons orgaan op de eerste bladzijde van de eerste aflevering van het Nieuwe Jaar onzen leden een welgemeend Veel Heil en Zegen toe.

Deze gewoonte is geenszins sleur geworden, wij grijpen gaarne de gelegenheid aan onzen leden, waarmede wij ons in vriendschap verbonden voelen, een goed en gelukkig jaar toe te wenschen. De band tusschen Succulenta en de meeste harer leden is vaak reeds vele jaren oud. Na een correspondentie over een plant of een boek, over löss of Maltaklei kunnen we vele Succulentaleden tot onze trouwe bezoekers en vrienden rekenen. Ook de liefhebbers onderling hebben vaak zulk een cactusvriendschapsband gesloten.

Naast voorlichting op alle gebieden de Succulenten betreffende en het bevorderen van de studie, het kweeken en verzamelen van Cactussen en andere Vetplanten, rekenen we het versterken der Cactusvriendschapsbanden tot de taak der Vereeniging. Wij hopen ook dit jaar in deze taak niet te kort te schieten.

Best wishes for a happy and prosperous New Year to our friends in foreign countries.

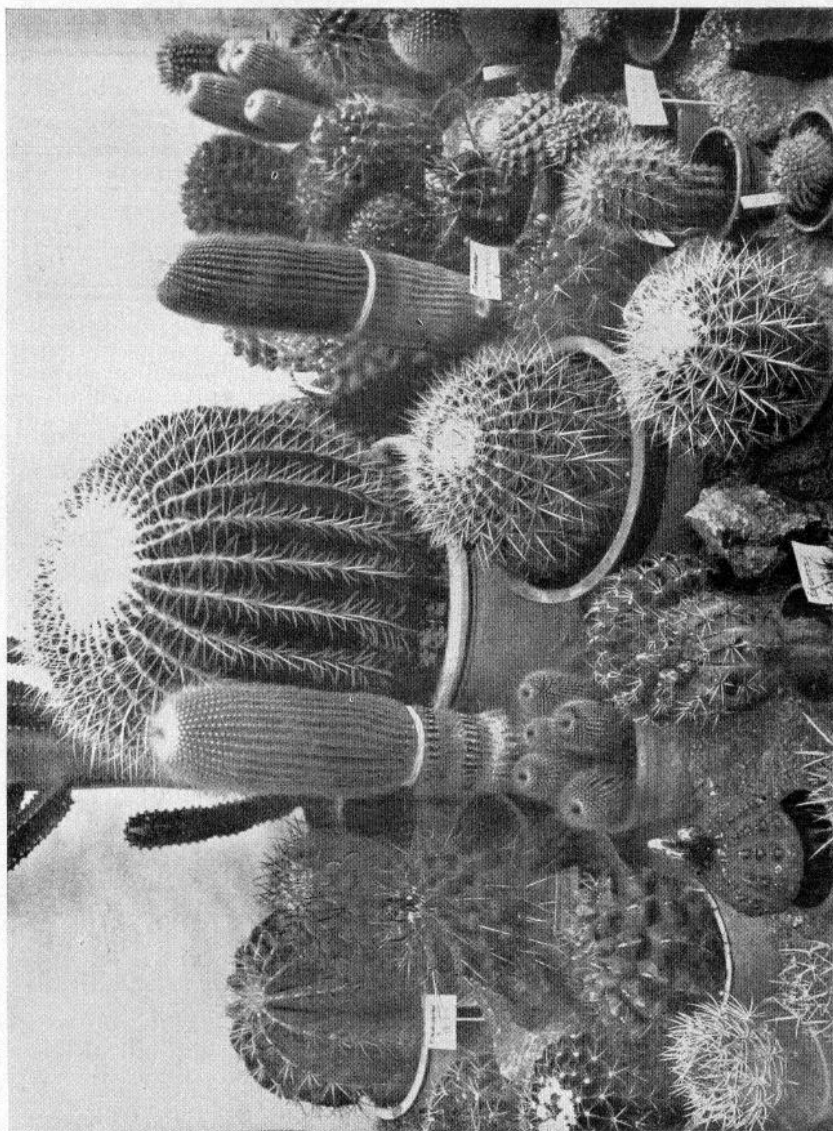
Unsern Freunden im Auslande wünschen wir ein glückliches Neujahr.

Nasim sesterskym spolcum v. Ceskoslovensku prejem v. novem roce mnoho slunných dnu a plneho zdaru.

HET BESTUUR.

ONS ORGAAN.

Een enkel woord willen wij ditmaal bij den aanvang van het Nieuwe Jaar wijden aan ons orgaan.

Wij wenschen u veel zegen in het nieuwe jaar.

Op 16 Juni a.s. wordt ons maandblad achttien jaar. Van een klein eenvoudig blaadje heeft het zich ontwikkeld tot een der mooiste

periodieken op vetplantengebied. Vele wetenschappelijke inrichtingen en tot oordeelen bevoegde liefhebbers hebben dit meermalen erkend. Bijna achttien jaar lang heeft de redactie de groote schoonheid der Succulenten gepropageerd, heeft met beeld en geschrift gewezen op de vele merkwaardige kenmerken en op de interessante levenswijze dezer planten, terwijl ook steeds dankbaar het woord is gegeven aan hen, die met hun ondervindingen bij het kweeken en verzorgen van onze gedoornde vrienden anderen van dienst wilden zijn.

Wij doen een beroep op onze leden om ons te helpen het achttiende levensjaar van Succulenta tot een gelukkig en voorspoedig jaar te maken.

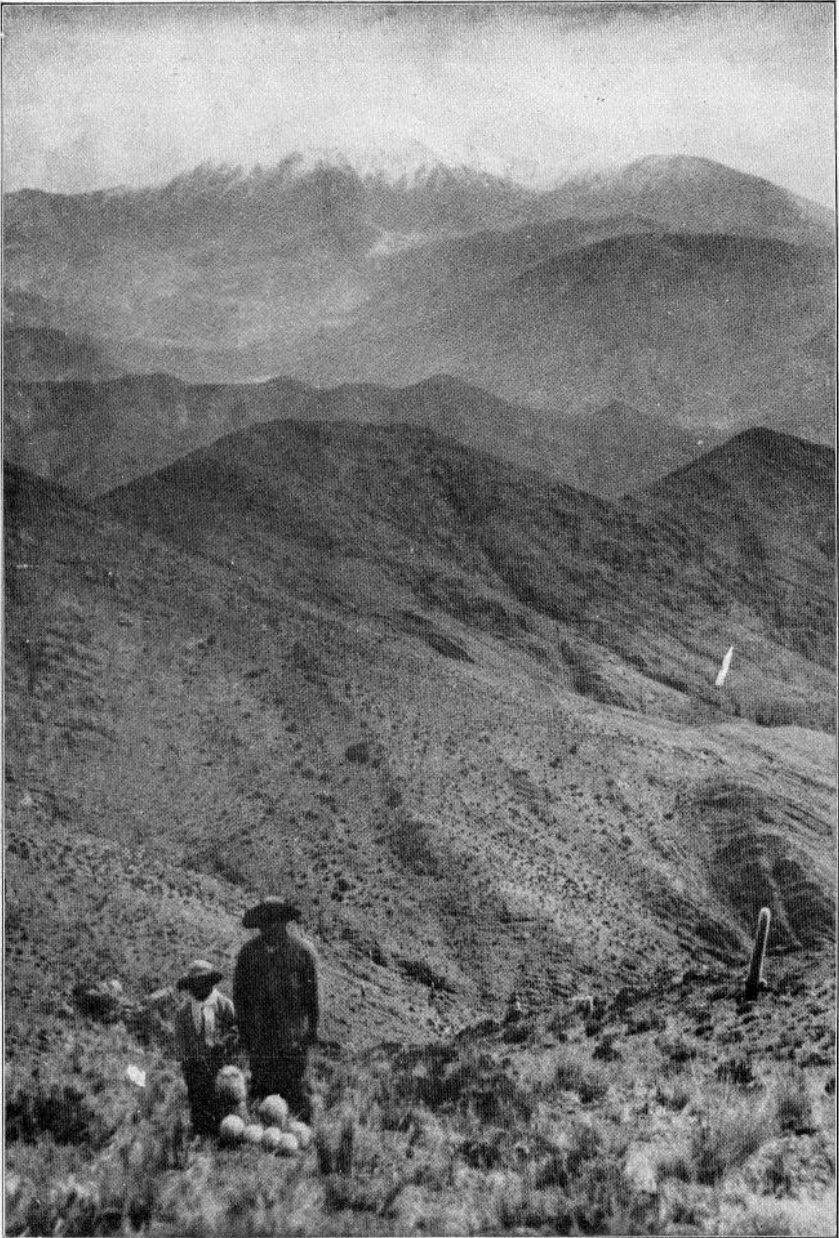
OP REIS NAAR EEN DER RIJKSTE CACTUSGEBIEDEN TER WERELD.

Ten opzichte van de botanische reizen naar Zuid-Amerika, met de bedoeling nieuwe cactussoorten te zoeken, kan men drie groote tijdperken onderscheiden. Het oudste ($\pm$ 1800- 1850), dat ons de namen van Sellow, Bonpland, Humboldt, Roetzl, enz. bracht: dan het tweede, omstreeks 1900: gekenschetst door F i e b r i g, W e b e r, D e L a e t e n S p e g a z z i n i, tenslotte het tegenwoordige, waarbij wij ons thans bepalen. Alvorens daartoe over te gaan, wil ik eerst de tweede periode even bespreken.

Het was in den tijd van den grootsten bloei van D e L a e t 's kweekerij. Haast alle nieuwe soorten uit Z.-A. gingen via D e L a e t e n dit waren niet slechts botanisch, doch ook uit kweekers oogpunt belangrijke soorten; gemakkelijk te vermeerderen, bloeiwillige planten, alzoo 't meest geschikt voor den liefhebber. Maar iedere plantenzending had drie nadeelen, Vooreerst gingen de planten van S p e g a z z i n i eerst door Webers handel- waarbij te bemerken is, dat S. zelf weinig cactussen verzamelde, doch dit door plantenzoekers liet doen, die hem de planten naar Buenos Aires doorzonden. Hij gaf dan in de literatuur het poststation, van waar de planten afgezonden werden, als vindplaats aan.

Ten tweede kwam iedere nieuwe plant pas in den handel, nadat er op kweekerij D e L a e t verschillende ent- en mestproeven mee genomen waren, zonder dat met de klimatologische omstandigheden enz. voldoende rekening werd gehouden, waardoor de planten min

of meer degenereerden. En ten slotte 't laatste nadeel. Er werden slechts weinig planten naar Europa ingevoerd, van menig soort

maar één exemplaar; deze moesten dus langs ongeslachtelijken weg vermeerderd worden.

Hierdoor heeft b v *Chamaecereus Silvestrii* het vermogen, kiemkrachtig zaad te leveren, in onze cultures geheel verloren. Bij andere soorten (oa. *Parodia microsperma*), welke in weinig exemplaren voorhanden waren, was men, wilde men zaad hebben, gedwongen tot dikwijls ongunstige kruisingen. Door dit alles zijn er meestal slechts gedegenereerde soorten overgebleven. Thans zijn er van al deze Z.-A. soorten, met uitzondering van *Reb. minuscula*, *Cham. Silvestrii* en enkele anderen, weinig overgebleven. Een dergelijk lot was de door G r o s s e in Paraguay verzamelde planten beschoren.

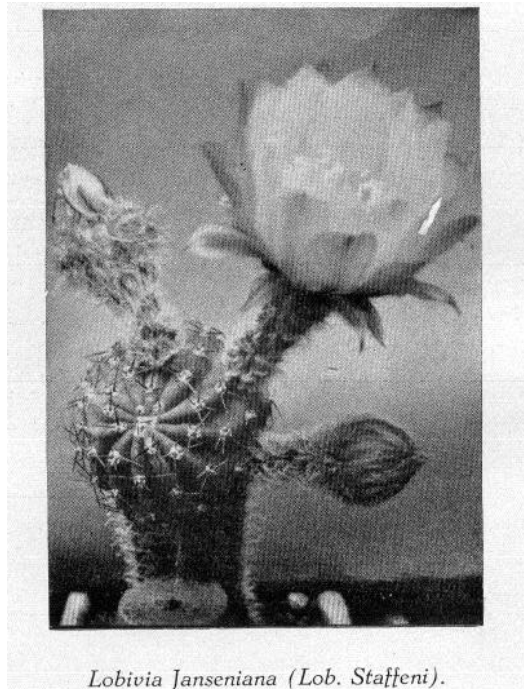
Thans ben ik tot mijn eigenlijk reisverhaal gekomen. Mijn laatste drie expedities naar Z.-A., van welke de 'laatste het meeste succes had, werden met veel overleg gemaakt.

Mijn laatste expeditie had vóór alles ten doel de vindplaatsen der door Spegazzini ontdekte planten weer op te sporen. Met uitzondering van *Parodia microsperma macrancistra*, welke dicht bij het spoorwegstation Vipos groeit, is me dit helaas niet gelukt. Ik verzekerde mij de hulp van den bekenden herbariumverzamelaar V e n t u r i, die de meeste planten aan Spegazzini had geleverd.

Daar echter de cactussen volgens de toenmalige wijze van prepareren, door de sappige bloemen, voor herbariummateriaal ongeschikt leken, had Venturi slechts weinig of geen notities gemaakt.

Daarom namen wij ten slotte de oude reisplannen, kaarten en poststation-aanduidingen van dien tijd weer ter hand, doch bemerkten, dat de oude voetpaden en karavaanwegen dikwijls geheel gewijzigd waren. Oude wegen, waar vroeger karavanen lama's en muil dieren langs gingen, zijn thans geheel verlaten en nieuwe wegen zijn gebaad. Dus ging ik zonder veel gegevens op reis naar Noord-Argentinië's meest interessante gebied, de vulkaan Cachi. De weg daarheen, over Tafi, bleek echter, wegens overstromingen niet te gebruiken. Daarom trachtte ik de bergketen aan de andere zijde, van uit 't Noorden, te bereiken en gebruikte daartoe de niet voltooide spoorlijn, welke van Salta naar Chili voeren zal. Reeds daar, waar deze spoorlijn in 't voorgebergte komt, bemerkte ik een botanisch onbekend gebied van groote uitgestrektheid voor mij te hebben. Alzoo maakte ik bij 't eindstation rechtsomkeerd en ging een eind terug. Daar bemerkte ik een met muil dieren bespannen kar, welke ik volgde, bergopwaarts, de Tastil pas tegemoet. Waar 't gebergte in de wolkenlaag doordringt, en steeds vochtige

lucht is, vindt men een weelderige vegetatie: onder varens en Tradescantia's, boven de hangende Begonia Boliviensis, welke door de inboorlingen „vuurregen” genoemd wordt. Hooger, boven deze wolken, — echter ook lager — is een droge woestijn, waar 't slechts weinig regent. Onderweg overviel ons een hevige, koude regenbui en toen ik weer in Puerta Tastil kwam, had ik een hevige koorts, als begeleitend verschijnsel van een geduchte longontsteking. In „Hôtel Welbleck”, noch in 't station waren geneesmiddelen verkrijgbaar, terwijl de eens per week gaande trein wegens een vulkanische uitbarsting niet kon rijden. Zoo was mijn reisplan, om van Cachii in 't Noorden verder te dringen, onmogelijk geworden.

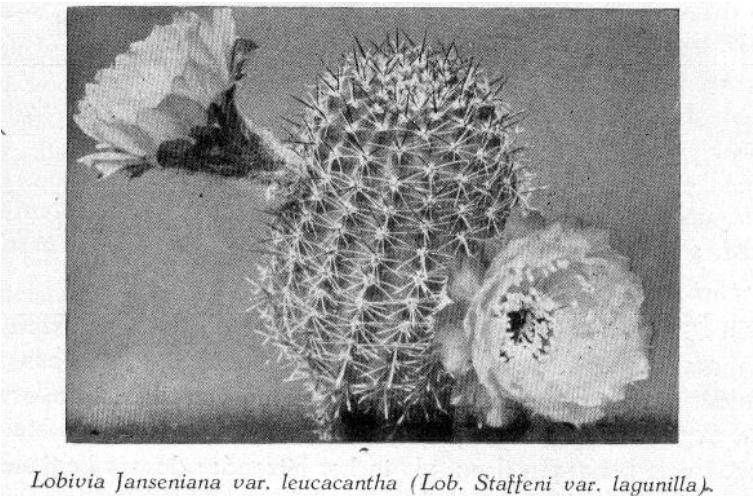

Lobivia Janseniana (Lob. Staffeni).

De gedwongen rust, waartoe mij de pijn noodzaakte, hinderde mij zeer. Zoo gauw ik mij weer in beter conditie bevond, beproefde ik den dichtbij zijnden berg te beklimmen. Geheel alleen, langzaam aan steeg ik van steen tot steen en toen ik het hooge plateau bereikte, had ik den rugzak met mij onbekende cactussen gevuld. Daar boven trof mij een overweldigenden aanblik: de hoogvlakte was a.h.w. met goud bedekt. 't Waren gele bloemen van Cactussen!

Ik noemde deze plant (beschrijving met Lat. diagnose volgt nog) later *Lobivia Staffeni* met een dichtbedoornde variëteit *lagunilla* (in 1933 door B a c k e b e r g resp. als *Lobivia Janseniana* en var. *leucacantha* beschreven. Red.)

Eerst toen ik meer van deze planten uitgegraven had dan ik naar beneden dragen kon, en ik me tijd gaf om me heen te zien, bemerkte ik in het Noorden de machtige, met eeuwige sneeuw bedekte vulkaan Cachii. Moeilijk kan men zich dezen geweldigen indruk voorstellen, nog moeilijker laat deze zich beschrijven. Niettegenstaande dat ik al op 2400 M. hoogte stond, scheen in den vollen zomer de met eeuwige sneeuw bedekte bergspits imposant.

Lobivia Janseniana var. *leucacantha* (*Lob. Staffeni* var. *lagunilla*).

Weer beneden gekomen sloot ik mij aan bij een karren-karavaan, die naar Salinas ging om zout te halen. Zoo kwam ik in Tore, dat 4000 M. hoog ligt.

Was het de daar zeer ijle lucht, welke al gunstig op mijn zieke longen gewerkt had, of was het 't enthousiasme, dat de talrijke nieuwe planten bij mij wekte? Ik weet het niet. Ik kwam daar wel moe en verzwakt aan, doch de ergste pijnen behoorden gelukkig tot het verleden. Toen ik mij een gids en helper wilde aanschaffen, werd mij een ouden inboorling aanbevolen. Niettegenstaande deze zich als christen uitgaf, gold hij bij zijn stamgenooten als een soort hoogepriester, of beter, bisschop der „godin” „Pacha Mama”, de godin der witte dood, der Puno (ziekte der dunne berglucht), der cycloonachtige windstooten en der begraven goudschatten. Deze

„Pacha Mama” is een zeer lastige godin. Bij elken windstoot moet men haar een offer in den vorm van cocabladeren brengen, anders loopt men gevaar in de diepe bergspleten geworpen te worden. Deze windstooten komen steeds plotseling, zijn van korten duur en houden met of zonder offer snel op. Heeft het offer iemand niet geholpen, zoo kan immers de door de godin bedrogene dit niet na vertellen, daar hij zwijgend beneden in een bergspleet of onder het sneeuwdek ligt. Mijn leider, beter gezegd de leider van de ezelkaravaan, die ik ontmoet had, gaf nog den raad met den ouden inboorling ook diens twee zonen mee te nemen: den oudsten om voor de lastdieren te zorgen, den jongsten, die 6 à 7 jaar oud was, om als kok te fungeeren. Hij heeft zich goed van zijn taak gekweten.

A. V. FRIC - Praag.

(Vert. R. Sieperda, Harlingen.)

(*Wordt vervolgd.*)

HET LEEKENHOEKJE.

Alle correspondentie over deze rubriek s. v. p. te richten aan J. M. v a n d e n H o u t e n, Mathenesserlaan 364a te Rotterdam. januari.

Ook in dezen nieuwen jaargang hopen we ons maandelijksch leekenpraatje voort te zetten. Van verschillende zijden is ons verzekerd, dat men een eenvoudige bespreking van allerlei onderwerpen over onze liefhebberij op prijs stelde en daarom zal het ons steeds veel genoegen doen, als in het bijzonder de pas beginnende verzamelaars onder onze leden met hun vragen en bezwaren tot ons willen komen. Dit persoonlijk contact verhoogt de band van saamgehoorigheid en geeft ons tevens een goed richtsnoer bij onze besprekingen.

Allereerst moeten we een paar verbeteringen aanbrengeen in ons Decembern timer. Door een vergissing van den zetter zijn de onderschriften bij de foto's op pag. 181 en 182 met elkander verwisseld. De foto van de Rhipsalis Houlettiana op pag. 182 toont wel duidelijk aan, hoe overdadig een vrij jonge stek bloeien kan. Door het opbinden aan een stevig ijzerdraad komt de natuurlijke groeiwijze wel erg in het gedrang, maar we kunnen ons voorstellen, dat men met zoo'n vooroverhangende tak geen raad weet in een keurig op rijtjes staande verzameling. Toch zouden we voor de meeste Rhipsalissoorten aan hangende potjes de voorkeur geven,

als dit voor onze meestal beperkte kweekruimte niet zooveel bezwaren meebracht.

Onder het geslacht *Rhipsalis* komen verschillende aardige soorten voor, die het ook in de huiskamer doen en daarom willen we op enkele hiervan eens de aandacht vestigen. Het vaderland van het geslacht *Rhipsalis* is het tropische deel van Zuid-Amerika, dat zich uitstrekt van het Noorden van Argentinië, over Brazilië, langs alle staten der noordkust tot Mexico en verder wordt het aangetroffen in den wijden boog der West-Indische eilanden tot aan het schiereiland Florida in de U.S.A. In hoofdzaak zijn het boombewoners, die leven van de humus, die zich hier en daar aan de stammen en takken ophoogt, ongeveer op dezelfde wijze dus als de epiphytische varens en orchideeën. In dit milieu van vochtige warmte wordt het daglicht getemperd en dit moge ons eene aanwijzing zijn, om *Rhipsalis* nooit in de volle zon te zetten. De vochtige omgeving kunnen we hen minder makkelijk geven en dat zal dan ook wel de reden zijn, dat we in de meeste liefhebbersverzamelingen zoo weinig *Rhipsalissen* aantreffen. Door een losse poreuze grond te nemen en de plantjes in den zomer geregeld door te spuiten, kunnen we aan dit bezwaar eenigszins tegemoet komen.

Behalve de reeds genoemde *Rhipsalis Houlettiana*, met roomkleurige bloempjes en roode bessen, kunnen we voor kamercultuur aanbevelen *Rhipsalis Crispata*, met breede gegolfde, bladachtige schijven en geelachtig witte bloemen; *Rhipsalis pachyptera* en *rhombica*, eveneens met op *Phyllocactus* gelijkende schijven, die gewoonlijk een roodachtige kleur aannemen. Bij eerstgenoemde soort zijn de bloempjes vooral tegen den avond zeer welriekend. Meer eigenaardig dan mooi is de *Rhipsalis salicornioides*, die zooals de naam aangeeft lijkt op de zeekraal, maar door haar gele bloempjes nog sterker den indruk vestigt van het bekende onkruid, het Kruiskruid. De stengels hiervan bestaan uit een paar centimeter lange geledingen, die dun beginnen, maar naar boven toe knotsvormig verdikt zijn. Deze meer succulente vorm wijst er op, dat ze in haar vaderland waarschijnlijk op meer open plaatsen groeit, waarschijnlijk dus geen typische boschvorm is. In de verzamelingen, waar we dit plantje aantreffen, stond het gewoonlijk tusschen de overige cactussen in en maakte daar geen slecht figuur. Een echte hanger daarentegen is *Rhipsalis cassytha*, de Mistletoecactus, aldus genoemd naar de witte besjes, waarmede ze zich na den bloei tooit. We mogen aannemen, dat al deze vruchten ontstaan door zelfbe-

stuiving. Van de vele duizenden soorten tellende cactusfamilie is *Rhipsalis cassytha* de eenige, die de grenzen van het specifieke cactuswerelddeel Amerika ver overschreden heeft, want behalve in het reeds in den aanhef genoemde gebied, vinden we haar ook in geheel Centraal Afrika, op Madagascar, Mauritius en Ceylon. Aan een opzettelijke verbreiding door den mensch behoeven we niet te denken en zoo resten ons alleen de vogels als verspreiders, maar dan blijft het merkwaardig, dat een dergelijke uitzaaiing tot heden toe alleen van deze soort bekend is geworden. Afijn daar behoeven we ons het hoofd niet over te breken. Deze soort kweekt men het best in een orchideënpot, met groote gaten erin of een uit latjes gespijkerd bakje, waarin we een flinke hoeveelheid sphagnum doen en daarin wat goed verteerde koemest met wat bladaarde of turf-molm. Als de plant het wat de vochtigheid betreft naar haar zin heeft, vormt ze in een paar jaar een flinke bos taaie veterdikke takken met groenachtig witte bloemen en meestal witte of iets rose gekleurde besjes. En tenslotte nog een curieuse soort, de wonderlijke Bezemcactus, *Rhipsalis paradoxa*. Deze heeft driekantige stengelleden, doch bij het volgende lid draait de tak 60° en staan de ribben onder een hoek met de voorgaande. De bloemen zijn bijna 2 c.M. en maken dus geen slecht figuur. We hopen, dat deze korte beschrijving velen aanleiding moge zijn aan deze veronachtzaamde soorten wat meer anadacht te schenken. En nu tenslotte nog een rectificatie van wat we in ons vorig nummer over winterbloeiers schreven. We hadden de *Epiphyllum truncatum* over het hoofd gezien. Inderdaad is het mogelijk deze door een behoorlijke kweekwijze ongeveer omstreeks Kerstmis in bloei te hebben. Dit geldt echter alleen voor de verschillende variëteiten van de *Epiphyllum truncatum*, afkomstig uit de omgeving van Rio de Janeiro. De beide roodbloeiende soorten, *Epiphyllum Makoyanum* en *E. Gaertneri* bloeien evenwel in het voorjaar, doch komen eveneens uit Brazilië. Die hebben dus hun bloeitijd weer aangepast aan ons klimaat.

v. d. H.

BEHANDELING VAN ONZE MESEMS.

*J*nuari.

In deze maand valt over de behandeling van onze Mesems niet veel te zeggen. De planten droog en koel houden en zoo mogelijk

veel luchten. Dit laatste vooral niet vergeten. Men behoeft niet bang te zijn, als een enkele maal de temperatuur tot het vriespunt daalt. In het vaderland van enkele Mesems zijn in den winter de dagtemperaturen soms hoog, terwijl de nachten koud zijn; een temperatuursverschil tusschen dag en nacht van 30° Fht. is niet zeldzaam.

We laten de planten rustig staan, we kijken alleen naar ongedierte. In deze maand verplanten we niet, want dat prikkelt sommige soorten tot nieuwen groei: andere sterven af. Bij een of andere wortelziekte, wortelluis of rotting aan de wortels, worden de beschadigde wortels weggenomen. Moeten we noodgedwongen kopstekken maken, dan doen we het beste, om uitdrogen te voorkomen, deze kopstekken geheel of gedeeltelijk onder droog zand te zetten en tegen Maart op te potten.

Hoogsucculente vormen, die te donker staan, hebben neiging tot groeien, ze schieten dan hoog op en worden slap. Zaailingen van het vorige jaar geven we een enkele maal wat warm water om uitdrogen te voorkomen. Struikvormen niet volkomen droog houden, evenmin *Frithia pulchra*, als deze plant warm staat. Aanwezige zaaddoozen van *Frithia* kunnen weggenomen worden, het zaad behoeft geen verderen rusttijd; het kan dus bijv. eind Februari worden gezaaid. Sommigen willen aan het einde van Januari of zelfs nog wat vroeger gaan zaaien. Men kan het doen, men kan het nog beter laten. De lichtverhoudingen zijn in deze maand ongunstig.

Dit bemerkt men het beste, wanneer we aan zaailingen van het vorige jaar wat veel water hebben gegeven. Ze groeien dan slap op, soms met een bleekgroene kleur. Zelfs een *Lithops* ziet dan kans den zuilvorm aan te nemen.

In de nieuwe prijscouranten zullen misschien worden aangeboden zaden van eenige nieuwe *Lithops* of *Argyroderma* soorten. Hierbij zij het volgende opgemerkt:

Lithops lactea, Schick. et Tisch. Deze *Lithops* is een vorm van *Lifhops Julii*, Dtr. et Schw., welke in Groot-Namaqualand bij Vahldorn en Ramansdrift in de buurt van de Oranjerivier wordt aangetroffen. De Heer E r n s t R u s c h heeft *Lithops lactea* gevonden tusschen *Lifhops Julii*.

Lifhops South Pockenbank is of *Lifhops Erniana*, Tisch. of *Lifhops Marthae*, Loesch. et Tisch. Beide soorten groeien bij South-Pockenbank.

Lithops commodum, N. E. Br. (Dtr.). Ik heb twee plantjes onder

dien naam, waarvan de teekening weinig zegt. De soort schijnt weinig verbreid te zijn.

Lithops lateritia, Dtr. Afkomstig uit de Groot-Karasbergen bij Mickberg, verwant aan *Lithops mickbergensis*, Dtr. zodenvormend.

Lithops Lydiae, L. Bol. Het is mogelijk, dat dit een nieuwe soort is. De teekening van stippen en roode lijntjes, ook de vorm van het plantenlichaam stemt overeen met *Lithops fulviceps* N. E. Br. De huidkleur schijnt soms over het algemeen iets donkerder dan bij *Lithops fulviceps*.

Argyroderma Villetii, L. Bol. gevonden in April 1934 door Dr. V i l l e t bij Koekenaap, $\pm$ 30 mijl N.W. van Van Rhynsdorp, tusschen Vredendal en Nieuwerust. Gevonden werd een pol met 30 hoofdjcs. Bloem rose, bleekrood: smalle bloembladeren, binnenkant van het bladpaar eivormig, bladeren langer dan breed. Dwergsoort, zodenvormend. Bloeitijd in Zuid-Afrika Juni.

Argyroderma angustipetalum, L. Bol. gevonden door Dr. V i l l e t bij Koekenaap, in April 1934. Middelbare grootte, binnenkant van het bladpaar eivormig, bladeren langer dan breed, smalle bloembladeren, bloem geel. Zodenvormend. Bloeitijd in Zuid-Afrika Mei.

Het kweeken van *Argyroderma*'s in Zuid-Afrika onder glas te Kirstenbosch of in de open lucht in den tuin van Mr. P. R o s s F r a m e s geeft zeer weinig verschil.

In de laatste jaren zijn een twintig- à dertigtal nieuwe *Argyroderma*soorten gevonden.

F. SWÜSTE.

B U I T E N L A N D S C H E   B I J D R A G E N .

CONOPHYTUM N. E. Br.

Door Dr. A. T i s c h e r .

Conophytum robustum, Loesch et Tisch. spec. nov.

Corpuscula ad 3 c.M. alfa, | -1.8 c.M. *lata*, *obconica*, *supra leviter convexa*, *glauco viridia*, *glabra*, *supra punctis viridibus notata*; *ore depresso*, 3-5 m.M. *longo*; *calyx 5-6 c.M. longus*; *petala 40-44 ad 7-8 m.M. longa*, *2-4 seriata*, *rosea*; *stamina exserta*, *antheris aureis*; *stigmata 5, aureau*, 10 m.M. *longa*, *stylus 7-8 m.M. longus*.

Groot-Namaqualand. Erni.

Planten tot zoden uitstoelend. *Corpuscula* tot 3 c.M. lang, 1 - 1,8 c.M. in diameter, omgekeerd kegelvormig, aan den top cirkelrond, bovenzijde vlak gewelfd (type M van den Brownschen sleutel) 1) , glad, kaal, kleur eenigszins krijtachtig, blauwachtig groen. Aan de bovenzijde met een aantal tamelijk groote donkergroene punten bezet, die naar de spleet toe dichter en grooter, en naar den rand van de bovenzijde kleiner en dunner gezaaid zijn: ook soms hier en daar enkele punten aan het bovendeel van den kegel. Spleet iets ingezonken, 3-5 c.M. lang, eenigszins ruitvormig, helder tot witachtig groen getint, omgeven door een donker groenen zoom van bijzonder dicht op elkaar staande punten.

Vruchtbeginsel in het corpusculum ingesloten; kelkbuis 4-5 m.M. lang, met 4 slippen, elk bijna 2 m.M. lang, iets succulent, donkergroen, aan den top eenigszins roodachtig gekleurd. Bloemkroonbuis 7-8 c.M. lang, nauwelijks samengedrukt, aan de basis wit, bovenzijde geelachtig en wat meer uitstaand. Bloemkroonblaadjes in 2-4 kransen, 40-44 in getal, spatelvormig, tot 1 m.M. breed met stompe punten, aan den bovenkant kleur lila-rose, naar den onderkant wit wordend, 6-7 c.M. lang. Meeldraden: de buitenste iets boven den uitgang van den bloemkroonbuis uitstekend ,de binnenste korter, tot ongeveer het midden van de bloembuis reikend, tamelijk groot, geel, de binnenste lichter van kleur. Helmdraden aan den top goudgeel, aan de basis wit. Aantal stempels 5, iets boven de meeldraden uitstekend, 1 m.M. lang, geel. Stijl 7-8 m.M. lang. Vruchtbeginsel aan de bovenzijde niet gewelfd, huidje aan het vruchtbeginsel donkergroen. Bloem overdag bij zonneschijn geopend.

Groot-Namaqualand, vermoedelijk ten Zuiden van Witputz. Erni.

We kregen deze mooie *Conophytum* in het jaar 1931 door den Heer F. E r n i toegezonden. In het begin dachten we, dat ze identiek was met *Con: gratum*, N. E. Br. Doch tijdens het verder opkweken bleek, dat de plant ook door de bloem afweek van *Con. gratum* en een geheel nieuwe soort was. Over het algemeen zijn de corpuscula wat grooter en vlakker dan van *Con. grafurn*, ook is de laatste iets lichter blauwachtig groen, en is de spleet dieper ingezonken dan bij *Con. robustum*. Deze nieuwe soort behoort tot

1) Zie hiervoor Succulenta, jaargang 1931 pag. 245 en Gardener's Chronicle 1922, vol. LXXI pag. 198 — Sw.

een nieuwe sekte §grata, Tisch, met als type plant *Con. grafurn*, N. E. Br. Verder behooren hierbij o.a.: *Con. jucundum*, N. E. Br.: *Con. circumpuncfafutn*, Schick et Tisch; *Con. fraternum*, N. E. Br., *Con. praecox*, N. E. Br., *Con. Marlofhii*, N. E. Br., *Con. kubusanum*, N. E. Br., *Con. Zongistylum*, N. E. Br.

Conophyfum Marlofhii, N. E. Br.

In „Mesembryanthema” is N. E. Brown van meening, dat *Con. Marlofhii* identiek is met *Con. frafernum*, N. E. Br. Intusschen heeft *Con. marlofhii* in mijne verzameling gebloeid, waarbij bleek, dat we hier een geheel nieuwe soort voor ons hebben. Ik laat hier de beschrijving van de bloem volgen:

Vruchtbeginsel in het corpusculum ingesloten. Kelkbuis met een fijne, doorschijnende huid, deze buis ongeveer 1 m.M. in doorsnede, 4-5 m.M. lang, met 4 zeer dunne slippen, elk $\frac{1}{2}$ m.M. lang. Bloemkroonbuis 6-7 m.M. lang, eenigszins rose getint. Bloemkroonbladeren in 2-3 kransen, 20 in getal, aan de basis witachtig, naar den top in helder rose-lila overgaand; 4-5 m.M. lang, bij den top bijna $\frac{1}{2}$ m.M. breed, en *aan* den top stomp afgerond of gepunt. Meeldraden 1-2 m.M. boven den uitgang van de bloembuis uitstekend, de binnenste meeldraden korter. Helmknop zeer klein, geel.

Helmdraden zeer dun, aan den top donkergeel tot lila, bij de basis wit. Aantal stempels 4, zeer dun, geel, 1 m.M. lang. Stijl 7-8 m.M. lang, wit. Vruchtbeginsel 1 m.M. in diameter.

Conophyfum kubusanum, N. E. Br.

De beschrijving van deze plant wordt aangevuld als volgt:

Beschrijving van de bloem. Vruchtbeginsel in het corpusculum ingesloten. Kelkbuis 7-8 m.M. lang, wit, iets groenachtig doorschijnend, met 4 spitse 1 m.M. lange slippen. Bloemkroonbuis 1.2 c.M. lang, naar boven toe wijder wordend, wit. Bloemkroonbladeren in 1-2 kransen, 20 in getal, tot ongeveer $\frac{1}{2}$ c.M. lang en tot 1,5 m.M. breed, stomp afgerond, aan de basis wit, naar de punt toe in licht rose lila overgaand. Meeldraden talrijk, tamelijk boven de kroonbuis uitstekend, aan den top iets oranje gekleurd, aan de basis geelachtig wit. Helmknop klein, geel. Aantal stempels 4, elk ongeveer $\frac{1}{2}$ m.M. lang, op 1,4 c.M. langen stijl, die aan den bovenkant geel, aan de basis wit is. Bloem overdag bij zonschijn geopend.

De bloem van *Con. kubusanum*, N. E. Br. onderscheidt zich nauwelijks van die van *Con. frafernum*, N. E. Br. Hoewel het aantal

stippen bij *Con. kubusanum* op het bovenzvlak van het plantenlichaam minder duidelijk en niet zoo en relief geplaatst zijn als bij *Con. fraternum*, zoo bestaat er toch de mogelijkheid, dat beide soorten identiek zijn, omdat het zich hoe langer hoe meer laat aanzien, dat meerdere vormen van *Conophytum* zeer variabel zijn in kleur en teekening van het plantenlichaam. Ook de vindplaatsen van deze twee soorten liggen niet ver van elkaar.

Vert. F. S.

NIEUWE KRINGEN.

Met genoegen kunnen wij melding maken van het oprichten van Kring Amsterdam, waartoe de Heer v a n G o e t h e m het initiatief nam. Het bestuur werd als volgt samengesteld:

Voorzitter: de Heer A. J. v a n G o e t h e m.

Secretaris: de Heer J. D o r r e s t e y n.

Penningmeesteresse: Mevrouw H. S c h u t j e s.

Wij hopen, dat Kring Amsterdam zal groeien en bloeien in het belang van *Succulenta*.

Het verheugt ons zeer bij den aanvang van het nieuwe jaar het bericht ontvangen te hebben, dat in Nijmegen een Kring van *Succulenta* is ontstaan.

Het initiatief daartoe werd genomen door de Heeren J. C a s t e e l e n en H. v a n A s c h, die in het afgelopen jaar een groep cactusliefhebbers rond zich verzamelden, waarna officieel de Kring Nijmegen werd opgericht, onder het volgende bestuur:

Voorzitter: de Heer H. v a n A s c h, Sweelinckstraat 9.

Secretaris-Penningmeester: de Heer J. C a s t e e l e n, Hindestr. 42.

Commissaris: Mevr. M. M. W e h r e, Hatertscheveldweg 422.

Wij twijfelen er niet aan of het zal het bestuur gelukken, daarin bijgestaan door de Kringleden, werkzaam te zijn in het belang van onze mooie liefhebberij, die juist in dezen tijd aan velen ontspanning en voldoening schenken kan.

Onze beste wenschen voor Kring Nijmegen.

EEN JUBILEUM.

Op den 11 den Januari a.s. hoopt het bestuur van den Kring „Den Haag” het 10-jarig bestaan van den Kring te herdenken des avonds ten 8 ure in het gebouw „Amicitia”, Westeinde 15.

Ter gelegenheid van dit 2de lustrum wenschen wij het bestuur en de leden van harte geluk.

Dit is zoo de gebruikelijke formule bij dergelijke gelegenheden.

Laat de jubileerende Kring er echter van overtuigd zijn, dat het van ons niet enkel een formaliteit is maar een van harte gemeente wensch.

Met genoegen hebben wij steeds mogen constateeren, dat de verhouding tusschen het bestuur en leden niets te wenschen overlaat.

Ons is het een behoefte uiting te geven aan onze waardeering voor de aangename samenwerking, die wij steeds van den Kring den Haag mochten ondervinden en laten wij dadelijk eraan toevoegen, dat wij dankbaar zijn voor den steun dien wij in den loop der jaren hebben ontvangen.

Wij hopen, dat het 't bestuur mag gelukken nog vele jaren op den ingeslagen weg te kunnen voortgaan en het verdient dat de leden zich beijveren het ledental uit te breiden tot heil van den Kring.

Een zonnige toekomst zij U toegewensch.

HET BESTUUR.

BEGROOTING VOOR 1936.

ONTVANGSTEN.

UITGAVEN.

Contributiën . . . f 1800.-	Drukkosten Maand-
Adv. en extra bijdr. - 200.-	blad. . . . . f 1485.-
	Cliché's . . . . . - 50.-
	Expeditie . . . . . + 175.-
	Bibliotheek . . . . . - 75.-
	Vergaderingen . . . - 50.-
	Onkosten Bestuur
	(verschotten) . . . 100.-
	Propaganda . . . . . - 50.-
	Schrijfbehoeften. . . - 15.-
<u>f 2000. c</u>	<u>f2000. -</u>

INHOUD: Veel zegen in het Nieuwe Jaar. — Ons orgaan. — Op reis naar een der rijkste Cactusgebieden ter wereld. — Het Leekenhoekje. — Behandeling van onze Mesems. — Buitenlandsche Bijdragen. — Nieuwe Kringen. — Een Jubileum. — Begrooting voor 1936.

SUCCULENTA

MAANDBLAD VAN DE NEDERL. VEREENIGING VAN VETPLANTENVERZAMELAARS

OPGERICHT 16 JUNI 1919 - GOEDGEKEURD BIJ KONINKL. BESLUIT VAN 15 SEPT. 1927.

Stukken voor de Redactie
te zenden vóór den 15en
der maand aan:

G. D. DUURSMA,
Achter de Hoven 114 bis,
LEEUWARDEN.

Redactie:
G. D. DUURSMA.
J. M. VAN DEN HOUTEN.

Girorekening
No. 133560 • DRUMPT bij Tiel.

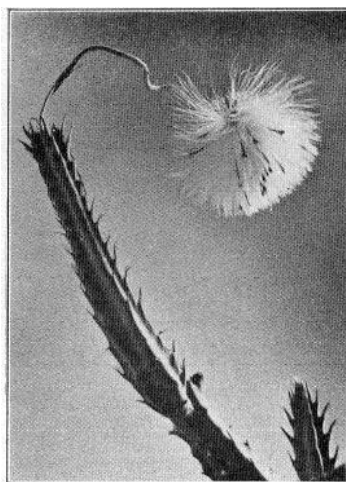
Alle correspondentie te
richten aan het Secretariaat

Adres:
Mej J. J. E. v. D. THOORN,
Amalia van Solmsstraat 80,
DEN HAAG.

Bestuur: CHR. DE RINGH, *Voorzitter*, Hilversum, van Ostadelaan 23; Mej. J. J. E. v. D. THOORN, *Secretaresse*, den Haag; B. TH. KRABBENDAM, *Penningmeester*. Drumpt bij Tiel: G. D. DUURSMA, Leeuwarden, Achter de Hoven 114 bis; J. M. VAN DEN HOUTEN, Rotterdam, Mathenesserlaan 364.

SENECIO STAPELIOIDES.

De succulente composieten mogen zich in de toenemende belangstelling der verzamelaars verheugen. Trof men vroeger slechts twee of drie Kleinia's en een enkele Senecio-soort aan, tegenwoordig is

Senecio stapelioides.

(Sterk verkleind.)

dit aantal veel grooter. De plant, die onder den naam, welken men hierboven vermeld vindt in eenige verzamelingen is te vinden, lijkt wel iets op de misschien beter bekende Kleinia pendula. Deze gelijkenis wordt vooral veroorzaakt door de zeer geringe afmetingen

der blaadjes bij deze twee soorten. Door de bloemhoofdjes, die ook hier eindstandig en levendig rood gekleurd zijn, wordt de gelijkenis nog versterkt, bij de afgebeelde soort is de bloeiwijze echter aanzienlijk grooter.

Door de kantige vorm der stengels doet de plant op het eerste gezicht aan een *Stapelia* denken.

De cultuur van dit gewas is even eenvoudig als die der andere *Kleinia*'s.

Veel vocht en een koude standplaats verdraagt de plant in den winter niet.

Men houde er rekening mede, dat dit één der soorten is die in den zomer bloeien. H.

OP REIS NAAR EEN DER RIJKSTE CACTUSGEBIEDEN TER WERELD.

(*Vervolg.*)

11.

Veertien dagen bracht ik in 't gebergte door. Ik kon tot de sneeuwrens stijgen, 5700 M. boven den zeespiegel, gelukkig zonder veel aan de Puno te lijden, wat ik toeschrijf als positief gevolg van mijn zieke longen, die daar grondig heelden. Voor een gezond mensch met gezonde longen, en zonder het kauwen der opwekkende cocabladeren beschouw ik het verblijf op die hoogte voor hoogst gevaarlijk.

De resultaten van dezen bergtocht waren zeer bevredigend. Van groote planten waren het o.a.: *Oreocereus Irigoyeni*, een variëteit(?) van *O. Trollii* en *Lobivia*(?) *Bruchii nevalis*. Aan dwergplanten vond ik op elken bergketen een andere *Rebutia*soort.

Verzameld werden o.a. meer dan 50 verschillende *Rebutia*'s, welke geheel van de anderen afweken.

Zij kwamen voor tot de sneeuwrens.

De op de grootste hoogte gevonden plant noemde ik *Rebutia Einsteinii* (*Rebulobioia Einsteinii* Fric), waarvan ik slechts één plant kon vinden,

Op deze hoogte is iedere schrede, ja elke beweging, met groote gevaren verbonden.

In Europa aklimatiseerden deze planten uit het hooggebergte uiterst moeilijk.

De planten, welke in haar vaderland kleine, nauwelijks één cm. groote kogeltjes waren, hebben zich bij ons ontwikkeld tot eenige decimeters groote groepen. Zij werden aanvankelijk veel door schimmels geteisterd, meermalen is bij mij de geheele teelt in enkele dagen afgestorven. Deze planten leven daar in symbiose met een schimmel, hier wordt deze echter haar vijand. De lastigste van alle was *Reb. Einsteinii*, doch zij alleen heeft alle moeite en zorgen beloond. Na vierjarigen kweek heeft ze voor de eerste maal gebloed: goudgeel, uit glanzig brons-zwarte knoppen.

Rebutia Einsteinii.
(*Rebulobivia Einsteinii Fric.*)

Gemakkelijker was de aklimatisering van *Lobivia Haageana*, welke thans reeds algemeen bekend is en eerst als *Rebutia Haagei* beschreven werd. Deze plant groeide in de nabijheid van onze primitieve nederzetting in de bergen, daar waar de lastdieren moesten blijven. Dit oord is sterk radio-actief, 't kompas en ook de barometer waren voortdurend onrustig.

Aan de op deze wijze zichtbaar geworden natuurkrachten moet ik de groote bloemkleur-variëaties dezer soort toeschrijven.

Daar deze plaats erg vulkanisch was en geheel geïsoleerd lag,

schijnt het bijna uitgesloten, dat deze variaties door kruising ontstaan zijn. Ik heb er minstens 18 kleurenvariaties kunnen vaststellen.

Daar groeiden in wijde omgeving, de reusachtige *Trichocereus pasacana* niet meegerekend, geen andere cactussen. Bovendien zijn er op deze groote hoogte vrijwel geen insecten welke bestuiving kunnen veroorzaken.

Van mijn hoog standpunt aan den bergtop zag ik neer in de wijde,

Lobivia Haageana. „Chamäleon“.

(*Rebulobivia Haagei* Fric.)

ontelbare ondoorzochte bergketens en dalen. Al deze bergen bleken minstens één nieuwe *Rebutia*, één nieuwe *Lobivia* of daaraan verwante soort en één nieuwe *Parodia* op te leveren.

A. V. FRIC - Praag.

(Vert. R. Sieperda, Harlingen.)

EEN GOED EN GOEDKOOP CACTUSKASJE.

Een vijftal jaren geleden kreeg ik van een liefhebber een zestal kleine cactussen cadeau. Als plantenvriend was ik daar bijzonder blij mee. Maar waar moest ik die dingen laten? Het was al tegen

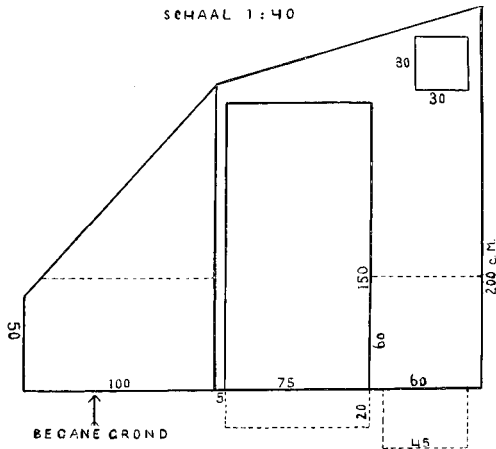
den winter. Zou ik ze op de vensterbank in de huiskamer zetten, dan kwamen ze geregeld onder het stof.

Op zolder had ik, uit den tijd van mijn aquarium-liefhebberij, nog enkele aquariums staan. Eén daarvan, 60 X 40 X 50 c.M., sjuowde ik naar beneden, bedekte den bodem met 'n flinke laag zeezand, en daar gingen de potjes in. De vensterbank verbreedde en versterkte ik, en daarop kwam het heele geval te staan, afgesloten door 'n dekrui.

Wat heb ik dien eersten winter al van mijn plantjes genoten!

Door aankoop, cadeau krijgen en ruilen groeide mijn rijkdom zoodanig, dat ik die in 't voorjaar niet meer bergen kon.

Geen nood: ik prutste in den tuin 'n bakje in elkaar, en daarnaar

verhuisden de gevoeligsten. De anderen mochten eind Mei naar buiten in den vollen grond.

En al maar door groeide mijn bezit. En al maar grooter werd mijn genot.

Maar nu en dan vroeg ik me af: hoe moet dat nu in den komenden winter? Waar zal ik er dan mee blijven?

Ik prakkezeerde en prakkezeerde en... eindelijk kreeg ik 'n idee.

Vroeger had ik raskippen gefokt voor de tentoonstelling. En daarvan waren in den tuin nog twee flinke hokken met rennen overgebleven.

Als ik nu één hok eens afbrak, heel voorzichtig, dan had ik materiaal voldoende voor een tamelijk cactuskasje. De groote éénruiters van de rennen konden volop glasvlakte leveren.

Zoo gezegd, zoo gedaan.

Wekenlang in mijn vrijen tijd was ik er zoet mee om het hok met ren te sloopen en de roestige spijkers uit te trekken.

Toen de Augustus-vacantie aanbrak, lag alles klaar voor de nieuwbouw: 'n flink aantal ribben van $4\frac{1}{2}$ X $7\frac{1}{2}$ c.M. en een heele massa halfduimsche kraalschroten.

Een 20 M. van mijn huis, achter in den tuin, moest het bouwwerk verrijzen, met het front naar de woning, d.i. recht naar het Zuiden.

Ik begon met het geraamte. Voor den achterwand 2 ribben, 2 M. uitstekend boven den grond en 1.75 M. van elkaar: 1,40 M. naar voren, 2 ribben, 1.60 M. boven den bodem; en weer 1 M. verder 2 idem 50 c.M. boven 't grondvlak. Elk paar gelijke ribben werd van boven door 'n dwarsrib verbonden. Voor de deur kwam aan één zijkant 'n opening, dus daarvoor 2 deurstijlen, de eene 60 c.M. van den achterkant en de andere 75 c.M. verder. Aan den tegenovergestelden kant ook 't geraamte voor 'n oud raam van 50 X 100 c.M.

Al dat passen en meten en uitkijken was 'n heele karwei voor een schoolmeester, die van 't timmervak nooit kaas had gegeten.

Toch lukte het geraamte goed, al had het emmers zweet gekost. Nu kon ik gaan opschieten.

Aan beide kanten van de ribben werden de kraalschroten in elkaar geschoven en vastgespijkerd, zoodat er 'n dubbele wand ontstond, die beter de kou kon weren en de warmte vasthouden.

En nu het glazen dak. Twee éénruiters met hun lijsten kwamen bovenop, rustend op ribben. Twee andere idem op den schuinen voorkant zoodanig, dat ze iets schoten onder de twee bovenste. Met enkele lange houtschroeven worden de ramen vastgezet, de spleet tusschen boven- en onderruiten met 'n paar latjes en stopverf dichtgemaakt en.. het dak was ook alweer in orde. Daarna de deur (van 't oude kippenhok) er aan gehangen en de heele buitenbouw was klaar.

Nu kwam de inrichting van binnen aan de beurt.

Van de deur tot aan den tegenoverstaanden kant werd een stuk grond uitgegraven, de bodem daarvan met 'n laag oude steenen bedekt en daaroverheen een laagje cement, n.l. 1 deel cement op 4 deelen scherp zand. Langs de zijkanten 'n 20 c.M. hoog muurtje van oude steenen, met cement glad gestreken. Zodoende kreeg ik 'n gang van 75 c.M. breed, waarin men met 3 à 4 man best staan

kan, en waarin ik zelf, die een zesvoeter ben, ook geen gevaar liep aanhoudend mijn hoofd te stooten.

Aan den voorkant kwam een tablet, 75 c.M. breed, over de heele lengte, 60 c.M. boven den beganen grond en 15 c.M. van de ramen af, zoodat op den grond daaronder ook nog aardig wat licht kwam. Tegen den achterwand kwam 'n tablet van 55 c.M. breedte.

In den hoogsten hoek bovenaan maakte ik aan beide zijkanten 'n luikje van 30 X 30 c.M. voor de ventilatie.

En zoo had ik na een heele vacantie hard zwoegen mijn kasje kant en klaar.

Over de verwarming een volgenden keer.

Ik heb alleen nu willen aantoonen, hoe men zonder veel uitgaven in zijn tuin zelf een kleine serre inrichten kan.

Oudenbosch.

J. J. v. d. HORST.

BEHANDELING VAN ONZE MESEMS.

Februari.

We winnen deze maand al veel aan licht. Onze Mesems behandelen we echter nog steeds, zooals in de vorige maand is aangegeven. Droog, koel en veel luchten.

In Februari wordt de zoogenaamde rustperiode der planten omgezet in uitwendigen arbeid. De planten gaan neiging vertoonen tot groei, maar tevens kunnen zich, vooral in deze maand rottingsverschijnselen voordoen. Hierop dient dus gelet te worden. Als steeds de planten nazien op ongedierte.

De meeste soorten Lithops, Dintheranthus, Lapidaria, Argyroderma en anderen laten hun nieuwe bladparen goed zien. Deze nieuwe groei gaat ten koste van de oude bladparen van het vorige jaar en mag ons dus niet in verzoeking brengen de planten water te geven. Dat doen we pas in de volgende maand. En al zijn de oude bladparen soms reeds sterk ingeschrompeld, dan mogen ze toch niet weggenomen worden, tenzij zich rottingsverschijnselen vertoonen. Eerst veel **later**, als alle oude bladresten tot dunne huidjes zijn weggeteerd, worden deze voorzichtig verwijderd. Zaailingen van het vorige jaar krijgen nu om de 3 à 4 dagen wat warm water.

Zij, die tegen het einde van de maand willen zaaien, kunnen nu hun zaaiaarde gereed maken. Goed fijngezeefde bladaarde wordt gestoomd. Sommigen stoomen de bladaarde, totdat de thermometer

100° C. aanwijst, of, wanneer men geen thermometer heeft, verhit men de aarde, totdat een aardappel er in is gaar geworden. Ik geloof niet, dat dit noodig is. Verhit men de aarde, onder voortdurend omroeren, zoodanig, dat ze met den bovenkant van de hand niet meer is aan te raken, dan is het zichtbare ongedierte allemaal gedood. De aarde moet goed vochtig, dus niet nat en niet droog, in een pannetje verhit worden en met een lepel worden omgeroerd; dat gaat best: groote hoeveelheden aarde hebben we meestal niet noodig. Daarna mengen met goed gewasschen en gedroogd, niet al te grof zand, Geen duinzand nemen, dit slaat de aarde spoedig dicht. De verhouding van het aardmengsel is half om half, men kan ook wat minder zand nemen. Geen bijmenging van kunstmest, koe-mest, kalk of houtskool. Dus alleen bladaarde met zand. Na ongeveer acht dagen is gestoomde bladaarde gereed voor het gebruik.

Men kan ook later zaaien dan omstreeks 1 Maart. Men moet er dan evenwel rekening mede houden, dat de algengroei, dat is het groen worden der aarde, ongeveer half April optreedt. Men kan zaaien in houten kistjes, in bloempotten enz., doch het beste is in platte poreuse schalen of zaaipannen, welke voor het gebruik goed schoon gemaakt zijn. De meeste zaden zijn besmet. Het eenvoudigste is de zaden te wasschen in een kopje lauw water; goed omroeren met een lepeltje, de zaden uitscheppen en met een vinger voorzichtig droogwrijven op het binnenvlak van de hand. Daarna uitstrooien op het bestemde vakje van bloempot of zaadbak. Goed warm water laten opzuigen, totdat het bovenvlak van de aarde vochtig is, verder de aarde steeds matig vochtig houden. Een glasplaat over de zaaipan leggen, doch deze niet kalken. Bij te veel zon een stuk papier voor de zaaipan zetten. Velen van ons zaaien in de huiskamer, wat heel goed gaat, overdag krijgen de zaaipannen een plaats voor het raam, 's avonds bij de kachel. Bodemwarmte is heusch niet noodig. Ik doe het al jaren zoo. De meeste Mesemzaden behoeven geen hooge kiemtemperatuur. Na het kiemen der zaden wat lucht geven door de glasplaat iets te verschuiven. Kiemplantjes van *Dintheranthus*, enkele *Lithops*soorten bijv. *L. olivacea*, *Vanzijlii*, in het algemeen de lichtgekleurde *Lithops*soorten, ook *Lapidaris* houden we direct wat droger. Het zaaien van *Argyroderma* is een dankbaar werk, omdat het zaad steeds voor bijna 100 % opkomt en het verdere opkweeken ook vrij eenvoudig is. Hetzelfde is het geval met *Didymaotus*. Goede opkomst is altijd zeker. Zaailingen van *Didymaotus* zijn in het eerste jaar harde groeiers, zij ver-

dragen in den zomer buiten gezet, veel regen. Het eerste stel bladeren blijft meestal groen, wordt soms iets bruinachtig rood. Lukt het overwinteren, wat in een kas allicht beter zal gaan, dan in huis, dan worden de volgende bladparen grijsachtig en schijnt de houdbaarheid van de plant meer verzekerd. L o u i s e B o l u s te Kaapstad zegt, dat men zaailingen van *Didymaotus* 2 à 3 jaar in het leven kan houden. Dr. T i s c h e r schreef me, dat het hem nog niet gelukt was, *Didymaotus* den winter door te krijgen. Ik heb nu vier planten, die hun vierde levensjaar zijn ingegaan, restant van ± 250 opgekomen zaden.

Ophthalmophyllum in Februari gezaaid, begint in Juni het eerste bladpaar te vertoonen.

Lithops Ursulae, *sijn. Liphops Jacobseniana Schw.* Door den Heer W. J a n z te Rotterdam, den bekenden cactuskweeker, werd ongeveer een half jaar geleden een nieuwe *Lithops* ingevoerd, onder den naam *Liphops Ursulae*. Deze plant is het eerst gevonden door Mej. Ursula Blank. Volgens Triebner te Windhoek was met Prof. G. S c h w a n t e s afgesproken, de plant *Liphops Ursulae* te noemen: zij is daarom door den Heer J a n z onder dien naam in den handel gebracht. Zonder eenige reden op te geven, heeft Prof. S c h w a n t e s zich niet aan de afspraak gehouden en is de plant *Lithops Jacobseniana Schw.* genoemd.

Het is een zeer mooie plant, waarvan de prijs door den Heer J a n z in *Succulenta* geannonceerd, veel billijker is dan in een Duitse prijscourant.

Ik hoop binnenkort een beschrijving van de plant te kunnen geven, zoo mogelijk met afbeelding.

F. SWUSTE.

HET LEEKENHOEKJE.

Correspondentie over deze rubriek s.v.p. te richten tot J. M. v a n d e n H o u t e n, Mathenesserlaan 364a. te Rotterdam.

Februari.

Aan weersvoorspellingen zullen we ons maar niet wagen, laten we ons gelukkig prijzen, dat we tot heden zoo'n zachten winter hebben gehad. Het kost ons minder aan stoken en onze planten lijden

geen kou, Veel werk is er in onze verzameling nog niet te doen, met zaaïen en andere voorjaarswerkzaamheden hebben we nog al den tijd en zoo zouden we dan deze pagina in hoofdzaak willen besteden aan het beantwoorden van enkele vragen in de hoop, dat anderen er evenzeer hun voordeel mee zullen kunnen doen. Daar is dan allereerst de heer Th. D. te U. die zou willen weten of blauwe klei voor toevoeging aan de grond te gebruiken is. Nu is het samenstellen van een geschikt grondmengsel een kwestie van probeeren, en voor een deel afhankelijk van plaatselijke omstandigheden. Tegen blauwe klei bestaat o. i. geen bezwaar, mits die goed is uitgevoren, althans goed gelucht en flink fijn gemaakt, zoodat ze geen bonken vormt. Wij zelf maakten vaak gebruik van molshopenklei, die we in het voorjaar verzamelen, maar wie in het diluviale deel van Nederland woont, kan met evenveel succes leem gebruiken. De scheikundige samenstelling van al deze grondsoorten is verschillend, doch het komt er in hoofdzaak op aan, dat ze geen schadelijke bestanddeelen bevatten en de structuur van den grond helpen verbeteren.

Zand alleen is te los en bevat bijna geen voedsel, klei alleen is te vast en laat geen lucht door, humus alleen houdt te veel vocht vast enz., doch alles dooreen gemengd geeft juist de gunstigste groeicondities.

Een tweede vraag betreft de plaats van de planten. Deze staan in een onverwarmd zomerkasje. Bij vorst wordt gedekt met rietmatten en verwarmd met een petroleumlampje. We maken hieruit op, dat het hier slechts een kleine ruimte betreft en daar deze winter nog slechts enkele vorstdagen heeft opgeleverd, zal het wel meevallen. Toch zijn we ten opzichte van het gebruik van petroleumverbranding in een open ruimte niet zoo erg optimistisch gestemd. Theoretisch zou een dergelijke verbranding slechts waterdamp en koolzuur moeten opleveren, doch iedereen weet, dat er altijd bij petroleumverbranding een vieze lucht valt waar te nemen, een gevolg van de ontstane vluchtige koolwaterstoffen en andere verbrandingsproducten. Daarbij komt, dat het vormen van waterdamp in zoo'n beperkte ruimte ook al minder gewenscht is en we zouden er voor zijn, dat lampje maar weg te laten en de bedekking 's nachts en bij vorst zwaarder te nemen, door er zoo noodig nog een oude deken en een zeil bij te leggen. Wil men toch eenige warmte toevoeren, dan zou dit kunnen gebeuren door een paar heetwaterkruiken.

Doch is de ruimte wat grooter, dan geeft dit geen effect en is de plaatsing van het kleinste model Salamanderkachel aan te bevelen, met een afvoer naar buiten. Die dingen verbruiken niet veel, ze houden de kas droog en zoodra de temperatuur huiten ongeveer 50° is kan men ze overdag met een enkele briket laten doorbranden om dan tegen den avond weer kolen bij te doen.

Ten slotte nog een derde vraag. Een *Opuntia clavaroides cristata* heeft haar onderstam zien sneuvelen. Wat nu te doen? Natuurlijk onmiddellijk van haar rottende onderstam ontdoen en zuivere snijvlakken maken. Dan laten drogen. Men kan hier houtskoolpoeder of droog schuurzand voor nemen. Blijkt het dat de rotting niet door gaat, dan vormt zich al spoedig een laagje wondweefsel en kan men de cristaat zoo wel een poosje laten liggen. We zoeken nu een nieuwe *Opuntiaschijf* voor ze uit, die we stekken en in een potje aan het wortelen brengen. Pas als deze schijf goed is aangeslagen en daar gaat stellig in dezen tijd wel een maandje mee heen, kan men begin Maart een nieuwe enting probeeren. In het volgende nummer komen we op enkele manieren van enting nog eens terug.

Er rest ons nog een zeer uitvoerig schrijven te beantwoorden van den heer J. J. v. d. H. te Oudenbosch, dat voornamelijk gaat over hybridisatie, doch hieraan willen we liever in een der volgende nummers een apart artikel wijden.

JAARVERSLAG 1935.

Nu het jaar 1935, het zeventiende levensjaar van *Succulenta* weer achter ons ligt, willen wij de voornaamste gebeurtenissen van dit jaar in herinnering brengen.

Toen wij bij den aanvang van 1935 moesten vermelden, dat een viertal Kringen waren opgeheven, spraken wij de hoop uit, dat hierdoor de rust en de vrede in onze Vereeniging zouden terugkeeren. Deze hoop is vervuld; aan het jarenlang geharrewar met de leden der oppositie is een einde gekomen; met voldoening kunnen wij verklaren, dat in het jaar 1935 tusschen bestuur en leden van *Succulenta* geen enkele wanklank is vernomen.

Intusschen is Nederland een tweede Nederlandsche Ver. v. Vetplantenverzamelaars rijk geworden, die zich „Nederlandsche Vereeniging van Liefhebbers van Cactussen en Vetplanten” noemt. Wij kunnen niet anders dan dit feit betreuren, hoewel het als een niet te vermijden verschijnsel in het vereenigingsleven beschouwd moet worden.

Kent u in Nederland of daarbuiten een vereeniging, welke tien of vijftien jaar bestaat en waarin niet een groep van leden is opgestaan, die, ontevreden met de bestaande toestanden, veranderingen, welke zij verbeteringen noemen, willen in-

voeren om, wanneer de meerderheid in de bestaande vereeniging zich daartegen verklaart, een nieuwe organisatie te stichten? Men behoeft niet eens veel moeite aan de beruchte splijtzwar te besteden om deze woekerplant welig te zien gedijen.

Wanneer men de laatste voorstellen der vroegere oppositie, die als een ultimatum golden, naleest: zij zijn te vinden in de October-aflevering van 1934, weet men, dat de bestuursleden der Kringen, die deze voorstellen inzonder, slechts het belang der Kringen wenschten te dienen. Zij wilden het karakter onzer Vereeniging geweld aandoen om het naar hun inzichten te vervormen.

Het bestuur van Succulenta gevoelde zich verplicht en had zich tot taak gesteld het karakter van Succulenta ongeschonden te bewaren, waarbij het onder meer het orgaan der Vereeniging, het maandblad Succulenta als de voornaamste levensuiting der Vereeniging wilde blijven beschouwen. Het bestuur hoopt ook in de toekomst op dezelfde wijze de belangen der Vereeniging te kunnen blijven behartigen, daarin gesteund en bijgestaan door de leden.

Wij willen in verband met het voorgaande onzen hartelijken dank betuigen aan die leden, die in het afgelopen jaar werkzaam waren in het belang van Succulenta, die het bestuur met raad en daad hebben bijgestaan, nieuwe leden hebben geworven of artikelen voor het maandblad hebben ingestuurd. Met groote dankbaarheid vermelden wij, dat een der Haagsche leden een belangrijk aantal planten en zelfgewonnen zaad aan onze Vereeniging ten geschenke gaf, welke belangeloosheid een voordeel van bijna honderd gulden opleverde. Dat dit goede voorbeeld navolging vinde! Een woord van dank willen wij ook richten tot den Haagschen Kring, die een bedrag van vijftig gulden afstond ten behoeve van de Vereeniging.

Hoewel ik daarmede het terrein van den penningmeester betreed, kan ik niet laten een woord te wijden aan de financiën van onze Vereeniging. Deze hebben ons in het afgelopen jaar veel zorgen gebaard. Een groot aantal leden bleef nalatig in het betalen der contributie, zij lieten zich de eerste helft van het jaar het orgaan toezenden; zij hadden het lidmaatschap niet opgezegd, doch toen de quitanties werden aangeboden, weigerden zij te betalen.

Wat te denken van leden, die in Mei een adresverandering opgeven, waarna het orgaan naar het nieuwe adres wordt verzonden, terwijl zij in Juni de post-quitantie weigeren, voorzien van hun handteekening en de woorden: „sinds lang geen lid meer”. Wat te denken van personen, die boeken uit de bibliotheek laten komen en als korten tijd daarna de quitantie voor het lidmaatschap wordt aangeboden, daarop vermelden: „Heb bedankt”. Wat te denken van den Heer G. W. d. D. te Amsterdam, die in Januari 1935 schrijft, dat hij lid wenscht te blijven, die boeken leent uit onze bibliotheek en wanneer op betalen wordt aangedrongen, eenvoudig niet aan deze verplichting voldoet, terwijl hij nog een briefkaart schrijft, waarin hij erkent de contributie schuldig te zijn. Wat ten slotte te denken van den Heer P. H. L. te Laren, die als lid op de Algemeene Vergadering verschijnt, de presentielijst teekent, deelneemt aan de besprekingen, zijn stem uitbrengt, waarna door dit verdienstelijke lid het lidmaatschapsgeld niet werd voldaan ook niet na herhaalde aanmaningen.

Dit verschijnsel, niet bedanken en het toegezonden orgaan aannemen, doch als het op betalen aankomt, hieraan geen gevolg geven, is niet nieuw. Tevergeefs verzoekt het bestuur ieder jaar niet met bedanken te wachten, totdat de quitantie

voor het lidmaatschap wordt aangeboden. Misschien is het daarom raadzaam in het vervolg op dit punt minder lankmoedig op te treden dan tot dusver in onze Vereeniging gewoonte was. In den loop van 1935 moesten ongeveer 100 leden als wanbetalers worden geschrapt.

In Januari van het afgelopen jaar werd het orgaan verzonden aan 830 personen in September aan 780 en in December aan 730, daar slechts laat in het jaar tot het royeeren der leden in Nederlandsch-Indië en in het buitenland werd overgegaan.

Op het eind van 1935 hebben 160 personen voor het lidmaatschap bedankt. Dit groote aantal is te wijten aan de moeilijke financieele omstandigheden, waarin helaas zeer velen verkeerden. Als reden voor het bedanken werd opgegeven: werkeloosheid, moeilijkheden in zaken, inkrimpen van het bedrijf, ontslag, vermindering van inkomen, persioen of wachtgeld; waarlijk het lezen der bedankjes is geen opwekkende lectuur en geeft een treurig beeld van den tijd, dien wij beleven.

Het orgaan werd in Januari 1936 toegestuurd aan 651 personen, 618 binnenland en 33 buitenland, hierbij zijn inbegrepen een aantal bewijsnummers aan adverteerders. Aan het bestuur der buitenlandsche zuster Vereenigingen wordt het orgaan gratis verstrekt in ruil voor de publicaties dezer Vereenigingen, terwijl ons maandblad ook kosteloos verzonden wordt aan een twintigtal bibliotheken en botanische instellingen.

In het afgelopen jaar werd door 737 personen contributie betaald.

Door het bestuur werd de grootste zuinigheid betracht, aan bestuurskosten werd een minimum besteed. De zomervergadering werd achterwege gelaten.

De jaarvergadering vond plaats op 23 Februari te Utrecht. Op deze vergadering werd ondergeteekende tot secretaresse gekozen ter vervanging van Mejuffrouw M. C. Kars ten, die benoemd tot redactrice van het Weekblad der Kon. Nederl. Maatschappij voor Tuinbouw en Plantkunde, niet langer tijd kon vinden het secretariaat van Succulenta waar te nemen.

Wij willen hierbij nogmaals met waardeering het vele werk herdenken, dat Mejuffrouw Karsten in den loop der jaren in het belang van Succulenta heeft verricht.

Op de jaarvergadering werd een verandering gebracht in de wijze van stemmen: de voorstellen, die op een Algemeene Vergadering gehandhaafd blijven, worden na publicatie van een verslag, aan een referendum onderworpen. Het stemmen bij opdracht vervalt dus. Bestuursleden worden door de Algemeene Vergadering gekozen.

Op 1 April heeft de Heer S. P. C. van Romunde zeer tot ons leedwezen, wegens drukke werkzaamheden het penningmeesterschap van onze Vereeniging neergelegd, dat hij sinds 1 Juni 1930 met groote nauwgezetheid had waargenomen. Het bestuur was zoo gelukkig den Heer B. Th. Krabbendam bereid te vinden het penningmeesterschap voorloopig te willen vervullen.

In de commissie tot kasverificatie werden benoemd de Heeren B. Th. Krabbendam, A. van Meerten en T. Hermse. Door een samenloop van omstandigheden, het aftreden van den Heer Romunde en de ziekte van een der kascommissieleden werd de rekening en verantwoording later dan gewoonlijk gecontroleerd en in orde bevonden.

In het afgelopen jaar werden door het secretariaat verzonden 920 poststukken

en wel 580 brieven of briefkaarten, 10 postpakketten en 330 drukwerken.

Wat het orgaan, ons maandblad *Succulenta*, in 1935 betreft, wij mochten van verschillende zijden zeer waardevolle medewerking ontvangen. Vooral moet genoemd worden het prachtige artikel van den Heer P. W. ag enaar Hummelinck: „Over het voorkomen van *Acanthocereus pentagonus* op Curaçao met zeven oorspronkelijke, zeer fraaie foto's. Krachtigen steun verleende ons de Heer F. S w ù s t e, niet alleen door het schrijven van de maandelijksche bijdrage: „De behandeling van onze Mesems”, welke in een behoefte voorziet, daar bij velen groote liefhebberij voor het kweken van de Zuid-Afrikaansche bloeiende steenen bestaat, terwijl de noodige kennis en ondervinding vaak ontbreken, doch niet minder door het publiceren van verschillende belangrijke artikelen over nieuwe en weinig bekende Mesembrianthema. De goede naam, dien *Succulenta* op dit gebied heeft **verworven**, toen Mejuffrouw K a r s t e n geregeld over deze plantengroep schreef, wordt nu door den Heer S w ù s t e hoog gehouden.

Het „Leekenhoekje” werd dit jaar verzorgd door den Heer van d e n H o u t e n, nadat de Heer d e R i n g h jaren lang deze rubriek voor zijn rekening had genomen. Van verschillende zijden vernamen wij, dat de Heer v. d. H o u t e n de juiste snaren weet te treffen en dat de aanwijzigingen in het Leekenhoekje trouw ter harte worden genomen.

Als altijd stelden de Heeren B o m m e l j é e n V o o r w i n d e hun kennis ten dienste der leden, ook de artikelen van den Heer v. d. K a a y over *Euphorbia*'s en over *Mammillaria*'s waren van belang. Buitenlandsche medewerking ontvingen wij van de Heeren F. W. R e i t z t e Pretoria en van Dr. A. Tischer te Siegburg.

Het orgaan omvatte 192 bladzijden druks met 57 afbeeldingen. Het werd vakkundig verzorgd door de firma J. van D r u t e n t e Utrecht: druk, afwerking en papier waren als altijd voortreffelijk. De Heer D u r s m a heeft de moeite genomen bij den inhoud den klemtoon van de plantennamen aan te geven, iets waarvoor vele leden hem zeer erkentelijk zullen zijn.

Ons orgaan gaat het achttiende levensjaar in. Wij doen hierbij een beroep op allen, die in vorige jaren het voortbestaan van het maandblad mogelijk maakten door belangeloos bijdragen of foto's af te staan. Het verheugt ons ten zeerste, dat het niet noodig is, onze getrouwe medewerkers ook voor 1936 hiertoe op te wekken; de meesten zonden reeds enkele mooie bijdragen voor den nieuwen jaargang. De Heer S i e p e r d a t e Harlingen opent een rubriek over *Rebutia*'s en verwante soorten, welke geïllustreerd zal worden met een veertigtal schitterende foto's; de Heer H a r d e r s t e 's-Gravenhage deed toezegging geregeld artikelen over *Haworthia*'s te zullen schrijven, eveneens opgeluisterd door mooie afbeeldingen.

Zooals te begrijpen is, kunnen niet alle leden redactionele bijdragen leveren, wat trouwens ook niet noodig is, doch mogen wij hen opwekken door het weg-schenken van stekken of zaden of door hun propagandistisch woord te trachten nieuwe leden te winnen?

Onze voorzitter, tevens bibliothecaris verzond 160 pakketten, inhoudende 240 boeken. Van twee leden kon hij de geleende boeken, welke zij bijna een jaar lang in hun bezit hielden, slechts met de grootste moeite terug krijgen, de Heer G. W. d. D. te Amsterdam gaf ze eerst terug, nadat de hulp van de politie was ingeroepen. De bibliotheek werd verrijkt met de volgende werken: 1. Middelen tegen

plantenziekten en schadelijke insecten, mededeelingen van den Plantenziektenkundigen Dienst te Wageningen; 2. The Stapelieae door White en Sloane; 3. Die Sukkulenten door H. Jacob s en; 4. Blätter fiir Kakteenforschung door C. Back e b e r g; 5. The Water-Balance of Succulent Plants, een publicatie van het Carnegie-instituut.

Naast de bestaande Kringen zijn in het afgelopen jaar vier nieuwe Kringen opgericht en wel in Zuid-Limburg, Middelburg, Amsterdam en Nijmegen. Kring Zuid-Limburg heeft reeds zijn sporen verdiend op het gebied van vergaderen en het organiseeren van bijeenkomsten, getuigend van een bloeiend verenigingsleven. Het voorloopige bestuur werd op het eind van het jaar vervangen door een nieuw bestuur onder voorzitterschap van den Heer V. P l o e m te Kerkrade. Kring Heerlen mag zich gelukkig achten een der voornaamste Succulentenkenners van ons land, een der oprichters van Succulenta, doorkneed in de geheimen van onze liefhebberij, bereid gevonden te hebben, het voorzitterschap te aanvaarden.

In Middelburg bestond reeds lang een gemeenschap van cactuskweekers. Na het organiseeren van een tentoonstelling die buitengewoon goed slaagde en aantoonde welk een hooge trap het kweken van succulenten in Middelburg en omgeving heeft bereikt, sloten de Middelburgsche liefhebbers zich aan bij onze Vereeniging.

Door een tweetal Nijmeegsche Succulentavrienden werd het oprichten van Kring Nijmegen voorbereid. Wij twijfelen er niet aan of deze Kring zal rustig en standvastig het beoogde doel nastreven in het belang van Succulenta en van onze mooie liefhebberij.

Op het energieke bestuur van den jongen Amsterdamschen Kring rust de moeilijkste taak, doch ook een zeer groote verdienste, wanneer het werk, dat zij, beziel met belangstelling voor onze Vereeniging, op zich namen, met succes bebroond zal worden.

De Kring 's-Gravenhage kwam negenmaal bijeen, waarbij vijfmaal een lezing werd gehouden en driemaal een keuring plaats vond. Een excursie werd ondernomen naar den Hortus botanicus te Leiden en de kweekerij van den Heer T o g n i t e Voorschoten.

Kring Groningen spant de kroon wat betreft het aantal bijeenkomsten. Geregeld iedere maand werd een Kringvergadering gehouden, waarbij steeds keuringen plaats vonden. Er werden prijzen beschikbaar gesteld voor hen, die het hoogste aantal punten behaalden. Voordrachten werden gehouden door den Heer D uursma en den Heer S w a v i n g; een bezoek werd gebracht aan de kas van Mevr. K l a a s s e n s te Paterswolde.

Hiermede ben ik aan het einde gekomen van mijn verslag over het afgelopen verenigingsjaar. Moge het volgende jaar een goed jaar zijn voor Succulenta. In den tegenwoordigen tijd dreigen ideëele belangen voortdurend meer achter te worden gesteld bij de zuiver materieele; laten de leden van Succulenta toonen, dat zij de ideëele waarden van onze Vereeniging hoog willen houden door onze organisatie trouw te blijven en te steunen.

J. J. E. VAN DEN THOORN.

BOEKBESPREKING.

Curt Backeberg og *F. M. Knuth* „Cactus A. B. C.“, Gyl-
dendalsche Boghandel, Kobenhavn 1935.

Op 31 Dec. 1935 verscheen dit nieuwe Deensche boek, geill. met 143 afbeeldingen. Na een algemeen geografisch en een geschiedkundig overzicht volgt een hoofdstuk over de behandeling der cactussen door den liefhebber, (samen 80 bladz.). De overige 352 bladz. worden ingenomen door systeem- en soortbeschrijving. In 't geheel worden 1365 cactussoorten uitvoerig beschreven, terwijl aan het slot een wetenschappelijke diagnose gegeven wordt van 108 nieuwe, door *B a c k e b e r g* zelf ontdekte soorten.

't Geheel geeft den indruk met de meeste nauwkeurigheid te zijn samengesteld, zooals dat trouwens met alle publicaties van *B a c k e b e r g* het geval is.

G. D. D.

RECTIFICATIE.

In het artikel van Dr. *T i s c h e r* in het Januari-nummer 1936 gelieve men de volgende verbeteringen aan te brengen.

Op Bldz. 12 bij den Latijnschen tekst staat 2e regel van onderen: aureau, moet zijn aurea; 4e regel van onderen: calyx 5-6 c.M. moet zijn 5-6 m.M.

Verder begint bldz. 13 met Groot-Namaqualand-Erni.

Dit moet onder den Latijnschen tekst geplaatst worden.

Bldz. 13 regel 9 van boven staat 3-5 c.M., moet zijn 3-5 m.M.

„ 13 „ 15 „ „ „ 7-8 c.M., „ „ 7-8 m.M.

„ 13 „ 19 „ „ „ 6-7 c.M., „ „ 6-7 m.M.

„ 14 „ 9 „ „ „ *Con. marlothii* m. z. *Con. Marlothii*.

INHOUD: *Senecio stapelioides*. — Op reis naar een der rijkste cactusgebieden ter wereld. — Een goed en goedkoop cactuskasje. — Behandeling van onze Mesems. — Het Leekenhoekje. — Jaarverslag 1935. — Boekbespreking. — Rectificatie.

Stukken voor de Redactie te zenden voor den 15en der maand aan: G. D. DUURSMA, Achter de Hoven 114 bis, LEEWARDEN.	Redactie: G. D. DUURSMA. J. M. VAN DEN HOUTEN. Girorekening No. 133550 • DRUMPT bij Tiel.	Alle correspondentie te richten aan het Secretariaat Adres: Mej. J. J. E. v. D. THOORN, Amalia van Solmsstraat 80, DEN HAAG.
Bestuur: CHR. DE RINGH, <i>Voorzitter</i> , Hilversum, van Ostadelaan 23; Mej. J. J. E. v. D. THOORN, <i>Secretaresse</i> , den Haag; B. TH. KRABBENDAM, <i>Penningmeester</i> , Drumpt bij Tiel; G. D. DUURSMA, Leeuwarden, Achter de Hoven 114 bis; J. M. VAN DEN HOUTEN, Rotterdam, Mathenesserlaan 364.		

CONOPHYTUM N. E. Br.

Door Dr. A. T i s c h e r.

Conophytum cupreatum, Tisch. spec. nov.

(§ *Pellucida*) *Planta caespitosa. Corpuscula obconica, vel subcylindrica, 10-15 m.M. alta, supra 6-10 m.M. diam., glabra, brunnea vel cupri-colorata, supra irregulariter „fenestrata“; fissura 2-3 m.M. longa; flores diurni 1.2-1.5 c.M. diam.; sepala 4, brunnea, ½ m.M. longa; petala 16, ad 7-8 m.M. longa, 1.5 m.M. lata, alba, 6-8 staminodii ad 1 m.M. longa, aureis; stamina in tubo inclusa, glauca, antheris aureis, minutis, filamenta alba; stigmata 4-5, ad 1 m.M. longa, filiformia. Klein Namaqualand. Dr. Luckhoff.*

Door spruiten groepen vormend. Corpuscula verkeerd kegelvormig tot bijna cilindrisch, 10-15 m.M. hoog, aan de bovenzijde 6 - 10 m.M. diam., daar cirkelrond tot iets ovaal, glad, huidkleur bruin tot donker koperkleurig, op bovenzijde plantenlichaam bevindt zich een donkergroen „venster“ van onregelmatige verdieping, dat door enkele punten en onregelmatige vlekken van de huidkleur wordt onderbroken. Op de opstaande kanten der lichaampjes bevindt zich in het bovendeele een aantal grauwe, niet opvallende donkere punten, die evenwel in doorvallend licht goed te zien zijn. Spleet niet of slechts weinig ingezonken, 2-3 m.M. lang (Type E van den Brownschen sleutel) 1). Bloem 1.2-1.5 c.M. diameter, des voormiddags bij zonschijn geopend, niet geurend.

) Zie hiervoor Jaargang 1931 „Succ.“ pag. 245. Sw.

Vruchtbeginsel in het corpusculum ingesloten. Bloemkelkbuis iets uit de spleet uitkomend, 3-4 m.M. lang, geelachtig met 4 ongeveer $\frac{1}{2}$ m.M. lange, roodachtig bruin gekleurde slippen. Bloemkroonbuis ongeveer 6-7 m.M. lang, geelachtig. Bloemkroonblaadjes in 1-2 kransen, 16 in getal, ongeveer 7-8 m.M. lang, 1,5 m.M. breed, spatelvormig met stompe punten of iets gekerfd, glimmend wit. Bij den ingang van de bloemkroonbuis 6-8, ongeveer 1 m.M. lange goudgele staminodiën 1) , binnenzijde bloemkroonbuis geel. Meeldraden zeer diep in de kroonbuis staande, wit, zeer klein, helmknoppen geel met witachtig gele helmdraden. Aantal stempels 4-5 ongeveer 1 m.M. lang, zeer dun, groenachtig geel.

Zuidelijk Namaqualand, juiste vindplaats onbekend. Dr. L u c k h o f f.

Deze mooie mimicrysoort is verwant aan *Con. pellucidum*, Schwant. (§ Pellucida, Schwant). Deze laatste sektie omvat behalve deze twee genoemde soorten ook nog *Con. terricolor* Tisch. Of ook *Con. Primosii*, Lav. en een andere nog niet beschreven soort tot deze sektie behooren, moet nog worden afgewacht. De sektie wordt gekenmerkt door de witte bloemen en de gele staminodiën en behoort door haar grauwe tot bruinachtige kleur der plantenlichamen tot de beste vertegenwoordigers in de „mimicry”. *Con. cupreafum* onderscheidt zich van *Con. pellucidum*, Schwant door de mooie bruine, dikwijls donkerkoperkleurige lichaampjes, bovendien is het venster niet gekorrelt, zooals bij *Con. pellucidum*, doch glad.

Conophytum uvaeforme, N. E. Br.

Conophytum vanrhijnsdorpense, Schwant. is identiek met *Con. uvaeforme*, N. E. Br. en zijn dus synoniem. Ik bezit planten van de typische *Con. uvaeforme*, afkomstig uit oude Engelsche kulturen en ook planten van de typische *Con. vanrhijnsdorpense*. Tusschen de bloemen van beide soorten bestaat geen onderscheid. Grootere aantallen importplanten vertoonen een tamelijke verscheidenheid in kleur en teekening der plantenlichamen. Naast bijna volkomen ongeteekende lichaampjes vindt men ook zulke met sterke punteering en lijntekening.

Conophytum odoratum, N, E, Br.

De schrijfwijze *Con. odoratum* in „Succulenta”, jaargang 1935,

1) **Staminodiën** zijn vervormde meeldraden, die geen stuifmeel voortbrengen. Sw.

aflevering 11, pag. 163 en 164 is niet juist, en moet zijn *Con. odoratum*.

Conophytum literatum, N. E. Br.

Con. literatum, N. E. Br. is door N. E. B r o w n beschreven in „Mesembryanthema”, pag. 180 en door L. B o l u s in „Notes on Mesembryanthemum” 1 als *Con. pictum*, N. E. Br. De beschrijving van de bloem, die tot heden nog niet bekend is, laat ik hier volgen.

Vruchtbeginsel in het corpusculum ingesloten. Bloemkelkbuis 2,5-3 m.M. lang, groenachtig wit, met 5 donkergroene slippen, waarvan 2 langer, ongeveer 1 m.M. lang, en 3 korter, ongeveer ½ m.M. lang. Bloemkroonbuis ongeveer 5-6 m.M. lang, wit. Bloemkroonblaadjes in 1-2 kransen, 25 in getal, smal, spits, iets minder dan 6 m.M. lang, de binnenste hier en daar korter, glimmend wit. De buitenste meeldraden tamelijk boven den uitgang van de bloemkroonbuis uitstekend, de binnenste korter. Helmknop geel, helmraden wit. Aantal stempels 5, ongeveer 1,5 m.M. lang, op een ½ m.M. langen stijl, witachtig groen. Ringvormige verdikking aan het vruchtbeginsel tamelijk rechtopstaand, heldergroen. Bloem gedurende den nacht geopend.

Conophytum Meyerae, Schwant.

Van deze *Conophytum*, die beschreven is in de „Gartenwelt”, jaargang XXXII, (Mesembryanth. Studien IV), een mooie en door haar bijzonder lange lobben opmerkelijke soort, was tot heden de bloem nog niet bekend gemaakt.

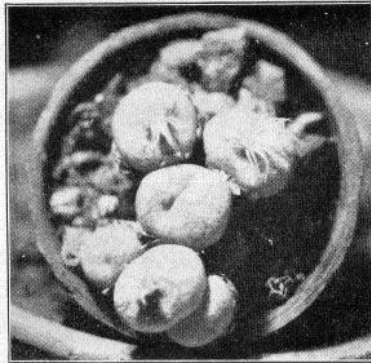
Vruchtbeginsel in het corpusculum ingesloten. Bloemkelkbuis 3-4 m.M. lang, iets gedrukt, groenachtig, met 5 slippen, 4-5 m.M. lang, spits, groen, randen door een vliesje bedekt, (iets kraakbeenachtig). Bloemkroonbuis 5-6 m.M. lang, geelachtig wit, iets gedrukt. Bloemkroonblaadjes in 3-4 kransen, 48-50 in getal, 1,5 c.M. lang, lijnvormig, nauwelijks iets meer dan 1 m.M. breed, naar de punten toe geleidelijk smaller wordend, glimmend geel.

Meeldraden talrijk, 5-6 m.M. boven uit de kroonbuis reikend, de binnenste nauwelijks korter. Helmknop geel, helmraden geel, naar beneden toe witachtig. Aantal stempels 6, fijndraderig, tamelijk boven de meeldraden uitstekend, 9-11 m.M. lang, geel, op een 1-2 m.M. langen styl. Vruchtbeginsel aan de bovenzijde tamelijk spits kegelvormig. Ringvormige verdikking aan het vruchtbeginsel

donkergroen, zeer smal. Bloem op den namiddag bij zonneschijn geopend.

Conophytum multicolor, Tisch.

De beschrijving van de bloem van deze *Conophytum* geschiedde in „**Succulenta**”, 1932, aflevering No. 4, pag. 83. Wij geven nu een

Conophytum multicolor Tisch.

afbeelding van deze mooie, door haar kleur van het plantenlichaam en door haar witte bloem (nachtbloeiër), karakteristieke soort. Opmerkelijk is de scheiding der bloemblaadjes in 2 rijen.

Vert. F. Sw.

HAWORTHIA CHALWINII (M a r l o t h e t B e r g e r).

Dit plantje werd reeds in 1906 beschreven in het Notizblatt des Königl. Bot. Gartens Nr. 38 en ook omstreeks dit tijdstip naar Europa gebracht.

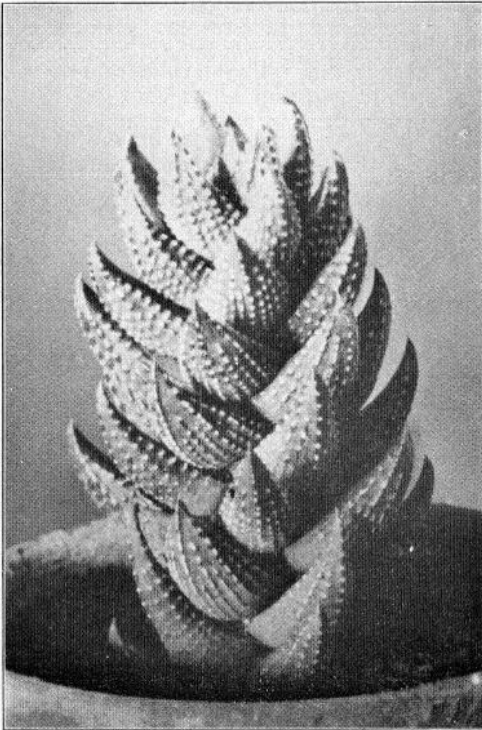
In enkele oudere verzamelingen is het wel aan te treffen, de afgebeelde plant vormt een deel van een exemplaar uit de verzameling van den Heer d e S m i t.

De stengels kunnen op den duur zeer lang worden en daardoor kruipend. Voor het echter zoover is, heeft de plant zeker aan de basis **eenige** uitloopers gemaakt.

In groeiwijze verschilt de soort dus weinig van de andere soorten, welke met deze door B e r g e r tot de groep der Coarctatae wer-

den vereenigd. *H. Reinwardtii* en *H. coarctata* zijn van deze groep de meest bekende.

Bij de afgebeelde soort worden de blaadjes, die bij een juiste behandeling van de plant zeer dicht opeen staan, ongeveer tweetwee en een halve c.M. lang en aan de basis anderhalve c.M. breed. Ze zijn van boven geheel glad en aan de onderzijde voorzien van

Haworthia Chalwinii Marl. et Berger.

(een weinig vergroot)

12-14 rijen vrij regelmatig geplaatste witte verheven stippels, die soms ineenvloeiën. De diameter der bebladerde stengels bedraagt 3-4 C.M.

Als groeiplaats wordt vermeld het zuidelijke Kaapland in het district Graaff Reinet.

V o n P o e l l n i t z vermeldt, dat het plantje in Duitschland als *Apicra bicarinata* in den handel werd gebracht. Het is echter een

wel te onderscheiden soort, ook de bloeiwijze doet de plant terstond als een *Haworthia* herkennen.

Duidelijke afbeeldingen vindt men verder in *Desert* van Juni 1932 en *Gartenschönheit* van October 1933. H.

GOEDKOOPE KASVERWARMING.

Toen ik, na heel wat moeizaam werken, mijn cactuskasje geheel had opgebouwd, was ik nog niet klaar voor den wintertijd. Ik moest ook voor de noodzakelijke verwarming zorgen, En hoe dat te doen op de goedkoopste en toch bevredigende manier?

Een warmwater-installatie kon de bruine niet trekken; die viel dus uit.

Zou het niet gaan met een kacheltje van een kachelkunstmoeder, waaronder enkele honderden kuikens voldoende warmte vonden? Dat kwam me ook te duur van aankoop.

Wat dan gedaan? Ik kon een flinke, nog bruikbare petroleum-lamp op den kop tikken, maar het olie-reservoir was me te klein. Een goed-groote kuikendrinkbak uit mijn ex-raskippenfokkerij, ruim 4 L. inhoud, werd de oliepeer. Een katoen en een lampeglas van een dubbeltje, en de lamp was, op 't vullen na, gereed voor 't gebruik.

Van een koperslager kocht ik 4 M. oude zinken buis, doorsnee 6 c.M., met 3 ellebogen.

Aan één elleboog maakte ik met een paar klinkboutjes een gebogen stuk blik vast als een lampekap, waaronder de lamp gezet kon worden.

Wat zou dat lekker verwarmen met de buizen, dacht ik. De warme lucht uit het lampeglas zou door de buizen naar buiten stroomen, maar haar warmte zou ze meedeelen aan 't zink, en door de uitstraling zou de lucht in m'n kasje wel een goede temperatuur krijgen, omdat de lamp natuurlijk ook een flinken steen zou bijdragen. Maar die berekening kwam helaas niet uit, zooals later bleek.

Waar moest ik nu de lamp zetten? Overal kwam ze te hoog, als ze onder de lampekap moest blijven.

Onder het tablet tegen den achterwand groef ik 30 c.M. grond uit, bekleedde de kanten en den bodem met oude steenen en cement, met specie mooi glad gesmeerd, en ik kreeg een mooie bergplaats

---

voor diverse grondsoorten, voor potjes en een pracht plaats voor de lamp, ruim, solied en brandvrij.

Nu aan het proef-branden. Het ging fijn, de temperatuur rees aardig wat.

Maar.. . . de afvoerbuizen bleven voor 't grootste deel koud of koel, en op de lasschen begon 't te druppen en vormde zich zout.

Hoe dat kon? Wel, bij de verbranding van petroleum ontstaat waterdamp en koolzuur. De waterdamp koelde in de buizen af en vormde water; het koolzuur verbond zich met het zink en er ontstond zinkcarbonaat, het zout dat zich aan den onderkant der lasschen afzette.

Met ferme dotten stopverf werden de plaatsen, waar de buizen in elkaar schoven, dichtgemaakt. Op één plaats maakte ik met een spijker een gaatje, zette daaronder een oud pannetje om 't condenswater op te vangen. En klaar was Kees.

Zoo prutste ik vijf jaar geleden mijn kasverwarming in elkaar. En tot heden toe heb ik ze met succes gebruikt. Al liet in den barren wintertijd het zonnetje zich soms in geen weken zien, al vroor het vaak dat 't kraakte, al sneeuwde en hagelde 't van je welste, m'n rietmat van drie kwartjes en m'n geïmproviseerde verwarmingsinstallatie zorgden er voor, dat ik zonder moeite steeds 5 tot 12 graden Celcius kon houden.

Wat kan men nog meer verlangen? En al mijn planten voelden er zich zoo lekker als kip.

Om de twee of drie dagen met een oud mes de katoen schoonmaken en olie bijvullen, een werk van vijf minuten, en alles loopt weer vanzelf.

Is 't zacht weer, of komt 't zonnetje wat helpen, dan gaat de lamp uit.

In de koudste dagen gebruik ik nooit meer dan acht liters petroleum per week, dat is het maximum, dus iets meer dan twee kwartjes op zijn hoogst en z'n koudst.

Op deze manier kunnen ook de minder met aardsche goederen gezegenden zichzelf goedkoop en afdoende een degelijke kasverwarming bezorgen.

Oudenbosch.

J. J. v. d. HORST.

BEHANDELING VAN ONZE MESEMS

Maart.

In Maart kunnen we de meeste Mesems verplanten. Alleen voor Mesems, die hun rustperiode in den zomer hebben, is het beter met verplanten te wachten tot dien tijd. Hiertoe reken ik *Argyroderma*. *Frithia pulchra* schijnt niet van verplanten te houden. Soms zal het verplanten niet strikt noodzakelijk zijn; toch is het wel goed even naar de wortels te kijken en daar de meeste Mesems in kleine potten staan, de aarde te vernieuwen. Planten, die in klei en niet te dicht op elkaar staan, behoeven niet verplant te worden. In klei schijnt wortelluis niet zoo gemakkelijk te kunnen leven. Mesems met een klein wortelgestel, zooals *Conophytum*, *Ophthalmophyllum* en *Frithia* groeien beter in bladaarde met zand, *Argyroderma* daarentegen, doet het heel goed in klei of löss. Kleine planten van *Fenestraria* kan men gedurende den geheelen zomer verpotten, ook het stekken van *Fenestraria* lukt dan altijd. Grootere pollen van *Fenestraria* zijn gevoelig voor overplanten. Het beste kan men dit doen omstreeks Augustus. Het te bezigen grondmengsel voor *Fenestraria* moet altijd zeer zandig zijn, het uitstoelen wordt bevorderd door het gebruik van ruime potten. De dikke hoofdwortels gaan soms tamelijk diep, de zijwortels verspreiden zich over de geheele oppervlakte van den grond. Tot heden zijn twee soorten *Fenestraria* bekend, n.l. *Fenestraria rhopalophylla* (witte bloem) en *Fenestraria aurantiaca* (gele bloem).

Als regel zijn ondiepe schalen of bloempotten voor de meeste Mesems geschikt. Een uitzondering hierop maken: *Rimaria*, *Alöinopsis* (*Nananthus*), *Pleiospilos* en de struik- of halfstruikvormen. Welk grondmengsel we ook gebruiken, steeds moeten we wat kalk toevoegen, verder wat fosforzuur in den vorm van Thomas-slakkenmeel en kalizouten in den vorm van patentkali, ook wel zwavelzure kali magnesia genoemd. Humusaarde kan soms minder voedsel bevatten dan een goede zandsoort. Als kalk nemen we kalkmergel, dat is een grondsoort, die een hoog gehalte aan koolzure kalk bevat en poedervormig is. Stukjes marmer, fijn geklopt, kunnen we ook gebruiken. De zoogenaamde landbouwkalk, een minder goede soort kluitkalk, is voor bemesting niet aan te bevelen.

Voor al in deze maand moeten we onze Mesems beschermen tegen zonnebrand. Gevoelig zijn in de eerste plaats zaailingen, verder *Conophytum* en *Ophthalmophyllum*. Doch tevens verdient

het aanbeveling onze Mesems zoo spoedig mogelijk aan het licht te gewennen. Ook voor deze planten geldt, dat één zonnige dag in het voorjaar meer waard is dan een week zonnig weer in den zomer.

Het watergeven moet langzaam aan, bij voorkeur op zonnige dagen, vermeerderd worden. Zoo goed mogelijk zorgdragen, dat de aardkluit niet geheel uitdrogen kan. *Argyroderma* en *Conophytum* vragen wat meer water dan *Lithops*, *Dintheranthus* en *Lapidaria*. Een enkele maal op zonnige dagen nevelen of fijn bespuiten kan geen kwaad, mits er geen water op de schedels of in de spleet tusschen de beide bladeren blijft staan.

Het stekken doen we in deze maand bij voorkeur zoo vroeg mogelijk, wanneer de planten zich door watertoevoer volgezogen hebben. Het stekken van hoogsucculente vormen, zooals *Lithops* of *Conophytum* heeft mijns inziens geen zin. Wanneer dergelijke planten verscheidene hoofdjcs gemaakt hebben, vormen ze een te mooi pronkstuk om er aan te gaan plukken.

Moet men om een of andere reden stekken, dan wordt de stek zoo laag afgesneden, dat het vegetatiepunt niet beschadigd wordt; aan de stek dient dus een smal strookje van het houtige gedeelte te blijven zitten. Daarna de stek ongeveer acht dagen laten drogen en oppotten in vochtig zand. Mesems, die in den zomer een volkomen rust hebben, zooals *Conophytum*, stekken we bij voorkeur tegen het einde van den rusttijd, dus ongeveer in Juli. In Maart kan men nog zaaien.

De Heer *E r n s t R u s c h* uit Windhoek, Zuid-Afrika schrijft me het volgende: „Een aantal *Lithops*soorten, die als nieuw door de handelaars worden aanbevolen, zijn reeds als oude beschreven soorten bekend. Ja zelfs worden verscheidene *Lithops* verkocht onder twee of drie verschillende namen. De botanische tuin te Stellenbosch wil nu, gelukkig, trachten hierin verbetering te brengen. In Europa is het nauwelijks mogelijk nieuwe soorten een naam te geven, omdat het ter beschikking staande materiaal te gering is. Met een beetje goeden wil is het heel gemakkelijk van één soort twee of drie en meer nieuwe soorten te maken, maar dat is onbetamelijk en men bewijst de wetenschap geen dienst met een dergelijke handelwijze”.

F. SWÜSTE.

SANSEVIERA ZEYLANICA WILLD.

Van deze mooie plant schafte ik me voor eenige jaren een be-wortelde bladstek aan.

Het eerste jaar stond ze in mijn kas op een beschaduwde plekje, waar de plant flink groeide.

't Grootste blad was 60 cm. lang. 's Winters kreeg ze een warm plaatsje. Het volgend jaar schoot uit den grond een tweede bladstel omhoog, dat in ongeveer 2 maanden de afmetingen van de oude plant bereikte. De plant verhuisde toen naar mijn woonkamer, ook

Sansevieria Zeylanica.

Foto Dr. J. J. Huizing, Woerden.

hier niet in het directe zonlicht, Groot was mijn verrassing, toen nu in Mei uit het eene bladstel zich een bloemstengel ontwikkelde, die na eenigen tijd begon te bloeien. Nooit tevoren had ik een bloeiende plant noch afbeelding hiervan gezien. Toen de bloemen open sprongen was dit een mooi gezicht. Die licht gekleurde ranke bloemen steken zoo aardig af tegen de prachtige gevlekte donker-groene bladeren. Na twee dagen beginnen de bloemen te verwelken.

Ik laat de plant tegenwoordig steeds in huis en ze ziet er gezond en frisch uit. Als grond gebruik ik losse humusaarde met wat scherp zand gemengd. Uit het bovenstaande blijkt dunkt me, dat de plant ook geschikt is voor kamerplant. Ofschoon de prijs vroeger vrij hoog was, kan men zich tegenwoordig al voor één of twee kwartjes een aardige plant aanschaffen.

Dr. J. J. HUIZING.

EEN NIET ALGEMEEN VOORKOMENDE EUPHORBIA.

Naar aanleiding van het art. over E. in het Januari-nummer 1935, wil ik E. pulcherrima, bij de kweekers beter bekend als Poinsettia (Kerstster), eens wat nader bekijken, daar deze plant bij de liefhebbers m.i. veel te weinig gekweekt wordt.

De Poinsettia is inheemsch in Mexico, en wil graag gedurende haar bloeiperiode een iets warme standplaats. (Gematigd of warm, al naar den tijd, waarop men haar in bloei wil zien.)

De kleur der soort is rood; er bestaan echter var. van met roze, witte en sterk verdubbelde schutbladeren.

De laatstgenoemde moet extra vroeg gestekt worden, om de binnenste schutbladeren goed tot hun recht te kunnen laten komen.

Wil men met oude planten in het voorjaar verder kweken, dan verpot men ze tegen Maart in een, liefst kleineren pot, en geeft ze krachtige versche aarde. Wil men de plant vermenigvuldigen, dan kan men twee methoden volgen, n.l.

- a. het stekken van jonge scheutjes, en
- b. het stekken van stukjes van den stengel, met één oog erop.

In beide gevallen de wonden stelpen met houtskool, daar er anders te veel reserve-voedsel verloren gaat.

In zuiver scherp zand van een warm kweekbakje, zullen beide manieren voldoening geven.

Het voordeel der tweede methode is echter het grooter aantal planten, dat men krijgt. Men lette er echter wel op, niet de jongste halfrijpe oogen te nemen, noch de houtig geworden alleronderste van een stengelgedeelte.

De aldus ontstane jonge plantjes kweekt men voorloopig warm verder: hierbij kan men weer twee methoden volgen n.l. de planten

oningenepen laten doorgroeien of ze innipen, zoodat ze 3 à 4 bladeren hebben.

In het eerste geval krijgt men lange stengels, die zeer geschikt zijn, om later als snijbloem gebruikt te worden.

Nijpt men in, dan krijgt men aardiger kasplanten, waarom het de meeste onzer toch te doen is. Het aantal bloemen is nu veel grooter, al is iedere bloem op zich zelf natuurlijk kleiner. Wil men extra lage planten kweeken, dan stekt men eind Juli, (kopstek!) en behandelt deze als de andere oningenepen exemplaren.

In den loop van den zomer worden onze Poinsettia's nu steeds verpot, zoodra de vorige pot met wortels volgegroeid is.

De aarde, die aanvankelijk voor de helft uit zand bestond, wordt steeds zwaarder genomen, en bestaat meer en meer uit een mengsel van mest-, blad- en graszoden-aarde, met steeds minder scherp zand er doorheen gewerkt.

Staan de planten in den bloeipot, dan moeten ze, om krachtig gehouden te worden wekelijks vloeimest ontvangen.

Werd er gedurende den voorzomer steeds meer gelucht, en de

planten daardoor steeds steviger en geharder gemaakt, eind Juli, begin Aug. is het glas op den bak meestal overbodig. Men krijgt op deze wijze planten met stevige korte geledingen. Vaak optrekken in den bak is noodig om het doorwortelen te voorkomen. Half Sept. wordt de P. in de kas gebracht, en langzamerhand zooals reeds is opgemerkt, naarmate men den bloei verlangt, warmer gezet. Na den bloei brengt men de plant in rust door haar droog te laten staan. Men kan ze dan onder het tablet plaatsen.

Zij, die over eenige ruimte in kas en bak beschikken wil ik nogmaals bovengenoemde Euphorbia, aanraden, maar de kamerkweeker kan er, om teleurstelling te voorkomen, beter niet mee beginnen.

Groenekan.

P. N. NEVEN.

HET LEEKENHOEKJE.

*Correspondentie s. v. p. te richten tot J. M. v a n d e n H o u t e n,
Mathenesserlaan 36a. te Rotterdam.*

Maart.

We schrijven pas Maart en nog steeds is afwachten de boodschap. Toch krijgen we soms neiging om met de voorjaarswerkzaamheden te beginnen en wie dus aan den slag wil gaan, dient eerst te zorgen voor het noodige materiaal.

Nieuwe potjes worden een tijd lang in water gezet om goed door te trekken en de oude potten, die we opnieuw gebruiken willen, krijgen een flinke schoonmaakbeurt. Dan zorgen we voor goede aarde en nog steeds is dit voor onze stadsbewoners een groote moeilijkheid, waar we alleen deze raad op weten, ga naar een eerste klas bloemist en bestel een emmer prima tuinaarde.

Het gaat maar om een betrekkelijk kleine hoeveelheid en men kan hiervoor beter een paar centen meer uitgeven, dan het heele jaar te tobben met een ongeschikt grondmengsel. De eischen waaraan werkelijk goede, voedzame aarde moet voldoen, laten zich niet gemakkelijk omschrijven. Ze moet donker zien vanwege haar humusgehalte, moet bij samenknijpen tot een bal aaneensluiten, doch niet samenkoeken, maar weer makkelijk uiteenvallen; ze moet een frische grondlucht bezitten en niet zurig ruiken, kortom ze bezit een heele reeks kenmerken, waaraan de vakman de deugdelijkheid bepaalt, zonder dat hij hiervoor een scheikundige analyse noodig

heeft. Trouwens zoo ver behoef men het heusch niet te zoeken en in het algemeen kan men met één enkel grondmengsel volstaan, al zal het gewenscht zijn, wat zand en klei afzonderlijk bij de hand te houden om het mengsel wat zandiger of wat zwaarder te maken, al naar dit noodig is.

In alle handboekjes worden hieromtrent aanwijzingen gegeven en het spreekt vanzelf; dat snelgroeiende soorten een zwaarder grondmengsel behoeven, dan andere minder snelle groeiers, die een paar jaren noodig hebben om de beschikbare grond in den pot geheel te doorwortelen. Een goede keuze der te gebruiken potten is mede van belang. Een dwergplantje of stek in een veel te groote pot staat niet alleen leelijk, maar men bewijst de plant er heelemaal geen dienst mee. In de omgekeerde fout, namelijk een veel te kleine pot, vervalt men niet zoo gauw. Het groote voordeel van het regelmatig verpotten is, dat men een idee krijgt van het wortelstelsel der planten en hieruit conclusies kan trekken of de gebezigde grondsoort al of niet aan de eischen voldoet. Meermalen blijkt bij het verpotten, dat er slechts weinig wortels gevormd zijn. Vooral importplanten kunnen jarenlang in het leven blijven, zonder dat ze behoorlijke wortels vormen. Hoewel we nu al heel wat jaren aan de liefhebberij doen, staan we nog telkens weer verbaasd over het enorme uithoudingsvermogen dezer planten. We herinneren ons nog een voorval van jaren geleden, toen we bij een liefhebber een bloeiende plant op een koolaschoop vonden. De eigenaar had tegen deze plant al zoo lang aangekeken, groei zat er niet in, wortels waren er al evenmin aangekomen en in arrenmoede had hij dat „dooie” ding toen maar op de sintelhoop gesmeten, met als resultaat, dat er eindelijk leven in gekomen was. Zoodat we hiermede maar zeggen willen, geef de hoop niet te gauw op en pas eens een flinke verandering toe, al lijkt het een beetje Spartaansch. Bij het verpotten late men de wortelkluit zooveel mogelijk intact, althans wanneer het wortelgestel er gezond uitziet. Iets anders is het, wanneer mocht blijken, dat zich aan de buitenzijde dus tegen den potwand aan, witte wasachtige vlekjes vertoonen. In dit geval heeft de plant last van wortelluis, die men duidelijk aan de wortels kan zien zitten.

Die voeren daar niet veel goeds uit, want behalve dat ze zich aan de sappen goed doen, verzwaart de afscheiding van een wasachtige substantie het opnemen van water. De aangetaste wortels worden flink onder de kraan afgespoeld, zoo noodig wat inge-

snedes en daarna late men de plant eenige uren drogen. Een bespuiting met een of ander insectendoodend middel (Volck) helpt eveneens en op een goedkoope wijze kan men zelf zoo'n sopje klaar maken door een paar sigarenpeukjes een nacht te laten afrekken in een bakje met water en er een gelijke hoeveelheid brandspiritus aan toevoegen.

* * *

Wie over een warme kas beschikt kan in Maart wel met zaaien beginnen, maar het meerendeel onzer leden is aangewezen op de natuurlijke warmtebron en dan doet men beter met nog even te wachten.

* * *

In ons vorig nummer schreven we, dat we nog even zouden terugkomen op het enten en hoewel de meest geschikte tijd voor dit karweitje de maanden Mei en Juni is, kan het toch gebeuren, dat bij het nazien en behandelen der planten een ongelukje gebeurt en dat we dus een noodenting moeten verrichten. Uit zaad gekweekte zuiltjes van verschillende Cereussoorten zijn hiervoor het beste te gebruiken. Wie toch zaden bestelt, neme er voor dit doel een pakje gemengde Cereuszaden bij, of beter nog een portie *Cereus Spachianus*, *Cereus Jusberti* of *C. macrogonus*. In twee jaar kweekt men daar mooie zuiltjes van. *Opuntiaschijven*, die gemakkelijk genoeg te stekken zijn, dienen speciaal voor *Opuntiacristaten*. *Echinopsis* is als onderstam minder geschikt, omdat de afgesneden stammen neiging hebben tot spruitvorming en deze maken, dat het entstuk geen voedsel krijgt. Zuivere snijvlakken maken met een scherp mes. De onderstam niet hooger nemen dan 2-3 centimeter, en de stukken goed opeendrukken. Bij het vastzetten van de nieuwe kop kan men in plaats van de vroeger veel gebruikte raffiabandjes ook een paar elastiekjes nemen, mits men zorgt dat deze niet te veel knellen. Zit de kop vast, wat na eenige weken het geval moet zijn, dan knipt men de draadjes door.

v. d. H.

BOEKBESPREKING.

Blühende Kakteen und andere sukkulente „Planzen“. Herausgegeben von Prof. Dr E W e r d e r m a n n. Verlag J. Neumann, Neudamm und Berlin. Jaarabonnement van 4 mappen R.M. 16.-.

Map 25 (verschenen 15 Sept. 1935, doch eerst 13 Febr. 1936 ontvangen) omvat: pl. 97 *Opuntia clavarioides* Pfeiff., het bekende Negerhandje, in bloei; pl. 98 *Rathhunia alamosensis* (Coult) Br. et R.: pl. 99 *Rebutia oculata* Werd. en pl. 100 *Pleiospilos Roodiae* (N. E. Brown) Schwantes. Vooral de *Rebutia*, een nog nieuwe soort, en hier door Prof. W e r d e r m a n n voor het eerst beschreven, is schitterend!

Map 26 (verschenen 30 Nov. 1935, en tegelijk met map 25 ontvangen) omvat: pl. 101 *Rebutia Spegazziniana* Bckbg.; pl. 102 *Reb. aureiflora* Bckbg.; pl. 103 *Reb. dasyphrissa* Werd. (Nov. spec.) en *Reb. senilis* Bckbg.; pl. 104 *Lobivia Jajoiana* Bckbg.

Bij het beschouwen van de keurig uitgevoerde *Rebutia* platen moet iedere Cactusliefhebber wel haast een speciaal *Rebutia*-verzamelaar worden. Weinig ruimte innemend, dankbaar en rijkbloeiend in alle kleurschakeeringen, zijn het wel ideaalplanten onder de cactussen.

Hulde aan den uitgever N e m a n n, die de bekoorlijke schoonheid dezer echte liefhebbersplanten zoo uitnemend en natuurgelukkig weet weer te geven!

G. D. D.

INHOUD: Conophytum N. E. Br. — Haworthia Chalwinii. — Goedkoope kasverwarming. — Behandeling van onze Mesems. — Sansevieria Zeylanica Willd. — Een niet algemeen voorkomende Euphorbia. — Het Leekenhoekje. — Boekbespreking.

Stukken voor de Redactie te zenden vóór den 15en der maand aan:	Redactie: G. D. DUURSMA. J. M. VAN DEN HOUTEN.	Alle correspondentie te richten aan het Secretariaat
G. D. DUURSMA, Achter de Hoven 114 bis, LEEWARDEN.	Girorekening No. 133560 • DRUMPT bij Tiel.	Adres: Mej. J. J.E. v. D. THOORN, Amalia van Solmsstraat 80, DEN HAAG.
R Bestuur: CHR. DE KINGH, Voorzitter, Hilversum, van Ostadelaan 23; Mej. J. E. v. D. THOORN, Secretaresse, Haag; B. TH. KRABBENDAM, Penningsmeester, Drumpt bij Tiel; G. D. DUURSMA, Leeuwarden, Achter de Hoven 114 bis; J. M. VAN DEN HOUTEN, Rotterdam, Mathenesserlaan 364.		

REBUTIAE

door A. V. Fric en K. Kreuzinger.

1.

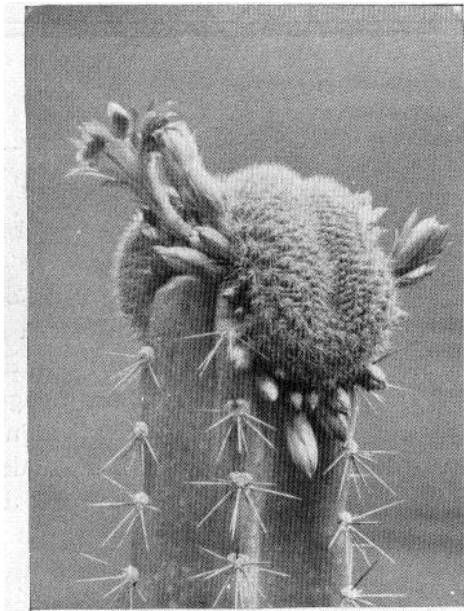
Algemeen Overzicht.

Wanneer een vijf-en-twintigtal jaren geleden en ook vóór dien tijd een cactusliefhebber zeide, ik heb alle cactussen in mijn bezit, dan kon men dit voor mogelijk houden, want een rijke verzamelaar kon vroeger alle bekende cactussen tezamen brengen: als tegenwoordig een liefhebber zegt, ik heb alle soorten in mijn verzameling, dan zal de kenner glimlachen en wanneer een handelaar zou beweren, ik kan u alle soorten leveren, dan weet men, dat dit slechts grootspraak kan zijn, daar men in den laatsten tijd meer nieuwe soorten heeft ontdekt, dan het aantal cactussen bedroeg, dat men vroeger kende, Wel zijn vele planten in het vergeetboek geraakt en heel vaak weten wij niet meer, welke oude benamingen en welke cactussen bij elkander hooren, terwijl het ook bekend is, dat verschillende oude soorten als nieuw ontdekte planten, voorzien van nieuwe namen, hun intrede doen. We behoeven ons hierover niet te verwonderen, als men weet, dat de gebieden, die vroeger door cactusjagers bezocht waren en waar men dacht slechts enkele soorten te kunnen vinden, ons tegenwoordig een schat van nieuwe planten opleveren in grooter overvloed dan men in zijn stoutste droomen had kunnen verwachten.

Niemand kan zelfs meer zeggen, dat hij alle Rebutia's bezit, ter-

wijl toch tot voor korten tijd slechts een klein aantal Rebutia's bekend was. Ofschoon wij in onzen proeftuin cactuskassen met een oppervlakte van 1500 M², tot onze beschikking hebben en daar 300 verschillende Rebutia's kweken, zou het heel onverstandig en ook verkeerd zijn te zeggen, dat we alle Rebutiasoorten bezitten. Wel gelooven wij met een zeker recht over Rebutia's te kunnen oordeelen en in staat te zijn beschrijvingen van deze plantengroep te kunnen geven, daar wij bij langdurige ervaring over vele gegevens beschikken.

De importen van onze expeditie van 1927- 1928 vormden de voorposten van een leger, dat uit het gebergte van Zuid-Amerika

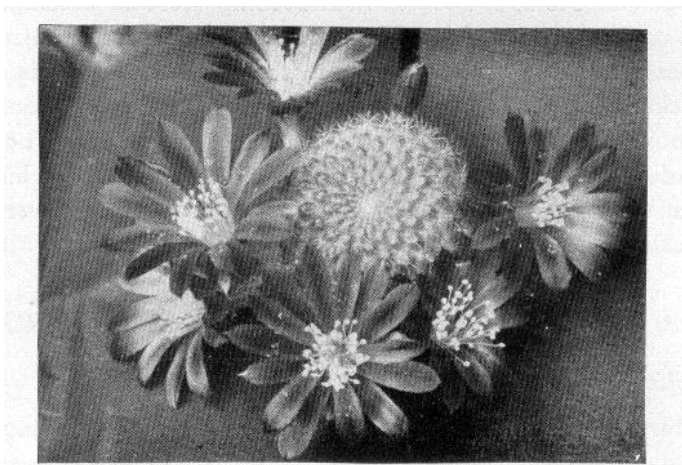
Rebutia minuscule cristata

naar de oude wereld overkwam. Algemeen bekend werden toen *Reb. Haagei* en *Einsteinii*. Later kwam een ware vloedgolf van nieuwe vormen naar Europa, zoodat het niet te verwonderen is, dat op het gebied der Rebutianamen een chaos heerscht. Met meer eerlijkheid en objectiviteit en met een weinig meer geduld zou het niet zoo ver gekomen zijn, dat tegenwoordig zoowel liefhebber als vakman ternauwernood een uitweg ziet. Naar onze meening zijn acht jaren een te kort tijdsbestek om al de nieuwe soorten grondig te

kunnen bestudeeren, maar daar velen er op aandrongen, willen we de voor ons vaststaande inzichten publicceeren.

De natuur vormt de planten op haar manier, naar eigen goedvinden. Wij menschen willen het „waarom” steeds trachten op te sporen, altijd willen wij, wat wij denken gevonden te hebben, in een'systeem vastleggen.

Een indeeling zal steeds het eenvoudigst zijn, wanneer men slechts een enkel kenteeken in aanmerking neemt, doch deze eenvoud zal tot onvolledigheid en ten slotte tot fouten aanleiding geven. Verdeelt men de cactussen in Noord- en Zuid-Amerikaansche soorten, dan komt men met deze aardrijkskundige aanwijzing niet ver. Een verdeling uitsluitend volgens de bloemkleur of de zaden, volgens den bloeitijd (dag- of nachtbloeiers) of alleen volgens de bedoor-

Rebutia minuscula

ning kan nooit goed zijn, zoo min als de kinderlijke indeeling naar den habitus der plant, in bol- of slangencactussen. Men moet steeds op een aantal eigenschappen tegelijk letten en deze vaak tegenstrijdige componenten tegen elkander opwegen, hetgeen moeilijker en ingewikkelder wordt, als meer eigenschappen en kenmerken onder denzelfden noemer gebracht moeten worden. Men maakt onderscheid tusschen de verschillende systemen, naarmate het een of ander kenmerk of een groep eigenschappen op den voorgrond worden gebracht. Men heeft bij voorbeeld tijdens Bergers arbeid in Frankrijk groot gewicht gehecht aan de buitenzijde der bloemen en geloofde in de eigenschappen behaard of kaal, met of zonder

schubben, bruikbare, waardevolle kenmerken gevonden te hebben. Dat men hierbij op zand gebouwd heeft, zullen we later zien.

Er zijn misschien vijftig, misschien ook honderd soorten en variëteiten *Rebutia*'s in den handel. Vele planten worden van meer dan een naam voorzien en zoo wordt het aantal *Rebutia*'s schijnbaar nog grooter. Tot op heden is echter nog maar een twintigste deel van de strecken, waar *Rebutia*'s groeien eenigszins zorgvuldig doorzocht: het grootste gedeelte is nog slechts vluchtig of in het geheel niet afgezocht, zoodat het geen wonder is, dat voortdurend nieuwe soorten van deze aardige dwergcactussen den weg naar Europa vinden, daar steeds weer nieuwe gebieden ontsloten worden. Wij houden het dan ook niet voor onmogelijk, dat we tenslotte meer dan duizend *Rebutiasoorten* zullen kennen. Zooals er Cactusvereenigingen bestaan, zoo zal men spoedig *Rebutiaverenigingen* moeten oprichten, want het gilde van hen, die zich in het bijzonder voor deze miniatuurcactussen interesseeren, groeit steeds aan. Waarschijnlijk zal menigeen over deze voorspelling glimlachen, men lachte ook, toen de expeditie van 1927-1928 meer dan vijftig verschillende *Rebutia*'s bekend maakte: zelfs ervaren kenners hielden dat toen voor onmogelijk, daar men de *Rebutia*'s, voor zoover men deze geslachtsnaam erkende, op de vingers van één hand aftellen kon.

Wordt vervolgd.

R. H. SIEPERDA.

Rectificatie:

Op blz. 20, Februari-aflevering staat onder de afbeelding van *Rebulobivia* Haagei, *Fric* in plaats van *Rebutia* Haagei, abusievelijk vermeld *Lobivia* Haageana.

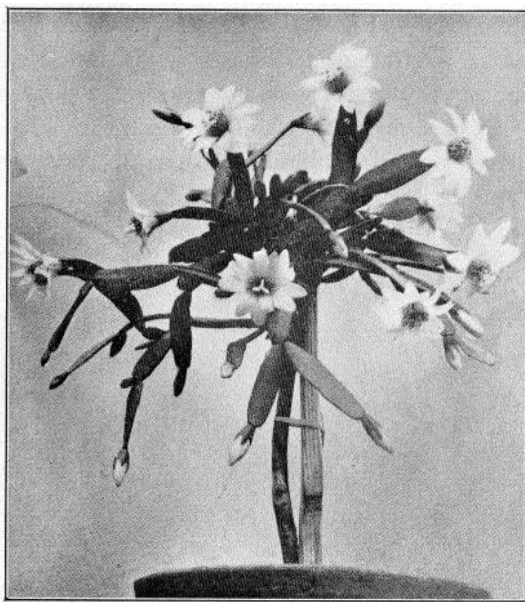
R. H. S.

DE PAASHCACTUS.

Geldt *Rhipsalis Houlettiana* als de Kerstcactus, met hetzelfde recht mag *Rhipsalidopsis rosea* Br. & R. (= *Rhipsalis rosea* Lagerh.) de Paaschcactus genoemd worden. Uiterlijk gelijkt ze wel iets op een lidcactus, hoewel de leden op zichzelf smaller en naar verhouding dikker zijn. Ook treft men dikwijls min of meer *Cereus*-vormige, drie- of vijfkantige leden aan, welke meer verwantschap met *Rhipsalis* dan met *Epiphyllum* doen vermoeden. Eigenlijk is het een overgangsvorm tusschen beide, waarom het goed gezien is van

Britton en Rose een nieuw geslacht *Rhipsalidopsis* voor haar te ontwerpen.

Rhipsalidopsis rosea werd in 1912 door Dr. P. D u s é n in de oerwouden bij Caiguava in den Braziliaanschen Staat Paraná op 1100-1300 meter hoogte ontdekt. Volgens den ontdekker bloeit het plantje daar in November, doch bij ons bloeit het bij goede behandeling meestal in April, soms ook in Mei. Aan de toppen der leden ontwikkelen zich dan de iets naar rozen geurende, ruim 3 c.m. grootte, prachtig rosegekleurde bloemen; welke enkele dagen open blijven.

Rhipsalidopsis rosea, Paaschcactus.

Rhipsalidopsis rosea is veel gemakkelijker te kweeken dan de veel vochtige warmte vragende Rhipsalissen, welke eigenlijk warme kasplanten zijn. De Paaschcactus groeit als kamerplant even dankbaar als de lidcactus, ze wil 's winters niet warm gehouden worden, doch verlangt daarbij steeds een matig vochtige aarde. 's Zomers kan ze veel water hebben, doch geen felle zon. Zoo behandeld vertoont ze reeds als klein plantje elk voorjaar haar lieve bloempjes, den bezitter Paaschvreugde bereidend.

G. D. D.

BRYOBIA.

Wie een poos cactussen kweekt, komt van zelf in aanraking met roode spin, in de geleerde wereld *Tetranychus telarius* genoemd. Behalve deze zijn er nog vele andere soorten roode spin, die onderling in leefwijze en in voortplanting kunnen verschillen, maar in één ding met elkaar overeenstemmen, namelijk in hun vraatzucht.

De gewone roode spin is met het bloote oog niet of nauwelijks zichtbaar. In den winter, wanneer de planten niet te warm staan, kruipen de overblijvende wijfjes meestal naar de basis van de plant of verschuilen zich in de omringende aarde.

Wanneer men niet al te veel met dit ongedierte gezegend is, kan men opmerken, dat in het voorjaar als de warmte toeneemt, het allereerst de basis van een cactus wordt aangevreten. Dit soort mijt maakt niet zoo vlug een spinachtig weefsel. De diertjes zitten tamelijk vast op de plantenhuid, in dien zin, dat men hen slechts met een krachtigen waterstraal kan wegsputten.

Zoowat anderhalf jaar geleden, werd op de Haagsche markt een partij importplanten aangeboden, die sterk besmet was met een ander soort roode spin. Daar deze importen ongeveer door ons geheele land hebben gecirculeerd, zal het euvel zich wel op meer plaatsen hebben kenbaar gemaakt.

Deze mijt, die ook op vele planten in de buitenlucht voorkomt, is een vertegenwoordigster van het geslacht *Bryobia*. De leefwijze is beter te volgen dan die van *Tetranychus telarius*. De diertjes zijn met het bloote oog goed zichtbaar, volwassen zijn ze bruinachtig rood van kleur, terwijl hij het loopen duidelijk twee lange pooten vooruit worden gestoken. Op vlakke plantendeelen ziet men een fijn spinsel bedekt met eieren, bewegende mijten, ledige eierschalen en verder met afvalprodukten. Twee plantenvlakken, die dicht bij elkaar staan, worden door het spinsel geheel opgevuld, men ziet met het bloote oog, behalve de dieren ook de witte eitjes duidelijk liggen. Dit soort mijt is economisch aangelegd: fijne stukjes hout, draadjes en korte haren, die op de aarde te vinden zijn, vormen een welkom materiaal bij den opbouw van het spinsel. Dit ongedierte wordt door waterafspoeling onder de kraan gemakkelijk verwijderd. De overwintering geschiedt als volwassen dier.

Tetranychus telarius vestigt zich niet spoedig op mesems, heeft men er veel last van, dan ziet men dit soort spint wel op struik- of halfstruikvormen, zooals *Faucaria* enz. Op hoogsucculente vormen

zag ik *Tefranychus telarius* tot heden niet. Met *Bryobia* is dit wel het geval. Behalve voor cactussen heeft deze roode spin een voorkeur voor *Lithops*, *Titanopsis*, *Frithia* enz. Dat is de reden, waarom ik deze mijt onder de aandacht van onze lezers breng.

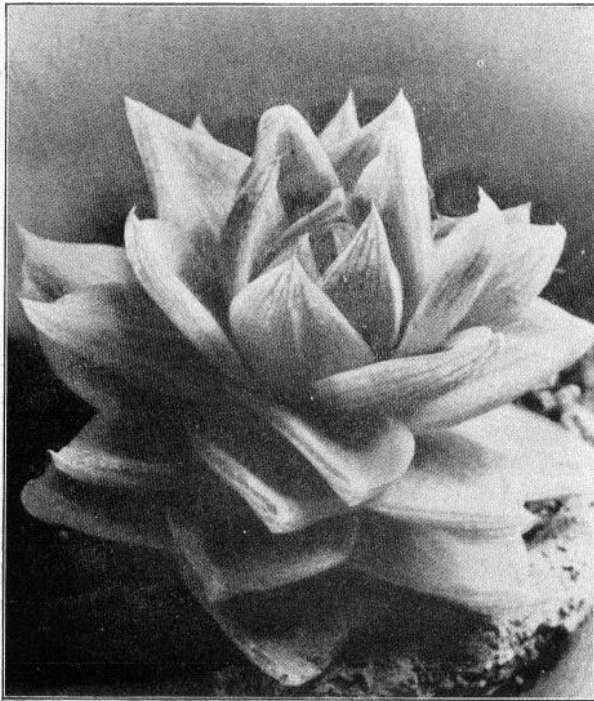
In verband met het bovenstaande is het wenschelijk bij het verpotten gestoomde aarde te gebruiken.

F. SWUSTE.

HAWORTHIA PLANIFOLIA HAW.

Dit plantje is wel eens beschreven als een variëteit van *H. cymbiformis*.

Dit kan ons misschien verwonderen als we de twee soorten naast elkaar zien, maar wie de vele variaties kent van *H. cymbiformis*, alle verschillend in de dikte der bladeren en het meer of minder afgestompt zijn van deze, zal zich hierover wel niet verbazen. De afgebeelde soort vormt rosetten van ongeveer 8 c.M. doorsnede,

Haworthia planifolia.

bestaande uit eivormige 4 c.M. lange en hoogstens $2\frac{1}{4}$ c.M. breede, naar den top toegespitste blaadjes.

De jongste blaadjes zijn naar binnen gebogen en verleen en hierdoor het geheele plantje min of meer het uiterlijk van een ontluikende bloem. De oudere bladeren staan recht van de plant af en zijn aan de bovenzijde geheel vlak.

De onderzijde der bladeren is aan den top scheef gekield.

Voor al de randen der bladeren en de top zijn doorschijnend, zoodat de netvormige nervatuur op deze plaatsen duidelijk is te zien. De kleur van het plantje is zeer licht groen en bij een zonnige standplaats meer geelachtig rood. Te felle zonbestraling verdraagt deze *Haworthia* echter niet. In goed gekweekten toestand is het een fraaie soort.

Als natuurlijke groeiplaats wordt o.a. Port Elisabeth vermeld.

Het wil ons voorkomen dat er hybriden van deze en *H. cymbiformis* in de verzamelingen te vinden zijn.

H.

BEHANDELING VAN ONZE MESEMS.

April.

Met in acht neming van hetgeen in de vorige maand is gezegd, kan ook in deze maand verpot worden. Wanneer de aarde, waarin zaailingen staan, groen geworden is, of wanneer de zaailingen te dicht op elkaar staan, worden deze ook verplant.

Op zonnige dagen wordt het water geven niet vergeten, waarbij rekening gehouden moet worden met mogelijke koude nachten. Planten, die in de kas staan, indien noodig, beschermen tegen felle tonbestraling. Planten, die overdag reeds in de buitenlucht staan, zijn spoediger aan het licht gewend. Struikvormige Mesems zijn over het algemeen minder gevoelig voor den overgang van donker naar licht. Het verbranden van Mesems is meestal een gevolg van te hooge temperatuur achter glas. Geregeld luchten verdient dan ook aanbeveling.

Bij hoogsucculente Mesems, zooals *Lithops*, *Dinteranthus* enz., gaat het inschrompelen der oude bladparen voort. De oude bladresten laten we aan de planten zitten, totdat ze volkomen tot dunne huidjes zijn ingedroogd. Deze huidjes worden pas weggenomen, wanneer ze zich gemakkelijk van de plant laten verwijderen. Dit

wegnemen is wenschelijk, omdat de oude huidjes schuilplaatsen kunnen worden voor allerlei ongedierte, ook voor wortelluis en bovendien, omdat in vochtige lucht deze huidresten rottingsverschijnselen kunnen veroorzaken.

Een aanbevelenswaardig plantje is: *Stomatium*, Schw. Hiervan bestaan verschillende soorten, vrijwel allen geel bloeiend en geurend naar muskus. Een uitzondering maakt *Stomatium albe-roseum*, L. Bol. met witte bloem, die tijdens het uitbloeien iets rose kleurt. Het zijn kleine zodenvormende plantjes met later korte stammetjes met eenigszins doorschijnende, wratachtige, weeke bladeren. Herkomst Kaapland. De plantjes zijn niet moeilijk in kultuur. De voornaamste groei en bloei valt in den nazomer; ze worden gekweekt onder glas, matig vochtig. In den winter droog houden, temperatuur 8° à 12° C. De mooie stervormige bloempjes, ± 1 c.M. in diameter, verschijnen in den nazomer, soms zelfs tot diep in December. Het plantje laat zich omstreeks Juli gemakkelijk stekken.

Acrodon, N. E. Br. Een andere Mesemvorm, die, zooals men zegt, in de buurt van *Stomatium* staat, is *Acrodon bellidiflorum*. Een rosetvorm met gedrongen, in doorsnede driehoekige, afstaande en teruggebogen bladeren met tamelijk scherpe, korte spitsen: de kanten der bladeren iets kraakbeenachtig getand. De bloem is tamelijk groot, ± 4 c.M. middellijn, wit, met roode randen en rood gestreept op een ± 5 c.M. langen steel. Herkomst Kaapland. Ik meen, dat Jacobsen opgeeft: „kultuur als *Stomatium*”, doch deze plant kan men in den zomer veel beter in de buitenlucht kweken. In de kas groeien de bladeren gerekt en week, terwijl de bloei dan als regel achterwege blijft. Dankbaar in kultuur. Bloeitijd nazomer en herfst. Als in den winter de bladeren schrompelen, dan geeft men wat warm water. Begin Maart gezaaid, kunnen deze planten reeds in September d.a.v. bloeien.

Er bestaat nog een tweede soort, n.l. *Acrodon subulatus*, N.E.Br. Deze plant is over het algemeen wat kleiner, ook de bloem en verder zijn de kielkanten alleen aan den top getand.

F. SWÜSTE.

CULTUUR IN DEN ONGESCHERMDEN PLATTEN BAK.

Zooals wij allen weten, komen de succulenten, die voor ons van het meeste belang zijn, voor het grootste gedeelte uit sub-tropische streken. Niet alleen is de dagboog van de zon op deze breedte zeer

steil, waardoor de intensiteit van het licht reeds een half uur na zonsopgang nagenoeg op volle kracht is, maar ook is de hemel daar veelal onbewolkt en verhoogt de omgeving der succulenten, die vaak uit lichtgekleurd zand, rolgesteente of rotsen bestaat, door weerkaatsing de werking van het licht.

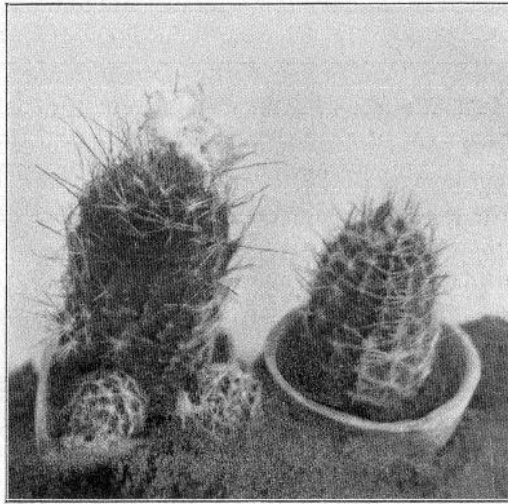
Hoe geheel anders is de toestand bij ons. Zelfs als de dagen het langst zijn, stijgt de zon ~~nog~~ niet tot die hoogte, welke zij in het land der succulenten bijna het geheele jaar bereikt; daarbij komt, dat zij een veel sterker hellende baan beschrijft, zoodat er na zonsopgang geruimen tijd verloopt eer men van eenige intensiteit kan spreken. Rekent men daarbij een zeer groot aantal dagen met geheel of gedeeltelijk bewolkte lucht, om van onze donkere, miezerige, natte winters maar niet te spreken, dan weten we, dat succulenten in ons land veel licht te kort komen. Ook ons landschap is meestal voor deze planten ongunstig. Dicht geboomte en groene vlakten absorbeeren een deel van het licht, Zonder overdrijving kan men gerust zeggen, dat de sterkte van het licht bij ons altijd enorm veel geringer is, dan de lichtintensiteit in het vaderland der cactussen.

Tot hiertoe dacht ik alleen aan het platte land. In de stad zijn de omstandigheden veelal nog ongunstiger. Stof en rook in de lucht der groote steden verzwakken de werkzaamheid der zonnestrallen. Het meeste licht vindt men op pleinen en in met keien geplaveide breede straten, bebouwd met uit lichte steen opgetrokken huizen. Doch er zijn maar al te veel smalle donkere straten, begrensd door oude berookte gebouwen en bestraat met klinkers of met asphalt. Donkere voorwerpen absorbeeren veel licht en zoo komt het, dat de lichtsterkte bij de vensters der huizen in sommige straten voor cactussen totaal onvoldoende is. En hoe lang schijnt de zon in een nauwe straat? Zij, die wat het licht betreft ongunstig behuisd zijn, kunnen zich beter onledig houden met het kweken van varens, dan met het verzorgen van vetplanten.

Wil men ook maar eenigermate de natuurlijke omgeving der succulenten nabootsen, dan zorg men voor veel ruimte en voor veel licht, op het land zoo ver mogelijk verwijderd van hoog geboomte en van grasvlakten, in de stad zoo dicht mogelijk bij den hemel of op een hoek van twee breede straten. Leg lichte tegels of lichtgekleurd zand of grint rondom uw kas. Zet uw planten in de zon. Zonlicht is een levensbehoefte voor het grootste deel der planten, uitgezonderd voor eenige schaduwplanten, zooals varens en mossen, welke meestal tot lagere orden behooren. Door den invloed van het

licht wordt chlorophyl gevormd, dat de plant in staat stelt een van de voornaamste levensverrichtingen n.l. de koolzuurassimilatie te vervullen.

Als men weet, dat zonlicht onontbeerlijk is voor onze gedoornde vrienden, dan ziet men vaak met verbazing onder welke omstandigheden cactussen soms aangetroffen worden. We willen buiten beschouwing laten de stumpers, die in een geglazuurd potje, gevuld met een beetje zand en steentjes, in gezelschap van eenige lotgenooten op een etagèretje staan voor het venster van een vertrek, waar bijna nooit zon komt. We spreken ook niet over hen, die het

Etus setispinus. vat. Cachetianus.

Foto Lindeyer.

De planten zijn beide even oud. Links cultuur in den ongeschermden bak, rechts kascultuur.

wel meenen met hun planten en die over een gunstige gelegenheid beschikken, doch die uit onwetendheid de goede gelegenheid niet benutten, die aan hun succulenten zoo nu en dan eens een beetje of ook wel eens een plas water geven, zonder ook maar eenigszins rekening te houden met groei- of rusttijd. Strikt genomen zijn deze gevallen tot laksheid terug te brengen. Leermiddelen zijn tegenwoordig op alle gebied zóó gemakkelijk te bekomen, dat niemand onwetend behoeft te blijven, als hij dat zelf niet verkiest.

Ook bestaan er liefhebbers, die wel een collectie vetplanten wil-

len hebben, doch die er liefst zoo weinig mogelijk tijd aan willen besteden. Dit behoort echter tot de onmogelijkheden. Weinig liefhebberijen eischen zóóveel tijd en zóóveel toewijding als het goed verzorgen van cactussen en andere vetplanten. Het eerste, waar deze liefhebbers dan ook toe overgaan, is het buitensluiten van de zon of het temperen van het licht. De planten verdrogen dan niet zoo snel: men behoeft niet zoo dikwijls water te geven. Wat de gevolgen hiervan zijn, daaraan wordt niet gedacht, dat de planten caricaturen worden van de origineele exemplaren, telt men niet.

De derde en beste categorie van liefhebbers wordt gevormd door hen, die het niet aandurven hun planten in de volle zon te zetten, omdat ze niet over voldoende tijd beschikken om deze kweekmethode toe te passen. Het kweeken van onze planten in een ongeschermden bak, vereischt in het eerst een weinig moed en dan vooral gelegenheid en tijd om op het juiste moment in te kunnen grijpen. Als men deze gelegenheid mist, moet men de hier beschreven kweekwijze niet navolgen. Het kweeken in de volle zon heeft ook bezwaren, waartegen echter de voordeelen ruim opwegen. Men moet door ondervinding geleerd hebben bij welke planten deze kweekwijze tot het uiterste kan worden **toegepast**, welke planten dus den ganschen dag en welke planten alleen des morgens of des namiddags het ongeschermd licht kunnen verdragen.

Het is dan ook niet aan te raden een collectie, die in een geschermd kas heeft gestaan, plotseling in de volle zon te plaatsen. Planten, wier uiterlijk en plaats van herkomst aanwijzen, dat zij er op berekend zijn de brandende zon te weerstaan, komen allereerst in aanmerking om in den ongeschermden bak geplaatst te worden. Men begint de proefneming in het vroege voorjaar of in den *nazomer*: bij voorkeur in den nazomer, want het Maartsche zonnetje kan leelijke parten spelen. Wil de proef evenwel met succes be kroond worden, dan dienen we met verschillende factoren rekening te houden. Om te beginnen moeten we aandacht schenken aan de voeding der planten. De grondsoort, die men gebruikt, moet aan de eischen, die de plant stelt, voldoen. In de groeiperiode moet een cactus over veel voedsel en over voldoende vocht kunnen beschikken. Laten we daarom de toestanden op de natuurlijke groeiplaatsen der succulenten eens nagaan. De bodem bestaat in het vaderland van onze kweekelingen vaak uit rotssteen en zand. Oogenschiijnlijk is dit in lijnrechte tegenspraak **met** de bewering, dat **een** cactus over veel voedsel moet kunnen beschikken. De groote en scherpe tegen-

stellingen tusschen regentijd en droogte, tusschen zonnehitte en koude nachten, zijn oorzaak, dat het gesteente snel verweert. Verweerd gesteente valt uiteen in leem, kalk en mineralen. Zand wordt door droogte en wind, door groot verschil van dag en nachttemperatuur fijngeslepen en bestaat in vele streken uit het voor onze succulenten hoogstwaarschijnlijk onmisbare silicium of kiezelzuur. Silicium komt in de grootste hoeveelheid voor in de korst der aarde en speciaal op dat deel der aarde, waar succulenten groeien. In Mexico, het cactusland bij uitnemendheid, komen streken voor, waar de bodem uit tufsteen bestaat met een gehalte van 99.5 % kiezelzuur. (Zie Schelle Kakteen blz. 20.)

Onze planten groeien in hun vaderland in spleten tusschen de rotsen, spleten, die gevuld zijn met de verweeringsprodukten der gesteenten en die door de stortbuien van den regentijd jaarlijks weer bijgevuld worden met verschen toevoer. Daarbij komt, dat in den regentijd een heirleger van eenjarige gewassen opschiet, dat na een kortstondig leven door de droogte afsterft. De overblijfselen van deze planten verteren in den drogen tijd tot poedervormigen humus, welke ieder gaatje en reetje vult. Kan men zich een beter gedekt tafeltje voor een plant denken? Wel is waar regent het in deze streken niet veelvuldig, maar als het regent dan regent het ook met bakken en bij stroomen. Alle gesteenten hebben dit gemeen, dat zij water verbazend lang vast kunnen houden door de capillariteit of haarbuisopzuiging. Iedere steensoort, zelfs graniet, heeft fijne kanaaltjes, die water opzuigen en het niet spoedig loslaten. Ook wordt door het groote verschil van dag- en nachttemperatuur des nachts veel waterdamp in den vorm van dauw gecondenseerd, zoodat des morgens vroeg alle planten druipen van het water (zie Backeberg Kakteenjagd).

Alle planten, die tusschen rotsen groeien zitten met hun wortels graag klem, een aanwijzing dus om nooit te groote potten te gebruiken. De bovenlaag der aarde mag gerust iedere dag volkomen uitdrogen, onder bij de wortels moet steeds een matige vochtigheid aanwezig zijn, doch volstrekt geen natheid. Ik acht het dan ook verkeerd om een succulent in een ongeschermde pot in de zon te zetten.

's-Gravenhage, Sept. 1935.

J. B. LINDEYER.

Wordt vervolgd.

HET LEEKENHOEKJE.

*Correspondentie over deze rubriek s.v.p. te richten tot J. M. v a n
d e n H o u t e n, Mathenesserlaan 364a, te Rotterdam.*

April.

Laten we beginnen met uwe aandacht te vestigen op de groote bloemententoonstelling „*de Primavera*” welke van 9- 19 April a.s. te *Rotterdam* zal worden gehouden. Hier zullen een paar zeer fraaie inzendingen op succulentengebied te zien zijn, o.a. een bijzondere collectie „levende steentjes” en verder een verzameling zeldzame *Euphorbia*'s, zooals die nog nimmer in Europa bijeen gebracht is. Wat deze laatste inzending betreft, zullen waarschijnlijk bijzondere voorzieningen getroffen moeten worden in verband met de temperatuur. Doch gelukkig is er op een elektrische verwarming gerekend, zoodat we hopen, dat we hier iets heel bijzonders te zien zullen krijgen. We komen op de nieuwere importen *Euphorbia*'s in een volgend artikel terug, want daar zijn in de laatste jaren buitengewoon mooie soorten voor den dag gekomen en ze schijnen als kamerplant bijzonder goed te voldoen. We zullen op de tentoonstelling onze oogen eens goed de kost geven.

* * *

De warme dagen, die de Lente aankondigden, hebben ons den indruk gegeven, dat het nieuwe seizoen is aangebroken. Iedereen is door een ware zaai- en plantwoede bevangen en al zal het stellig nog wel eens zoo worden, dat we met genoegen aan de kachel terugdenken, we kunnen toch met een gerust hart aan de voorjaarswerkzaamheden beginnen. Dat is in de eerste plaats het verpotten. Planten, die knoppen dragen, worden nooit verpot, dus de *Phyllocactussen* laten we rustig staan. Als men eraan kan komen een beetje slappe gier of wat *Asef* of *Pokon* op zijn tijd en in de goede concentratie toegediend, is al nu zeker op zijn plaats. Vooral de gebruiksaanwijzingen volgen en niet zoo maar op de gis er een schepje bijdoen, want dat kan fatale gevolgen hebben. Over de voorbereidingen voor het verplanten schreven we al een en ander. Potten niet al te groot nemen, want cactussen hebben nu eenmaal niet zoo'n geweldig wortelstelsel. Zijn de wortelkluiten verzuurd, dan de plant als stek behandelen door de half vergane wortels te verwijderen en een zandig poreus grondmengsel te nemen. Ook fijngeklopte koolasch doet in zoo'n geval wonderen.

Wie gelegenheid heeft een platte bak in den tuin aan te leggen,

kan in deze maand zijn planten naar buiten brengen. We verwijzen naar het keurige artikel in dit nummer, waarin dit onderwerp grondig behandeld wordt. We kunnen ons voor dit maal bepalen tot de bespreking van eenige vragen, die ons in den loop der laatste maanden bereikten. We verzoeken onze leden nogmaals ons hun bezwaren kenbaar te maken, ook indien men over een of ander onderwerp eens nader zou worden ingelicht. Dat is voor ons tevens een goede leiddraad bij het schrijven van deze rubriek,

* * *

De etikettenkwestie is nog nimmer afdoende opgelost, Zelf bevind ik me nog altijd het beste bij de bekende gele houtjes, beschreven met onuitwischbaar potlood (in elke goede zadenhandel te bekomen). Als ze dan nog worden bestreken met schellakvernis, gaan ze jaren mee. Maar we weten heel goed, dat vele leden het niet met ons eens zijn en min of meer vernuftige glasetiketten gebruiken. De glazen buisjes voldoen over het algemeen slecht. Het schijnt, dat het puntige ondereinde vaak werkt als een capillair buisje en zoodoende toch vocht opzuigt, waardoor het papiertje na eenigen tijd onleesbaar wordt. Met mijn eigengemaakte glasbuisjes is me al evenzo0 vergaan.

Een onzer leden had dezen zomer *Gasteria Armstrongii* en *Harworthia Schimperii* in bloei. Hij verzamelde de uitgebloeide bloemen, doch was in twijfel of hij kiembaar zaad zou krijgen. We kunnen hierop onmiddellijk antwoorden, dat hij heelemaal geen zaad kreeg. Het zou wel heel toevallig zijn, dat een of ander insect in de gaten heeft gekregen, hoe hij met deze buitenlanders **aan** moest, maar dat ontdekken ze toch wel eens. De bloemen echter, die dan vrucht zetten, verdrogen wel, maar blijven zitten als omhulling van de rijpende vrucht. Wil men zeker-zijn van de zaadvorming, dan dient men zelf met een fijn pennenmes de kroonbuis te openen, door een ringvormige snede, maar men kan ook met een fijn marterhaarpenseeltje eenige malen de openstaande bloemen van twee planten achtereenvolgens bewerken. Dat er daarbij tevens eigen stuifmeel bij kan komen, maakt weinig uit, want in den regel zijn ze toch zelfsteriel.

Als men ergens leest *Gast. verrucosa* X *Gast. fasciata*, dan is de eerste de moeder. Tegen deze regel wordt nog al eens gezondigd. Het beste is er dadelijk bij de bestuiving een hangetiket aan te bevestigen, dan is latere vergissing uitgesloten. En staat er bijv. *Gast. gigantea* Hort, dan heeft men met een zoogenaamde tuinhybride te doen, waarvan men de eigenlijke herkomst **niet weet**.

 KEURINGSCOMITE VOOR SUCCULENTEN.

Op den 10 den Maart gehouden vergadering der vaste Keuringscommissie bepleitte de heer A. J. v a n L a r e n de vorming van een keuringscomité voor **succulenten**, om de belangstelling voor deze planten bij kweekers en liefhebbers aan te moedigen en de beoordeeling en keuring dezer merkwaardige gewassen op een deskundig plan te plaatsen. Medewerking zou kunnen gezocht worden bij de bestaande Vereenigingen voor Succulentenliefhebberij. Op voorstel van den voorzitter, de heer K a u f f m a n n, vereenigde de vergadering zich ermede, dat hieraan gevolg zal worden gegeven.

(Alg. Handelsbl.).

BOEKBESPREKING.

Robert Blossfeld, „Mein Bildkatalog”. Teil I II und III
R.M. 1,40.

Wij ontvingen van den bekenden Potsdammer succulentenkweker B l o s s f e l d drie platenalbums, waarop wij gaarne de aandacht vestigen. Het eerste deeltje (32 bladz.) geeft in totaal 97 duidelijke foto's van meer of minder algemeen bekende cactussen en succulenten. Het tweede deeltje (bladz. 33-44) bevat 41 soortgelijke afbeeldingen, terwijl het derde deeltje, met kleurplaten van *Lobivia Jajoiana* en *Echinocactus Leninghaussii* op voor- en achterzijde (bladz. 45-72), bovendien nog 72 prachtige foto's telt, terwijl tevens een interessante beschrijving gegeven wordt van Harry Blossfeld's reis door de Cactusgebieden in Zuid-Amerika. Verschillende vondsten, waarbij nog geheel onbekende soorten, worden duidelijk afgebeeld. Deze drie boekjes vormen samen één geheel. Voor slechts R.M. 1,40 kan men in het bezit komen van deze mooie platenalbums. Het bezichtigen van deze plantjes is een waar genot. Wanneer men daar de platenalbums van B a c k e b e r g en het fraai geïll. boekje van Frit-Kreuzinger nog bijvoegt, bezit men een waardevol geheel met honderden afbeeldingen van de oudste tot de jongst gevonden soorten.

Terloops wijze wij er nog op, dat de cactusafbeeldingen van Otto Stoye, in briefkaartformaat, thans nog bij R o b e r t B l o s s f e l d verkrijgbaar zijn.

G. D. D.

INHOUD: Rebutia. — De Paaschcactus. — Bryobia. — Haworthia Planifolia Haw. — Behandeling van onze Mesems. — Cultuur in den ongeschermden platten bak. — Het Leekenhoekje. — Keuringscomité voor Succulenten. — Boekbespreking.

Stukken voor de Redactie
te zenden vóór den 15en
der maand aan:

G. D. DUURSMA,
Achter de Hoven 114 bis,
LEEWARDEN.

Redactie:
G. D. DUURSMA.

J. M. VAN DEN HOUTEN.

Girorekening
No. 133550 • DRUMPT bij Tiel.

Alle correspondentie te
richten aan het **Secretariaat**
Adres:

Mej. J. J. E. v. d. THOORN,
Amalia van Solmsstraat 80,
DEN HAAG.

Bestuur: **CHR. DE RINGH**, Voorzitter, Hilversum, van Ostadelaan 23; **Mej. J. J. E. v. d. THOORN**, Secretaresse, den Haag; **B. Th. KRABBENDAM**, Penningmeester, Drumpt bij Tiel; **G. D. DUURSMA**, Leeuwarden, Achter de Hoven 114 bis; **J. M. VAN DEN HOUTEN**, Rotterdam, Mathenesserlaan 364.

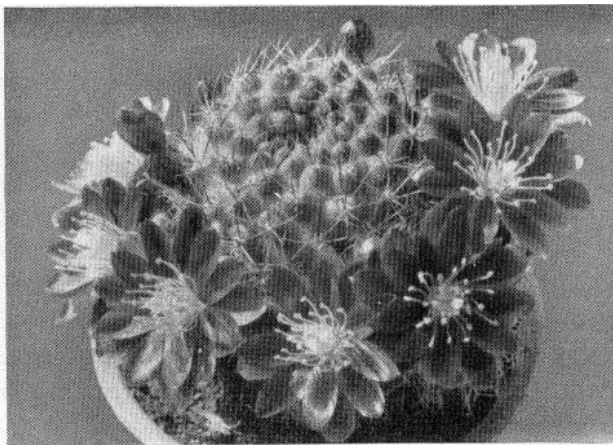
REBUTIAE

door **A. V. Fric** en **K. Kreuzinger**.

II

Algemeen Overzicht. (Vervolg).

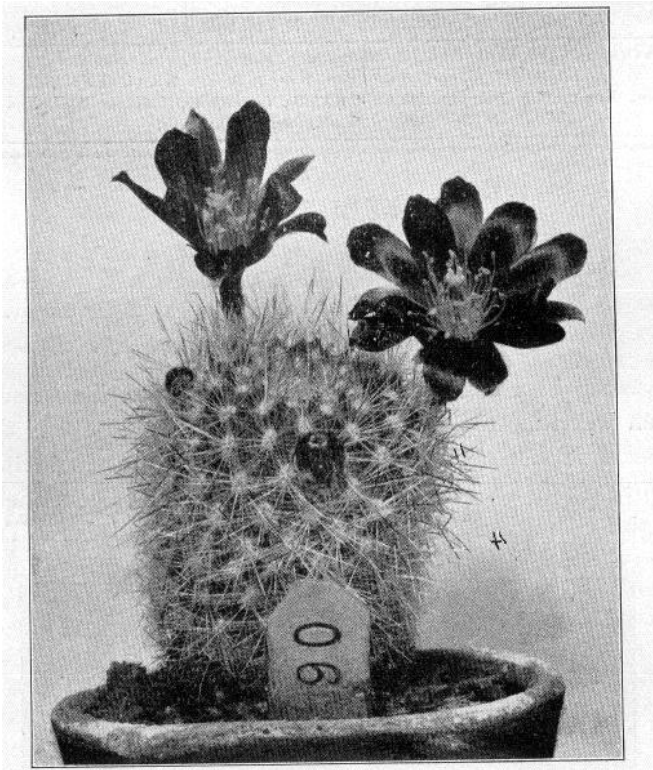
Wij willen hier even in herinnering brengen welke Rebutia's er voor den wereldoorlog bestonden. De eerste Rebutia was de algemeen bekende *Echinocactus minusculus*, waarvan een klein aantal door Spegazzini aan Rebut en aan Dr. Weber gezonden was. Spegazzini en alle auteurs na hem, gaven als vindplaats Tucuman

Rebutia pseudodeminuta.
(*Echinorebutia pseudodeminuta*).

op: hij had de planten van den herbariumverzamelaar Venturi ontvangen, die ze weer van inlandsche helpers kreeg. Venturi had de zending te Tucuman op de post gedaan. Tot nu toe is het niet gelukt de werkelijke vindplaats van deze planten te ontdekken.

Het is merkwaardig, dat deze plant de toenmalige cactuskenner groote moeilijkheden opleverde in verband met de indeeling. Weber noemde haar *Echinopsis minuscula*, daarna stelde Schumann in 1895 voor deze plant het geslacht *Rebutia* op, daarbij ging hij echter

Rebutia Fiebrigii.

van de verkeerde veronderstelling uit, dat de plant niet uit de areolen doch uit de axillen bloeit, en wilde hij haar naast de *Mammillaria's* plaatsen. Deze vergissing kunnen wij alleen daardoor verklaren, dat bij enkele exemplaren van *Rebutia minuscula* het groeipunt niet zooals gewoonlijk dicht bij de bovenzijde der areolen, doch nog iets hooger, om zoo te zeggen op het plantenlichaam te vinden is. Wat bij sommige geslachten regel is, is hier uitzondering. Vormt

zich een knop of een spruit, dan verscheuren deze bij het te voorschijn komen de opperhuid boven het areool. Schumann heeft waarschijnlijk toevallig zulk een plant gehad, want hij trekt later het geslacht *Rebutia* weer in en plaatst de *minuscula* onder *Echinocactus*, merkt daarbij echter op, dat ze ook hier niet geheel thuis hoort.

Later ontving men uit dezelfde bron *Rebutia deminuta* en *pseudominuscula*, waarvan de vindplaatsen wel bekend werden. De eerste komt uit het Tastildal, in de buurt van Golgata, de tweede vond men op de Cachivulkaan. De *deminuta* werd door Weber als een *Echinopsis* beschouwd, terwijl de *pseudominuscula* door Spegazzini tot *Echinocactus* gerekend werd. Spoedig daarop zond Fiebrig met andere cactussen ook een *Rebutia*, die Gürke naar den vinder *Echinocactus Fiebrigii* noemde.

Volgens de gegevens zou Fiebrig deze planten in de Boliviaansche bergen verzameld hebben, doch Fric vond hen bijna alle in Argentinië en wel niet hooger dan 1500 M. boven den zeespiegel in de provincie Salta. *Rebutia Fiebrigii* werd door Fric niet gevonden.

Om volledig te zijn, moeten we nog twee *Rebutia*'s noemen; ten eerste de door R. E. Fries als *Echinopsis* beschreven *Rebutia pygmaea* en ten tweede de als *Echinocactus Steinmanni* door von Solms-Laubach benoemde plant, die Steinmann vond. Deze beide soorten zijn nog niet goed bekend en worden ook nog niet gekweekt. Dit sluit evenwel niet uit, dat men geheel andere planten onder deze namen in den handel brengt.

Zoo eindigt in het jaar 1907 met de *Rebutia Steinmanni* het eerste deel der *Rebutia* geschiedenis.

R. H. SIEPERDA.

CULTUUR IN DEN ONGESCHERMDEN PLATTEN BAK.

(*Vervolg.*)

Van zelf komen we dus tot de vraag: „waarin moeten de potten ingegraven worden?” Het beste is ook hier de natuur zooveel mogelijk als voorbeeld te nemen. Overtollig water moet tot iederen prijs vermeden worden, terwijl het van groot belang is, dat de wortels der planten in den groeitijd steeds over een matige vochtigheid kunnen beschikken. Beter dan in een kas, bereiken we dat in een

platten bak, Waar in een bak te veel water is, zakt het weg, waar te weinig is, trekt het op: voorop gesteld, dat de ligging van den bak goed is. Deze moet minstens 1 M. boven het grondwater zijn gelegen en gevuld zijn met een samenstelling, welke in staat is een matige vochtigheid vast te houden. Een fijn verdeeld mengsel van klei, humus en koolasch voldoet heel goed.

In een goeden bak kan men de planten reeds heel vroeg in het voorjaar een plaats geven. Maart brengt vaak al mooie zonnige dagen, doch de temperatuur is dan nog te laag. Daarom graaft men den bak een halven meter uit en brengt een laag van 30 à 35 c.M. lange mest in, stampt deze goed vast, legt daarop een laag van het reeds genoemde grondmengsel en. . . . . men slaat drie vliegen in één klap. De mest gaat broeien en vult het tekort aan warmte aan, houdt de aarde vochtig en door het ontbinden der mest komen gassen vrij, welke de planten ten goede komen. De ammoniakdamp wordt door het aangegeven grondmengsel, dat hoogstens een derde deel bladgrond mag bevatten, opgenomen: tenminste ammoniaklucht is niet te bespeuren.

Er is nog een voordeel van een bak boven een kas. Men is n.l. in staat den afstand tusschen het glas en de planten zoo gering mogelijk te maken en de planten zóó te plaatsen, dat zij bijna het glas raken. Om duidelijk te maken, waarom we dit doen, nemen we een voorbeeld uit de fotografie. Als men een voorwerp wil fotografeeren, dat b.v. $\frac{1}{2}$ M. van het venster verwijderd staat, en er is vastgesteld, dat de plaat één seconde belicht moet worden, dan moet men, als het voorwerp op 1 M. afstand van het venster wordt gezet, dus tweemaal zoo ver, niet tweemaal zoo lang, doch viermaal zoo lang belichten. De sterkte van het licht neemt af met het kwadraat van den afstand. Met het oog hierop is het dus gewenscht den afstand tusschen het glas van den bak en de plant zoo gering mogelijk te maken.

Zooals ik reeds zeide, houdt de mest den ondergrond van den bak zóó goed vochtig, dat men in de maanden Maart en April nagenoeg niet behoeft te gieten, wat in deze maanden een niet te onderschatten voordeel is. Het gebeurt in dezen tijd heel vaak, dat de planten in een kas beslist gegoten moeten worden en als dan een periode volgt van koud en donker weer, staat een rechtgeaard liefhebber angst uit voor de gevolgen. In den bak volstaat men met 's morgens op een zonnigen dag een weinig te nevelen. Later in het jaar kan men gieten tot alles goed doortrokken is. Men moet

echter nooit opnieuw gieten, voordat de bovengrond is opgedroogd. Van de weersgesteldheid hangt het dus af of men na een week, drie dagen, een dag of een halven dag weer gieten moet. Belooft de nacht warm te worden, dan gieten we 's avonds. We moeten nooit vergeten te zorgen voor frissche lucht; om goed te groeien heeft een cactus op den dag veel warmte en 's nachts veel frissche lucht noodig.

's Morgens houden we dus den bak gesloten tot een zekere temperatuur bereikt is, welke in den zomer gerust tot 35° C. mag oploopen, terwijl voor den nacht 15° C. gewenscht is. Bij warme nachten verwijderen we de ramen van den bak. Blijft de temperatuur in den bak overdag onder 35° C. dan wordt het glas niet weggenomen. Alleen bij milde zachte regens verwijderen we de ramen.

Als nu verder wordt besproken welke plaats we de verschillende planten geven, wordt gerekend, dat de helling van het glas van den bak recht op het Zuiden ligt. In de eerste plaats komen in aanmerking voor volle zon cultuur alle cactussen, die een dichte witte bedoorning hebben, alle dichtbedoornde *Mammillaria's*, dus planten zooals *Mam. elegans*, *Parkinsonii*, *chionocephala*, *Gülzowiana*, *bombycina*, *compressa*: deze laatste is wel niet zoo dicht bedoorn, doch hoe beter deze plant het naar den zin heeft, hoe langer de doorns worden; alle *Astrophytums* welke zeer mooi van kleur worden, *Astr. myriostigma* wordt nagenoeg wit, *Astr. capricornis* krijgt zulke zware doorns, dat men het lichaam der plant haast niet ziet, ook *Ast. asterias* laat zich deze behandeling welgevallen: alle *Echinocactussen* uit Mexico, waarvan ook éénjarige zaailingen van *Etus nivosus* en *texensis* de felste zon verdragen kunnen. *Leuchtenbergia principis*, die bij de gewone methode niet groeien wilde, doet het nu best. Voor de klasse der smalribbigen wordt in den voorzomer voorzichtigheid aangeraden, daar deze planten eerst laat gaan groeien. Een dichte bedoorning is niet altijd een vereischte: *Mam. longimamma* bloeit den geheelen zomer bij deze behandeling en ook haar zusje *Mam. sphaerica*, welke van Juni tot eind Augustus haar bloemen ontplooit. Ook onder de Zuid-Amerikanen zijn er heel wat, die meer zon kunnen verdragen dan men zou denken: ik noem hier *Etus submammulosus*, *Ottonis*, *minusculus* en zelfs *Gymnocalycium*s. Ook *Echinopsen* houden van de zon; men moet deze planten evenwel schermen als de bloemen open zullen gaan, anders zijn zij reeds in den voormiddag uitgebloeid. Deze kwaal heeft *Etus setispinus* in nog sterker mate, want bij deze plant verdrogen de

bloemknoppen, hoewel zij, alsook de variëteit Cachetianus, bijzonder goed groeit en mooie sterke lange doornen maakt. Ook Cerei, zoolang zij klein genoeg zijn, krijgen een plaatsje in den bak; het is een lust om *Cereus Silvestrii* en *Cereus candicans* te zien groeien, deze laatste krijgt een bedoorning zoo mooi als men maar wenschen kan. De meeste Echinocerei zijn liefhebbers van zonlicht. Als men deze planten zoo koud mogelijk overwinteren laat, zoodat geen groei kan plaats hebben in onzen donkeren tijd, kan men hen in het voorjaar zonder overgang in de volle zon zetten. Het beste overwinteren deze planten in denzelfden bak. Natuurlijk moet het een goede bak zijn met dubbele wanden, die goed gesloten en goed gedekt kan worden. Als het niet vriest moet men steeds luchten, ook des nachts. Het spreekt vanzelf, dat de aarde droog moet zijn. Het is verrassend, dat zelfs cactussen uit Zuid-Amerika deze behandeling goed verdragen. Tot nu toe werden door mij proeven genomen met *Etus minusculus*, *Otonis* en *submammulosus*. Voorwaarde is echter, dat zij ieder zonnestraaltje opvangen kunnen. In een binnentuintje gaat het niet.

Zoals ik reeds zeide, kan men planten, die aan weinig licht gewend zijn, niet in eens in de volle zon zetten. Men gaat als volgt te werk. In het laatst van Februari moet de bak in orde zijn gemaakt; de mest moet goed vast ingetrapt zijn: de aarde wordt zoo los mogelijk gehouden. Als men de aarde in den bak schudt door een zeef van musschengaas en met een hark gelijk maakt, is de zaak in orde. Daarna steekt men in de aarde, in het midden van den bak een aquarium-thermometer. Zoodra deze 10° C. aangeeft, kan men beginnen met die planten in den bak te plaatsen, die de meeste koude verdragen kunnen. Als de temperatuur hooger wordt volgen de anderen. Als de zon slechts flauw schijnt, schermt men niet, is echter de lucht hard blauw met witte wolkenkoppen dan moet men oppassen. Men legt dan reeds om ongeveer tien uur des morgens een stuk groen horregaas over de planten; echter alleen daar, waar planten staan; overigens laat men de zon zooveel mogelijk in den bak schijnen. Warmer dan 25° C. mag het in Maart nog niet worden. Als men ziet, dat de thermometer hooger stijgt, lucht men aan het bovineinde van de windzijde af. Des middags om twee uur of half drie wordt het horregaas weggenomen, de bak gesloten en zoodra de zon weg is, goed gedekt. Bij heel zacht weer, kan men ook 's nachts wat lucht geven.

Men gaat nu van dag tot dag korter schermen, totdat men na

eenige weken de eerst geplaatste planten niet meer schermt en dit alleen doet bij planten, die later in den bak gezet zijn. Bespeurt men planten, die bruin aanloopen, dan zet men deze zóó, dat zij voor de middagzon voorloopig nog wat beschut staan.

Er is tot nu toe slechts van planten gesproken, die zijn aangegeven als volle zon planten. De andere planten zet men in het ondereinde van den bak, liefst in een aardmengsel, dat meer vocht vasthouden kan, hetgeen we bereiken door aan het aangegeven mengsel wat spagnum of ander mos toe te voegen. De resultaten zijn vaak verrassend. Toch zijn er nog planten, die men het op deze wijze ook niet naar den zin kan maken, zooals Mam. centricirra: zet men haar echter zóó, dat zij alleen 's morgens en 's avonds door de zon beschenen wordt, dan groeit zij zeer goed.

Wij zien dus, dat we vele cactussen, zusterlijk bijeen, in denzelfden bak kunnen kweeken. Zij, die het meeste licht behoeven, zetten we bovenaan in het midden der ruiten, zij, die meer vocht noodig hebben aan het beneden einde en de rest langs voor- en zijwanden. Is men niettemin toch nog bang voor verbranden, dan kan men het eerste jaar den bak zóó plaatsen, dat de helling van het glas meer naar het Oosten of het Westen loopt, de middagzon schijnt dan minder haaks op het glas.

Wil men andere succulenten dan cactussen in een bak kweeken, dan moet de bak op het Westen of Oosten geplaatst worden: de andere vetplanten verdragen de felle zon door het glas niet. Het lijkt mij echter beter den aangegeven stand te behouden en deze vetplanten in het begin van Juni buiten te zetten. Als men hen voor den Noordenwind beschut en de eerste dagen wat schermt, dan kunnen zij verder buiten blijven staan. Dit geldt ook voor vele zuilcactussen en voor Opuntia's. Als zij eind September weer in den bak geplaatst worden, zien zij er uit als goudhaantjes. Meestal kunnen de planten tot November in den bak blijven.

Voor de planten, die buiten staan, dient een primitieve inrichting gemaakt te worden om te voorkomen, dat hagelslag of stortbuien verwoestingen aanrichten. Eenige staande latten, voorzien van dwarslatten, waarover in tijd van nood een zeil of kleed geworpen kan worden, geven voldoende beschutting.

Ik hoop, dat vele liefhebbers door 't voorgaande aangespoord zullen worden proeven te nemen met het kweeken van cactussen in den ongeschermden bak, vooropgezet dat zij over oplettendheid en zorgvuldigheid, doch vooral over voldoende vrijen tijd beschikken

kunnen; is dit laatste artikel niet voorhanden, dan moet men de proef niet wagen.

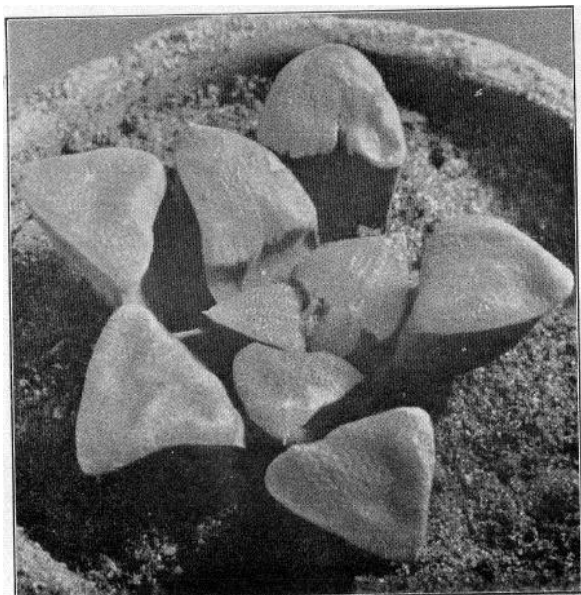
's-Gravenhage, Sept. '35.

J. B. LINDEYER.

HAWORTHIA ASPERULA HAW.

Bij het naslaan van Berger's Aloineae vonden we de volgende beschrijving van *Haworthia asperula* Haw.: Roset 7 tot 8 cM. diameter bereikend, bladeren 3 à 3½ cM. lang, het bovenvlak van deze blaadjes is 1,6 à 1,8 cM. breed en staat bol, het is doorschijnend, maar ruw door zeer kleine papillen.

Er zijn aan dit bovenvlak 7 tot 9 bleekgroene nerven zichtbaar, de randen en de kiel der blaadjes zijn voorzien van zeer kleine tandjes. Een en ander komt vrij goed overeen met het afgebeelde

Haworthia asperula Haw.

plantje, dat we onder gelijkkluidenden naam van de firma M a n t e l ontvingen.

De gelijkenis met *H. retusa* is zeer groot, met dit verschil, dat bij laatstgenoemde soort het bovenvlak der bladeren glanzend doorschijnend is en de rosetten uit een grooter aantal bladeren zijn sa-

mengesteld, de tandjes aan de randen ontbreken. Als groeiplaats van *H. asperula* wordt vermeld de Kleine Karroo.

Omtrent de wijze, waarop dit plantje behoort te worden gekweekt is ons niets bekend. Daar er zaad van in den handel wordt aangeboden, zijn er misschien onder onze lezers, die hun ervaringen, hiermede opgedaan, willen bekend maken. H.

BEHANDELING VAN ONZE MESEMS.

Mei.

Hoewel niet zoo volkomen als *Conophyta*, houden *Lithops* en *Argyrodermasoorten* ook in den zomer een rustperiode, welke ongeveer in de tweede helft van deze maand een aanvang neemt. De struikvormen, zooals *Faucaria* en andere staan dan eveneens stil.

Wanneer we goed opletten kunnen we o.a. aan zaailingen van *Lithops* zien, dat ze niet groeien, zelfs nieuwe wortelvorming heeft als regel niet plaats. De rustperiode versterkt de planten, ook de zaailingen. Worden deze laatsten in dien tijd te vochtig gehouden, dan vormen zich steeds nieuwe bladparen, hetgeen abnormaal is en de jonge plantjes verslapt.

Over het al of niet verspenen van zaailingen in den zomer zijn de meeningen verdeeld. Voor het ontwikkelen van een flink wortelgestel is het goed, dat zaailingen dicht op elkaar staan, maar voordat de plantjes elkaar raken, is het noodig ze te verspenen. Men zal allicht opgemerkt hebben, dat vooral in de wintermaanden zaailingen, die tegen elkaar staan, gemakkelijk gaan rotten. Bovendien groeien deze zaailingen gerekt om meer licht en lucht te krijgen, wat niet gewenscht is.

Na de ijsheiligen kunnen de meeste Mesems naar buiten. Een eenruiter op de zonnigste plaats, die bij regenval of na zonsondergang kan worden gesloten, is voor onze Mesems een goede kweekplaats. Struikvormen hebben geen bescherming tegen den regen noodig.

Gibbaeum N. E. Br. Vindplaats voornamelijk de Kleine Karroo en het Ladysmith district op kwarts- en leesteenformaties. Mooie decoratieve planten, sommige soorten in cultuur gemakkelijk, andere wat lastiger. De bladeren zijn ongelijk van grootte, het eene blad kort en stomp, het andere wat langer en met scheef gebogen spits, het geheel eenigszins gelijkend op een haaienbek. Een mooie kweeksoort, hoewel bij ons niet gemakkelijk in bloei te krijgen.

Gibbaeum album N. E. Br. heeft een fijne eenigszins zilverwitte beharing der bladeren, bloem wit, soms iets rose getint. De eenige tot heden bekende witbloeiende soort van dit geslacht.

Gibbaeum dispar N. E. Br. Gemakkelijke cultuurplant, bloem rose-lila. Kan bij gunstige weersomstandigheden zelfs voor het venster in bloei komen. Bloeitijd ongeveer tweede helft November. Bloem geopend $\pm$ 16 dagen.

De meeste *Gibbaeums* bloeien later.

Gibbaeum perviride N. E. Br. Jan.-Maart, bloem roodachtig.

Gibbaeum pilosulum N. E. Br. Jan., bloem helder rose.

Gibbaeum pubescens N. E. Br. Febr.-Maart, bloem violetrood.

Zij, die deze planten in een verwarmde kas kunnen laten overwinteren, krijgen verschillende *Gibbaeums* in bloei, wanneer de temperatuur gehouden kan worden op 10°- 16° C. (50°-60° Fht.) Ze moeten dan niet volkomen droog staan. Bij een lagere temperatuur moet men zeer voorzichtig zijn met water geven. De niet behaarde soorten kunnen in den zomer het beste buiten worden gekweekt, de behaarde ook, mits deze tegen regen kunnen worden beschermd. Als aardmengsel gebruike men tamelijk zandigen grond.

F. SWÜSTE.

LITHOPS, N. E. Br.

Door Dr. A. Tischer.

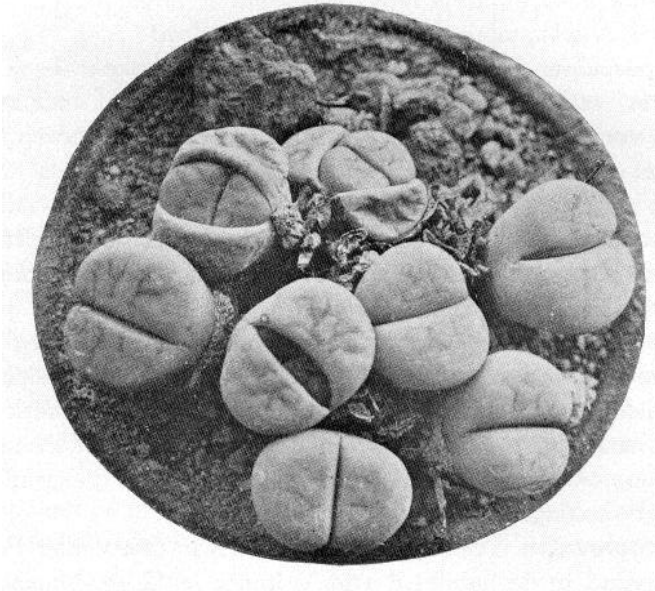
Lithops Marthae, Loesch et Tisch.

Corpuscula 2-3 c.M. *alfa*, 2-2,5 c.M. *lata*, *obconica*, *apice leviter convexa*, *griseo ochracea*, *vel pallide brunnea*, *supra fenestrata*, *saepe lineis rubris notata*. *Fissura* 2-4 m.M. *alta*. *Sepala* 5, *longa* 8 m.M. *Petala* 35-40, 2 *seriata*, *ad* 2,5 m.M. *lata*, 1,2-1,4 c.M. *longa*, *aurea*: *filamenta aurea*, 7-8 m.M. *longa*, *antheris aureis*. *Stigmata* 5, 1,3-1,5 c.M. *longa*.

Groot Namaqualand, prope Pockenbank, Erni.

Plantenlichaam 2-3 c.M. hoog, aan den bovenkant 2-2.5 c.M. in diameter, verkeerd kegelvormig. Het bovenvlak is licht gewelfd, glad, zonder groeven kaal. Kleur plantenlichaam muisgrauw, soms iets okerkleurig overwaasd. Op de bovenzijde der lobben bevindt zich een mat „venster”, waarin uitgaande van de spleet, meestal eenige meer of minder duidelijke, gedeeltelijk vertakte, korte lijntjes van bloedroode kleur, aanwezig zijn. Spleet 2-4 m.M. hoog, door-

lopend. Kelkslippen 5, slippen 8 m.M. lang, grijs bruinachtig, daarvan 3 iets breder en 2 meer gepunt. Bloem 2,5 c.M. in diameter, kelkvormig, op den namiddag ongeveer 3 uur bij zonschijn geopend, en zich sluitend bij zonsondergang. Niet geurend. Bloemkroonblaadjes in 2 kransen, 35-40 in getal, de buitenste iets breder, tot 2,5 m.M. breed, spatelvormig, stomp gepunt, 1,2-1.4 c.M. lang, de binnenste hier en daar iets korter, bovenzijde goudgeel, de andere zijde witachtig, naar boven gebogen, waardoor de bloem eenigszins op een kelk gelijkt. Meeldraden talrijk, klein, 7-8 m.M. lang. Helmdraden en helmknoppen goudgeel, aan den boven-

Lithops Marthae Loesch et Tisch.
Nat. grootte.

Phot. Tischer.

kant zich iets naar buiten terugbuigend. Stempels 5, ongeveer 1,2 c.M. lang, draadvormig, boven de meeldraden uitstekend, naar buiten iets opgerold, geel, naar beneden toe witachtig. Doosvrucht 5 hokkig.

Wij ontvingen deze mooie Lithops van den Heer F. E r n i, die de plant in 1931 in een klein aantal exemplaren in de nabijheid van Witpiitz en bij Pockenbank gevonden heeft. Op bijzonder verlangen van den Heer E r n i geven we aan deze Lithops den naam van zijn vrouw M a r t h a E r n i. Door het vensteroppervlak en de

dikwijls zeer mooie bloedroode teekening in het venster is de plant zeer opvallend en tevens goed te onderscheiden van andere Lithops-soorten. Als geelbloeier staat ze misschien in de nabijheid van *Lithops Schwantesii* Dtr.

Lithops Erniana Loesch et Tisch. Spec. nov.

Corpuscula ad 2-4 c.M. alfa, 2-3 m.M. lata, obconica, apice plana vel levissime convexa, rugosa, griseo vel griseo violacea, rugae excavatae, violaceae. Fissura transversa, 3-4 m.M. alta. Sepala 5, petala 33, 2-3 m.M. lata, ad 1.5 c.M. longa, obtusa, alba. Filamenta alba, antheris luteis. Stigmata 5, lutea.

Groot Namaqualand, prope Witpütz: Erni.

Corpusculum tot 4 c.M. hoog, aan den bovenkant 2-3 c.M. in diameter, verkeerd kegelvormig, bovenzijde vlak of zeer zwak gewelfd; voorzien van een netwerk van gootjes en groeven, die iets verdiept zijn. Kleur plantenlichaam fijn griuw, dikwijls iets okerkleurig of violet overwaasd. De groeven in het bovenvlak zijn in den grond meestal bruin tot violet getint. Spleet doorlopend, 3-4 m.M. diep. Kelkslippen 5, gekield. Middellijn van de bloem ongeveer 3-3.5 c.M. Bloemkroonblaadjes 33, glimmend wit, spatelvormig, 2-3 m.M. breed, aan de punten afgerond. Meeldraden 12 m.M. lang, niet in den vorm van een kegel staande. Helmknoppen zeer klein, licht geel, helmdraden wit, aan den onderkant sterk gewimperd. Stempels 5, tamelijk boven de meeldraden uitstekend, geel. Bloem op A. M. bij zonneschijn geopend, zwak geurend. Doosvrucht 5 hokkig.

Wij geven aan deze Lithops den naam van den vinder F. E r n i, die ze vond in de nabijheid van Witpiütz in Groot-Namaqualand.

Voor alles is deze Lithops gekenmerkt door haar gebobbeld bovenvlak en door de donkerbruin roode tot violette grondkleur der groeven op de bovenzijde en ook door de fijne, iets violette kleur, waarmede het geheele plantenlichaam is overtrokken, wanneer de zon er op schijnt.

Lithops Ruschiorum, Dtr. et Schwant.

Lithops Pillansii, L. Bol. is identiek met *L. Ruschiorum*, de schrijfwijze *L. Pillansii* is dus een synoniem. De Heer W. T r i e b n e r te Windhoek heeft *L. Ruschiorum* op meerdere plaatsen gevonden. Hij heeft me indertijd medegedeeld, dat hij voor deze soort een verspreidingsgebied van 4000 vierkante mijl heeft vastgesteld,

o.a. bij Spitskuppe op kalk, bij Arandis, 1) de vindplaats van de *L. Pillansii* L. Bol. in kwartsgrint op woestijnkalk en bij Roessing op rose gekleurde kwartslagen in spleten. De kleur van het plantenlichaam wisselt soms en past zich aan de omgeving aan. De kleur der planten, die op kalk groeien, is iets meer doezelig geel tot mergkleurig; die op rose gekleurd kwarts voorkomen, zijn meer rose gekleurd.

Lithops gracilidelineata, Dtr.

De Heer T r i e b n e r heeft deze soort bij Arandis en ook bij Pforte gevonden. Daarentegen is het hem niet gelukt deze soort terug te vinden op de groeiplaats, welke door Prof. K u r t D i n t e r was aangegeven, n.l. bij de Brandbergen. 2)

Lithops Schwantesii, Dtr.

De bloem van deze soort was tot heden nog niet beschreven. Ik laat hier nu de beschrijving volgen:

Kelk boven de spleet uitkomend. Kelkslippen 5, tot 1 c.M. lang, grauwwachtig bruin, zonder vliesje aan de randen, bloem open op den laten namiddag tot zonsondergang; tot 3 c.M. in diameter, niet geurend. Bloemkroonblaadjes 1,3 c.M. lang, in 1-2 kransen, ongeveer 35 in getal, 3 m.M. breed, spatelvormig, aan de punten stomp afgerond, goudgeel, naar de einden toe roodachtig, achterkant witachtig. Meeldraden in den vorm van een kegel bij elkaar staande, zeer talrijk, 7-8 m.M. lang. Helmknoppen goudgeel, klein; helmraden heldergeel. Stempels 5, ongeveer 1 c.M. lang, draadvormig, eenigszins boven de meeldraden uitstekend, aan den bovenkant naar buiten opgerold, geel, tot aan de basis vrijstaande.

Vert. F. Sw.

HET LEEKENHOEKJE.

Correspondentie over deze rubriek s.v.p. te richten tot J. M. v a n d e n H o u t e n, Mathenesserlaan 364a, te Rotterdam.

Mei.

We wisten het wel, dat vele leden het inzake de etiketten niet met ons eens zouden zijn en het doet ons daarom bijzonder veel

1) *Lithops Ruschiorum* Dtr. et Schwant, werd het eerst gevonden door E. R u s c h in 1924 tusschen Arandis en de Kanrivier. Sw.

2) *Lithops gracilidelineata*, Dtr. is het eerst gevonden door E. R u s c h in Augustus 1927 in Hererland tusschen Uis en Neineis bij de Brandbergen. Sw.

genoegen, dat we hierover een schrijven ontvingen van den heer H. H e y n e n te Heerlerheide waaraan we het volgende ontleenen:

„Naar aanleiding van uw artikel in het leekenhoekje van Succulenta (Aprilnummer) over etiketten, stuur ik U hierbij eenige van de door mij in den handel gebrachte matglasetiketten en zou gaarne uw oordeel hierover vernemen.

Eenige dezer etiketten zijn beschreven (met Oost-Indische inkt), probeert U deze gerust eens wat betreft het onleesbaar worden der namen. U zult moeite hebben om den naam met gewoon water weg te krijgen, althans indien hij geheel weggaat, want het geschrevene blijft altijd nog eenigszins te lezen. Deze etiketten kunnen dan ook jaren mee, voordat het voortdurende besproeien op het beschrevene eenigen invloed heeft. Mijn oordeel is, dat de houten etiketten niet alleen onpractisch en door het voortdurende rotten zeer duur in het gebruik zijn, maar zij geven door de opvallende gele kleur aan de verzameling geen mooi gezicht. De grijze kleur dezer matglas-etiketten echter is in het geheel niet opvallend en geeft aan de verzameling een geheel ander oog.”

„Wie de moeite wil nemen het bedoelde artikel nog eens na te lezen, zal daarin zien, dat ik me bij de glasetiketten alleen heb uitgesproken over de glazen buisjes, waarvan ik de bezwaren heb opgesomd, maar dat ik met geen enkel woord heb gerept over matglas. En daar ben ik achteraf erg blij om, want nu kon ik eerst nog eens de proef ermee nemen. Ik heb enkele beschreven etiketten met een harde kwast in een bak met water stevig onderhanden genomen en inderdaad moet ik toegeven, dat de naam niet geheel verdwijnt. Dat is dus in orde. Daar zullen in de praktijk heel wat jaren overheen gaan voor ze zoover zijn afgespoeld. Nu schoot het ons tevens te binnen, dat we een jaar of acht geleden ook al eens een paar planten hadden ontvangen, waar een dergelijk matglasetiket bij was en dat we deze planten nog steeds in den Botanischen tuin hadden staan. Erg benieuwd waren we of ze dit etiket nog bij zich hadden en inderdaad bleek dit bij een hunner nog het geval. De naam was met potlood geschreven. Op het eerste gezicht stond er niets meer op, doch bij opvallend licht zagen we duidelijk de letters weer verschijnen. Zoodat we alles bij elkaar genomen dus niets dan goeds van de matglasreepjes kunnen zeggen. De kleur is neutraal en wie de naametiketten nog te groot vindt, kan zich vergeeuen met de kleinere nummeretiketten en dan een registertje met de namen aanleggen. We hielden ons gaarne aanbevolen voor

meerdere opmerkingen onzer leden, want we zijn overtuigd, dat het de manier is om alle dingen te onderzoeken en het goede te behouden.

Een andere vraag, die ons gedaan werd, heeft betrekking op het enten. Het verheugt ons te vernemen, dat het Leekenhoekje zoo trouw gelezen wordt en velen over de moeilijkheden, als amateur-

Mamillaria Parkinsonii cristata.

(Coll. Janz. Foto v. d. H.)

cactuskweekers heen helpt. Dat geeft den burger moed en wij van onzen kant zullen gaarne alles doen om alle vragers naar ons beste weten te beantwoorden, al zijn we er ten volle van overtuigd, dat de omstandigheden overal verschillend zijn en er dus vaak meerdere manieren zijn, die tot succes leiden. De vraag, waar het om

ging was het volgende: Welke cactussoorten moeten geënt worden en op welke leeftijd van de plant moet dit enten geschieden?

Op den voorgrond staat, dat enten een kunstmatige handeling is, die wordt toegepast om zwak groeiende soorten of soorten, die lastig wortelecht te kweken zijn, zooals de wonderlijke hanekam- of cristatavormen op een stevigen onderstam te bevestigen. Als onderstam gebruikt men voor Epiphyllums meestal *Peirescia aculeata*, terwijl voor zuil en bolvormige soorten gewoonlijk gebruikt worden *Cereus Spachianus*, *macrogonus* of *peruvianus*. Bijzondere *Opuntia*-vormen, zooals bijvoorbeeld het Negerhandje enten we op een snelgroeiende, grove *Opuntiaschijf*. De wijze van enten is verschillend. Gewoonlijk snijdt men met een scherp mes den kop van den onderstam en zorgt er voor, dat de ent op dezelfde wijze glad wordt afgesneden. Dan drukt men beide deelen voorzichtig zonder persen op elkaar en zet het geheel met een raffiabandje of elastiekje vast. Dan in de schaduw zetten en als de enting gelukt is, zijn de deelen na een dag of veertien wel zoodanig vergroeid, dat het bindsel kan worden weggenomen. Een tweede manier van enten is de zoogenaamde spleetenting, die daarin bestaat, dat men een gleuf maakt op den onderstam en het te enten stukje V-vormig aansnijdt, zoodanig dat het juist past. Deze manier wordt meestal bij cristaten toegepast. Ten slotte nog een enkel woord over cristaten in het algemeen. Veel is er over deze afwijkingen gefantaseerd. Vast staan de volgende feiten:

Het zijn volkomen natuurlijke vormafwijkingen, die bijna bij alle soorten van cactussen worden aangetroffen. Ze kunnen bloeien en zaden voortbrengen en uit dergelijke zaden ontstaat steeds weer een bepaald percentage normale planten.

We voegen hier een fraaie foto aan toe van *Mamillaria Parkinsonii cristata*, waarvan het groeipunt tot een doorloopende band verwrongen is.

INHOUD: Rebutiae. — Cultuur in den ongeschermden platten bak. — *Haworthia asperula* Haw. — Behandeling van onze Mesems. — Lithops N. E. Br. — Het Leekenhoekje.

Stukken voor de Redactie te zenden vóór den 15en der maand aan: G. D. DUURSMA, Achter de Hoven 114 bis, LEEUWARDEN.	Redactie: G. D. DUURSMA. J. M. VAN DEN HOUTEN. Girorekening No. 133660 v DRUMPT bij Tiel.	Alle correspondentie te richten aan het Secretariaat Adres : Mej. J. J. E. v. D. THOORN, Amalia van Solmsstraat 80, DEN HAAG.
Bestuur: C H R . DE RINGH, <i>Voorzitter</i> , Hilversum, Nieuweg 73; Mej. J . J. E. v. D. THOORN, <i>Secretaresse</i> , den Haag; B. TH. KRABBENDAM, <i>Penningmeester</i> , Drumpt bij Tiel; G. D. DUUKSMA, Leeuwarden, Achter de Hoven 114bis; J. M. VAN DEN HOUTEN, Rotterdam, Mathenesserlaan 364.		

OVER OPUNTIA CURASSAVICA

door

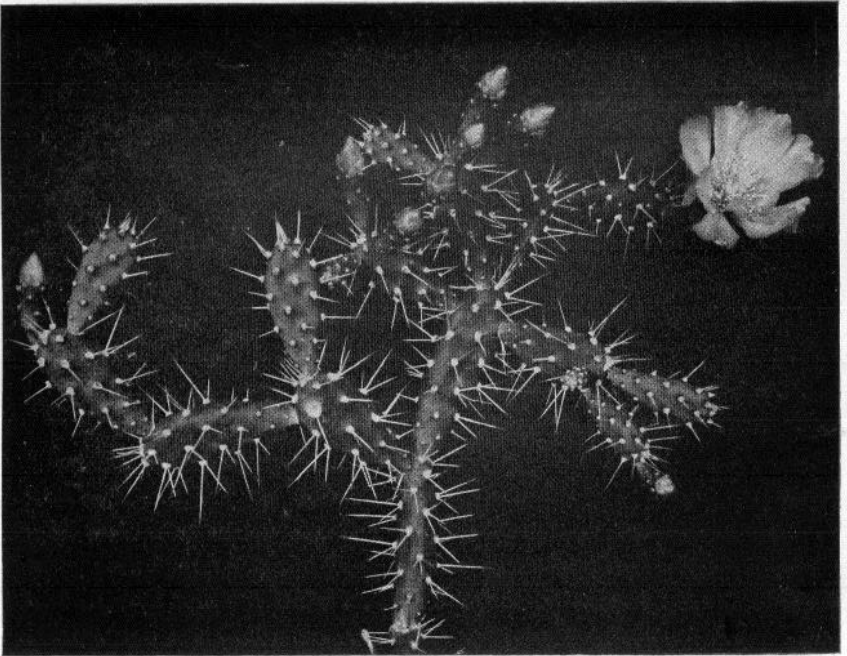
P . Wagenaar Hummelinck.

Opuntia curassavica (L. 1753) Mill. 1768.

Stengel 20-70 cm lang, slap, terneergebogen, kruipend, meestal sterk vertakt, bestaande uit 4- 16 leden die zeer gemakkelijk loslaten en gemakkelijk wortels vormen. Stengelleden omgekeerd eivormig tot ovaal, meestal 2-3 maal zoo lang als breed, duidelijk afgeplat maar dik, 3-7 cm lang, glad, lichtgroen tot donkergroen. Areolen rond of ovaal, 1½ - 3 mm in doorsnede, op zwakke verhevenheden, tot 1 cm uit elkaar, elk in den oksel van een zeer klein, deltavormig blaadje dat snel verwelkt, doornig, met vele, soms vrij lange, gele glochidiën en langere, dunne, witte, wollige haren. Doornen 2-4, soms meer, ongelijk van grootte, tot 2 cm lang, priemvormig, afstaand, geelachtig, grijs of witachtig wordend bij ouderdom, soms met min of meer onduidelijke bruine banden en met meestal een duidelijken, donkerbruinen top. De glochidiën ontwikkelen zich laat. **Bloem** 1) aan een normaal areool ontspringend,

1) DE tepalisfere 14 plus quam 1 cm longa, late cuneata vel spatulata, apice emarginata et minute apiculatalutea, usque ad 2.5 cm longa et 1.4 cm lata. Receptaculum infundibuliforme, 6-7 mm latum, 4-5 mm altum. Stamina fere 250-300 per totam areamreceptaculi inserta, filamentis 3-6 mm longis, exterioribus plerumque interiora superantibus, antheris fere 1 mm longis, versatilibus, infra medium affixis. Stigma 5-6-lobata, lobis 3-3.5 mm longis. Stylum basin versus incrassatum 13-14 mm longum (lobis inclusis) 1-2.5 mm diametro, stamina longiora 4-5 mm superans.

straalsgewijze symmetrisch, $4\frac{1}{2}$ -5 cm lang. Bloemdekslippen breed cuneaat tot spatelvormig, aan den top ingedeukt en met een zeer fijn spitsje, helder geel, tot $2\frac{1}{2}$ cm bij $1\frac{1}{2}$ cm, 14 langer dan 1 cm, naar buiten toe vrij plotseling overgaande in de schubvormige schutblaadjes van het vruchtbeginsel. Bloembodem trechtervormig, 6-7 mm in doorsnede, 4-5 mm diep. Meeldraden ongeveer 250-300, ingeplant over het geheele oppervlak van den bloembodem. Helmdraden langer naarmate zij hooger staan ingeplant, 3-6 mm. Helmknoppen beweeglijk, beneden het mid-

Een bloeiende *Opuntia curassavica* (L.) Mill.

Deze plant heeft negen knoppen (waarvan er één is afgebroken) en één geopende bloem.

Curaçao 5 Augustus 1935. (F. r. Arnoldo phot.).

den aan den helmdraad vastgehecht, ongeveer 1 mm lang. Stempel $3-3\frac{1}{2}$ mm in doorsnede, $3\frac{1}{2}$ -4 mm hoog, met 5-6 stempellobben die elk $3-3\frac{1}{2}$ mm lang zijn. Stijl 1, min of meer fleschvormig opgezwollen, $1-2\frac{1}{2}$ mm in doorsnede, met de stempellobben 13-14 mm lang, 4-5 mm buiten de langste meeldraden uitstekend. Vruchtbeginsel $2\frac{1}{2}$ -3 cm lang en $\frac{3}{4}$ -1 cm breed, naar beneden

toe gelijkmatig versmald, onderstandig, eenhokkig, met vrij talrijke wandstandige zaadknoppen aan tamelijk lange navelstrengen; de buitenkant met 12-20 areolen, in de oksels van kleine driehoekige schutblaadjes; areolen zonder doornen, maar met vele, gelige glochidiën en dunne, lange, witte, wollige haren. *Vrucht* onbekend.

De bovenstaande beschrijving is van materiaal, dat door Fr. M. A r n o l d o (St. Albertus College, Curaçao) op 5 Aug. 1935 bij Scherpenheuvel werd verzameld (: twee bloemen met bijbehorende stengeldeel, zie bijgaande afbeelding); het bevindt zich thans in het Botanisch Museum van de Rijks-Universiteit te Utrecht. Enkele gegevens, die niet aan het gezonden formaline-materiaal konden worden ontleend, berusten op opgaven van den verzamelaar: de beschrijving van het vegetatieve deel werd bovendien aangevuld door enkele veldwaarnemingen van Fr. M. R e a l i n o (St. Thomas College, Curaçao) en mijzelf.

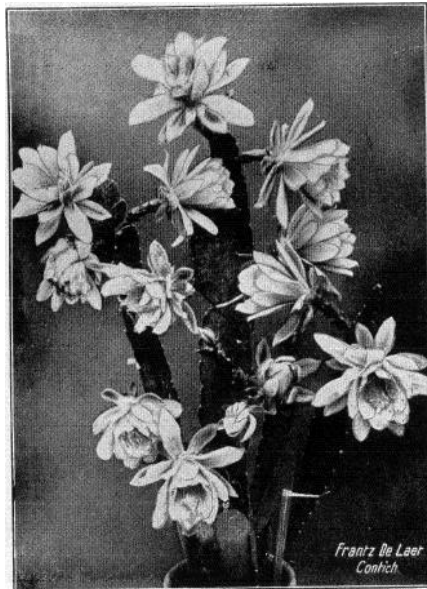
Opuntia curassavica bloeit uiterst zelden. H a w o r t h (1812) vermeldt dat hij haar slechts ééns in bloei heeft gezien: B o l d i n g h (1913) schrijft: „de bloemen zijn met het langgerekte vruchtbeginsel samen 5 cm lang” en A m e l u n x e n (1931): „De bloempjes zijn geel van kleur”. Dit zijn de eenige berichten betreffende het bloeien van deze plant, die ik in de literatuur heb kunnen vinden.

Fr. A r n o l d o schreef mij nog het volgende: „Na twee jaar lang de plant zorgvuldig behoed te hebben tegen afbreken van schijven, is het me gelukt een tiental bloemen te krijgen”. „Het komt me voor dat de plant in het wild door droogte en beschadiging en afbreken van schijven niet de voldoende lengte kan krijgen om bloemen voort te brengen”. „Geen enkel vruchtbeginsel is bevrucht. Ik heb er reeds verschillende opengesneden doch geen enkele bevatte zaadjes, alleen maar doode zaadknoppen.”

Opuntia curassavica komt op Curaçao en Bonaire algemeen voor. B o l d i n g vond haar in Dec. 1909 ook op Aruba, bij den Seroe Canashito, maar deze waarneming is later nimmer bevestigd. Buiten deze eilanden is zij bij mijn weten nooit aangetroffen. Voor literatuur en synonymen raadplege men vooral B r i t t o n & R o s e, *The Cactaceae* 1 1919, p. 102, in: *Carn. Inst. Washington Publ.* 248.

PHYLLOCACTUSBLOEI.

Nauwelijks is de winter met z'n korte dagen voorbij, of de knoppen der Phyllocactussen zwellen onder den invloed van de allengs krachtiger wordende zon. Met hoeveel vreugde dit eerste zichtbaar komen der bloemknoppen wordt begroet, weet alleen hij of zij die Phyllocactussen kweekt. Want niet alle Cactusliefhebbers gevoelen zich tot de Phyllocactussen aangetrokken. Zeker, de bloemen vindt ieder mooi, doch de bloei duurt slechts kort, en menigeen wenscht niet het grootste deel des jaars tegen de tamelijk éénvormige Phyllocactussteengels aan te zien. Ook hoort men vaak de klacht, dat de Phyllocactussen zoo ondankbaar bloeien, en daarom heeft men ze dan maar uit de verzameling verbannen,

Phyllocactus alatus

Valt het eenerzijds niet te ontkennen, dat de Phyllocactussen zonder bloemen nu juist geen groote sierwaarde hebben, toch behoeven wij ze daarom haar plaats niet te misgunnen. Er zijn zoo-veel planten, welke in niet-bloeienden toestand beslist minder mooi zijn, denken wij slechts aan de rozenstruiken tijdens den winter en de Orchideeën in rusttoestand!

Evenmin valt het tegen te spreken, dat men vaak met Phyllo-

cactussen minder succes heeft dan met andere Cactussen. Doch dit ligt niet aan de planten, maar wel aan de verkeerde behandeling. Phyllocactussen laten zich met andere cactussen moeilijk in een en dezelfde ruimte tot bloei brengen. Zij houden van een meer gespannen, warm-vochtige atmosfeer en ze willen in den winter be-
slist niet geheel droog staan. Vandaar, dat men in de gewone huis-
kamer, waar ze evenals de andere kamerplanten onder dagelijks
toezicht staan, de beste resultaten krijgt. Dit geldt ook van de

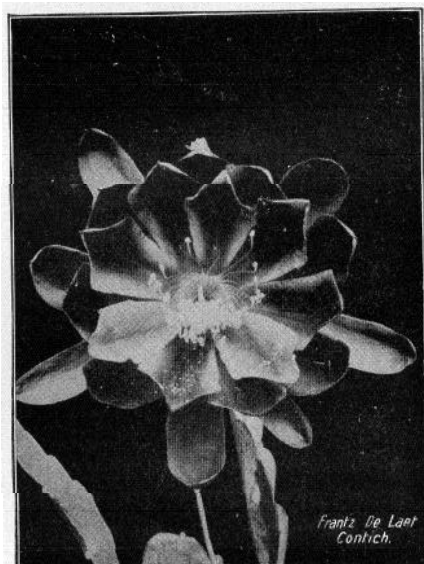
Phyllocactus hybride.

Epiphyllums. 's Winters mag de aarde gerust matig vochtig zijn: in geen geval mag de potkluit zoodanig indrogen, dat de stammen een verwelkt aanzien krijgen, want dan mislukt de bloei vrij zeker!

Verder moet er opgelet worden, dat de planten van den nazomer of tot na den bloei steeds denzelfden stand ten opzichte van de zon behouden.

De knoppen toch worden in beginsel reeds in den nazomer gevormd op die areolen, welke door den invloed der zonnwarmte daarvoor geschikt zijn gemaakt. Draait men nu de plant, dan wordt deze invloed op de bepaalde areolen verbroken; de zwakke winterzon is niet in staat op andere areolen een soortgelijken invloed te doen gelden en de bloei blijft het volgend voorjaar achterwege!

Eerst na den bloei mag de stand worden verwisseld en zoonoodig nieuwe aarde gegeven. Wij nemen hiervoor voedzame bladaarde, vermengd met wat verteerde koemest en een weinig klei of löss.

Phyllocactus h ybr. „Triomphe des Anthieux”.

Kan men geen goede gezonde bladaarde krijgen, dan neme men gewone tuinaarde voor de helft vermengd met edelcomfort,

Neemt men deze cultuurwenken in acht, dan zal men steeds elke Meimaand volop van de Phyllocactusbloei kunnen genieten. Dan zal men ook niet meer met één soort tevreden zijn, doch gaat het verlangen uit naar een meer of minder groot sortiment. De keuze is groot, haast even groot als bij dahlia's en rozen: elk jaar worden nieuwe aanwinsten toegevoegd aan de vele hybriden in alle mogelijke kleurschakeeringen, van het zuiverste wit, geel en rood tot bijna metaalblauw,

Bijzondere aandacht verdienen de welriekende hybriden, meereendeels ontstaan door kruising met *Cereus grandiflorus*, o.a. de hier afgebeelde bloedrood bloeiende *Phyll. hybr. „Triomphe des*

Phyllocactus hybr. „Dante“.

Ant hieux“. Zeer rijkbloeiend is *Phyllocactus alatus*, met mooie rose bloemen: terwijl die van *Phyll. hybr. „Dante“* meer zalmkleurig zijn. G. D. D.

BEHANDELING VAN ONZE MESEMS.

j uni.

In de eerste helft van Juni kunnen we knoppen verwachten in *Lithops alpina*, *Lithops pseudotruncatella* en aanverwante soorten. Het tijdstip, waarop de knop te voorschijn komt, hangt af van de meer of minder gunstige plaats, die men de planten geven kan. Voor het knop zetten is niet alleen licht, doch ook warmte een factor van belang. Een eenruiterbak houden we dan ook bij voorkeur des nachts gesloten.

Eveneens kunnen we in deze maand knopvorming verwachten bij *Frithia pulchra*. Hierbij merken we op, dat jonge planten, twee-

jarige zaailingen bij voorbeeld, williger bloeien dan oudere planten. Voor het open gaan der bloemen is volop zon noodig van af elf uur voormiddag zonnetijd. Wanneer *Frithia* niet bloeit, kan men deze plant meer in de schaduw zetten. Bij zonnigen stand blijven de staaftjes of bladeren, waaruit de plant is opgebouwd, korter, terwijl ook de bloemen in dit geval kleiner zijn. Het verdient dus aanbeveling bij niet bloeien, de plant eenigszins beschaduwd te plaatsen en tijdens knopvorming en bloei volle zon te geven.

Bestuiven met een andere *Frithia*, de plant is zelf-steriel, doen we, nadat de bloem minstens twee dagen open is geweest. Het stuifmeel is niet eerder rijp.

In de buitenlucht bloeien *Bergeranthus*, *Hereoa* en enkele *Clotiphylums*. Prachtig worden in de volle zon verschillende *Cheiridopsis* soorten, vooral *Cheiridopsis candidissima*. Deze laatste krijgt dan op de kanten der bladeren steenroode tinten, terwijl ook de mucro's of tandjes op den top der bladeren dezelfde kleur aannemen. *Odontophorus*, *Acrodon*, *Hereoa*, zij allen doen het in de buitenlucht veel beter dan in de kas, waarbij nog komt, dat buiten gekweekte planten meestal minder aangetast worden door roode spin. Daarentegen kunnen de planten wel bezocht worden door wespen, die de gewoonte hebben bij den wortelhals der planten een loopgraafje te maken om daarin hun eieren te deponeeren.

Andere *Mesems* zijn voor buitencultuur weer minder geschikt, o.a. *Aloinopsis* (*Nananthus*). De planten van deze groep maken een stevigen penwortel met betrekkelijk weinig zijwortels. Ze hebben dus weinig water noodig, ook in den groeitijd. Hoofdgroei Augustus en September. De bloeitijd valt in Mei en Juni. Vanaf October tot Maart houden we deze planten volkomen droog.

In de maand Juni houden we *Lithops*soorten aan den drogen kant.

Conophyfum apiatum, behoorende tot de sectie *biloba*, bloeit in de tweede helft van deze maand met een mooie geeloranje bloem, ongeveer twaalf dagen lang. De bloem sluit zich 's avonds in verticale richting als plat gevouwen papier. Bij *Conophyfum Wettsteinii* en enkele andere *Conophyta* beginnen tegen het einde van deze maand de nieuwe bladparen door te breken. Het is met de *bilobasectie* een eigenaardig geval, omdat men van planten van deze groep ook bloemen kan verwachten in October of November.

In Juni van het vorige jaar vertoonde zich bij mij bloemknop in een anderhalf jarige zaailing van *Titanopsis Schwantesii*. Dit ver-

schijnsel n.l. het bloeien van Titanopsis midden in den zomer heb ik ook een enkele maal bij andere liefhebbers waargenomen. De bloemstengel had in dit geval een lengte van ± 4 c.m. De normale bloeitijd begint ongeveer half September, de bloemen zijn dan kort-gesteeld.

De meeste Conophyta zien er in deze maand niet erg genoegelijk uit. Ze mogen nu in geen geval water hebben. Het begin der rust-periode wordt aangekondigd door een ziekelijke, geelgroene tint der bladeren. die week aanvoelen.

Voorwaarden voor bloemvorming.

Het bloeien is als regel aan een bepaalden leeftijd gebonden. Toch ziet men wel, dat aan jonge planten bloemen kunnen komen. We kunnen aannemen, dat de bloemvorming, evenals de overige plantenfuncties aan bepaalde voorwaarden gebonden is.

Klebs heeft bij *Sernpervivum Funkii* het volgende waargenomen:

1°. Bij levendige koolzuurassimilatie in helder licht en bij sterke opneming van water en voedingsstoffen groeit de plant zuiver vegetatief.

2°. Bij levendige koolzuurassimilatie in helder licht, doch bij beperking van watertoevoer en voedingsstoffen, treedt bloemvorming op.

3°. Bij gemiddelden toevoer van water en voedingsstoffen hangt het af van de lichtsterkte of bloeien of vegetatief groeien plaats heeft. Bij sterke belichting of bij het gebruik van rood licht volgt bloeien.

Een langdurige hoge temperatuur verhindert het bloeien.

Sommige planten, die in den winter te warm gehouden worden, bloeien niet. Door voedselgebrek kunnen zelfs jonge planten tot bloeien worden aangezet. Vermindering van stikstofvoeding, vermeerdering van fosfor bevordert den bloei. Als men bij bloemvorming de voorwaarden tot vegetatieve vermeerdering aanzet, kunnen bloemknoppen zich omzetten in vegetatieve spruiten.

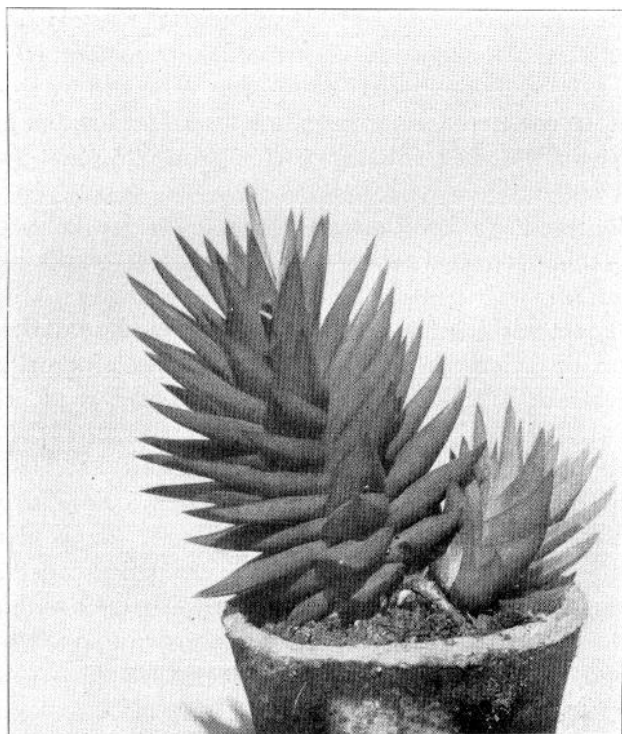
Het bovenstaande kunnen we op onze Mesems toepassen. Wanneer we aan de hoogsucculente vormen in den zomer, in den tijd dus, dat ze geheel of gedeeltelijk rusten, te veel water geven, dan vormen zich spoedig nieuwe bladparen, wat veelal ten koste gaat van den toekomstigen bloei en waarbij het tevens twijfelachtig is, of dit tweede bladpaar op het einde van het groeiseizoen voldoende volgroeid is om zonder bezwaar den winter in te gaan.

Voor hen, die voornamelijk belangstellen in cactussen, vestig ik er de aandacht op, dat de voorwaarden tot bloemvorming bij de meeste cactussen dezelfde zijn.

F. SWÜSTE.

APICRA PENTAGONA W i l l d.

Aan de karakteristieke groeiwijze en den typischen bladstand zal iedereen deze *Apicra* direct van de foto herkennen. Reeds sedert bijna 250 jaren is ze bekend en in oude buitenplaats-collecties was ze voorheen algemeen verbreid.

Apicra pentagona Willd.

Ook thans is ze in de meeste succulentenverzamelingen wel aanwezig, doch vrijwel zonder uitzondering onder een verkeerd naam, n.l. als *Aprica spiralis*.

Zoo ergens, dan blijkt hier wel zeer duidelijk, van hoe groot belang de auteursnamen zijn.

De onderhavige *Apicra pentagona* Willd. toch werd in 1812 door H a w o r t h als *Haworfhia spiralis* Haw. beschreven, terwijl de eigenlijke *Apicra spiralis* eerst door L i n n a e u s in 1753 als *Aloe spiralis* werd beschreven en in 1880 door B a k e r tot *Apicra spiralis* Bak. herdoopt.

Aprica spiralis (L.) Bak. is wel naverwant aan *Apicra penfagona* (Haw.) Willd., maar zet men beide soorten naast elkaar, dan is het verschil duidelijk.

Bij *A. pentagona* staan de lancetvormig-driehoekige, 40 m.m. lange en aan de basis 13- 19 m.m. breede bladeren in vijf regelmatige rijen (vandaar de naam „pentagona”), welke heldergroen, aan den bovenkant glad en aan den onderkant iets afgerond zijn, terwijl de randen min of meer ruw zijn met twee stompe kielen. De jongste bladeren staan meestal rechtop, de oudere meer horizontaal.

A. spiralis heeft veel slanker groeiwijze (doorsnede van het roset 30-45 m.m. bij *A. pentagona* 65-80 m.m.!), de lancetvormig-driehoekige bladeren zijn 26-32 m.m. lang en aan de basis, evenais bij *A. pentagona*, 13- 19 m.m. breed. De kleur is meer glanzend lichtgroen, de bovenkant van het blad is glad en vlak, de achterkant afgerond, donkerder aan de randen. Behalve de onderste, welke iets afstaan, is het grootste deel der bladeren meer opgericht. De bladstand is bij *A. spiralis* niet duidelijk vijf-rijig, doch meer naar alle zijden spiraalvormig.

Het voornaamste kenmerk is echter, dat *A. pentagona* op de achterzijde der bladeren onregelmatig verspreide witte vlekjes vertoont, welke bij *A. spiralis* niet worden aangetroffen.

Ook bij de bloemen valt eenig verschil op te merken. Deze zijn bij *A. penfagona* aan rechtopstaande 4-6 m.m. lange steeltjes bevestigd en aan den buitenkant glad: de bloemsteeltjes zijn bij *A. spiralis* korter, terwijl de bloembekleedsels aan den buitenkant met wratjes zijn bezet en daardoor ruw aanvoelen.

Van *Aprica pentagona* kennen wij twee variëteiten, n.l. *var. spirilla* (Haw.) Bak., met smaller en korter (25 m.m.) bladeren, welke meer onregelmatig in vijf rijen staan, en *var. Willdenowii* Bak., welke forscher is en langer bladeren heeft (50 m.m.) die evenwel tot vijf regelmatige rijen gerangschikt zijn.

De door D i e r in „Flora capensis” als *var. bullulata* Bak. ge-

noemde verscheidenheid, welke op den achterkant der bladeren meer vlekken vertoont, wordt door B e r g e r als afzonderlijke soort (*A. bullulata* (Jacq.) Willd.) beschouwd.

G. D. D.

HET LEEKENHOEKJE.

*Correspondentie over deze rubriek s. v. p. te richten tot J. M. v a n
d e n H o u t e n, Mathenesserlaan 364a. te Rotterdam.*

/uni.

Naar aanleiding van de etikettenkwestie ontvingen we nog een schrijven van ons medelid, den heer C a s t e l e y n te Zwolle, waaraan we het volgende ontleenen:

„Ik gebruik al jaren matglasetiketten, welke ik ook beschrijf met Oost-Indische inkt, echter strijk ik over het beschreven deel een weinig blanke vernis. Hierdoor wordt het glas dan doorzichtig en minder goed leesbaar. Om dit te verhelpen wordt aan de andere zijnde dus de gladde kant van het matglas witte verf gestreken. Het resultaat is, dat men jarenlang goed leesbare etiketten heeft.”

De schrijver had de vriendelijkheid ons een dergelijk etiket toe te zenden en we moeten toegeven, dat het aan duidelijkheid niets te wenschen overlaat.

En nu weer eens iets over onze planten. Wie gelegenheid heeft zijn verzameling des zomers naar buiten te brengen, moet dit beslist doen. Een uitzondering maken we voor de zeer gevoelige soorten, die we het heele jaar door onder glas houden. Doch de meeste soorten stellen zoo'n verblijf in de open lucht bijzonder op prijs. Het uitplanten zonder pot brengt later bij het weer naar binnen brengen zijn bezwaren mee en daarom geven we onze planten eerst een flinke schoonmaakbeurt, zetten ze in versche aarde en dan graven we ze met pot en al buiten in. Voor de stekken, die we op deze wijze steeds in voldoende aantal krijgen, weten we altijd nog wel een afzetgebied. Waar we wel voor moeten oppassen is de al te sterke overgang van het gedempte licht binnenshuis naar het vaak al te felle zonlicht. Daarom brengen we de planten naar buiten op een dag, dat de lucht bewolkt is en schermen daarna nog minstens een week, bijvoorbeeld door er wat bebladerde takken tusschen te zetten.

Vele vetplanten zooals Aloe's en Gasteria's reageeren op de vermeerderde lichtintensiteit door een bruine of roodachtige kleur aan

te nemen. Dit behoeft geen reden tot ongerustheid te geven, daar deze kleur later weer wegtrekt en alleen als een natuurlijk beschermingsmiddel dienst doet.

Als de Phyllo's zijn uitgebloeid, zetten we ze eveneens buiten doch daar het boschplanten en geen woestijnplanten zijn, krijgen deze in elk geval een beschut plaatsje. Hetzelfde geldt voor de Epiphyllums en de Rhipsalissoorten.

Tenslotte nog een kleine verrassing. Juist terwijl we met deze regels bezig zijn ontvingen we van een onzer Amerikaansche vrienden een postpakket, bevattende een groot aantal rijpe vruchten van *Opuntia vulgaris* Mill. Deze soort is in de oostelijke staten der Unie het verst naar het noorden verbreid tot Massachusetts, de staat Newyork en de provincie Ontario van Canada. In Europa is ze zuidelijk van de Alpen op meerdere plaatsen verwilderd. In den winter schrompelen de schijven in, verliezen een deel van hun water en zijn dan met een slijmachtig vocht gevuld, dat blijkbaar veel minder makkelijk bevroest. Zelf bezitten we deze soort al sinds jaren op een rotspartij, eenigszins weggekropen tusschen een groote pol winterhei, maar bar enthousiast zijn we over den groei niet. Waarschijnlijk is bij ons, althans in het westen des lands, de vochtigheid van de lucht in den winter toch nog te hoog. We zouden wel eens van onze leden willen vernemen, wie met de zoogenaamde winterharde *Opuntia's* behoorlijke resultaten bereikt heeft, gedurende een langere reeks van jaren. En verder willen we met deze zaden de proef nog eens overdoen. Ze komen uit de staat New Jersey en zijn buiten ingezameld. Wie er ook wat van hebben wil, sture ons zijn adres met 10 cent aan postzegels erbij voor porti en verzendingskosten. Toezending volgt zoo spoedig mogelijk.

De gebruiksaanwijzing is heel eenvoudig. Week de zaden uit de vruchten los, in wat lauw warm water en zaai ze in een bloempot. Stop ze niet verder dan een $\frac{1}{2}$ c.M. diep in de grond en geef ze geregeld flink water. Zoodra de plantjes voor den dag komen, moet U ze zoo spoedig mogelijk naar buiten brengen. Vóór den winter kunnen het al behoorlijke schijfjes zijn en dan zullen we zien hoe ze zich houden.

MELK ALS CACTUSMEST.

Een dame vroeg me eens, toen ze onze mooie clivia's bekeek, of we die net als zij ook slaolie gaven, want het waren toch ook vetplanten!

Een vrouw uit het volk zei me, dat de ster van Bethlehem gegoten moest worden met water, dat eerst een poosje gestaan had in een lege eierschaal. Dan kwamen er meer en mooiere bloemen!

Hieraan dacht ik, toen ik las, wat C. U h d en in „Gartenwelt” IX vertelt.

Het verhaal luidt aldus:

Koning Carlos III van Spanje liet uit de woestijn van Atakama en uit de woestijnen van Peru en Mexico, waar de grond vooral uit zout- en salpeterlagen bestaat – dus met veel Broom en Jodium –, alle mogelijke soorten cactussen komen, die dan bij de Middellandse Zee geplant werden. Alle planten, met uitzondering van enkele *Opuntia*'s gingen echter dood.

De vrouw van den opzichter, die de planten erg mooi vond, zei toen tegen haar man: „Ik breng mijn kinderen met melk groot, ik zal eens proberen, of het met deze kinderen ook niet gaat.” Zo gezegd, zo gedaan. De vrouw begoot haar cactussen met melk en zag, dat dit hun beviel, want na een poos waren het prachtige planten geworden. Het rapport aan den koning bevatte nu de opmerking, dat cactussen in Spanje niet groeien wilden: als ze niet met Spaanse melk gegoten werden. Melk bevat n.l. naast stikstof kleine hoeveelheden Jodium-, Broom- en Chloorzouten, en dat is de oplossing van het melkwonder.

D. b. T.

Kr.

LITHOPS VANZIILII C. BOL.

Van deze Lithops bezit ik een volwassen plant, benevens een twintigtal zaailingen van verschillende grootte. In bloei zag ik deze Lithops bij den Heer J a n s e n, Den Haag, den bekenden cactuskweeker. De plant werd het eerst gevonden door den Heer van Zijl in Boschjesmanland. Volwassen is Lithops *Vanzijlii* te rekenen tot de grootste soorten. De kleur van het plantenlichaam, grauwachtig wit, soms iets bruinachtig rood, lijkt veel op de kleur van *L. Ruschiorum* Dtr. et Schwant. De tekening is niet overdadig, maar opvallend mooi. Bloem oranjegeel, ongeveer 2 c.M. in diameter. Hoewel sommigen met succes *L. Vanzijlii* hebben gezaaid, wil het bij mij en anderen maar matig lukken. Het vorige jaar kreeg ik van ± 100 zaden slechts 2 opslagen, die na 12 dagen wegvielen, vermoedelijk door te veel vocht. Deze twee kiemplantjes hadden een glasachtig, doorschijnend aanzien, precies als de jonge

kiemplantjes van een *Dintheranthus*, die ook niet zoo gemakkelijk uit zaad zijn op te kweeken. Ook de jonge zaailingen (2-4 jaar oud) van *L. Vanzijlii* hebben vrijwel den vorm van een *Dintheranthus* en wel speciaal van *D. Pole-Evansii*. Zou hier sprake kunnen zijn van een overgangsvorm tusschen *Lithops* en *Dintheranthus*?

De Heer R u s c h uit Windhoek schreef me, dat hij er nog niet in geslaagd was deze *Lithops* uit zaad te kweeken. In kultuur behoort de plant tot de lastige soorten en is zeer gevoelig voor water ook midden in den zomer. Ik geef aarde met veel zand en wat kalk. *Lithops Vanzijlii* is een plant, waar men zuinig op moet zijn, omdat ze in haar vaderland sporadisch gevonden wordt.

F. SWÜSTE.

DUBBELGANGERS.

Naar aanleiding van het artikel onder bovenstaanden titel in het Septemhernummer van den vorigen jaargang mag worden opgemerkt, dat de drie soorten *Aporocactus flagelliformis*, *flagriformis* en *Martianus* duidelijk van elkaar verschillen in groei, vorm en bloei. Bovendien behooren tot dit geslacht nog: *A. leptophis* D. C. en *A. Conzattii* (Berger) Br. et R.

A. flagelliformis (Mill.) Lem. heeft stengels van 15 m.m. dikte, met meest 10-13 ribben: bloemen 10 c.m. lang, buitenste hulbladen teruggeslagen, van buiten rood, van binnen diep rozerood.

Een kruising van deze met *S. speciosus* is *C. Smithii* Pfeiff (*C. Mallisonii* Hort.), vaak met *flagelliformis* verward, de stengels zijn echter dunner (8-10 m.m.) en hebben 7-8 ribben. De 5 c.m. groote bloemen zijn van buiten levendig rood, van binnen met violettenweerschijn.

A. flagriformis (Zucc.) Lem. groeit struikvormig, vertakt zich meest uit den wortelhals, stengels tot 70 c.m. lang, 10 m.m. dik, met veel luchtwortels, aantal ribben 7-12. De 8-9 c.m. groote, zeer scheeve (zygomorphe) bloemen ontwikkelen zich uit geelachtig roode knopjes. Bloembuis geelrood, kort cilindervormig, met iets donkerder schubben bedekt, waartusschen korte wolharen. Bloembladen in twee van elkaar gescheiden kransen, spatelvormig, scharlakenrood, aan de randen duidelijk violet en iets teruggebogen. De binnenste bloembladen zijn 't helderste van kleur. Meeldraden bundelvormig, ver uit de bloem naar voren tredend, karmijnrood. De

knoppen verschijnen vroeg in 't voorjaar, vaak reeds begin Februari.

Geheel verschillend van de drie voorgaanden is *A. Martianus* (Zucc.) Br. et R. Dit is in haar vaderland een klimmer, terwijl de andere meer hangen tusschen de rotsen of in de kruinen der boomen. De meer dan een meter lange stengels zijn 2 c.m. dik, acht-ribbig. Bloem IO- 12 c.m. lang, tot 6 c.m. breed, bloembuis bijna recht, slechts weinig scheef. Binnenste bloembladen spits, bruin-achtig scharlaken rood met smallen violetten rand. Meeldraden bundelvormig, niet buiten de bloem uitstekend, wit. Deze soort is enorm bloeiwillig en dus een echte liefhebbersplant. doch ze schijnt geheel in 't vergeetboek te zijn geraakt.

De vijfde soort, *A. Conzattii* (Berger) Br. et R. is vrijwel gelijk aan *A. Martianus*, doch met slanker stengels en kleiner bloemen.

Een bekende hybride is nog: *A. Mönnighoffii* Fischer, vermoedelijk een kruising tusschen *A. Conzattii* en *A. flagriformis*. De stengels zijn bijna dubbel zoo dik als die van *A. flagelliformis*, waarop zij overigens wel gelijkt. De bloem is pl.m. 15 c.m. lang, weinig zygomorph en schitterend zachtrose gekleurd.

Harlingen.

R. SIEPERDA.

INHOUD: Over *Opuntia curassavica*. — *Phyllocactus*bloei. — Behandeling van onze Mesems. — *Apicra pentagona* Willd. — Het Leekenhoekje. — Melk als cactusmest. — *Lithops Vanzijlii* C. Bol. — Dubbelgangers.

SUCCULENTA

MAANDBLAAD VAN DE NEDERL. VEREENIGING VAN VETPLANTENVERZAMELAARS
OPGERICHT 16 JUNI 1919 - GOEDGEKEURD BIJ KONINKL. BESLUIT VAN 15 SEPT. 1927.

<p>Stukken voor de Redactie te zenden vóór den 15en der maand aan; G. D. DUURSMA, Achter de Hoven 114 bis, LEEUWARDEN.</p>	<p>Redactie: G. D. DUURSMA. J. M. VAN DEN HOUTEN. Girorekening No. 133550 • DRUMPT bij Tiel.</p>	<p>Alle correspondentie te richten aan het Secretariaat Adres: Mej. J. J. E. v. D. THOORN, Amalia van Solmsstraat 80, DEN HAAG.</p>
<p>Bestuur: C H R . DE RINGH, Voorzitter, Hilversum, Nieuweg 73; Mej. J. J. E. v. D. THOORN, Secretaresse, den Haag; B. TH. KRABBENDAM, Penningmeester., Drumpt bij Tiel; G. D. DUURSMA, Leeuwarden, Achter de Hoven 114bis; J. M. VAN DEN HOUTEN, Rotterdam, Mathenesserlaan 364.</p>		

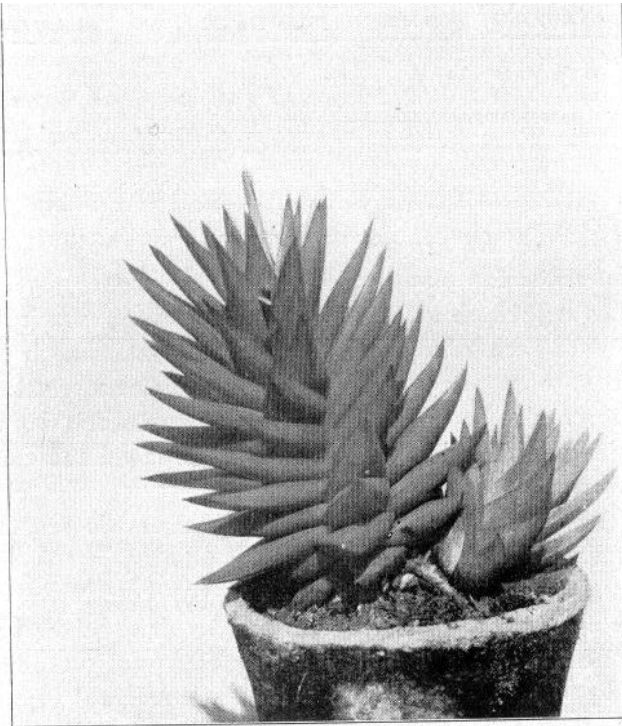
APICRA PENTAGONA (Haw.) W i l l d.

Het kwam mij, na het art. van G.D.D., zeer wenschelijk voor over bovengenoemde plant, alsmede zijn varianten, nog eens een en ander te zeggen en recht te zetten. Vooralsnog was 't niet mijn plan veel over deze en aanverwante soorten systematisch te schrijven, daar ik niet over voldoende levend studiemateriaal beschik, doch de nomenclatuur-chaos moet niet grooter worden dan ze reeds is. Wat daarvan deugdelijk is, moeten wij evenwel zoo zuiver mogelijk bewaren!

Betreffende deze soort meen ik toch echter reeds een inzicht te kunnen geven, dat ook wetenschappelijk juist is, wat ik zoo goed mogelijk zal trachten te documenteeren.

De hierbij opnieuw geplaatste afbeelding dan, echter vergezeld van een anderen naam, is inderdaad tamelijk veel verspreid, meer nog dan de type-vorm, welken wij toch ook nog wel eens hier en daar aantreffen. Juist deze typevorm, dus de echte *Ap. pentagona* (Haw.) Willd - men lette vooral op de juiste auteursnamen! - is zoo bijzonder karakteristiek en zoo gemakkelijk te herkennen. Haar blaadjes zijn n.l. zeer mooi verticaal in 5 rechte rijen gerangschikt. Soms van boven naar beneden gezien een zuivere 5puntige ster vormend, vaak ook een geringe afwijking vertoonend. (zie Roeder bl. 20 en afb. op tafel VIII). S a l m - D y c k zegt van deze plant in aantekening 19 van zijn Catalogue raisonné (1817): „de planten welke ik bezit vormen soms 5 loodrechte hoeken, meerdere malen zijn ze echter eenigszins scheef, zonder dat ze echter een volkomen spiraal vormen.” De benaming onder de afb. in 't Juni-

nummer was dus bij nadere beschouwing onjuist. Verder werd deze typevorm door Haworth noch in 1812 (Synopsis), noch elders als „*spiralis*” ooit beschreven. Ze werd door H a w o r t h reeds onder haar ouden naam gepubliceerd in zijn eerste bewerking eener monographie, n.l. in *Transact. of the Linnean Soc.* (1804). Straks zal blijken, welke variant door hem *spiralis* genoemd werd. We kennen verder van *pentagona* over 't algemeen 2 variëteiten die vroeger

Apicra pentagona (Haw.) Willd. var. ***forulosa*** Haw.

als aparte soorten beschouwd werden, beide door G.D.D. ook in zijn art. in 't kort vermeld; wij zullen er hier even langer bij staan, teneinde een duidelijk beeld te geven.

Als eerste noemen wij de *var. spirella* (Haw.) Bak. - let vooral op de juiste auteursnamen! - Bij deze staan de blaadjes nog dichter open en. . . . ik geef weer 't woord verder aan S.D. in nota 18 van bg. werk: „*onderscheidt zich van pentagona door de lichtere kleur der blaadjes, hun lengte en hun richting in een zoodanige*

spiraal rondom een stam, dat 't ondoenlijk is daaraan ook maar een spoor van 5 hoeken, welke ze zouden moeten vormen, te ontdekken." De blaadjes zijn gemiddeld 3 cm lang, of ongeveer 1½ cm kleiner dan in den type-vorm. De naam *spirella*, een verkleinwoord van *spiralis*, schijnt daar op te duiden. Zoo wij dus zien past ook deze naam niet bepaald op de afbeelding.

Nu de tweede variant, n.l. *var. Willdenowii* Bak. Dit is nu de plant door Haw. steeds als *spiralis* beschreven, iets waaraan hij steeds heeft vastgehouden. De kwestie is n.l. dat L i n n a e u s een 50-tal jaren eerder in zijn *Species plantarum* eveneens een „*spiralis*” beschreef en de latere auteurs wisten niet heel zeker waar deze identiek mee zou moeten zijn. B a k e r, die in 1881 dit geslacht bewerkte in *Journal of the Linn. Soc.*, beschouwt de soort door H a w o r t h als „*imbricate*” beschreven, als de door Linn. beschreven *spiralis*. Nog latere auteurs volgden dit na en is de naam „*imbricata*” dus als soortnaam in den ban. Wat H a w o r t h nu echter als *spiralis* beschreven had, (dezen naam kwam ze immers volgens B a k e r niet toe) moest dus nu een anderen naam krijgen en B a k e r doopte ze dan als *var. Willdenowii*. Nu is één ding nog steeds niet erg duidelijk: waarom moest B a k e r nu juist daarvan *var. Willdenowii* maken? Laatstgenoemde heeft deze plant waarschijnlijk niet eens gekend: hij teekent trouwens zelf aan (in *Mag. Berlin. Gesells.*) dat ze niet in zijn collectie aanwezig was. H a w o r t h bezat daarvan trouwens het eerste, het eenige bestaande exemplaar (zie *Transact.*), later ontving S.D. daarvan stekmateriaal. Wanneer de variëteit dus *Haworthii* in plaats van *Willdenowii* was genoemd, ware zulks begrijpelijker geweest. Vergeten wij echter voorloopig geheel dien naam *spiralis*. Vooral de liefhebbers zijn spoedig geneigd planten, waarvan de blaadjes duidelijk in spiraalvorm om den stam zijn gesteld, *spiralis* te noemen. Zeer ten onrechte, daar, dit mag ik al wel vast verklappen, de plant die B a k e r (en na hem anderen) als de echte *spiralis* van Linn. beschouwt, en dit is nu juist het gekke van 't geval, geen duidelijk te herkennen spiraalvorm vertoont!

Komen wij liever op ons thema terug; op onze *var. Willdenowii*. Opnieuw geven wij 't woord aan S.D.: „*ik ben er van verzekerd de A. spiralis van Haworth te bezitten* (dus de latere *var. Willdenowii*, waar wij 't nu over hebben - noot van mij zelf -) *daar Mr. Haworth zoo goed was mij deze te zenden.*

Daar ze niet afwijkt van mijn pentagona dan door de meer ge-

draaide richting der hoeken (rijen) heb ik gemeend ze als een simpele varieteit van deze te beschouwen." S. D. noemde ze in zijn Cat.rais. dan ook eerst *Ap. pentagona var. spiralis*, later in zijn monographie erkent hij haar om verschillende redenen als een aparte soort. 't Zal den lezer intusschen misschien al opgevallen zijn, dat, rooals S.D. deze laatste omschrijft, dit op de plant van **onze** afb. al heel aardig toepasselijk zou geweest zijn. Doch de mogelijkheid, dat het deze zou zijn, is niettemin gering; ze zou daartoe tot 10 cm in doorsnee moeten meten en de blaadjes zouden gemiddeld 5 cm lang moeten zijn. Deze maten zijn weliswaar niet naar de afb. te beoordeelen, doch de plant is verder ook weer te sterk gedraaid om volkomen aan de beschrijving te beantwoorden, terwijl de var. Willdenowii bovendien zeer zelden moet stekken (zie afb.!) . Zelf heb ik deze variant dan ook in vrijwel alle Ned. horti en de bekendste collecties tevergeefs gezocht. Meerdere varianten van pentagona worden in de werken van (en na) B a k e r (1881) niet genoemd en zoo zouden wij dus blijven zitten met de benaming van de plant op de afb.

Toch niet! Door verdergaande studie van dit (en aanverwante) geslacht mocht het mij gelukken ook dit op te lossen. Ik stel U dan bij dezen een nieuwe variant voor welke toch al heel oud is, doch door latere auteurs is weggecijferd. De plantensoort heeft er schijnbaar anders over gedacht en verwierf zich mede door haar gemakkelijke vermeerdering in de collecties een eerste plaats. Toen ik ze zelf voor de eerste maal bij mij zag bloeien, trof mij dadelijk het afwijkend uiterlijk van de bloem. Is de bloembuis bij haast alle overige soorten geheel effen glad, hier vertoonde deze, vooral aan de hoeken (de buis is min of meer duidelijk ó-hoekig) een duidelijk knobbelig oppervlak, zoiets als de oppervlakte van een fijne spons In de eerste opwelling dacht ik aan de bloem van *spiralis* (L.) Bak.

De bloemen van deze laatste moeten er echter eenigszins anders uitzien en o.m. een vrij ruw oppervlak bezitten. Van mijn plant kon dit laatste nu niet bepaald gezegd worden, hoewel ze ook een weinig ruw aanvoelde. Dit alles daargelaten, 't kon immers in geen geval *spiralis* zijn, daar deze een ander habitus en ongevlekte blaadjes heeft. De echte *spiralis* (L.) Bak. mankeert trouwens ook in mijn collectie en is, voorzoover mij bekend, waarschijnlijk niet meer in de Nederlandsche collecties **aanwezig**. Ten tijde van Vorst S a l m - D y c k was dit met deze en vele andere zeer zeldzame soorten beslist wel 't geval, daar onze groote, zoo niet de grootste

succulentenkenner, Dr. M a r t i n u s v a n M a r u m, een vriend en medewerker van S. D., destijds verbonden aan Teyler-Museum te Haarlem, een vrijwel even groote collectie succulenten bezat als Vorst S. D. Ook was ze toen nog in den Hortus te Utrecht. Mocht de „echte” spiralis toch nog hier of daar aanwezig zijn, dan ontvang ik zeer gaarne bericht!

Zooals gezegd vond ik de plant beschreven in de oudere literatuur: 't eerst bij H a w o r t h in een bijvoegsel van zijn „Revisions” (1821) n.l. additamenta Quaedam op bladz. 201 onder den naam *Ap. pentagona* var. *torulosa*! Gedeeltelijk wil ik de bemerking, die H a w o r t h hierbij maakte, even aanhalen: ..*onderscheidt zich van al deze mij bekende planten (twee uitgezonderd) door 't zeer zeldzame sponsachtig-knobbelige karakter van de hoeken der bloembuis. Dit beeld ken ik alleen maar bij Ap. imbricata (et aletride farinosa L.)*.” Een ander botanicus, S c h u l t e s die de Aloë-geslachten een 8-tal jaren later bewerkte in Syst. Vegetab. (VII) vond in het eigenaardige karakter van de bloem voldoende aanleiding om deze tot een aparte soort te verheffen en noemde ze „Aloë quinquangularis”. Vorst S. D. op zijn beurt zag in deze, m.i. zeer te recht, een var. van spirella en noemt ze in zijn Monographie gen. Aloës dan ook *Al. spirella* var. *quinquangularis*. Dit quinquangularis (5-hoekig) wijst er zoo duidelijk op, dat het dus een variant is van spirella, waarbij dan echter de 5-hoekige spiraal duidelijk te herkennen valt. Hoofdzakelijk echter ook, omdat spirella een soortgelijke bloem heeft, hetgeen bij deze echter, zooals S. D. ook zegt, slechts met het „oculo armato” d.i. gewapend oog, dus met een vergrootglas, is waar te nemen. S. D. zegt dan ook van deze plant: blaadjes als van spirella, maar minder naar alle zijden gericht, zoodat de 5 rijen goed te herkennen zijn.

Gaan wij nu echter volgens B a k e r en latere auteurs te werk, dan wordt onze plant dus een subvariëteit van spirella. Ik voor mij vind de benaming *Ap. pentagona* var. *torulosa* Haw. uit liefhebbersoogpunt als de eenvoudigste, de meest geschikte: ze is bovendien de oudste. Wetenschappelijk is het, dunkt mij, eveneens in orde. Afgaand op den habitus mag dus de conclusie luiden, dat onze afb. deze variëteit weergeeft. Ik weet niet, of G. D. D. de bloem (restant van een bloemstengel is nog te zien) heeft bestudeerd, mij dunkt ze moet toch haast opgefallen zijn! (De afb. is niet afkomstig van een foto naar een plant uit mijn coll., doch een cliché uit „Vademecum” van C h r . d e R i n g h, waar ze op bladz.

54 als *A. spiralis* Bak. is afgebeeld. G. D. D.)

Hiermede heb ik deze kleine groep vrij uitvoerig en naar ik mag veronderstellen, ook wetenschappelijk juist behandeld. Hoewel 't artikel daardoor wat uitgebreider en minder eenvoudig werd, was dit toch beslist noodzakelijk. Mocht iemand nog een andere meening hieromtrent zijn toegedaan, terwijl dit dan ook aan de hand van diverse gegevens mogelijk kan worden aangetoond, dient zulks ter uiteindelijke oplossing eveneens spoedig ter algemeene kennis te worden gebracht. In 't tegenovergestelde geval zag ik ook gaarne bewijzen van instemming. Dit alleen om het geheel in den kring van liefhebbers wat vaster ondergrond te geven. Vele soorten uit geslachten als *Apicra*, *Haworthia*, *Gasteria* en *Aloë* geven om verschillende redenen gemakkelijk aanleiding tot onderlinge verwarring. Soms zal 't ons zelfs niet geheel gelukken daaruit te geraken. Wij dienen echter voorop te stellen alles zoo zuiver, vooral zoo duidelijk en uitvoerig als mogelijk is te behandelen, al worden sommige gedeelten voor ons liefhebbers dan ook wat wetenschappelijker. Het is voor deze plantengroep zeer beslist geboden, ten einde eenige orde te scheppen, wat, gezien de matelooze naamsverwarring in diverse collecties, wel ten hoogste tijd genoemd mag worden. 't Is alles wel niet zoo erg eenvoudig, terwijl de bestudeering van deze plantengroepen, de ingewikkelde materie in aanmerking genomen, geen eenvoudige is. Ze is echter buitengewoon interessant en verrassend, zooals trouwens onze geheele liefhebberij.

A. J. A. UITEWAAL.

Aant. Eenige foutieve afb. van *Ap. spiralis* in Ned. litt. zijn:
 Plaatje No. 17 in Verkade's Vetplanten-album door A. J. van La ren.
Succulenta, jaarg. 1936, blz. 90.
Vetplanten door G. D. D u u r s m a, blz. 75.
Succulenten in Beeld en Woord door id. blz. 116.
Ned. Ver. v. Liefh. Cact. en Vetpl. jaarg. 1936, Meinummer.

BEHANDELING VAN ONZE MESEMS.

Juli.

De meeste *Conophyta* hebben in den loop van deze maand hun rustperiode geëindigd en daarom geven we deze planten langzaam aan weer water.

Conophytum bilobum bloeit nu met gele bloem. *Conophytum Wettsteinii* splitst zich zeer gemakkelijk; een enkele maal ontstaan

zelfs vier nieuwe bladparen uit één oud plantenlichaam. Voorts komen nu de meeste Pleiospilosoorten in bloei: *Pleiospilos Nelii*, een der mooiste vormen, komt echter niet gemakkelijk tot bloeien. *Frifhia pulchra* bloeit volop: de voornaamste groei valt in het voorjaar; in den winter moet men haar niet te koud plaatsen en matig water geven. De plant heeft een klein wortelgestel, dat men tot uitbreiding kan dwingen door veel zand aan de aarde toe te voegen. Ook *Bergeranthus* en *Hereroa* bloeien in deze maand: van de eerste is de bloem wat kleiner dan van *Hereroa*.

Lifhops pseudo-fruncafella is ongeveer half Juli vrijwel uitgebloeid, *Lithops pulmonuncula* bloeit meestal wat later, terwijl het andere familielid, *Lifhops Mundtii*, ongeveer gelijktijdig met *Lithops pseudo-fruncafella* in bloei komt.

In Maart 1933 zaaide ik *Lithops Elisabethae*. Van 25 opgekomen plantjes bloeiden in Juli 1935 een twaalfstal. Ook hier is het voor de plant niet noodig, evenmin als bij *Lifhops pseudo-truncatella*, dat de spleet van het bladpaar moet doorloopen om bloeibaar te zijn. Zonder de bloem gezien te hebben, afgaande op den vorm der zaden, gaf Prof. K u r t D i n t e r eenige jaren geleden als zijn meening te kennen, dat deze geel zou zijn. Dit is inderdaad het geval.

De zaaddoozen van *Pleiospilos*, *Lithops*, *Faucaria*, *Dintheranthus* enz. zijn in deze maand rijp. Voor alle zekerheid onderzoeken men even of de oude bloemstengels niet meer groen zijn, doch eenigszins een strookleur hebben gekregen, voordat men de zaden oogst.

Tegen het einde van de maand zien we ook weer nieuwen groei in *Ebracteola*, *Stomatium*, *Titanopsis* en *Astridia*.

Oophytum N. E. Br. Van dit geslacht zijn tot heden twee soorten bekend, n.l. *Oophytum oviforme* en *Oophytum nanum*, afkomstig uit het Van Rhynsdorp district.

In mijn bezit is *Oophytum oviforme*, een zodevormend plantje, dat acht hoofdjes heeft gevormd. De nieuwe lichaampjes zitten in de witachtige droge huidjes van de oude bladparen. Ze hebben eenigermate den eivorm en zijn zeer week; de opperhuid is fijn ruw en geheel bedekt met zeer kleine glanzende knobbeltjes of papillen, kleine ronde opzettingen, die den buitenwand vormen van de opperhuidcellen, waardoor de huid zacht ruw, ook wel fluweelig aanvoelt. De lichaampjes zijn $\pm$ 15 m.m. hoog en 6-10 m.m. dik; de kleur is groen, in het zonlicht olijfgroen, de bloem tamelijk

klein, roodachtig. Het plantje heeft de eigenaardigheid, een groot deel van het jaar zonder zuigwortels te zijn. Het verlangt veel licht en warmte en moet in de groeiperiode matig vochtig en in den winter volkomen droog gehouden worden. De groeitijd valt in het voorjaar, daarna volgt de bloei en verder rust de plant het geheele jaar.

F. SWÜSTE.

LITHOPS JACOBSENIANA SCHWANT.

Eenige jaren geleden ontving ik uit Zuid-Afrika Lithopszaden onder het nummer 353, waarbij later de mededeeling volgde, dat deze nieuwe soort den naam gekregen had van Lithops Grünau zonder bijvoeging van auteursnaam. Deze naam is spoedig verdwenen en terecht. Toen de planten, welke uit deze zaden waren gekweekt, eenige jaren oud waren, heb ik ze geplaatst bij Lithops mickbergensis Dtr., omdat mijns inziens deze planten daarmede identiek zijn.

Kort geleden ontving ik een schrijven uit Zuid-Afrika, waarin o.a. staat: Lithops Jacobseniana Schw., is mijn Lithops No. 353 — Grünau. Staat dicht bij L. mickbergensis. De plantenlichamen zijn alleen iets grooter, doch dat kan aan de standplaats liggen.

Een zestal planten L. Jacobseniana, die ik in December j.l. als importplanten ontving, hebben zich in April volgezogen. Ze zijn gemiddeld wat grooter dan L. mickbergensis, ook zijn ze tot heden iets meer okerkleurig roodachtig dan mijn uit zaad gekweekte L. mickbergensis. Overigens gelijken beide soorten Lithops volkomen op elkaar.

F. SWÜSTE.

REBUTIAE

door A. V. Friç en K. Kreuzinger.

111.

Algemeen overzicht. (Vervolg.)

Gedurende de daarop volgende 20 jaren wordt niets nieuws gevonden. Dan komt de reeds genoemde expeditie 1927-1928, die meer dan 50 nieuwe Rebutiasoorten uit het hooggebergte meebrengt. Deze planten, die verzameld werden op hoogten van 5000-5700 Meter boven de zee, zijn in Kreuzinger's „Revision der Syste-

matik der Kakteen" ondergebracht als *Rebulobivia* b. De daarin als No. 545 voorkomende *R. L. pilifera* behoort tot de groep *Rebulobivia* a, dicht staande bij No. 544. Na voortgezette studie blijken deze planten een zelfstandige groep van het ondergeslacht *Rebutia* te zijn, welke we later onder den naam *Azimuthia* beschrijven zullen. Het zijn bewoners van de hoogste toppen der bergen.

F r i ç vond als gevolg van het behaalde succes vele navolgers in het zoeken naar deze planten, o.a. Stümer en Marsoner. De meeste van de tegenwoordig in Europa bekende soorten zijn van deze beide verzamelaars afkomstig. Het inzamelen der planten op de hoge bergen geschiedde door inboorlingen, hetgeen gemakkelijker en goedkooper is, en ook omdat de bergen ontoegankelijk zijn voor auto's of iets dergelijks.

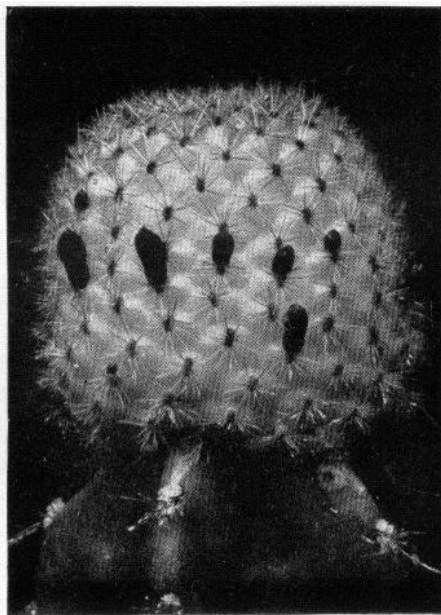
F r i ç zegt, de eenige onderzoeker en inzamelaar geweest te zijn, die persoonlijk de *Rebutia*'s op de groeiplaatsen heeft gezien. Hij heeft in het „Zeitschrift der österreichische Gartenbaugesellschaft" te Weenen medegedeeld, hoe hij daartoe kwam. Hij wilde naar de vulkaan Cachi en moest daarvoor een omweg maken. Toen hij te Puerta Tastil aankwam, had hij hevige koorts, als gevolg van een longaandoening. Er waren geen dokters en geen geneesmiddelen en hij kon ook niet terug. Hij kroop op het plateau van een der nabije bergen en vindt daar de *Andeneas*, hier zag hij de machtige vulkaan Chani.

Tegelijkertijd begonnen zijn zieke longen in de zuivere dunne berglucht te genezen. In deze 14 daagsche tocht vond hij *Rebutia*'s, die geheel afwijken van de tot heden geïmporteerde planten.

Onze lezers zullen opgemerkt hebben, dat vele *Rebutia*'s in het begin tot het geslacht *Echinopsis* gerekend werden, en inderdaad behooren ze er toe. In ons systeem vormen de *Rebutia*e een der drie takken der *Echinopsioideae*. Oorspronkelijk rekende men planten, die thans algemeen als de typische *Echinopsis* genoemd worden, bijv.: *Echinopsis Eyriesii* tot de *Cereae*. Later, ongeveer 100 jaar terug, werd *Echinopsis* door P. de C an dolle en na hem door Dr. P f e i f f e r gerangschikt onder „*Cerei globosi*". Daarna in 1837 werd door Z u c c a r i n i het geslacht *Echinopsis* geschapen. Deze naam werd behouden, ofschoon L e m a i r e den naam *Echinonyctanthus* invoerde. Omstreeks 1850 brengt vorst S a l m - D y c k het geslacht *Echinopsis* onder in Tribus 111: *Cereastreae*. Ook L e m a i r e heeft daarna later *Echinopsis* bij zijn geslachtsindeeling ondergebracht in Tribus V: *Cerei*, In S c h u m a n n 's

Monographie vinden we Echinopsis met tamelijk onveranderde soorteninhoud weer in de eerste onderfamilie: Cereoideae. Wanneer we nu een overzicht trachten te krijgen van de bovengenoemde tijdsruimten, dan kunnen wij twee dingen vaststellen. Ten eerste: Zuccarini heeft het nieuwe geslacht zeer nauwkeurig opgesteld, omdat hij alle eigenschappen duidelijk naar voren bracht.

Niettemin vindt men kort daarna bij Echinopsis weer planten,

Rebutia minuscula aurea met bloemknoppen.

die er volgens onze tegenwoordige inzichten niets mee te maken hebben, zoals Echinocereen, Trichocereen en Lobivia's. Het heeft niet aan pogingen tot schifting onderbroken, herinnerd zij aan die van S a l m - D y c k omstreeks 1860, maar het is alles bij het oude gebleven. Alleen de Echinocereën werden afgesplitst. Omdat in den loop der tijden steeds nieuw materiaal gevonden werd, is in S c h u m a n n 's tijd van een logische indeeling der geslachten geen sprake. Zoals deze het geslacht Echinocactus opvatte, moest hij zelf bij de studie van Echinopsis toegeven, dat bijv. Echinopsis cinnabarinna Lab. met hetzelfde recht tot het geslacht Echinocactus gerekend kon worden. Ten tweede: het toenemende gebruik van de van den geslachtsnaam „Cereus” afgeleide ondergeslachten. zoo-

als Cereae, Cereoideae, Cereastreae, en dergelijke. Aan de hand van verschillende mededeelingen in de oudere litteratuur laat zich gemakkelijk vaststellen dat de eerste Cereen (Fakkelcacteen) de houtachtige stamdeelen waren van *Opuntia*'s, zooals *Cardenche*, *arboreseus*, enz. Men doopte deze in was of een andere vetsoort, en gebruikte ze als fakkels. Strikt genomen waren dus de cylinder *opuntia*'s de eigenlijke Cereen. Zonder hier een etymologische of andere studie betreffende het woord *Cereus* te willen opstellen, moet toch worden vastgesteld, dat ten allen tijde aan het woord *Cereus* het begrip verbonden is van lengte, die dikte of diameter meerdere malen overtreft, daarbij spreekt het van zelf, dat de verhouding tusschen beide afmetingen zeer variabel is, en dus ook korte zuilen zoowel als stengelachtige planten omvat. Dus waren de „*Cerei globosi*” van Candolle en Pfeiffer een fout begrip, want kogelige zuilen zijn niet bestaanbaar. Latere auteurs hebben deze klip omzeild. Ook *S a l m - D y c k* verviel in 1849 in dezelfde fout, Want waar hij vroeger tot zijn *Cereastreae* slechts *Pilocereus*, *Echinopsis* en *Cereus* rekende, deelt hij nu *Leuchtenbergia* er bij in. Omstreeks 1890 vereenigt *S c h u m a n n* uiteindelijk alle *Cac-tussen* met uitzondering van *Opuntia* en *Peireskia* tot de familie *Cereoideae*. Later valt ook bij *B e r g e r* en *B r i t t o n & R o s e* hetzelfde op te merken. Zelfs heden ten dage zijn, ook om andere redenen, alle vraagpunten welke hierop betrekking hebben, nog niet opgelost. Het blijft onverklaarbaar, wanneer men bijv. een *Aztekium*, een *Ariocarpus*, een *Rebutia minuscula*, een *Obregonia* of een *Lophophora*, om slechts enkele te noemen, tot de *cereus-achtigen* rekent. Aan den anderen kant rekende men *Zygocereus* (*Epiphyllum*) en *Phyllocereus* (*Phyllocactus*) tot de *Echinocactussoorten*.

Op grond van deze en andere overwegingen hebben wij de verzamelnaam *Cereus* niet meer gebezigd in de gevallen, dat ook andere dan *cereusachtige cacteen* bedoeld zijn. Zoo hebben we bijv.: *Trichocereus* door *Trichopericarpeae* vervangen, hetgeen tweeerlei voordeel geeft. Ten eerste zijn er in deze groep meerdere planten, die geen *cereusachtigen* groei vertoonen, en ten tweede vermijdt men dat het woord *Trichocereus* door *haarcereus* vertaald wordt, en dan tot het besluit komt dat het een *Pilocereus* is. En dus geeft het woord *Trichopericarpeae* meer karakteristiek aan, wat de auteur van de *Trichocerei* daarmee omvatten wilde.

(Wordt vervolgd.)

LIMOSELLA MERENSKYANA Dtr.

We ontvingen uit de Botanische tuin van Stellenbosch een merkwaardige plant, die nu wel niet direct tot de succulenten gerekend mag worden, doch die toch door haar typische aanpassing aan het klimaat de vermelding waard is. Ook in ons land komt een soort *Limosella* voor en wel het Slykgroen (*L. aquatica* L.) een tot de Leeuwenbekfamilie behoorend gewasje, dat hier en daar in ons fluviatiele gebied, dat is dus langs onze groote rivieren (en bij Zuidlaren) wordt aangetroffen. Het plantje heeft als zoodanig weinig te beteekenen. Het wordt niet hooger dan 5 c.M. en de witachtig roode bloempjes zijn buitengewoon klein. Haar Zuid-Afrikaansche verwant is al evenmin een opvallende verschijning. Maar deze vertoont een goocheltoer, die we bij onze inheemsche soort vergeefs zullen zoeken. Bij de plantjes, die ik in een doosje met de bijbehorende aarde ontving, stond de volgende in het Afrikaans gestelde gebruiksaanwijzing:

„In Juni of Juli in warm water zet en laat uitkom. In September die water minder maak en laat opdroog tot ander jaar.” Zetten we nu zoo'n, op een stukje turf gelijkend brokje in lauw water, dan kunnen we dit in enkele uren zien uitloopen. De verschrompelde kern der plant, die als een putje zichtbaar was, zwelt op *en* krijgt een groene kleur.

Een paar groene sprietjes schieten omhoog, zoodat het bruin-grauwe brokje reeds des avonds een groen tapijtje vormt. Laten we het nu echter weer opdrogen, dan verdwijnt alles weer even snel als het gekomen is. Dit spelletje kan men eenige malen herhalen. We hebben zoo juist weer een stukje in een bakje met water gezet en zullen het nu rustig laten groeien.

Zoodra er bloemen aankomen, zullen we er een foto van maken.

Vergissen we ons niet, dan is deze *Limosella* een bewoonster der zouthoudende vlakten van Duitsch Zuid-West-Afrika, die slechts gedurende korten tijd in den zomer regen krijgen en zich dan in zeer korten tijd tooien met een prachtig groen waas, terwijl ze de rest van het jaar dorre velden zijn.

LEEKENHOEKJE.

Correspondentie s.v.p. te richten tot J. M. v a n d e n H o u t e n,
Mathenesserlaan 364a te Rotterdam.

Juli.

Volop zomer en dus. . . . echt cactusweer. Zeker, de zon en de

warmte dat is waar we in de lange wintermaanden zoo vaak naar verlangd hebben en die onze planten zoo hard noodig hadden. En toch, nu beiden ons in zoo rijken overvloed geschonken worden, nu is het goed eenige matiging te betrachten, want van verschillende kanten hoorden we klachten dat de planten verschrompelden en uitdroogden. We hebben er al meer op gewezen dat cactussen lang niet allemaal woestijnbewoners zijn, dat bijvoorbeeld de Phyllo's, Epiphyllums en Rhipsalissen echte boschplanten zijn. Bij de studie der planten in hun natuurlijke groeiplaatsen zijn omtrent de succulenten heel wat verrassende dingen aan het licht gekomen en die kunnen ons weer helpen een geschikte kweekwijze te vinden voor de afzonderlijke groepen. Het is natuurlijk absoluut ondoenlijk om in een kleine collectie, die bestaat uit de meest heterogene soorten, iedere plant zoo natuurgetrouw mogelijk te kweken. Al spoedig zal men bemerken, dat bepaalde soorten het beter doen als andere en het zou aanbeveling verdienen deze groepen wat uit te breiden en de slechtgroeienden desnoods te verwijderen. Trouwens een beetje selectie kan in het algemeen geen kwaad. Alleen op deze wijze kan men van zijn verzameling een soort studieobject maken en krijgen we een aantal speciale deskundigen, waarvan de één een echte Mamillariakenner wordt, terwijl een ander de Rebutia's in de puntjes kent en er het hoogste in weet te bereiken. Zelfs in de grootste wetenschappelijke plantenverzamelingen, we noemen Kewgardens en de Botanische tuin te Berlin-Dahlem kan men opmerken, dat sommige geslachten veel beter vertegenwoordigd zijn en er veel mooier bijstaan dan de andere, wat we niet anders kunnen verklaren, dan dat ook daar de groeivoorwaarden voor de eene groep veel beter zijn dan voor de andere. We behoeven dit niet te beschouwen als een gemis aan kweekervaring, maar louter als een gevolg van de uiterlijke omstandigheden. We kunnen dit bewijzen met een voorbeeld uit onze eigen ervaring. Jaren geleden hadden we een prachtige verscheidenheid van Phyllo's bijeengebracht en deze stonden in een koude kas op het westelijk tablet. Ze bloeiden ieder jaar mooier en we herinneren ons nog het glansjaar, waarin er zoo een 50 bloemen op één dag tegelijk open waren, een gebeurtenis waaraan we enkele Lumièreplaten gewijd hebben. Door toevallige omstandigheden moesten we ze een paar jaar geleden een andere plaats geven, omdat bedoeld tablet voor iets anders gebruikt moest worden. Ze stonden in den winter iets warmer en kregen iets minder licht, men zou zoo zeggen ze kwa-

men iets meer in de schaduw te staan van een bosch, dat wat meer naar de tropen gelegen was.

Maar het resultaat was, dat de groei al gauw geheel veranderde, dat ze meer spichtiger, niet bloeibare takken erbij kregen en hoewel we de planten des zomers evenals altijd naar buiten brachten en ze dit jaar hun oude standplaats weer terugkregen, ze nog lang niet de oude zijn. Een voorbeeld dat bijna elk liefhebber met eigen ervaringen kan aanvullen. Nu we het toch over Phyllo's hebben, willen we hier nog enkele woorden aan toevoegen. De meeste soorten zijn zoo ongeveer uitgebloeid en het verdient aanbeveling alvorens ze naar buiten gaan ze eens flink onderhanden te nemen. De aarde wordt vernieuwd. We geven een goede losse tuinaarde, waaraan we wat oude koemest toevoegen. De dunne takken, meestal met enkele luchtwortels aan het eind kunnen er wel af en we maken van de goede soorten wat stek.

Ook de ouderwetsche „Ackermannii”, die rijk bloeit maar dikwijls ongeloofelijk leelijk van vorm is, snoeie men flink in. Zoo doende komt er wat de tuinders noemen, wat lucht in. De bloemen zullen zich het volgend jaar beter kunnen ontwikkelen en er zullen minder knoppen verdrogen, doordat ze in de knel komen te zitten. Stekken geven we een breed snijvlak omdat deze zich in den regel sneller bewortelen. Bij de soorten van de „Cooperi”klasse schijnen echter de ronde stengels even goed aan te slaan. Deze soorten onderscheiden zich door hun groote, geelachtig witte bloemen met lange buis, die heel dicht boven den grond ontspruiten. Vaak zijn ze welriekend.

Behalve de Ackermannii, die practisch elke standplaats voor lief neemt *en* ook in de felste zon haar levens- en bloeikracht behoudt, zetten we de Phyllo's in den zomer op een beschaduwde plaats onder heesters of onder een beschermend dakje van latwerk of gonje. Wie geen gelegenheid heeft zijn planten in te graven en de potten dus zonder een dergelijke bescherming buiten moet zetten, denke eraan, dat ze meerdere malen moeten begoten worden, ten einde een al te groote uitdroging der potkluit tegen te gaan.

v. d. H.

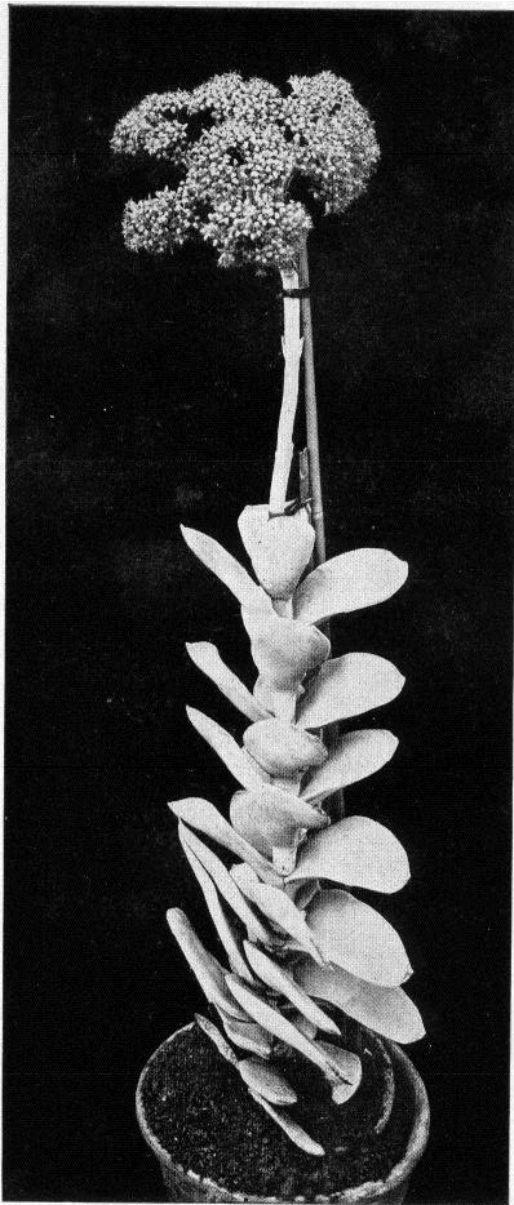
V R A G E N R U B R I E K .

CRASSULA FALCATA, W i 11 d, syn. ROCHEA FALCATA, D. C.

Een onzer leden in Ned. Oost-Indië schrijft:

„Ik zou gaarne willen weten, wat de oorzaak kan zijn van de

roode roestvlekken op de bladeren van *Crassula falcata*, die de

Crassula falcata.

Photo J. P. A. Huijsers. Collectie Mevr. Cohen.

plant zeer ontsieren. Ik dacht, dat het de gevolgen van roode spin kunnen zijn, doch bij grondig onderzoek bleek dit ongedierte niet op mijn plant voor te komen. Zouden de roestvlekken weg te werken zijn door een of ander bestrijdingsmiddel?"

Antwoord.

Bij sommige blad-succulenten, in het bijzonder bij *Crassula falcata*, bij oude bloemisten beter bekend als *Rochea falcata*, in het Verkade album te vinden onder den naam Sikkel-Dikblad, kan men opmerken, dat de bladeren een bepaalden stand innemen ten opzichte van den stengel. Het bladoppervlak is niet horizontaal geplaatst, doch staat soms bijna loodrecht, wat op de foto duidelijk te zien is. De zonnestralen kunnen de bladeren niet loodrecht treffen, doch glijden als het ware onder een hoek van de bladeren af, waardoor

verdamping wordt tegen gegaan, terwijl ook de invloed van het zonlicht op het bladweefsel geringer wordt. Hetzelfde verschijnsel kan men waarnemen bij *Crassula perfoliata* L. syn. *Rochea perfoliata* D.C. In hun vaderland, dat voor beide planten het Zuid-Oostelijk deel van de Kaap is, tot Natal en Barberton, zijn de bladeren dezer planten wit, in onze culturen min of meer fluweelig grijs-groen. Een foto van *Crassula perfoliata* vindt men in H. Jacobsen, blz. 47 een beschrijving in Berger, blz. 394.

De bladoppervlakten van dergelijke Zuid-Afrikaansche Succulenten zijn voorzien van een laag cellen, die dicht bij elkaar geplaatst zijn en een soort pantser vormen. Deze cellen zijn ten opzichte van de omringende epidermiscellen tamelijk groot en hard, dit laatste, omdat in de celwanden overvloedig kiezelzuur is afgezet. Zulk een pantser van kiezelzuurcellen beschermt de daaronder liggende saprijke cellen en bemoeilijkt op die wijze eveneens de verdamping. Oude bladeren verliezen op den duur dit pantser. De stand der bladeren leert ons, dat de zon niet onbarmhartig recht op de bladeren mag schijnen.

Roode spin komt, voor zoover mij bekend is, op deze planten niet of zeer sporadisch voor. De roodbruine vlekken op de bladeren zijn waarschijnlijk een gevolg van verbranding. Wanneer op de bladeren vocht achterblijft, hetzij na het besproeien, hetzij na een regenbui en deze daarna door de tropenzon krachtig worden beschenen of wanneer in onze kasjes bij fellen zonneschijn de temperatuur na het gieten achter het glas te hoog wordt, ontstaan roode roestvlekken, die de plant ontsieren. *Echeveria leucofricha* J. A. Purp, eveneens dichtbezet met fluweelig grijze haartjes, kan dezelfde brandvlekken vertoonen.

v. d. Th.

INHOUD: *Apicra pentagona*. — Behandeling van onze Mesems. — Lithops Jacobseniana Schwant. — Rebutiae (**Vervolg**). — *Limosella Merenskyana* Dtr. — Leekenhoekje. — Vragenrubriek.

Stukken voor de Redactie
 te zenden vóór den 15en
 der maand aan:

G. D. DUURSMA,
 Achter de Hoven 114 bis,
 LEEUWARDEN.

Redactie:
 G. D. DUURSMA.
 J. M. VAN DEN HOUTEN.

Girorekening
 No. 133660 - DRUMPT bij Tiel.

Alle correspondentie te
 richten aan het Secretariaat
 Adres:

Mej. J. J. E. v. D. THOORN,
 Amalia van Solmsstraat 80,
 DEN HAAG.

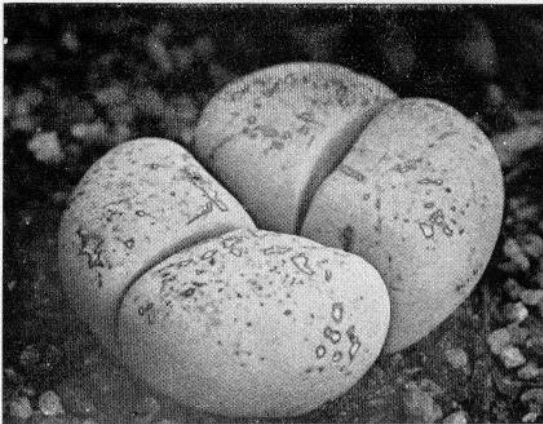
Bestuur: CHR. DE RINGH, *Voorzitter*, Hilversum, Nieuweg 73; Mej. J. J. E. v. D. THOORN, *Secretaresse*, den Haag; B. TH. KRABBENDAM, *Penningmeester*, Drumpt bij Tiel; G. D. DUURSMA, Leeuwarden, Achter de Hoven 114bis; J. M. VAN DEN HOUTEN, Rotterdam, Mathenesserlaan 364.

LITHOPS VANZIILII. L. B o 1.

Het artikeltje over Lithops Vanzijlii was reeds eenige maanden geleden geschreven, toen het in de Juni-aflevering van Succulenta 1936 pag. 94 verscheen. Mijn zaailingen groeien goed en blijken niet moeilijker in cultuur te zijn dan andere Lithopssoorten.

Kort geleden kwam er een mededeeling van Dr. L u c k h o f f uit Zuid-Afrika, waarbij deze zegt: „Lithops Vanzijlii is really a Dinteranthus”. Hiermede is de kwestie dus vrijwel opgelost.

Het aantal zaden in een zaaddoos van L. Vanzijlii bedraagt soms wel 1000 stuks, ze zijn zeer klein, evenals die van een Dinteranthus.

Lithops Vanzijlii.

Foto S. W. A. Succulents Nurseries.

Toch moet de plant tamelijk zeldzaam zijn. Ook hier slaat de natuur de weegschaal aandachtig gade en ziet toe, dat aanbod gelijk blijft aan vraag.

De afbeelding toont een tweehoofdig exemplaar van *L. Vanzylia* op ongeveer ware grootte. Deze Lithops heeft, volwassen, een zeer fors lichaam.

In mijn vorig artikel over deze plant staat als auteursnaam abusievelijk vermeld *C. Bolus*. Het moet zijn *L. (Louise) Bolus*.

F. SWÜSTE.

OVER HYLOCEREUS UNDATUS

door

Fr. M. **Arnoldo** en P. **Wagenaar** Hummelinck.

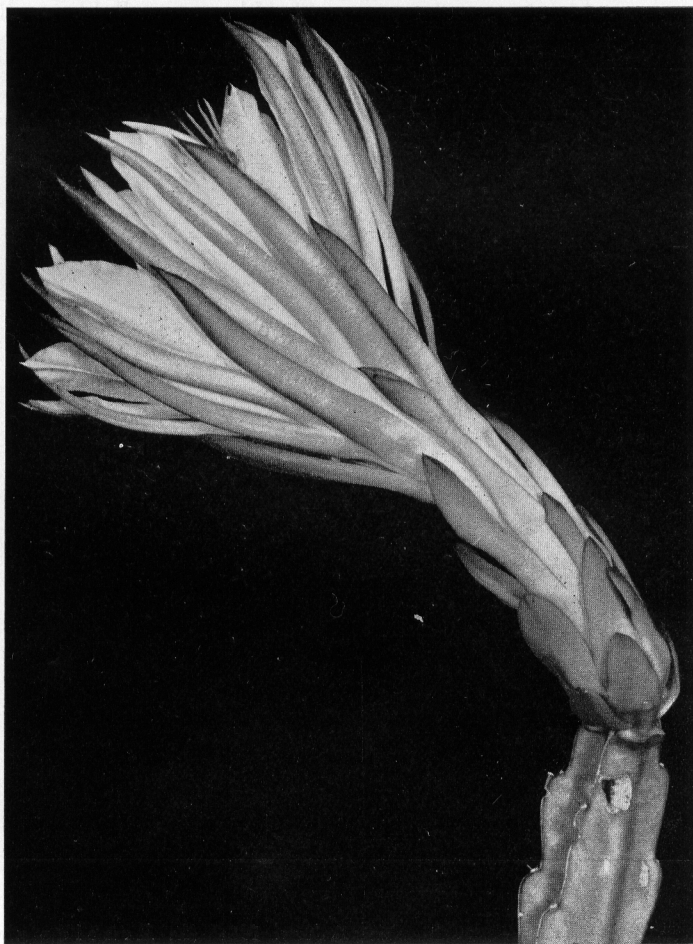
Hylocereus undatus (Haworth) Britton & Rose.

Stengel 3-4 m lang, klimmend en zich telkens vasthechtend met luchtwortels, die meestal doorgroeien tot ze den grond bereiken. Stengelleden tot bijna 50 cm lang, 5-7 cm breed, 3-ribbig, soms 4-ribbig, met zeer breede, diepe sleuven tusschen de ribben: ribben 2-3 cm breed, dun, lichtgroen, met min of meer verhoorde rand welke duidelijk scheef is gegolfd, waarbij de lobben naar beneden toe minder snel afloopen dan naar boven en alle één areool dragen. (Onvolgroeide stengelleden aan een normaal areool ontspringend, bijna cilindrisch, met 3 ribben, met kleine, dicht oeeengedrongen areolen.) Areolen 3-4 cm van elkaar, viltig, met doornen.

Doornen 2-4, soms tot 5, niet te verdeelen in midden- en randdoornen, priem- tot kegelvormig, afstaand, tot 3½ mm lang, geelachtig groen tot roodbruin, later witachtig geel tot lichtbruin. (Areolen op onvolgroeide stengelleden meest met 3 fijne, naaldvormige doornen, die tot 5 mm lang zijn.) **B**loem aan een normaal areool ontspringend, straalsgewijs symmetrisch, 26-29 cm lang. Bloemdekklippen 55-65, langer dan 5 cm, geleidelijk overgaande in de bladslippen van het vruchtbegin-sel. Buitenste bloemdekklippen iets vleezig, kelkachtig, groen soms geelachtig groen, lancetvormig, de bovenste ongeveer 10 maal zoo lang als breed, gewoonlijk met iets toegespitsten top, naar beneden toe korter en breeder wordend, de bovenste tijdens den bloei afstaande en min of meer teruggebogen. Binnenste bloemdekclip-

pen niet vleezig, kroonachtig, wit, lineair oblong tot omgekeerd lancetvormig, aan den top plotseling versmald tot een fijne punt, 7-10 cm lang, ongeveer 2½ cm breed, tijdens den bloei opgericht.

Bloembuis trompetvormig, dikvleezig, 12x-14 cm lang, even

Nog niet geheel geopende bloem van *Hylocereus undatus*.

Curaçao, 8 Aug. 1935 (fr. Arnoldo phot.,).

boven den voet 2¼ cm, aan den bovenrand 4-5 cm in doorsnede, aan den binnenkant onder de aanhechting der meeldraden bruin gekleurd, aan den buitenkant met groote, lancetvormige bladslippen zonder doornareolen. Meeldraden 700-900, ingeplant over

de geheele binnenzijde van de bloembuis tot op 2-3 cm van de basis.

Helmdraden over het algemeen langer naarmate zij lager staan ingeplant, 5-10 cm. Helmknoppen rechtopstaand, 6-7 mm lang. Helmhoekjes met een overlansche spleet zijdelings openspringend. Stempel met 22-26 smalle, niet gekloofde stempellobben, die elk

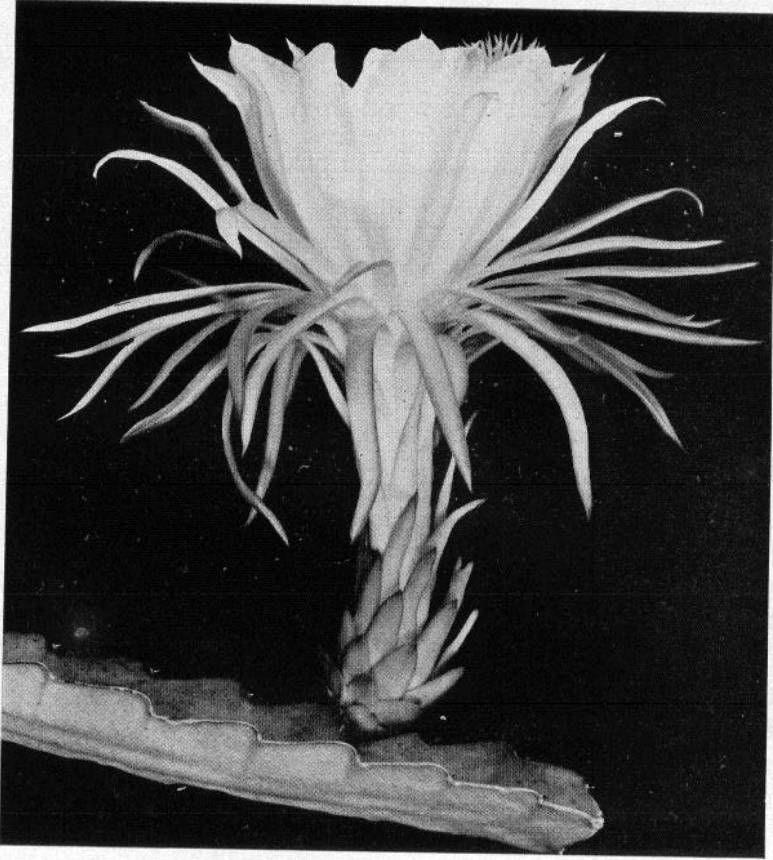

Cycloceras bloem van *Cycloceras* *...*

Curaçao, 8 Aug. 1935 (fr. Arnoldo phot.).

2 cm lang zijn. Stijl 1, roomkleurig, cilindrisch, 6-7 mm in doorsnede, iets versmald aan de basis, met de stempellobben 20-22 cm lang, ongeveer 2 cm buiten de bovenste meeldraden uitstekend. Vruchtbeginsel ongeveer 3-3½ cm lang, 2¼+2½ cm breed, eirond, onderstandig, eenhokkig, met talrijke wandstandige zaadknoppen aan lange, tot bosjes vereenigde navelstrengen; de bui-

tenkant met 20-30, tot 6 cm lange, ovale tot lancetvormige bladslippen met gezwollen basis. V r u c h t een besvrucht, met witachtig vleesch, ongeveer 8½ cm lang en 6 cm in doorsnede, eivormig tot omgekeerd peervormig, wijnrood, van buiten met ongeveer 12. driehoekige tot breed lancetvormige, tot 8 cm lange bladslippen

Geopende bloem van *Hylocereus undatus*.

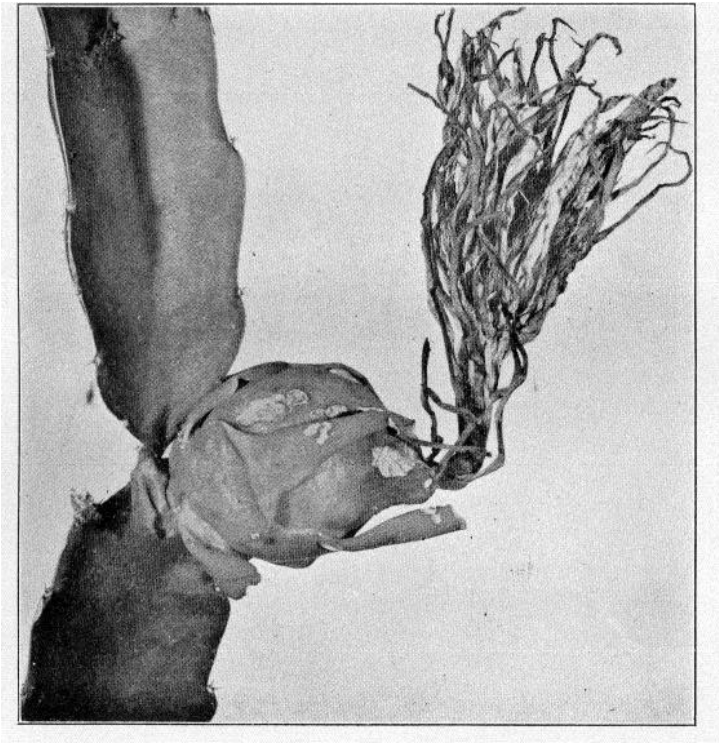
Curaçao, 8 Aug. 1935 (fr. Arn ol do phot.).

zonder doornareolen. Zaad 2½-3½ mm lang en 1-2 mm breed op doorsnede, onregelmatig peervormig, dikwijls iets samenge-drukt, glanzend zwart.

De bovenstaande beschrijving is van g e k w e e k t materiaal (waaronder 2 bloemen) dat door F r. M. A r n o l d o op Curaçao werd verzameld. De plant is hier afkomstig van de Bovenwindsche

Eilanden. Het materiaal bevindt zich thans in het Botanisch Museum van de Rijks-Universiteit te Utrecht.

Hylocereus undatus is een van onze meest bekende, 's nachts bloeiende cactussen. Zij wordt, vooral ook om de eetbare vrucht, thans allerwege in de tropen en subtropen aangekweekt en is daar

Vrucht van *Hylocereus undatus* met de verdroogde rest van bloembuis en bloemdekklippen.

Curaçao, 15 Aug. 1935 (fr. A r n o l d o phot.)

reeds op vele plaatsen verwilderd aangetroffen. De plant werd naar een, klaarblijkelijk gekweekt exemplaar uit China beschreven. Het oorspronkelijke land van herkomst is niet bekend. Misschien! is dit Martinique, Hispaniola of Yucatan. Voor literatuur en synoniemen raadplege men vooral B r i t t o n & R o s e, The Cactaceae 11, 1920, p. 187, in: Carn. Inst. Washington Publ. 248, en verder B e r g e r, Kakteen, 1929, p. 120.

BEHANDELING VAN ONZE MESEMS.

Augustus.

Nu de zon op onze breedte schuiner gaat staan en dus de dagen korter worden, begint de hoofdgroei voor het meerendeel van onze Mesems. Wanneer in Zuid-Afrika de nieuwe groei en ook de bloei een aanvang neemt, dan hebben de planten het voordeel, dat de zon elken dag hooger stijgt. Dit is dan ook de reden, dat wij op enkele uitzonderingen na, vele Cheiridopsissoorten evenals Rimarria en verschillende Gibbaeums niet of slechts zelden in bloei krijgen, daar de bloeitijd in onzen winter valt. In December van het vorige jaar kreeg ik een bloemknop in een jonge plant van *Cheiridopsis Marlothii*, die door gebrek aan licht niet kon opengaan. Ook *Argyroderma* is bij ons tamelijk lastig in bloei te krijgen, omdat dit geslacht op de groeiplaatsen in Zuid-Afrika in het district Van Rhynsdorp in de maanden Maart, April en Mei bloeit. Van Rhynsdorp ligt op ongeveer 31.5 graden Z. Br.: ons land op ± 52 graden N. Br. Het is voor deze planten een groot voordeel als zij bij ons, in een kas kunnen overwinteren.

In Augustus krijgen Conophyta en de overige Mesems, die hun zomerrust geëindigd hebben geregeld water. Wanneer de nieuwe groei achterwege blijft, dan kijken we de wortels na of misschien ongedierte daarvan de oorzaak kan zijn. De aanwezigheid van wortelluis behoeft niet altijd een reden te zijn voor stilstand in den groei. Ik herinner mij een *Echinopsis*, die er gaaf en gezond uitzag en volop bloeide, waarvan de wortels wit waren van wortelluis. Misschien, dat door de heftige prikkeling van de wortels door het ongedierte de plant een extra poging deed tot in stand houding van de soort. Blijkt bij het nazien, dat de wortels tijdens de rustperiode te veel zijn ingedroogd en de zuigwortels dus niet meer aanwezig zijn, dan houden we de wortels een poosje in een kopje met water en potten daarna opnieuw op.

Vele Mesems gaan nu knop zetten of bloeien reeds in de tweede helft van deze maand, zooals *Pleiospilos* en verschillende struikvormige soorten.

Groote planten van *Fenestraria* kunnen nu verpot worden. We geven zeer zandigen grond en matig water. Op de natuurlijke groeiplaatsen treft men deze planten aan in zandigen grond: de ver uitgespreide horizontaal groeiende wortels nemen de noodige hoeveelheid vocht voor een groot deel uit de lucht op. De dikke hoofdwortel is soms wel 10 c.m. lang; het plaatsen in vlakke, tame-

lijk diepe schalen verdient dan ook aanbeveling. Op die wijze uitgeplant, wordt de groei en ook de bloei sterk bevorderd. Kleine zaailingen van *Fenestraria* kan men van Maart tot September verplanten, stekken kan men eveneens in deze maanden. De bloeitijd valt in den herfst.

Ook *Ophthalmophyllum* heeft nu den rusttijd beëindigd. Bloemknopvorming is mogelijk in het laatst van Augustus. De cultuur is niet moeilijk, de behandeling is dezelfde als bij *Conophytum*. Het aantal tot heden bekende soorten bedraagt ongeveer tien, allen afkomstig uit de omstreken van Warmbad, in de buurt van de Oranjerivier; de kleur der bloemen is verschillend. De planten verlangen zandigen grond. De voornaamste groei begint ongeveer half Augustus, men geeft dan geregeld matig water. In den winter moet de temperatuur liefst $\pm 15^{\circ}$ C. zijn: we geven dan een enkele maal een weinig water. In den rusttijd houden we de planten droog. Ze zijn geschikt voor kamer en voor kascultuur, als men maar zorgt voor veel licht. Wij verplanten in de rustperiode dus ongeveer half Juli.

In Augustus krijgen ook *Lithops*, *Dinteranthus*, *Lapidaria* en *Argyroderma*, die in den zomer min of meer een rusttijd hebben gehad, wat meer water. Behalve bij de sectie *Lithops pseudo-truncatella*, die vrijwel is uitgebloeid, verschijnen de bloemknoppen bij *Lithops* in den loop van de volgende maand. Hetzelfde geldt voor *Dinteranthus* en *Lapidaria*.

Reeds nu moeten onze Mesems, die in de kas gekweekt worden, voorbereid worden op de komst van den winter; we moeten de kas veel luchten en alle planten zooveel mogelijk licht geven. Het schermen van de kas, kan in den tweede helft van deze maand achterwege blijven.

F. SWÜSTE.

REBUTIAE

door A. V. Friç en K. Kreuzinger.

IV,

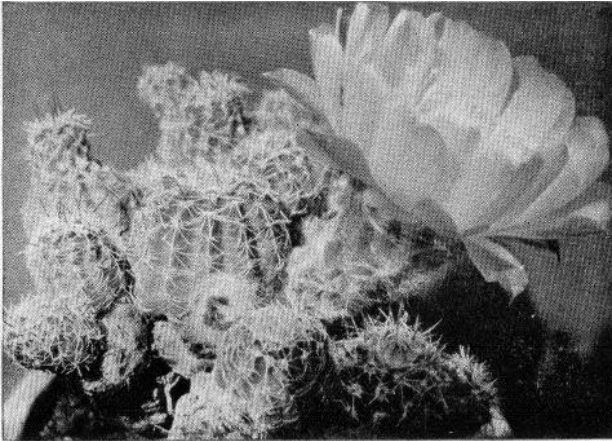
Algemeen overzicht (vervolg).

Het geslacht *Trichocereus* werd aangehouden, ook *Chamaecereus* (*Cereus Silvestrii*) behield zijn geslachtsnaam, ofschoon deze plant volgens onze meening eene *Rebutia* is. Verder hebben we *Aporocactus* omgezet in *Aporocereus* en *Cleistocactus* in *Cleistocereus*. enz.

Het was ons duidelijk, dat we met deze naamsveranderingen veel tegenwerking zouden ondervinden. De internationale Latijnsche naamgeving houdt streng vast aan prioriteit. Ieder beter inzicht stoot aan dezen „rocher de bronze” zijn neus.

De beroepsbotanici weten dat wel, doch vinden het beter aan de bestaande indeeling vast te houden.

Tot dusverre hebben wij van de Echinopsioideae de geslachten Echinopsis en Rebutia meer in het bijzonder vermeld. Meer was er in S c h u m a n n's tijd niet bekend. Als Berger in 1905 de groote verzamelnaam Cereus in den zin van S c h u m a n n in ondergeslachten indeelde, nam hij daarin ook Trichocereus op. Vier

Een der vele onbenaemde Rebutiasoorten met groote groengele bloemen.

jaren later werd daaruit een zelfstandig geslacht gevormd. De toen in dit geslacht opgenomen planten werden deels tot Echinopsis, zooals Echinopsis Schinkendantzii, deels tot Cereus, en zelfs tot Pilocereus, zooals Spachianus en Pasacana gerekend. In het jaar 1922 vormden B r i t t o n & R o s e twee nieuwe geslachten, die eveneens tot bovengenoemde indeeling behooren, n.l. Lobivia met als typeplant Echinopsis Pentlandii en het monotypische geslacht Chamaecereus (vroeger Cereus Silvestrii) . Verder namen deze beide Amerikanen het door S c h u m a n n geschapen geslacht Rebutia weer opnieuw op. Deze indeeling was voor het destijds bekende plantenmateriaal voldoende. Maar daarna en ook nu nog is zooveel nieuw materiaal gevonden, dat deze indeeling in 5 ge-

slachten niet meer voldoet. De indeeling der groote cactusfamilie door *B r i t t o n & R o s e* is geschied -volgens de structuur van bloemkelk en vrucht en eenigszins ook naar vorm en samenstelling der zaden. Zij onderscheiden Cactussen met beschubde, kale, verder met bedoornde en behaarde bloembuis. Ook nemen ze in aanmerking geographische componenten, en ook nog de kleur van de bloem. Wij hebben hun systeem verder ontwikkeld en hadden daarbij veel steun van het microscopisch onderzoek der zaden.

Wij hebben kunnen vaststellen, dat hun indeeling over het algemeen goed is, de fouten zijn gering. Maar er zijn toch uitzonderingen: plantengroepen van nauw verwante soorten, waarvan de kenteekenen alle gelijk zijn en slechts in de bloembuis en de vrucht sterk van elkaar verschillen. Als voorbeeld noemen we *Harrisia* als nieuw geslacht ondergebracht. Daarbij zijn soorten, waarbij de vrucht of kale, loofachtige schoepen, of doornareolen, of ook harige kussentjes draagt. En daarbij zijn alle andere kenteekenen van deze groep zeer homogeen, het zijn allen nachtbloeiers, de bloemen gelijken op elkaar in kleur en vorm, de bloemgeur is gelijk, ook de structuur der zaden is dezelfde. Embryo, kiemplant, kiembladeren vertoonen weinig onderscheid. Het plantenlichaam heeft denzelfden habitus en dezelfde chemische samenstelling, het alkaloid van allen is hetzelfde, hetzij de planten van West-Indië, van Bahia, van Paraguay of West-Argentinië afkomstig zijn.

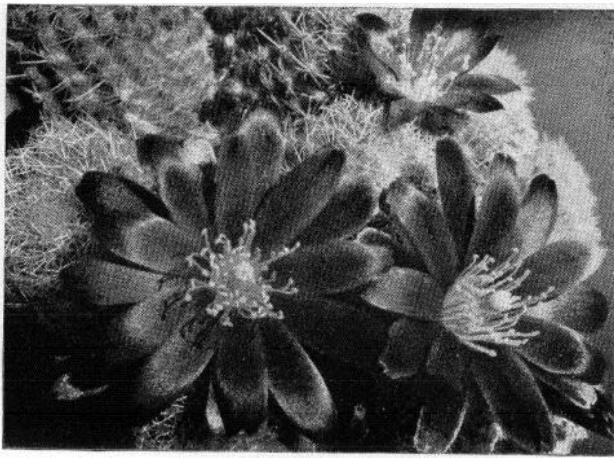
Wij hebben in ons systeem de voornaamste onderverdeeling van alle Cactaceae in 3 groote groepen vervolgens de kenteekenen der groeipunten als volgt gedacht:

- 1°. De areoolbloeiers (*Areoleae*) met slechts een vegetatiepunt: de areolen.
- 2°. De axillenbloeiers (*Axillareae*) met twee vegetatiepunten: de areolen en de axillen.
- 3°. De groevenbloeiers (*Sulcateae*) met drie vegetatiepunten: de areolen, de groeven en de axillen.

Het kenteeken van het vegetatiepunt verdeelt de Cactaceae in duidelijk verschillende groepen. Dit onderscheid is zoo groot, dat vergelijking met eierleggende en levend barenden dieren mogelijk schijnt. De eerste groep is doorgaans zeer vleezig en omvangrijk (extra corporal): van den aanvang af zit het vruchtbeginsel **aan** de buitenzijde van het plantenlichaam. De tweede en derde groep zijn dat niet, deze zijn intercorporal: hier zit het vruchtbeginsel of ook de vrucht geheel of gedeeltelijk in het lichaam van de moeder-

plant en wel voor een deel slechts tot aan de bevruchting, of ook voor een deel tot aan het einde van de vruchtkiem of onvoldragen vrucht. De meeste oude en nieuwe systemen veronachtzamen deze kenmerken en zoo kan men vertegenwoordigers van de drie groepen niet alleen in een en hetzelfde ondergeslacht, doch ook in hetzelfde geslacht vinden.

Men heeft opgemerkt, dat dezelfde plant dan eens behaarde en dan weer kale vruchten geeft. Men heeft tot heden niet beproefd hiervoor een verklaring te vinden. Wij hebben door onze onderzoekingen veel kunnen vaststellen, wat voor den systematicus van

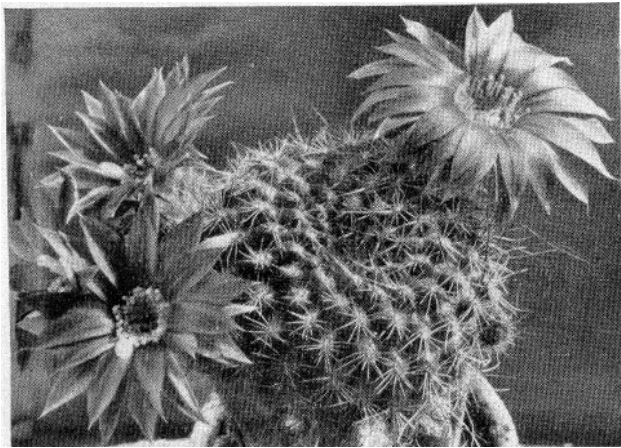
Rebutia robustiflora.

Echinorebutia robustiflora. Friç.

Oranjerode bloemen.

belang is. Zoo was het mogelijk door bestraling met ultra-violet licht of door radioactieve bestraling zeer los van elkaar verwante geslachten te hybridiseeren. Deze hybridicatie gaf tevens een andere bloemvorming. Zoo verkregen we aan deze hybriden aan den eenen tak kale en aan den anderen tak behaarde bloemvormen, dit verschijnsel kregen we zelfs op een en denzelfden tak naast elkaar. Dat gelukte in kas en laboratorium. Maar juist op de groeiplaatsen van deze planten, op de hoogste bergtoppen in een dunne, heldere, wolkenvrije atmosfeer zijn de inwerking van de zon en andere invloeden zeer sterk. De geheele omgeving is daar zeer radioactief, het kompas weigert zijn dienst, omdat de kompasnaald door magnetische storingen voortdurend trilt en afdwaalt.

Een kenteeken van onze groep der Echinopsioideae, waarin we 15 natuurlijke geslachten vereenigden, is altijd aan te toonen: voorjarige, ook tweejarige en oudere areolen zijn in staat bloemknoppen te vormen. Jonge areolen doen dat niet. Wanneer aan oogenschijnlijk jonge areolen in de nabijheid van den schedel bloemknoppen verschijnen, dan is dat een gevolg van een stoornis in den groei gedurende een of meer jaren (droogteperiode). In zoo'n geval kunnen dus ook areolen in de nabijheid van den schedel oud

Setirebutia turbiniformis. Fric.

Mediolobivia turbiniformis. Bbg.

Goudgele bloemen.

zijn. Ook aan de basis van het plantenlichaam kunnen bloemknoppen verschijnen.

De hoofdoorzaak hiervan is de snelle groei, meest als gevolg van een mestcultuur van geënte planten.

(Wordt vervolgd.)

LEEKENHOEKJE.

Augustus

De vacantiemaand is aangebroken. Velen gaan er voor korter of langer tijd tusschen uit, om enkele dagen bij familie of vrienden door te brengen. De vraag, hoe onze planten tijdens onze afwezigheid verzorgd zullen worden, willen wij maar onbesproken laten, want ieder heeft daarvoor zool z'n eigen wijze van doen.

Wie er gelegenheid voor heeft, bezoekt tijdens de vakantie meteen

andere succulentenliefhebbers, waardoor weer nieuwe relaties aangeknoopt, nieuwe gezichtspunten verkregen en in den regel ook wel eenige aanwinsten op den kop worden getikt, zoodat men, verrijkt aan kennis en planten, weer huiswaarts keert.

Gelegenheid tot gedachtenwisseling blijkt vaak nog van grooter waarde te zijn dan het verkrijgen van eenige nieuwe plantensoorten. Uit de correspondentie welke wij af en toe ontvangen, blijkt eveneens, dat gedachtenwisseling bij velen op prijs wordt gesteld.

Zoo ontvingen wij dezer dagen een langen brief over de kweekwijze van *Phyllocactussen*.

De schrijver is het niet eens met wat wij in het Juni-nummer mededeelden: „zij (de *Phyllo's*) houden van een meer gespannen, warm-vochtige atmosfeer en willen in den winter beslist niet geheel droog staan”.

Daarmee, zoo schrijft R. te L., ben ik het niet geheel eens, gezien het resultaat van een kennis van mij en. . . . mijzelf. Ik voor mij laat ze nooit geheel droog in den winter: 's zomers staan ze buiten, 's winters op zolder. 't Resultaat is: nihil! Ik heb maar één mooie knop aan *Ph. Cooperii*, aan de andere soorten zie ik niets, hoewel de areolen er prachtig voorstaan. Bij mijn kennis staan de *Phyllo's* in den zomer ook buiten en in den winter staan ze op een tamelijk donkere plaats. Er is niet meer naar omgezien, tot ze van 't voorjaar weer naar buiten gingen, ze zaten knap onder het stof. . . en nu zit er heel wat knop aan. Den geheelen winter kregen ze geen vocht.

Over 't geheel, zoo schrijft R. verder, heb ik zéér te klagen wat bloeien betreft. Welke raadgevingen ik ook op volg. ik krijg weinig of geen bloem. *Cereus Silvestrii*, b.v. algemeen beweerd een gemakkelijke bloeier te zijn, heeft maar 2 bloemen gehad. *Epiphyllum truncatum* prijkte met 14 knoppen, zoodra ik deze bemerkte, ben ik begonnen om de 14 dagen Pokon te geven, met het resultaat, dat er in 't geheel drie knoppen zijn uitgekomen. Sinds 1932 bezit ik *Cereus speciosus*, volgens zeggen ook een gemakkelijke bloeier, doch ik heb er tot nu toe geen bloemen aangezien. 'k Heb eens gelezen de toppen af te snijden, dat houdt den groei tegen en bevordert de bloei. Ik deed het, doch zonder succes. Mijn plant groeide overigens uitstekend. De *Gasteria's* geven veel stekken, doch nooit bloemen. En zoo zou ik door kunnen gaan. . . .”

Hoe wij deze verschijnsels van slecht bloeien moeten verklaren? Naar onze meening worden de planten in den zomer te sterk ge-

voed, en is de groei te weelderig; dit gaat ten koste van den bloei! Vooral bij de *Gasteria*'s is dit het geval, want er zijn weinig succulenten welke zoo gemakkelijk bloeien. Men geve ze geen groote potten en 's winters weinig water, terwijl ze dan ook niet eens het volle licht verlangen om toch te bloeien. Maar de *Phyllocactussen* kunnen 's winters niet te donker staan en wanneer de kennis van R. succes heeft bij een donkere winterstandplaats, dan zouden wij willen zeggen, dat dit niet is omdat de planten donker staan, doch wij moeten de bloeiwilligheid der *Phyllo*'s bewonderen, dat ze ondanks de donkere standplaats toch nog bloeien!

Evenwel, wij gelooven, dat de bloei in dit geval niet afhankelijk is van de winterstandplaats, doch van de zomerbehandeling. De *Phyllocactussen* toch vormen reeds in den nazomer de knoppen voor het volgend voorjaar, als gevolg van de standplaats en behandeling gedurende de voorafgaande zomermaanden. Overigens moet ieder geval op zichzelf worden beschouwd, terwijl de juiste oorzaak niet altijd gevonden kan worden: men leze nog maar eens, wat de heer v. d. H. in het Juli-Leekenhoekje vermeldt van zijn ervaringen met de verwisseling der *Phyllocactus*standplaatsen (bld. 109 onderaan).

Wat de *Epiphyllum* betreft, het afvallen der knoppen is een algemeen voorkomend verschijnsel, doch behoeft niet plaats te hebben wanneer men die planten van den herfst af tot na den bloei dezelfde standplaats laat behouden, ze matig vochtig en niet te warm houdt. Opmerkelijk is het zeker wel, dat gewone bloemenliefhebbers, die hun *Epiphyllums* niet volgens bepaalde voorschriften, doch gewoon als alle kamerplanten behandelen, elk jaar volop bloemen krijgen. Men zegt wel eens, dat sommige cactusliefhebbers hun planten te veel vertroetelen, en werkelijk, men moet dit soms wel toegeven!

Ons lid R. te L. heeft voorts waargenomen, dat z'n *Echinopsis* eerst bloemknoppen maakte, welke later in jong bolletje veranderen. Dat verschijnsel komt eveneens wel meer voor en wordt algemeen toegeschreven aan de omstandigheid, dat de voedingsverhoudingen aan de betreffende plantendeelen anders geworden zijn. (Vergelijk o.a. A r t h u r W e i s s e „Über die Umänderung von Blütenknospen in vegetative Sprosse bei Kakteen" in Berichten der Deutschen Bot. Gesell. 1910, Band 28, heft 8).

Tenslotte schrijft R. nog: „als men *Gasteria*'s van bladstek wil kweeken, moet men het blad aan de basis, a.h.w. rond de plant af-

draaien. Ik had den vorigen zomer het ongeluk een Gasteriablاد te breken, niet aan de basis, doch bijna midden in 't blad. Het afgebroken stuk heeft den geheelen winter op zolder gestaan, tamelijk donker, in een vergeten hoek. Nu zitten er 5 stekken aan, welke ik heb opgepot. Welk een armoede heeft zoo'n blad meegemaakt, waar heeft het haar voedsel weggehaald? Inderdaad wij moeten het taaie leven en het groote aanpassingsvermogen der succulenten bewonderen, welke onder alle omstandigheden nog trachten haar voortbestaan te verzekeren. Wellicht geven bovengenoemde gevallen later nog wel eens aanleiding tot gedachtenwisseling.

G. D. D.

BOEKBESPREKING.

Robert Betten. Praktische Blumenzucht und Blumenpflege in Zimmer. In neuer Bearbeitung von Staatl. dipl. Gartenbauinspektor M a r t i n S t a m m. 1 le erw. Aufl. mit 308 abb. u. Zeichn. Gartenbau · Verlag Trowitzsch & Sohn. Frankfurt (Oder) und Berlin. 1936. R.M. 7.--.

Tegelijk met de liefhebberij voor succulenten is ook weer de belangstelling voor andere plantengroepen ontwaakt. Wij kennen plantenliefhebbers die naast hun gedoornde vrienden een meer of minder groote collectie Pelargoniums, Fuchsia's, Begonia's en Oxalis-soorten hebben bijeengebracht. Anderen voelen zich aange trokken tot het kweeken van een sortiment andere kamerplanten.

Voor dezulken is bovengenoemde uitgave werkelijk een practische gids, waarop wij gaarne de aandacht vestigen. Behalve de algemeene onderwerpen, welke uitvoerig worden behandeld, geeft dit boek een beschrijving van meer dan 200 verschillende kamerplanten. Aan de cactussen en andere succulenten worden afzonderlijke hoofdstukken gewijd (bladz. 206-218).

Ten slotte wordt een schematisch overzicht van al de beschreven plantensoorten gegeven, waarbij men in verschillende kolommen met één oogopslag kan zien tot welke familie de plant behoort, waar ze wegkomt, wanneer ze bloeit en welke temperatuur ze verlangt. Alles bij alles een handig en practisch boek.

G. D. D.

South African Flowers. (Uitgave van de United Tobacco Cos Limited, Kloofstreet 32, Capetown.)

Een album voor het verzamelen van cigarettenplaatjes met 52 keurig uitgevoerde afbeeldingen van Zuid-Afrikaansche bloemen en een tweetallige tekst eronder, Engelsch en Afrikaansch. Met heel veel genoeg hebben we de plaatjes bekeken en genoten van

de kleurenpracht der wilde flora, waarvan verschillende soorten thans beschermd zijn. Dit geldt onder meer voor de prachtige aardorchideetjes van het geslacht *Disa*; meerdere zeldzame *Erica*'s; de *Protea*'s, die luisteren naar den inheemschen naam van Suikerbos en tal van andere fraaie en merkwaardige soorten. Grappig doen vooral de Afrikaansche onderschriften aan, waarvan we er hier een paar laten volgen voor zoover die betrekking hebben op de succulenten. Daar is allereerst *Mesembrianthemum Peersii* L. Bol. „Die kleure van hierdie mooi vygie wissel af selfs op dieselfde plant. Die blomblare van satynagtige glans is deurskynend en weerkaats die sonskyn van die Karo met 'n onbeskryflike skitterende gloed. 'n Bossie ongeveer 2½ voet hoog met een paar takke wat van 'n enkele stam spruit is vir die eerste keer deur mhr V. S. Peers by Graafwater Clanwilliam versamel.”

Een andere ook reeds ten onzent bekende soort is de *Mesem. criniflorum*, welke eenjarig is en zich zeer gemakkelijk uit zaad laat kweken. Hiervan vinden we de volgende beschrijving: *VYGIE* (*Dorotheanthus criniflorus*) „Hoewel taamlik volop op die sandrige vlaktes en klowe van die Westelike Provinsie en aan die plantkundige wetenskap vir bijna 160 jaar bekend, is dit eers in die laaste jare dit in tuine gekweek word. As 'n eenjarige plant wat in die lente blom en met pragtige rijkdom van kleure, maak dit 'n bevallige rand vir tuine.”

Verder treffen we een afbeelding aan van *Mesem. amoenum*, die groeit op de kopjes nabij de Saldanhabaai, een soort, die reeds door S a 1 m · Dy k beschreven is. Nog een tweetal struikvormige soorten worden afgebeeld, waaronder een nieuwe, welke voor het eerst in 1933 in Kirstenbosch gebloeid heeft en dan de mooie oranje-kleurige *Mesem. aurantiacum*, die bij ons door enkele potplantenkwekers schijnt te worden aangekweekt en waarvan we lezen, dat ze vroeger volop groeide in het zandveld bij Darling, maar nu ter plaatse schaarsch wordt, doordat de heldere kleuren een al te groote aantrekkingskracht vormden voor bloemenplukkers.

We eindigen met *ROCHEA coccinea*, die in het Afrikaansch Keizerskroon heet, vanwege haar heldere scharlakenroode kleur. Al meer dan 200 jaar geleden werd ze naar Europa gestuurd en als potplant is ze ook bij ons geen onbekende. De planten worden echter niet zoo hoog en „die blomme het nie die helder kleur nie”.

v. d. H.

Stukken voor de Redactie te zenden vóór den 15en der maand aan:

G. D. DUURSMA
Achter de Hoven 114 bis,
LEEUWARDEN.

Redactie:

G. D. DUURSMA.

J. M. VAN DEN HOUTEN

Girorekening

No. 133550 - DRUMPT bij Tel.

Alle correspondentie te richten aan het Secretariaat

Adres:

Mej. J. J. E. V. D. THOORN,
Amalia van Solmsstraat 80,
DEN HAAG.

Bestuur: CHR. DE RINGH, *Voorzitter*, Hilversum, Nieuweg 73; Mej. J. J. E. V. D. THOORN, *Secretaresse*, den Haag; B. TH. KRABBENDAM, *Penningmeester*, Drumpt bij Tiel; G. D. DUURSMA, Leeuwarden, Achter de Hoven 114 bis; J. M. VAN DEN HOUTEN, Rotterdam, Mathenesserlaan 364.

MONSONIA MULTIFIDA. L. F.

Ooievaarsbekfamilie — *Geraniaceeën* — *Geraniaceae*.

Deze familie ontleent haar naam aan den vorm der vrucht: een uit 5 onderdeelen samengestelde splitvrucht (d.w.z. die bij rijpheid in 5 deelen splijt), waarop, als een lange vogelsnavel, de meegegroeide stijl zit. Verder heeft zij geheel 5-tallige bloemen met meestal 10 helmraden, die aan hun voet samengegroeid (éénbroederig) zijn. Soms hebben eenige hiervan geen helmknoppen.

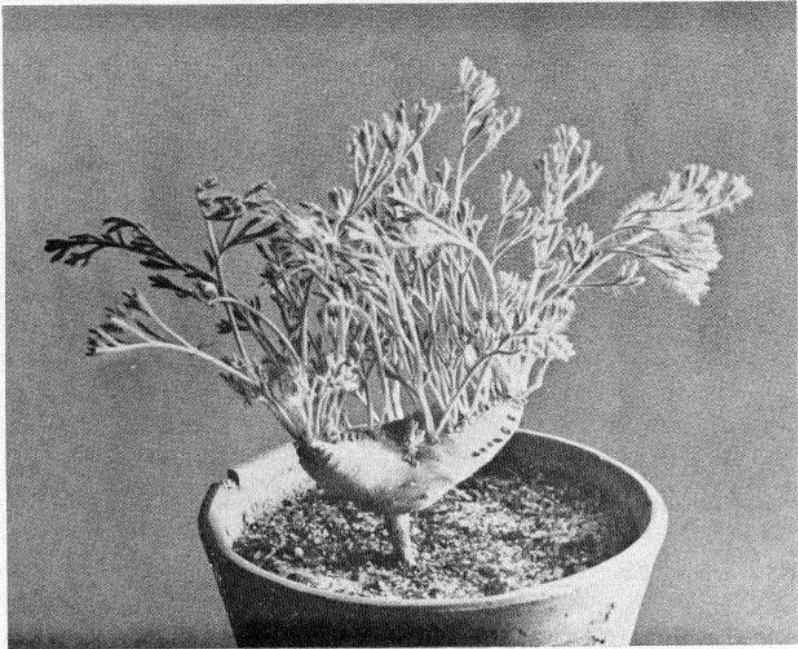
We onderscheiden in deze familie het geslacht Ooievaarsbek, Geranium, onderverdeeld in diverse soorten, waaronder één- en meerjarige planten: het geslacht Reigersbek, Erodium, meestal éénjarige planten, waarbij behoort de éénjarige Kraanvogelbek, Erodium gruinum en het geslacht Tuingeranium of Pelargonium, ons welbekend, waarvan de vruchten eenige overeenkomst vertoonen met die van de Reigersbek.

Bij de Reigersbekken rollen de 5 snavels der dopvruchtjes zich voor een deel kurkrettrekervormig op, maar blijven aanvankelijk nog aan het middenzuiltje hangen. Nadat de vruchtjes met hun snavels op den grond gevallen zijn, ontrollen deze laatsten zich bij bevochtiging, maar krullen zich bij uitdroging weer op. Zodoende worden de vruchtjes met hun spitse ondereinde langzamerhand in den grond geboord, waarop de daarop zittende stijve haartjes het terugtrekken verhinderen.

In het najaar van 1935 ontving ik van den importeur, den Heer W. J a n z te Rotterdam, een tweetal gewasjes uit Zuid-Afrika, onder den naam Monsonia multifida, behoorende tot de familie der

Geraniaceae. De beschrijving van de plant is mij onbekend. Eén der planten heeft bij mij in de maanden Juni-Juli van dit jaar meerdere bloemen gegeven, waarbij het me is gelukt, enkele bloemen met een andere *Monsonia* te bestuiven. De beschrijving moge hier volgen.

De plant bestaat uit een kort, dun, houtig stammetje, bij bloei-bare planten ± 5 m.M. dik en ± 15 m.M. lang, dat zich aan den top in horizontale richting naar twee zijden verbreedt in een sterke verdikking, eenigszins donkergrijs-groenachtig gekleurd, lang ongeveer 10 c.M. en ter hoogte van de verticale as dik ongeveer 2

Monsonia multifida.

Foto C. Harders.

c.M., naar de einden dunner en stomp uitlopend. Op dit horizontale gedeelte ontwikkelen zich op meerdere plaatsen groeipunten, waaruit de bloemen en bladeren zich ontwikkelen. De bloemknoppen verschijnen soms het eerst, soms tegelijk met de bladeren uit hetzelfde groeipunt. De hier en daar met enkele haren voorziene bladstelen zijn ± 1 m.M. dik, lang 15-35 m.M. en meer, grijs-

groenachtig, de blaadjes zijn diep ingekerfd, vinspletig tot vindeelig, vandaar de naam multifida, van dezelfde kleur als de bladstelen, aan de randen en aan de onderzijde met vele dunne, korte haren bezet. De grijsgroenachtige bloemknoppen zijn eveneens behaard en groeien uit op een tamelijk lange dunne bloemsteel van dezelfde grijsgroene kleur.

Bloemsteel ± 1 m.M. dik, en over de geheele lengte in tegenstelling met de bladstelen sterk en fijn behaard. De geopende bloem steekt als regel boven de bladeren uit.

Bij *Monsonia* is een slaaptoestand op te merken, de bloemstelen buigen zich gedurende den nacht en bij donker weer naar beneden.

Beschrijving van de bloem.

Kelkbladeren 5, grijsgroenachtig, aan de buitenzijde sterk behaard. Kroonbladeren 5, groot, afwisselend met de kelkbladeren, kleur wit, iets rose getint, min of meer doorschijnend, met roode, uitlopende vlekken bij de basis. Meeldraden 15 in 3 kransen van 5, helmraden wit, allen met helmknoppen, deze en het stuifmeel geel van kleur. Stampers 5, te samen met het centrale zuiltje tot één geheel vergroeid. Stempels 5, iets lichter geel dan de helmknoppen, iets verdikt en naar buiten omgebogen, *boven de meeldraden uitstekend*. De plant is zelfsteriel.

Bij de rijpe vrucht zijn de grijsgroene stijlen ± 7 c.M. lang. Vruchtbeginsels 5, bovenstandig, in elk vruchtbeginsel één zaadje. Bloeiwijze 1 bloemig. Honingklieren aan den voet der meeldraden niet gezien. Diameter bloem ± 25 m.M. Bloeitijd ± 8 dagen. Na de bestuiving groeit de 5-kantige stijl tamelijk vlug uit.

De plant is zeer dankbaar in cultuur. Ik gaf gedurende den groeien bloeitijd goed vochtigen grond en plaatste de plant niet in de felle zon.

De beharing der zaden en de beharing en kurketrekkerachtige inrichting van de vleugels duiden aan, dat deze zaden na rijping geen rusttijd behoeven. Men moet er om denken de zaden met het spitse einde en niet verder dan ongeveer de halve lengte in den grond te steken. Het bedekken der zaden met aarde geeft aanleiding tot rotting. De vleugels der zaden niet verwijderen.

De afbeelding is van een jonge, nog niet bloeibare plant op ware grootte. Nu, Augustus, begint de horizontale stomp zich in de lengte uit te zetten, terwijl het bloeien van het andere in mijn bezit zijnde exemplaar vrijwel is afgeloopen. De foto werd genomen, met kunstlicht. De fijne beharing is vooral in den rechter boven-

hoek goed te zien. Mijn hulde en dank aan den Heer C. H a r d e r s, voor de prachtige weergave van het origineel.

F. SWÜSTE.

Aanf. In het nieuwste botanische handboek (Parey's Blumengärtnerlei 1931) wordt het geslacht *Monsonia* niet genoemd. In „Vademecum botanicum” van Dr. A. K a r s c h (1894) en ook in „Vollständiges Handbuch der Blumengärtnerlei” van J. F. W. Bosse (1860) wordt het geslacht *Monsonia* L. vermeld tusschen de geslachten *Geranium* en *Pelargonium*.

De naam is ontleend aan een Engelsch plantkundige Lady Ann a M o n s o n. Als algemeene kenmerken worden opgegeven: meeldraden 15. alle fertiel, in 5 bundels, welke aan den voet vereenigd zijn. Kroonbladen meest getand. Kruidachtige of halfstruikvormige, in het voorjaar bloeiende planten van De Kaap.

Beschreven worden 5 soorten, n.l. *M. lobata* Mont. (= *Geranium anemonoides* Thb.), *M. pilosa* W. (= Ger. *Monsonia* Thb.), *M. speciosa* L. (= Ger. spec. Thb.), *M. tenuifolia* W. (= Ger. *grandiflorum* Cav.) en *M. ovata* Cav.

Prof. K. Din t e r noemt in „Sukkulentenforschung in S. W. Afrika”. Deel II nog: *M. glauca* K. Knuth, *M. biflora*, D.C. (éénjarig) en *M. malvaeflorae* Sch., terwijl hij in deel I melding maakt van *M. deserticola* Dtr., welke eetbare knolletjes heeft ter grootte van een erw. D in t e r vond deze, fraai witbloeiende soort in massa ter weerszijden van den weg bij Halenberg.

Als kweekwijze geeft Bos s e aan: planten in zandige bladaarde met W leem of klei, 's winters 5-8" F. in het volle licht, 's zomers op een warme plaats buiten, beschut tegen aanhoudenden regen. Vermeearding door scheuren, wortelstukken en stekken. G. D. D.

BEHANDELING VAN ONZE MESEMS.

September.

De nachten in September kunnen al zeer koud zijn. Temperaturen van 45° Fahr. zijn geen zeldzaamheid. In verband hiermede regelen wij het water geven en gieten dus bij voorkeur des morgens op zonnige dagen. Op donkere dagen laten we het water geven achterwege en vooral met Lithops, *Dinteranthus*, *Lapidaria* en *Titanopsis* zijn we voorzichtig. De overige Mesemsoorten, zooals *Conophytum*, *Ophthalmophyllum*, *Argyroderma*, *Pleiospilos*, *Juttadinteria*, *Stomatium* en de struik- of halfstruikvormen verdragen wat meer water. Schermen wordt niet meer gedaan. De uitgebloeide planten worden op den winter voorbereid door het water geven te verminderen en hen zoo luchtig mogelijk te plaatsen. Planten, die nog bloeien moeten, zetten we zoo warm mogelijk om knopzetting te bevorderen. Alle Mesems, zonder onderscheid in kas of bak 's nachts zooveel mogelijk luchten. Groote tempera-

tuursverschillen tusschen dag en nacht hinderen niet en schijnen het bloeien te bevorderen. *Pleiospilos* bloeit in kas of kamer beter dan in de buitenlucht, doch in de buitenlucht gekweekt, zijn de planten mooier en sterker. Dit is trouwens met alle Mesems het geval. Het is misschien niet overbodig hier nog eens te herhalen, dat hoogsucculente Mesems tegen regen beschermd moeten worden.

Pleiospilos Neli is een lastige bloeister, doch ook zonder bloem is deze plant wel de mooiste vertegenwoordigster van haar geslacht.

Zaailingen van Maart 1935 van *Acrodon bellidiflorum* bloeiden bij mij in September van hetzelfde jaar, als buitenplant gekweekt. Het bestuiven is me niet gelukt. Misschien waren de plantjes nog te jong. Deze plantjes hadden zeer korte bladeren 3 à 4 c.m. lang. In kas of bak gekweekt, worden de bladeren eenige malen langer, doch de bloei blijft dan meestal achterwege. Zoo zien we, dat sommige Mesems het beter in kas of kamer, anderen het weer beter in de buitenlucht doen. *Stomatium* b.v. is in de kas een vlugge bloeister, de stervormige meestal gele bloempjes openen zich bij zons-
ondergang.

Stomatium albo-roseum L., Bol. bloeit wit, tijdens het uitbloeien wordt de bloem iets rose gekleurd.

Stekken, b.v. van *Conophyta*, kan men in deze maand nog doen, maar het wordt riskant.

Het opdrogen der wond vordert in verband met de vochtigheid van de lucht verscheidene dagen, terwijl we voor het bewortelen te veel afhankelijk worden van de weersgesteldheid. *Monillaria* en *Mitrophyllum* beginnen nu ook te groeien. Aardige planten voor hen, die er van houden.

Een enkele maal komt zaadzetting bij Mesems voor, zonder kruisbestuiving: we kunnen dit beschouwen als een poging tot in standhouding van de soort.

Ik deelde vroeger reeds mede, dat bij mij een *Ophthalmophyllum* twee bloemen achter elkaar gevormd had uit hetzelfde lichaampje. Ook zag ik nu bij een kennis eenzelfde plant, die twee bloemen ongeveer tegelijk voortbracht uit hetzelfde hoofdje, die samen zóóveel ruimte noodig hadden, dat de bovenhelft van het plantenlichaam vrijwel geheel was afgescheurd. Verder zag ik een foto van een *Con. Wettsteinii* met twee gelijktijdig geopende bloemen uit hetzelfde bladpaar en levend materiaal van *Lifhops opalina* en *Lithops mickbergensis*, die normaal bloeiden uit het nieuwe bladpaar en tevens uit de resten van het oude bladpaar. Twee jaren

geleden had ik een eenhoofdige *Lithops mickbergensis*: de daarin zich ontwikkelende bloemknop nam den vorm aan van een omgekeerden driehoek. Deze bloem heeft zich niet kunnen ontwikkelen. Het vorige jaar splitste deze *Lithops* zich in tweeën en bij de knopzetting in September deed zich in de beide nieuwe hoofdjes hetzelfde verschijnsel voor.

E. SWÜSTE.

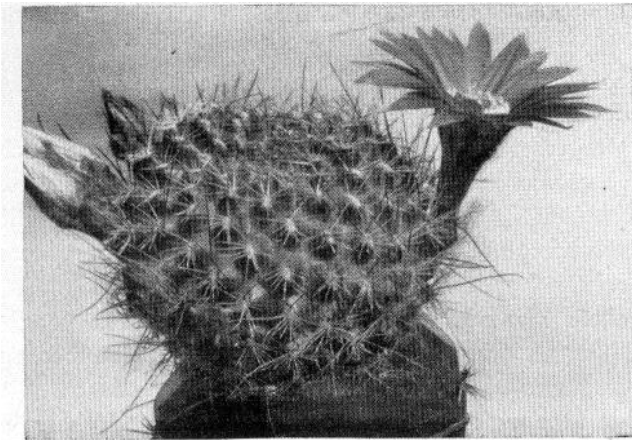
REBUTIAE

door A. V. Friç en K. Kreuzinger.

V.

Algemeen overzicht (vervolg).

We moesten eenig geduld van onze lezers vragen, omdat de uiteenzetting van de algemeene verhoudingen bij de Echinopsioideae noodig was om duidelijk te kunnen aantonen, wat de *Rebutia*'s eigenlijk zijn. Waarom en op welken grond bepaalde geslachten juist hier en niet ergens anders behooren. De planten van deze

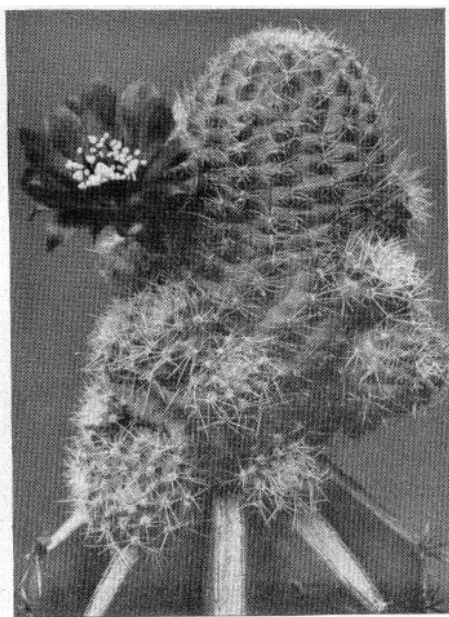

Setirebutia disciformis. Friç.
Mediolobivia disciformis. Bbg.
 Oranjegele bloemen.

groep hebben allen de volgende kenmerken: week, glibberig vleesch, zeer dikke centrale as (de diameter van de centrale vaatbundels is in verhouding tot den diameter van het plantenlichaam zeer groot), dagbloeiers, korte levensduur der planten. Dit zijn de voornaamste kenmerken. Onze lezers zullen opmerken, dat we voor een

deel geheel andere kenmerken voor de bepaling van een natuurlijk ondergeslacht gekozen hebben dan andere botanici. Later zal men er nog meer toekomen naar betere kenmerken om te zien, als het meer bekend wordt hoe onzeker en variabel vele van de tegenwoordige kenmerken zijn.

Nu moeten weer eenige verklaringen voorafgaan. Alleen die planten kunnen aan elkaar verwant zijn, waarvan het leven van de cel op dezelfde wijze is georganiseerd. De verschillende soorten van cellen zijn in hun werking te vergelijken met kleine chemische fabrieken, waarin verschillende stoffen worden gevormd. De cel-

Rebulobivia pilifera (Fric)
Rebutia pilifera.

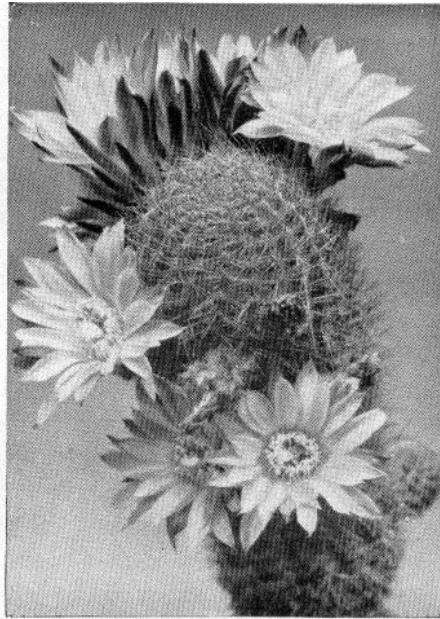
len, waarin het bladgroen of chlorophyl aanwezig is, hetzij in de bladeren van een plant of in den stam van een cactus, veranderen met behulp van de zonnestralen koolzuur en waterdamp in aldehyden. (Aldehyden zijn verbindingen van een dubbel gebonden zuurstofatoom aan een primair koolstofatoom Vert.) De verdere omzetting van deze aldehyden, het onttrekken van waterstof voor den opbouw van de plant, is geheel verschillend, al naar de plantensoort. Men moet zich niet voorstellen, dat meerdere watermoleculen verdwijnen.

Maar zuurstof en waterstof deelen zich om zich daarna weer te vereenigen tot water, waarbij de vrijgekomen warmte aan de plant wordt afgestaan. Een voorbeeld: Een tomaat vormt in haar cellen zuren en glucose (druivensuiker), daarentegen zijn de cellen van een aardappelplant in staat zetmeel te vormen, dat in de knol wordt opgehoopt. Deze beide planten zijn aan elkaar verwant, doch niemand zal er aan denken, ze in hetzelfde geslacht onder te brengen.

Daarom kunnen we geen enkele *Rebutia* onderbrengen bij *Echinopsis* of *Lobivia*. De cellen der *Rebutia* soorten zijn niet in staat cellulose op te bouwen, noodig voor de vorming van een houtachtige centrale as. Zoo gezien is dan ook het sterk schrompelende weeke vleesch van een *Rebutia* een der hoofdkenmerken van de groep.

Er zijn nog meer kenmerken, die door gebrek aan plaats niet genoemd kunnen worden. Aan deze verwantschap wordt geen afbreuk gedaan als *Eurebutia* met haar kale, en *Echinorebutia* (*Aylostera*) met haar vergroeide bloembuis en bedoornde pericarp (= zaadhuisje van een vrucht, Vert.) daarop een zeldzame uitzondering vormen. Nog een gewichtig kenmerk voor de verwantschap is de levenduur der planten. Een *Carnegiea gigantea* moet 200-500 jaar oud zijn, voor ze bloeibaar wordt, afhankelijk van de streek, waar ze groeit. De door de handelaars voor een Mark aangeboden *Ariocarpus Kotschubeyanus* is zeker meer dan 100 jaar oud. In kascultuur groeit een cactus gemiddeld 7 x sneller dan in haar vaderland, waar ze bovendien nog van verschillende droogteperiodes afhankelijk is. De cactusgroep, die wij onder *Frailea*, *Chamaecereus* en *Rebutia* samenvatten, zijn na 10 jaar vergaan of verkeerden in een seniele aftakeling. Een *Echinocactus ingens* kan meer dan 1000 jaar oud worden. Desniettegenstaande heeft men haar met *Frailea* en *Rebutia* in hetzelfde geslacht ondergebracht. Ook een ongeletterd mensch zou dengene uitlachen, die een varken, een muis en een olifant tot één geslacht of een familie zouden vereenigen, omdat ze alle drie viervoeters en zoogdieren zijn. Er zullen critici zijn, die zeggen, dat een *Rebutia minuscula* wel meer dan 10 jaar oud kan worden, maar wij laten zelfs het argument wegvallen dat dezelfde *Rebutia minuscula* reeds in 11 maanden geschikt kan zijn voor de voortplanting. In dit verband zij medege-deeld, dat het ons is gelukt éénjarige planten van *Nicotiana* en *Petunia* meerdere jaren kunstmatig in het leven te houden.

Dit zijn enkele richtlijnen, die ons dienstig waren bij de indeeling van de cactusfamilie in groepen. Wil men echter verschillende Rebutiasoorten onderbrengen bij *Lobivia*, *Mediolobivia* of *Pygmeolobivia*, zoals reeds voorgesteld is, dan bedenke men, dat het geslacht *Lobivia* door *Britton & Rose* geschapen werd in de eerste plaats voor de *Pentlandii* vormen en dat ook deze auteurs

Rebutia rubriviride (Fric).
Rebutia rubriviride.

als typeplant daarvoor *Echinopsis Pentlandii* gekozen hebben; de geheele beschrijving van de soort sluit volkomen daarbij aan, zoowel wat betreft de bloem, de zaden als de zaailingen. En dan blijkt, dat *Rebutia*'s daarmee niets te maken hebben.

Bekijken we tot slot nog eenige andere systemen van den laatsten tijd, om te zien hoe men daar de indeeling heeft gemaakt.

Men wierp ons tegen, dat we ten onrechte nog een nieuw geslacht *Hymenorebutia* gevormd hadden. Men merkte op, dat na *Linnaeus* samengestelde geslachtsnamen niet meer geoorloofd waren. Doch als men enkele geslachtsnamen bekijkt, dan ziet men hoe het hiermede gesteld is: *Echino-cactus*, *Haageo-cereus*, *Malacocarpus*, *Echino-fossulo-cactus*. Desniettemenstaande waren er vele

ernstige cactuskenners, die deze benamingen gebruikten en verder verbreidden,

Om de indeeling anders te maken, verwisselde men onze geslachten door reeksen van het geslacht *Lobivia*. Nemen we eens twee van deze reeksen er uit: Ondergeslacht 1 (Subgenus) *Eulobivia*, zesde reeks: *Famatimensis* en ondergeslacht 11 *Pygmeolobivia*, eerste-reeks: *Rebutioides*.

In het geval staat voor alles de *Famatimensis* van Spegazzini, in het tweede geval staat voor alle andere *rebutioides* „*sublimiflora*”. Deze planten, die hier in twee verschillende reeksen en in twee verschillende ondergeslachten staan, zijn voor den beginner allereerst zeer verschillend.

De *Famatimensis* is meestal als eenhoofdige import naar Europa gekomen, terwijl de *Rebutioides* importen meestal meerhoofdige waren en klein van afmeting. De vakman vindt in dit geval in tegenstelling met den amateur meestal geen onderscheid.

Dan ent hij zoo'n klein hoofdje van een importplant, en dat groeit dan in den loop van een seizoen tot een kogel uit, die vrijwel dezelfde grootte heeft als menige plant van den *Famatimensis*-vorm. En vergelijkt men dan de plantenlichamen, de huid, de raapwortels, de bloem en de vrucht, de zaden en de zaailingen, dan vindt men geen onderscheid, die een verdeling van deze zuiver homogene groepen in twee ondergeslachten rechtvaardigen. Het afwijkend aanzien van de origineele planten wekt eerst bevreemding, men begrijpt het verschil niet, omdat men de vindplaatsen niet kent.

In de streek, waar de zoogenaamde *Pygmeolobivia*'s gevonden worden, leeft een man, voor wien de inboorlingen geiten fokken. Deze geiten worden naar de bergen gedreven, evenals in de Alpen het alpenvee. Daarbij worden de weeke planten vertrapt en opgevreten, voor zoover de geiten de sappige planten in den regentijd vinden kunnen. De tusschen de steenen zittende raapwortels met de beschadigde schedels blijven over, terwijl het bovendeel is vernield. Bij den aanvang van het droge seizoen, als het gras zijn sappen verliest, gaan de geiten naar de dalen terug. Dan kan de *Pygmeolobivia* nog een korten tijd met de nog aanwezig zijnde hoeveelheid vocht, het sapverlies eenigszins herstellen. Is het dan te verwonderen, dat de daaropvolgende nieuwe groei dwergachtig is, vooral als het sap van de plant zich tengevolge van de schedelbeschadiging over verscheidene nieuwe hoofdjes moet verdeelen.

De geiten hebben dus zoowaar in de cactussystematiek een omwenteling volbracht.

Wij willen deze dieren niet aanklagen, zij handelden in goed vertrouwen, want in elke andere plantenfamilie ware het ondenkbaar, dat zulke uiterlijke invloeden systematisch voor de nomenclatuur gebruikt zouden worden. De geiten hebben op cactusgebied nog meer op hun kerfstok, want ze hebben op den Cerro de Montevideo de overvloedig aanwezig zijnde Frailea Dadakii volledig uitgeroeid.

Zoo gaat het eveneens niet, dat men de Famatimensis van Spazzini, waar we nog meer van zullen mededeelen, in hetzelfde geslacht Eulobivia (d.w.z. echte Lobivia) heeft ondergebracht als de Lobivia Pentlandii, die hard vleesch en een verhoutte centrale as heeft, en waarvan de groote groepen tientallen van jaren voorspoedig groeien. Want de Famatimensis is een eendagsvlieg, die ook week, glibberig vleesch en een zacht, niet verhout celsysteem bezit.

We zijn nu in staat aan onze lezers een goed gefundeerde beschrijving en indeeling te geven van de geslachten, de soorten en de variëteiten van het geheele systeem.

Vert. R. H. SIEPERDA.

HET LEEKENHOEKJE.

*Correspondentie s.v.p. te richten tot J. M. v a n d e n H o u t e n,
Mafhenesserlaan 364a te Rotterdam.*

September.

Het is ook voor den leekenhoekschrijver een beetje komkommertijd. Er zijn geen vragen ingekomen en de verzameling geeft geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen. We zouden dus gevoeglijk een keertje kunnen overslaan, temeer daar we in den vorigen jaargang reeds een maandelijks overzichtje gaven van de verschillende werkzaamheden en de meeste leden toch wel in het bezit zullen zijn van verschillende handboekjes, waaruit ze een schat van goede raadgevingen kunnen putten. Natuurlijk weten we heel goed, dat al die boekenwijsheid zeer betrekkelijk is en dat ieder voor zich aan de hand van sommige algemeene gegevens maar moet trachten te ontdekken, wat hij of zij in de praktijk daaraan heeft. En het zijn vooral de verschillende omstandigheden waaronder wij kweeken, dat we steeds weer opnieuw voor raadsels komen te staan. Dat

geeft vaak teleurstelling, maar voor den denkenden mensch houdt het tevens de belangstelling wakker en maakt het, dat we op onze verzamelingen nooit uitgekeken raken. We worden gedwongen ons rekenschap te geven van het leven der planten in het algemeen en van de succulenten in het bijzonder en daarom lijkt het ons een aardige gedachte in ons maandblad zoo nu en dan ook eens een stukje theoretische plantkunde te bespreken. Allereerst interesseert ons dan de vraag, wat zijn nu eigenlijk succulenten en in welk opzicht wijken ze af van de gewone alledaagsche planten, die we overal om ons heen zien.

SUCCULENTEN.

Planten die gedurende hun groei slechts over een geringe hoeveelheid water kunnen beschikken, vertoonen allerlei aanpassingen die hiermede in verband staan. De oorzaken van die waterarmoede kunnen velerlei zijn. In de eerste plaats kunnen ze groeien in regenarme gebieden, waar slechts gedurende enkele maanden van het jaar een behoorlijke hoeveelheid regen valt. Een tweede oorzaak kan zijn, dat er wel voldoende neerslag valt, doch dat deze door den grond niet wordt vastgehouden, bijv. wanneer deze uit zandige aarde bestaat. Dan droogt de grond weer volkomen uit en de planten moeten zeer zuinig met het opgenomen vocht omgaan, om niet heelemaal te verdorren. Maar ook in een vochtigen bodem is het menigmaal noodig, dat de zuinigheid betracht wordt, namelijk indien de temperatuur te laag en de opname door de wortelharen daardoor beperkt is. Ook een hoog zoutgehalte in den bodem belemmert de werkzaamheid der wortels in hooge mate. In nog weer andere gevallen moet de plant bestand zijn tegen sterke verdamping, n.l. wanneer ze groeit in een streek, waar de zonnebestraling al te intens is (bijv. in het hooggebergte) en zoo treffen we dus planten met een gering waterverbruik aan, onder allerlei omstandigheden. Daar de verdamping mede in verband staat met de voeding, zullen al deze planten als regel langzame groeiers zijn. Men heeft ze dan ook den naam gegeven van *Xerophyten*, wat we zouden kunnen vertalen met „droogteplanten” en alle afwijkingen van de normale plant zijn hieruit te verklaren. We kunnen onder deze xerophyten twee groepen onderscheiden. De eene is gekenmerkt door het bezit van vleezige of sappige organen, waarvoor men in het bijzonder den naam van Succulenten of Sapplanten gebruikt. Deze hebben watervoorraden aangelegd, die in tijd van

droogte worden benut. De tweede groep mist deze waterreservoirs en hierbij bepaalt zich de aanpassing tot de vorming van beschermingsmiddelen tegen een te groote en dus gevaarlijke verdamping. Op eenvoudige wijze is dit bereikt bij de planten met harde bladeren (sklerophyten), die men veelvuldig aantreft in het Middellandsche zeegebied. We denken aan den olijf, den oleander, den mirt en dergelijke soorten, die er ten volle op berekend zijn, den regenloozen zomer veilig door te komen.

Bij de Succulenten vinden we als middelen om de verdamping te beperken, allereerst eene verdikking der opperhuid. Verder vaak de afscheiding van een laagje was, waardoor een fraaie, blauwgrijze kleur op het blad ontstaat. Het nut hiervan is een betere afsluiting van het blad en tevens wordt het licht als het ware teruggekaatst. Bij succulenten, die uit de kas ineens in de buitenlucht worden geplaatst, ontstaat wel eens een kurklaagje ter beschutting, waardoor de plant echter niet mooier wordt. Zulke sterke overgangen moeten dus vermeden worden. Het aantal huidmondjes neemt af en ze liggen gewoonlijk ook dieper weggedoken, wat echter alleen met de microscoop te zien is. Een andere beveiliging is, dat het blad bekleed is met haren of doornen, die de plant als het ware geheel omhullen en de luchtlaag hiertusschen is een slechte warmtegeleider. Zoo vindt men een dergelijke omhulling van doornen bij alle cactussoorten die hoog in het gebergte groeien en daarom den naam van „witkoppen” dragen. Een mooi voorbeeld hiervan is *Mamillaria plumosa*.

Het meest karakteristiek voor alle succulenten is echter het zogenoemde waterweefsel, bestaande uit groote, dunwandige cellen, die in staat zijn, in tijd van nood, water aan het omringende weefsel af te staan. Bij de soorten die in de allerdroste streken groeien, ligt dit waterweefsel in den stam en spreekt men dus van *Stamsucculenten*, in tegenstelling met de planten, die iets meer regen krijgen en waarbij zich het waterweefsel vooral in de bladeren ontwikkeld heeft, de *Bladsucculenten*. De cactussen behooren bijna zonder uitzondering tot de eerste groep. Bij hen is aanpassing dan ook wel het verst doorgevoerd. Waar succulenten in de natuur onder de meest uiteenlopende omstandigheden worden aangetroffen, is het aantal soorten ook verbazend groot. Ze behooren tot de meest uiteenlopende families. Soms is een geheele familie succulent geworden, zooals die der cactussen, soms ook zijn het maar enkele groepen van een bepaald geslacht.

Het is een opmerkelijk verschijnsel, dat de succulenten niet gelijkmatig over het oppervlak der aarde verbreid zijn, maar zich in hoofdzaak in een tweetal gebieden hebben gelocaliseerd. Het eene is het woestijngebied van Amerika, met als centrum de hoogvlakte van Mexico en het andere, de bekende hoogvlakte van Zuid-Afrika, de Karroo.

Meer en meer blijkt echter uit de onderzoekingen van B a c k e b e r g en anderen, wat een belangrijk gebied het bergland van Zuid-Amerika is en hoe onze opvattingen omtrent de verspreiding van de cactusflora hierdoor moeten worden gewijzigd.

Men is gewoon de cactussen als een afzonderlijke groep van de succulenten af te scheiden en daar is wel iets voor te zeggen. Hoewel ze wat hun bouw betreft volmaakte succulenten zijn, vormt toch de geheele familie der cactussen min of meer een afgerond geheel en zijn ze als zoodanig door iedereen dadelijk te herkennen. Eigenlijk zouden we dus moeten spreken van de cactussen en de overige succulenten. Dit verschil wordt door de Franschen duidelijk gevoeld, want zij spreken van: les plantes grasses, autres que les cactées. En zoo hebben dan in ons spraakgebruik alle succulenten die geen cactussen zijn, den naam van *Vetplanten* gekregen. We geven onmiddellijk toe, dat de naam niet mooi klinkt, dat ze misschien verwarring kan stichten, maar we hebben nu eenmaal geen ander en we doen het er dus maar mee. Zoo zijn *Agaven* en *Echeveria's* vetplanten, die uit Amerika komen, terwijl eenige bekende vetplantengeslachten uit Afrika zijn: de *Aloë's*, *Crassula's*, *Euphorbia's*, *Gasteria's*, *Haworthia's*, *Apicra's*, *Mesembrianthemums* en *Stapelia's*. De boomvormige *Semperviuums* zijn afkomstig van de Canarische eilanden, terwijl de winterharde Huislooksoorten uit de bergstreken van Midden-Europa en Azië afkomstig zijn. Het geslacht *Sedum* is een cosmopoliet en wordt zoowel in Oost-Azië (Kamschatka) als op het bergland van Mexico aangetroffen (*Sedum humifusum* en andere), maar ook in onze duinen (*Muurpeper-Sedum acre*) .

NEONLICHT - OOK VOOR SUCCULENTEN?

In „De Tuinderij” van 19 Juni 1.1. schreef Dr. J. W. M. R o o d e n b u r g te Wageningen een belangrijk artikel over „Aardbeien onder Neonlicht”. Na van einde September af bestraald te zijn, konden einde Januari reeds de eerste rijpe aardbeien ter veiling worden gebracht. Het neonlicht bleek een gunstigen invloed te heb-

bloemen kleiner zijn. Niettemin is deze, uit West Arizona en het ben op den groei en den bloei der planten. De stroomkosten bedroegen gedurende 4 maanden (1000 uur met 55 Watt per vierk. meter, tegen 2 cent per K.W.U. nachtstroomtarief, 55 K.W.U.) f 1 .10 per vierk. meter, terwijl de slijtage aan de lamp gedurende dezen tijd op f 2.50 gerekend moet worden.

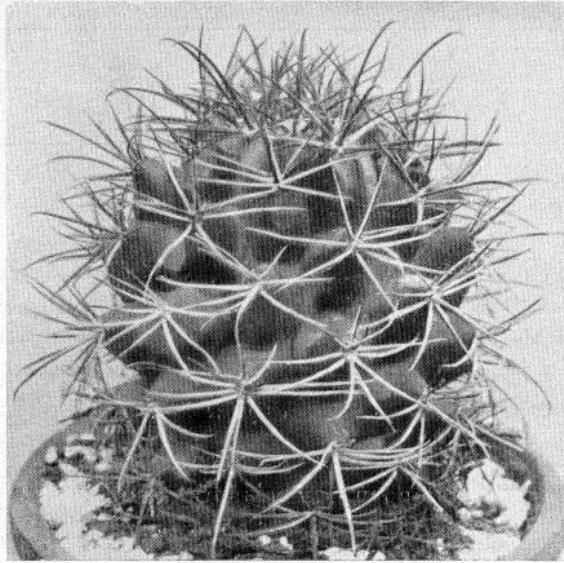
Misschien biedt de neonverlichting bij succulenten perspectieven voor hen, die gedurende den winter daarvoor in aanmerking komende planten in bloei willen hebben. Mocht iemand hiermee in den a.s. winter proeven nemen, dan zullen wij de uitkomsten daarvan gaarne vernemen!

G. D. D.

TWEE MOOIE FEROCACTUSSOORTEN.

Zoowel als zaailing als importplant ziet men tegenwoordig nog al eens een paar mooie Ferocactussoorten in de collecties, n.l. *Ferocactus Lecontei* (Eng) Br. et R. en *F. glaucescens* (D. C.) Br. et R.

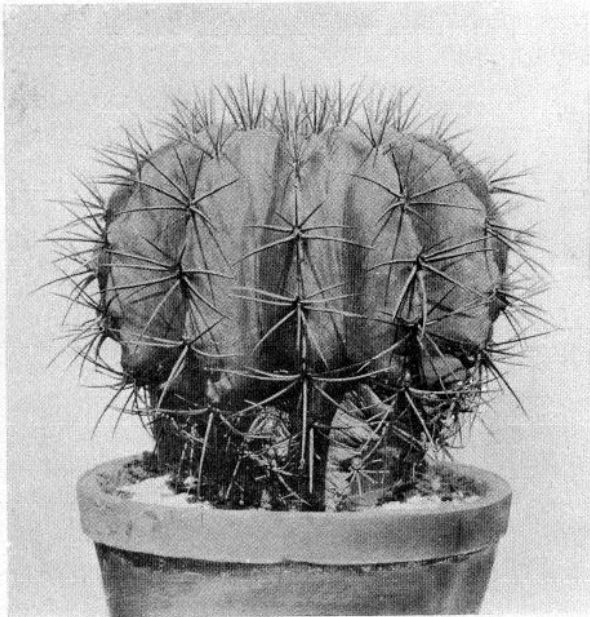
Eerstgenoemde is naverwant aan de nog beter bekende *F. Wislizeni* (Eng) Br. et R. met haar spits-tongvormige, sterk omgebogen, naar beneden gerichte, geel-achtig roode middendoorn. Bij *F. Lecontei* is de middendoorn evenwel niet haakvormig omgebogen, de groeiwijze der plant is hooger en slanker, terwijl de gele

Ferocactus Lecontei. (Eng.) Br. et R.)

Californische schiereiland afkomstige soort, als oudere plant een sieraad voor de verzameling.

Dit is eveneens het geval met *F. glaucescens* (D.C.) Br. et R. welke beter bekend is onder haar oude benaming *Echinocactus Pfeifferi* Zucc. Volwassen exemplaren kunnen tot 40 cm. hoog worden. De 2-3 cm. lange, barnsteengele, eigenaardig geringde doorns steken prachtig af tegen de grijsgroene kleur der plant. Oude planten komen, mits tamelijk warm gekweekt, geregeld elk jaar in bloei. De 3½ cm. groote, mooie gele bloemen blijven langer dan een week open.

Ferocactus glaucescens. (D. C.) Br. et R.)

Beide soorten verlangen in den winter een hooger temperatuur dan de meeste cactussen, het zijn echte parade-planten voor liefhebbers met warme kassen, hoewel ze ook in de warme huiskamer 's winters wel goed zijn te houden. Komen de planten wat op leeftijd, dan nemen ze als kamerplant echter spoedig te veel ruimte in beslag. G. D. D.

INHOUD: Monsonia Multifida. L. F. — Behandeling van onze Mesems. — Rebutia (Vervolg) — Het Leekenhoekje. — Neonlicht — ook voor Succulenten? — Twee mooie Ferocactussoorten.

Stukken voor de Redactie te zenden vóór dm 15en der maand aan: G. D. DUURSMA, Achter de Haven 114 bis, LEEUWARDEN.	Redactie: G. D. DUURSMA. J. M. VAN DEN HOUTEN. Girorekening No. 133550 • DRUMPT bij Tiel.	Alle correspondentie te richten aan het Secretariaat Adres: Mej. J. J. E. v. D. THOORN, Amalia van Solmsstraat 80, DEN HAAG.
R Bestuur: CHR. DE RINGH, Voorzitter, Hilversum, Nieuweg 73; Mej. J. J. E. v. D. THOORN, Secretaresse, den Haag; B. TH. KRABBENDAM, Penningsmeester, Drumpt bij Tiel; G. D. DUURSMA, Leeuwarden, Achter de Haven 114 bis; J. M. VAN DEN HOUTEN, Rotterdam, Mathenesserlaan 364.		

REBUTIA OF LOBIVIA?

Het ondergeslacht „Pygmaeolobivia”

door

Curt Backeberg.

In een artikel, dat een dezer dagen verscheen, zeide ik het volgende: „Ik wil er den nadruk op leggen, dat het materiaal, dat in de laatste jaren verzameld werd van Rebutia, Parodia, Lobivia en Gymnocalycium, zóó groot is, dat het een gevaar wordt voor den liefhebber.” Dit valt niet te ontkennen. De genoemde planten zijn van groot belang, omdat ze rijk bloeien, zelfs kleine geënte planten zijn reeds bloeibaar. De bloemenrijkdom van de nieuwe soorten heeft de liefhebberij sterk aangemoedigd, doch, wanneer niet in alle landen op de juiste benaming der planten wordt gelet, dan komt er mettertijd een eindelooze verwarring in de verzamelingen der verschillende landen. Men dient in alle vereenigingen inlichtingen te verstrekken en collecties van foto's aan te leggen, die voor ieder bereikbaar zijn, want jammer genoeg, kan ik bijv. in de Blätter für Kakteenforschung niet zoo vlug beschrijvingen geven, als het plantenmateriaal verbreid wordt.

Verzamelingen zonder de juiste namen zijn een gevaar voor den liefhebber en ook voor de wetenschap. Wat baten ons de moeit geschreven artikelen, wanneer men met de daarin verstrekte gegevens niets kan beginnen, omdat onze planten geen juiste namen dragen? Hoe moeilijk het is, een goed overzicht over het geheele materiaal te krijgen en hoe ongelooflijk veelzijdig de natuur er een

genoegen in schijnt gehad te hebben, zooveel mogelijk variëteiten of lastig te groepeeren soorten te scheppen, kan slechts hij begrijpen, die, zooals ik, zijn geïmporteerde planten niet dadelijk verkoopt, maar ze langzaam, na nauwkeurige studie sorteert, om ze daarna pas met de juiste namen in den handel te brengen.

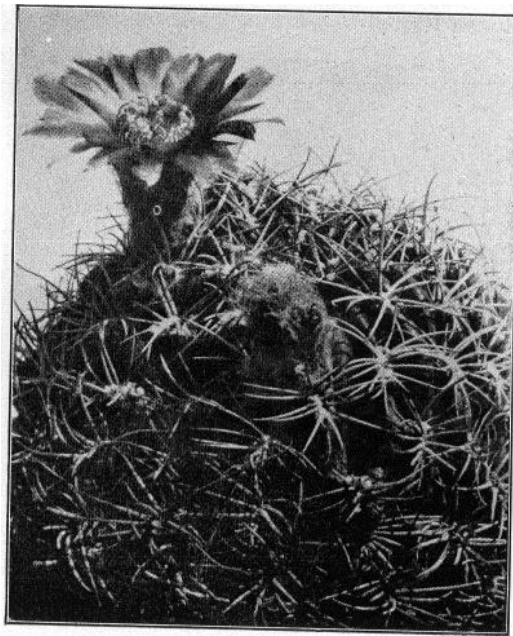
We moeten stelselmatig te werk gaan, anders is er in de algemeene verwarring geen orde meer te krijgen, en dan zou men ons het verwijt kunnen maken, daarop niet tijdig gewezen te hebben. Ik hoop hiertoe een goede aansporing te geven, want ik weet wat het beteekent. Alleen reeds de zorgvuldige scheiding tusschen de echte *Rebutia senilis* en een aantal vormen van *Rebutia xanthocarpa* heeft me veel tijd en arbeid gekost. Dat hierover zelfs bij ervaren kenners nog veel onzekerheid heerscht, ziet men aan de door Prof. W e r d e r m a n n gepubliceerde *Rebutia dasyphrissa*, die volgens mijne meening niet anders is, dan mijn reeds lang geleden gepubliceerde *Rebutia xanthocarpa* var. *coerulescens*. Bij deze soort is het varieeren van bloem en vrucht zeer groot, men ziet zelfs planten met lila-rose bloemen van dezelfde kleur als bij *Rebutia violaciflora*, alleen het plantenlichaam is van witte borstelachtige haren voorzien, men kan zich dus niet vergissen.

Men moet met geënte planten ook voorzichtig zijn, en alleen de origineele importstukken beschrijven, als het planten betreft, die door het enten een geheel anderen habitus gekregen hebben. *Lobivia famatimensis* en soorten van de Dwerglobivia's, die door mij zijn ondergebracht in het ondergeslacht *Pygmaeolobivia*, nemen als geënte planten reuzenvormen aan, die geheel afwijken van de oorspronkelijke importplanten. Beschrijvingen van zulke entstukken stichten verwarring. Errare humanum est. Niemand is daartegen beschermd.

Men dient er zich rekenschap van te geven bij welke geslachten veel verschillen optreden. Het is ook niet doelmatig en evenmin gewenscht, dat één enkel stuk genomen en beschreven wordt. Dikwijls zijn de importstukken bij kweekers niet meer voorhanden; men heeft ze al lang in stukken gesneden en geënt. Wie kent nog importplanten van *Lobivia (Rebutia) neo-haageana (Haagei)*? Wortel-echte planten? Wanneer men dit bedenkt is het volgende te verklaren. Ik publiceerde bijna tegelijkertijd met Prof. W e r d e r m a n n een *Lobivia euanthema*. Prof. W e r d e r m a n n publiceerde dezelfde plant als *Rebutia oculata*, dit betrof een groot entstuk. Over den habitus van de importplant zegt de beschrijving niets. Die is

echter als volgt: Kleine, nietige hoofdjes, groepenvormend, met sterke peenwortel en zeer fijne doortjes. Geënt wordt het plantenlichaam groot en sterk, de doornen worden veel langer ook de bloem wordt grooter en van den peenwortel weet men natuurlijk niets meer.

Men moet trachten den oorspronkelijken groei te behouden. Men doet dat als volgt: Een hoofdje enten, hiervan den schedel in den nazomer of in het voorjaar afsnijden, de jonge loten, die verschijnen, laten groeien en daarna van deze eveneens den schedel afsnijden, totdat een groepje gevormd is. Het geheel op sterke Peruvianuszaalingen enten. Door het afsnijden van de koppen kan de

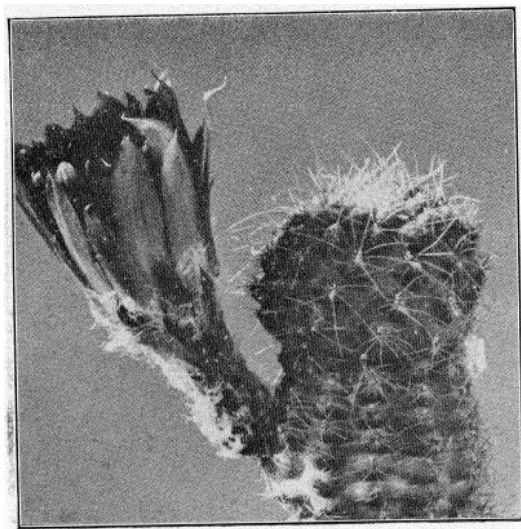
Lobivia breviflora.

entstam zijn sap niet goed verwerken en wordt vierkant, sterk en vast. Daarna kan men desgewenscht een krachtige meerhoofdige groep zóó behandelen, dat men den entstam afsnijdt, d.w.z. dat men aan het entstuk nog een stam van 10 c.m. lengte laat zitten en deze in den nazomer opnieuw laat bewortelen. Er is dan weer een nieuwe rem in de sapcirculatie opgetreden, waardoor in het voorjaar, na een overwinteren met veel licht, de bloei sterk wordt

aangezet. Aan het entstuk gebeurt nooit iets, als men het snijvlak lang genoeg laat opdrogen, voordat men de plant opnieuw oppot. Op deze wijze behandeld, krijgt de plant den echten zodenvorm en geeft veel bloemen. Het groote aantal hoofdjes, dat gelijktijdig gevoed moet worden, verhindert den onnatuurlijken groei van een enkel hoofd. Het bovenstaande leert dus de planten zóó te kweken, dat ze in habitus overeenstemmen met een importplant.

Wat is nu het ondergeslacht *Pygmaeolobivia*?

Ik geef hier drie afbeeldingen van *Lobivia*'s. Ten eerste *Lobivia breviflora*, een goede echte *Lobivia* met vlak-kogelig lichaam, de kleine bloem (ware grootte) heeft een zeer korte buis. Een iets langere bloembuis heeft bijv. *Lobiuia cinnabarina*, terwijl *Lobiuia Jajoiانا* grootbloemig is.

Lobivia euanthema.

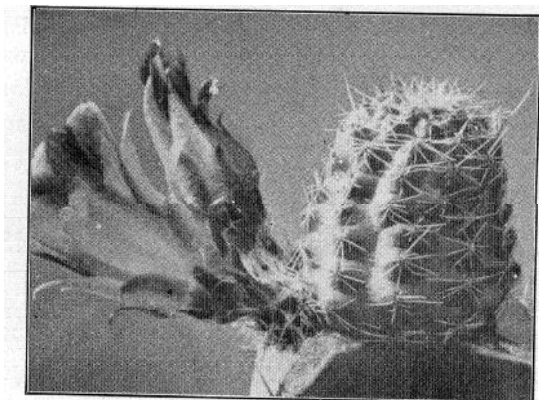
Dat *Lobivia breviflora* een echte *Lobivia* is, zal niemand bij het zien van deze plant betwijfelen.

De twee andere afbeeldingen zijn van *Pygmaeolobivia*'s eveneens op ware grootte. Om de bloembuis goed te kunnen zien, werden de planten met halfgesloten bloem gefotografeerd. Wat dadelijk opvalt, dat zijn de groote bloemen in vergelijking met *Lobivia breviflora*.

Lobivia euanthema is de *Rebutia oculata* van Prof. W e r d e r m a n n. Men ziet, dat hier iets niet klopt. Bij deze plant zijn bloem-

buis en vruchtbeginsel beschud en behaard: de bloem is trechtervormig. Waarom noemt men dit een Rebutia? Ik reken deze dwergplanten tot Pygmaeolobivia. Niemand zal kunnen bewijzen, dat ze niet tot de Lobivia's gerekend moeten worden.

Ik vond in Peru een *Lobivia Tegeleriana*, misschien is dit een oudere vorm. Ik schreef reeds vroeger gezien te hebben, dat vruchten van *Lobivia mistiense* soms haren, soms borstelachtige doorns hadden. De hierbij gevoegde afbeelding van *Lobivia rebutioides* laat zien, dat ook bij deze Dwerglobivia's evenals bij haar grootere zusters dergelijke afwijkingen voorkomen. We zien duidelijk borstelachtige doornen aan het vruchtbeginsel. We zien echter nog iets. De ribben zijn aan den bovenkant wel min of meer tepelachtig gevormd, doch ze loopen tamelijk rechtop en zijn aan de basis altijd nog samenvloeiend, terwijl *Mediolobivia* weekvleezig en rondachtig is en de ribben in vrij staande tepels zijn opgelost.

Lobivia rebutioides met borstelig vruchtbeginsel.

Bovendien heeft *Mediolobivia* altijd een slanke trechtervormige bloem met haren en borstels aan het vruchtbeginsel. Ze kan noch bij *Rebutia* noch bij *Lobivia* ingedeeld worden: ze staat tusschen beiden in: ze is een *Mediolobivia*.

Alle *Pygmaeolobivia*'s zijn min of meer dwergachtig, het grootste gedeelte van het plantenlichaam zit in den grond verborgen: menigmaal zijn de aparte koppen door een enkelen wortel verbonden (*Lobivia rebutioides*). De groote bloemen echter toonen aan, waartoe ze behooren, en waar zij ingedeeld zijn, moeten we ook de kleiner bloeiende soorten plaatsen zooals *Lobivia neo-haageana*

(*Rebutia Haagei* Fric. N.N.), want de bloem is niet kleiner dan die van *Lobivia breviflora* alleen is het vruchtbeginsel kleiner, meer gekleurd en minder behaard. . . . ze staan in een andere rij!

Ik hoop hiermede het een en ander duidelijk gemaakt te hebben. Volgens mijn opzet maken we de volgende indeeling, n.l. *Rebutia*, *Aylostera* (stempel en meeldraden met de bloembuis vergroeid. vruchtbeginsel borstelig behaard), *Mediolobivia* en *Lobivia* (geslacht *Pygmaeolobivia*) .

In den loop der jaren heb ik zeer veel materiaal verzameld, van mijn laatste reis bracht ik zeer vele zeldzame planten mede. Mijn arbeid heeft velen in het bezit van mooi bloeiende en waardevolle soorten gesteld. Ik hoop, dat wij in alle landen als echte liefhebbers zullen samenwerken om het reusachtig groote nieuwe plantenmateriaal, dat tegenwoordig over de geheele wereld bij elkaar verzameld wordt, zuiver en soortecht te houden tot onze vreugde en om de waarde der verzamelingen te vergrooten en om diegenen, die bij ons komen niet voor onoplosbare moeilijkheden te plaatsen. Als wij dat doen, dan komt er een einde aan het telkens weer te voorschijn komen van vele synoniemen, waarbij men kans loopt, bij aankoop oude bekenden te ontvangen, iets wat het genot van het verzamelen niet verhoogt.

BEHANDELING VAN ONZE MESEMS.

October.

Het vorige jaar hadden we een gunstige Augustusmaand met veel zon. In de daarop volgende twee maanden kregen wij bijna onafgebroken regendagen en het aantal zonnige uren was onder het normale. Toch bloeiden bij hen, die een gunstige standplaats voor hun planten hebben, *Lithops*, *Conophytum*, *Dintheranthus*, enz. in September en October zeer overvloedig. Vooral bij *Conophyta* was de rijke bloei opvallend. De bloemknoppen van deze planten, hadden zich reeds in Augustus gezet. In zoo'n geval hindert het niet, of daarna vele zonlooze dagen volgen; de bloemen openen zich toch. Ook bij *Dintheranthus* en *Ophthalmophyllum* gaat het min of meer zoo. *Lithops*- en vooral *Argyrodermasoorten* zijn gevoeliger voor te weinig licht. Zij, die dus in Augustus aan hun planten volop zon kunnen geven, worden in de twee daarop volgende maanden meestal verrast met een schat van bloemen. Knopzetting heeft ook nog in September en October plaats, doch het

bloeien wordt dan, vooral op donkere dagen vertraagd en soms gaat de bloem zelfs niet meer open.

De bloeitijd van hoogsucculente Mesems is overigens vrij lang. Een Lithops of een Dintheranthus of Conophytum van dezelfde soort kan bloeien zoowel in September als in November. *Conophytum Wettsteinii* bloeide bij mij volop in de tweede helft van November, terwijl deze soort bij anderen in de tweede helft van October reeds was uitgebloeid.

In de tweede helft van deze maand gaan we het water geven verminderen, vooral bij Mesems, die dan reeds zijn uitgebloeid. Ik bedoel hiermede voornamelijk Lithops, Dintheranthus en Titanopsis. De overige Mesems krijgen op zonnige dagen nog geregeld wat water; *Argyroderma's* gaan bij watergebrek spoedig rimpelen. Vooral zaailingen niet geheel droog houden. Zelfs het stekken van *Argyroderma* wil in deze maand nog lukken. *Ebracteola* en *Jutta dinteria* groeien en bloeien ook nu nog, evenals de meeste *Gibbaeum*-soorten: deze planten krijgen dus ook nog water. *Gibbaeum dispar* is een late najaarsbloeier, de overige *Gibbaeums* bloeien hier zelden. *Faucaria's* en andere halfstruikvormige soorten moeten nog niet droog gehouden worden, ook niet als ze zijn uitgebloeid. Het overwinteren van *Fenestraria* in een kas geeft meestal geen bezwaar, binnenshuis is het lastig ze door den winter heen te krijgen.

Monillaria begint in October te groeien. Indien het noodig mocht zijn, kunnen *Argyroderma*, *Conophytum* en *Ophthalmophyllum* en met eenige risico ook *Pleiospilos* nog worden overgeplant. Verder moeten we de planten harden tegen den komenden winter door veel te luchten.

F. SWÜSTE.

PELECYPHORA ASSELLIFORMIS. EHRENB

Deze kleine plant is uiterst merkwaardig om den eigenaardigen vorm der tepels en den stand der doornen.

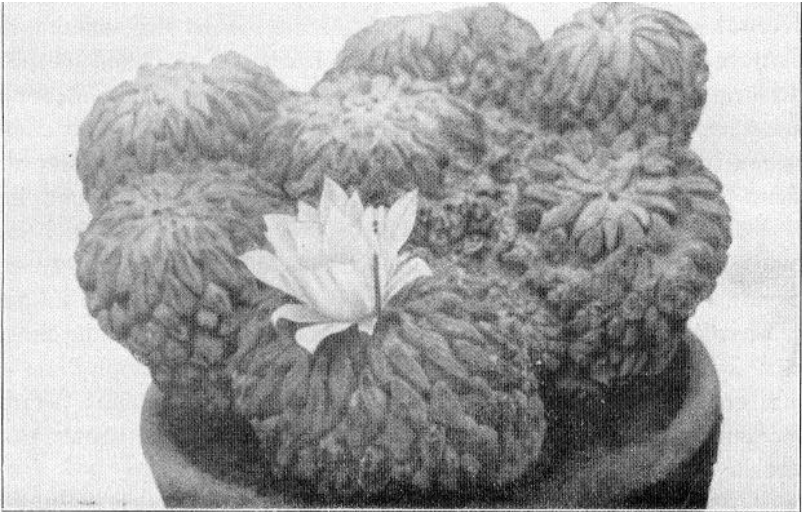
De geslachtsnaam komt van het Grieksch „pelekys” dat bijl beteekent, e n „phéro” = ik draag; wij zouden dus best kunnen vertalen door „bijldrager”.

De soortnaam is samengesteld uit het Duitsche woord „assel” = pissebed en het Latijnsche achtervoegsel „formis”. Deze naam, zegt P. Fournier, is eene philologische monstrositeit. Ondanks dit

is de illusie zeer gelukkig, want, wanneer men de plant met eene loupe bekijkt, vormt zij als het ware een nest van pissebedden.

De plant is oorspronkelijk uit Mexico, waar men ze in de Staten San Luis Potosi en Nuevo Leon vindt. Zij werd in Europa ingevoerd in 1843. De plantkundigen plaatsen haar bij de Mammillariae; de Monville katalogiseerde haar in 1846 onder den naam „Mammillaria asselifera”.

Als soort is ze eenig in haar geslacht.

Pelecyphora asselliformis.

(Foto De Ringh.)

Het plantenlichaam is bijna bolvormig, maar verlengt zich min of meer in den groei, zoodat men veeleer van „kort-knotsvormig” zou kunnen spreken. Het kan 6 tot 10 centimeter hoogte bereiken, met een diameter van 4 tot 5 centimeter. Het vertakt gemakkelijk en vormt dan bijzonder interessante groepen,

De bijl-vormige uitsteeksels worden hoogstens $\frac{1}{2}$ centimeter lang, zijn aan de basis afgerond en aan het bovendeele samengedrukt, hetgeen ze bijzonder goed op een klein stomp bijtje doen gelijken.

De oksels tusschen de tepels zijn overvloedig met korte, zijdeachtige wol voorzien, die echter later verdwijnt.

Het bovendeele van de eigenaardige bijtjes is van elliptischen vorm en op geheel zijn lengte door een kleine gleuf in twee gelijke deelen verdeeld. Aan beide zijden van de gleuf bevinden zich de talrijke kleine doortjes, het eene naast het andere geplaatst, evenals bij een kam.

Deze doortjes zijn bijna op gansch hunne lengte met het bijtje vergroeid, alleen de punt is vrij.

De geheele plant, doortjes inbegrepen, heeft eene grijsgroene kleur.

De bloemen verschijnen in de oksels, dicht bij den top der plant. Zij zijn van een fijn, zijdeachtig haarbosje omgeven, en gelijken wonderwel op de bloemen van *Mammillaria*; de korte bloembuis is trechtervormig en de bloem opent zich klokvormig.

De bloemen kunnen tot 3 centimeter groot zijn, met eene verrukkend schoone kleur. De bloemblaadjes zijn op 4 rijen gesteld, de buitenste bijna wit en spits, terwijl de binnenste prachtig karmijnviolet zijn, met fijn getande boorden.

Men hoort dikwijls zeggen, dat deze hoogst interessante plant moeilijk te kweken is. Daarmede ga ik niet akkoord. De groei is zeker heel langzaam en de plant vraagt over het algemeen een beetje meer warmte dan het meerendeel der cactussen. In den winter vreest zij vochtigheid, maar in den zomer houdt zij van eenige goede besproeiingen, vooral wanneer zij de volle zon staat, hetgeen haar zeer voordeelig is.

De grond moet goed voedzaam zijn, maar zeer poreus, men zal er ten minste $\frac{1}{3}$ rivierzand bijvoegen en vooral voor een goede afvoer van het water zorgen. G. V.

EEN BOEK OVER SEMPERVIVUMS.

Sempervivums by R. L o y d P r a e g e r, D. Sc.

The Royal Horticultural Society te Londen heeft dit boek uitgegeven. Het is dus een wetenschappelijk werk. Dat het als zodanig erkend wordt, zagen we dezer dagen in het verslag van de Internationale Nomenclatuur Commissie (Dr. J. D. Ruys, Weekbl. v. d. Maatsch. voor Tuinbouw en Plantkunde 10e jaargang, no. 3). Het staat in de lijst van boeken, die aangewezen werden voor het vaststellen der namen.

„Mag ik als leek over dit boek schrijven?” heb ik me afgevraagd. Ik heb lang gearzeld, maar omdat ik niet met aanmerkingen kom, waag ik het de aandacht van onze leden, van de sempervivum-verzamelaars in het bijzonder, op dit belangrijke boek te vestigen.

Voor leden van de R.H.S. is de prijs 15 sh. voor niet-leden 2 1 sh. Succulenta is zo gelukkig het in de bibliotheek te hebben, men kan het dus in Hilversum vragen.

Onwillekeurig vergelijkt men het boek van P r a e g e r dadelijk met *The Stapelieae* van Alain White & Boyd. L. Sloane. Die hebben bij hun uitgave geen dollars gespaard, alles is daar even luxuriëus.

Bij P r a e g e r is dit anders: geen mooie band, geen prachtig papier met pracht-foto's. Ingenaaid, gewoon papier, getekende figuren, een eenvoudige, maar voldoende verzorgde uitgave.

De tekeningen zijn gemaakt door Miss E i l e e n B a r n e s van het Nationaal Museum te Dublin. De schrijver geeft haar een extra pluimpje voor haar kunstvaardigheid.

Het boek begint met een algemeen gedeelte van 33 bladzijden, verdeeld in 14 hoofdstukken, waarvan vooral het eerste, het tweede, het derde en het twaalfde belangrijk zijn.

P r a e g e r begint met er op te wijzen, dat de zeer grote verandering in de namen een gevolg is van de mateloze hybridisatie bij de sempervivums. Ook de kwekers hebben hieraan veel schuld door uit zaad verder te kweken, ze moeten liever uitlopers of stekken nemen.

Een andere reden is, dat de sempervivums zo slecht gedroogd kunnen worden, voor herbarium-materiaal lenen ze zich slecht. P r a e g e r heeft daarom vooral gewerkt met levende planten, die hij overal verzameld en met zorg verder gekweekt heeft.

In het tweede hoofdstuk geeft de schrijver een verdeling der Sempervivums in twee hoofdgroepen:

- a. Winterharde: de sempervivums uit Europa.
- b. Niet-winterharde: de sempervivums van de Canarische Eilanden.

Deze laatste worden weer verdeeld in 4 groepen: *a.* Aichryson, *b.* Aeonium, *c.* Greenovia, *d.* Monanthes.

Het derde hoofdstuk van bijna 10 bladzijden is een opsomming van wat er door verschillende schrijvers van de vroegste tijden tot

heden over de *Sempervivums* geschreven is.

In het twaalfde hoofdstuk geeft *P r a e g e r* op, waar hij overal planten verzameld heeft. Hij was een maand in Zwitserland, zes weken in Tyrol, drie weken in Noord-Italië, een maand in Bulgarije. Tweemaal maakte hij een reis naar de Canarische Eilanden. Zeven maanden vertoefde hij daar.

Tien dagen was hij op Madeira.

Alle voornaamste botanische tuinen, kwekerijen en herbaria van Europa bezocht hij, van Bergen tot Florence, van Edinburg tot Sofia.

In 't geheel kwam hij tot 85 soorten. Hiervan heeft hij er 68 op de groeiplaatsen en in de kwekerij bestudeerd, 9 soorten ontving hij van anderen, 3 soorten heeft hij alleen in herbaria gezien, de overblijvende 5 soorten heeft hij moeten beschrijven naar wat hij in de literatuur vond.

Het slot van dit twaalfde hoofdstuk is een lange lijst van personen, die hem behulpzaam zijn geweest bij het verzamelen van zijn materiaal. Hij bedankt ze hier nog eens voor hun hulp.

Dit waren de eerste 33 bladzijden van het boek, het algemene gedeelte. Het tweede stuk behandelt in 70 bladzijden de winterharde *sempervivums*. *P r a e g e r* heeft het aantal soorten tot 23 weten in te perken.

Hij geeft eerst een lijst om ze te determineren.

Bij iedere soort begint hij met een opgave van de synoniemen, wat soms een lange lijst wordt, bijv. bij *Sempervivum tectorum* is het een volle bladzijde van 67 regels.

Dan volgt een opgave van literatuur en afbeeldingen.

P r a e g e r geeft dan zelf enige algemeenheden en een uitvoerige beschrijving met de tekening, die we boven al noemden.

Ook behandelt hij nog enige van de meest voorkomende kruisingen tussen enkele soorten.

De *sempervivums* van de Can. Eilanden worden behandeld op blz. 104-244.

Ieder van de 4 geslachten begint weer met een lijst om ze te determineren.

Dan weer een synoniemenlijst, een opgave van de literatuur, enige algemeenheden, een nauwkeurige beschrijving en een tekening.

In dit gedeelte worden heel wat planten genoemd, die men niet zoveel ziet en die toch verdienen, wat meer gekweekt te worden, ik noem b.v. *Aichryson tortuosum*, *Aeonium tabulaeforme*, *Aeonium arboreum*, *Aeonium Haworthii*, *Greenovia Aizoon*, *Monanthes brachycaulan*, enz.

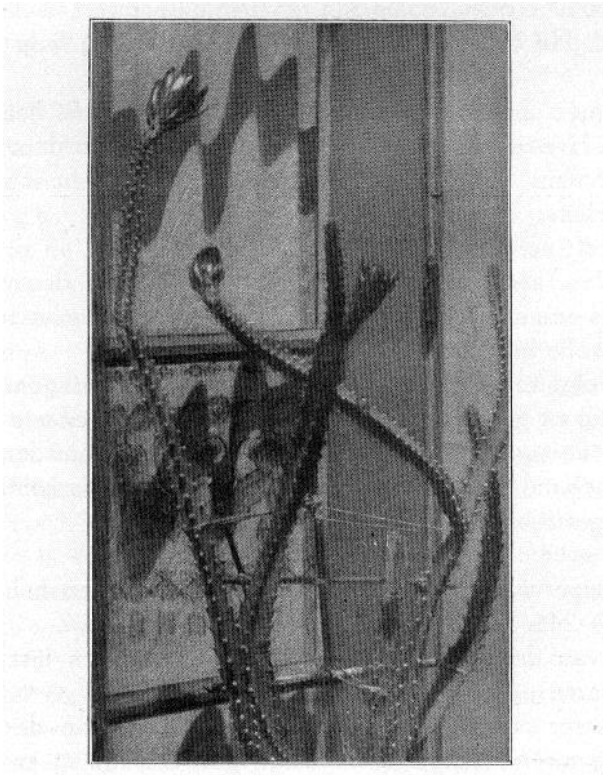
Over *Aeonium tabulaeforme* hopen we later nog eens uitvoerig te schrijven, nu eindigen we met iedereen op te wekken kennis met dit boek te maken, het verdient het ten volle.

D. b. T.

B. Th. K.

EINDSTANDIGE BLOEMEN BIJ HELIOCEREUS SPECIOSUS EN APOROCACTUS FLAGELLIFORMIS.

Van een onzer lezers ontvingen wij onlangs de mededeeling, dat zijn *Heliocereus speciosus* uit de einden der scheuten had gebloeid in plaats van uit de zijdelingsche areolen, zooals gewoonlijk het geval is.

Eindstandige bloemvorming bij Heliocereus speciosus.

Dit bracht ons herinnering, dat in jaargang 1928, bladz. 164 ook reeds een soortgelijk verschijnsel werd gepubliceerd. Vermelding van een bepaalde oorzaak bleef toen echter achterwege. Trouwens, het is niet altijd gemakkelijk precies te zeggen, wat de aanleiding tot dezen abnormalen bloei geweest is.

Want het ontwikkelen van eindstandige bloemen als bij *Hyllocereus speciosus* is beslist onder de abnormaliteiten te rangschikken. Eenzelfde verschijnsel hebben wij dit voorjaar bij onze *Aporocactus flagelliformis* waargenomen. Deze vormde aan een oude scheut enkele normale uit zijdelingsche areolen ontspringende bloemen, doch maakte bovendien uit deze scheut twee jonge scheuten, welke tot 3 cm. lengte uitgroeiden en daarna aan den top een bloemknop vormden. Met opmerkzaamheid dachten wij dit ver-

Eindstandige bloemvorming bij *Hyllocereus speciosus*.

schijnsel rustig te kunnen gadeslaan, doch toen de knoppen ongeveer één cm. groot waren, hield de groei op en toen later de knoppen afvielen, bleken ook de zijscheutjes, waarop ze zich bevonden, geen levensvatbaarheid te bezitten. En enkele dagen daarna vielen ook deze af.

Het is niet onmogelijk, dat éézelfde verschijnsel ook bij andere *Cereus*soorten zal kunnen optreden. Wie zoo'n abnormaliteit aan één of andere plant waarneemt, doet goed ons daarvan mededeeling te doen, zoo mogelijk vergezeld van een duidelijke foto. Misschien dat wij dan, wanneer althans uitvoerige waarnemings-

feiten vermeld kunnen worden, tot een duidelijker verklaring van het verschijnsel kunnen komen.

Voorzover wij aan onze *Aporocactus* konden waarnemen, is de abnormaliteit der eindstandige bloem in dit geval onder de „gebreksverschijnselen” te rangschikken. Wat dit precies is, kunnen wij niet beter duidelijk maken dan door te zeggen dat dit het tegenovergestelde is van het bij *Echinopsis*soorten voorkomend verschijnsel, wanneer een aanvankelijke bloemknop verandert in een jong bolletje, dat dan in den regel veel meer ribben telt dan een normaal ontwikkeld jong bolletje. In dit geval is de toevoer van voedings-sappen in verhouding tot de voor den bloemknop gewenschte omstandigheden te groot geweest. Zijn daarentegen de omstandigheden voor het doorgroeien der scheuten, zooals dit bij *Heliocereus* en *Aporocactus* werd waargenomen, te ongunstig, dan tracht zoo'n scheut het laatste restje van haar levensenergie nog te benutten tot het ontwikkelen van een bloemknop, teneinde langs dezen weg te pogen zich het voortbestaan (uit zaad) te verzekeren. In onze verzamelingen heeft zoo'n pogen natuurlijk geen ander effect, dan dat wij een abnormaliteit waarnemen, zonder meer.

Bij de planten in haar natuurstand krijgt zoo'n verschijnsel echter een geheel dieper beteekenis.

G. D. D.

DE SPINNENCACTUS.

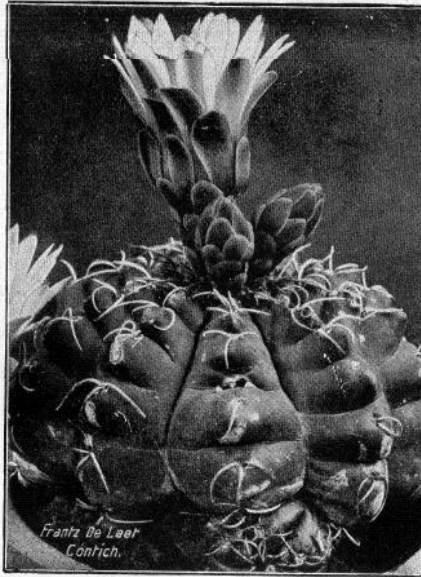
(*Gymnocalycium denudatum* (L. & O.) Pfeiff.)

Op deze mooie, gemakkelijk en dankbaar bloeiende *Echinocactus* is in vorige jaargangen meermalen de aandacht gevestigd. Hoewel de bedoorning niet zoo krachtig is als wij bij andere *Echinocactus*soorten wel gewend zijn, toch heeft deze een bijzondere bekoring, daar het precies schijnt alsof elk areool met een spin bezet is.

Bij de hier afgebeelde *Gymn. denudatum* var. *paraguayensis* komt de spinachtige bedoorning niet zoo duidelijk uit, maar de bloei is zoo mogelijk nog dankbaarder dan bij het type. Reeds aan kleine plantjes verschijnen in den voorzomer de 6 c.m. groote, trechtervormige, van buiten groen beschubde, van binnen groen gestreepte, iets roodachtig-witte bloemen.

De spinnencactus en haar variëteiten zijn gemakkelijk uit zaad op te kweken. Reeds aan kleine zaailingen is doorgaans een groote

verscheidenheid op te merken, zoowel wat de bedoorniging als de kleur der plant betreft. Het is zeer interessant deze verscheiden-

Gymnocalycium denudatum var. *paraguayensis*. Hge Jr.

heid van dag tot dag aan een honderdtal zaailingen te kunnen waarnemen. G. D. D.

BOEKBESPREKING.

„*Blühende Kakteen und andere sukkulente Pflanzen*”. Heraus gegeben von Prof. Dr. E W e r d e r m a n n. Verlag J. Neumann, Neudamm und Berlin. Jaarabonnement van 4 mapjes R.M. 16.-.

In map 27, verschenen 15 Maart 1936, vinden wij plaat 105 *Echinocereus Brandegeei* K. Schum., pl. 106 *Rebutia sarothroides* Werd., pl. 107 *Caralluma Nebrownii* Dint & Berg. en pl. 108 *Stapelia ambigua* Mass. Var. *fulva* Sweet, alle in de bekende natuurgetrouwe uitvoering. Is het een groot genot deze mooie platen te bewonderen, met evenwel genoeg lezen wij steeds den begeleidenden tekst, welke ons zooveel uitvoerige bijzonderheden van de afgebeelde planten vertelt.

G. D. D.

„*Neuere Haworthia-Arten*” van Dr. K a r l v o n P o e l l - n i t z. Kakteen Jahrbuch Band 11, afl. 12.

Sedert 1908, toen het bekende werk „*Aloineae*” van B e r g e r

verscheen, werden talrijke nieuwe Haworthia-soorten ontdekt. De beschrijvingen dezer nieuwe soorten verschenen voor het meeren-deel in Fedde's Repertorium, waarvan echter maar weinigen kennis kunnen nemen. Het is daarom toe te juichen, dat Dr. v. P o e l l n i t z van deze nieuwe soorten een beknopt overzicht, met determineer tabellen gegeven heeft.

Hierin zijn opgenomen: *H. Maughani* v. P., *H. truncata* Schönl., *H. Starkiana* v. P., *H. Schnidiana* v. P., *H. fallax* v. P., *H. Herrei* v. P. met haar var. *depauperata* v. P., *H. limifolia* Marl., *H. tuberculata* v. P., *H. granulafa* Marl., *H. Engleri* Dint., *H. pseudotesellata* v. P., *H. magnifica* v. P., *H. Maraisii* v. P., *H. paradoxa* v. P., *H. pygmaea* v. P., *H. Haageana* v. P., *H. incurvula* v. P., *H. integra* v. P., *H. Blackbeardiana* v. P., *H. Dielsiana* v. P., *H. gracilidelinata* v. P., *H. inermis* v. P., *H. albanensis* Schönl., *H. floribunda* v. P., *H. variegata* v. P., *H. Byliana* v. P., *H. confusa* v. P., *H. decipiens* v. P., *H. Fergusoniae* v. P., *H. ferox* v. P., *H. gigas* v. P., *H. gracilis* v. P., *H. Pearsonii* C. H. Wright, *H. setata* Haw., var. *subinermis* v. P. en *H. tenera* v. P.

Verschillende dezer nieuwe soorten zijn voor de meesten nog volkomen onbekend, maar wie de studie der Haworthia's ter hand heeft genomen, en kans ziet eenige importen uit Zuid-Afrika in bezit te krijgen, zal Dr. v. P o e l l n i t z dankbaar zijn voor zijn overzichtelijken arbeid, welke niet in den handel is, doch als onderdeel van het Kakteen-Jahrbuch uitsluitend voor de leden der D. K. G. verkrijgbaar is.

G. D. D.

Matthia's Turb „*Mein kleiner grüner Kaktus!*” mit 20 Zeichnungen von O. von Horit, Heydebrand - Verlag - Breslau. R.M. 0.80.

Een handleiding voor het kweken en verzorgen is dit boekje allerminst! De meerendeels geestige, soms satirieke teekeningen doen dit bij het eerste doorbladeren al vermoeden. Ook de tekst bedoelt geestig te zijn, doch neemt vaak een spottenden vorm aan, waarmee velen onzer lezers zich niet zullen kunnen vereenigen.

Naar onze meening bestaat in soortgelijke boekjes geen behoefte, hoogstens kan men ze beschouwen als „treinlectuur”.

G. D. D.

INHOUD: Rebutia of Lobivia? — Behandeling van onze Mesems. — Pelecypora asselliformis. Ehrenb. — Een boek over Sempervivums. — Eindstandige bloemen bij Heliocereus speciosus en Aporacactus flagellimormis. — De spinnen-cactus. — Boekbespreking.

Stukken voor de Redactie te zenden vóór den 15en der maand aan: G. D. DUURSMA, Achter de Hoven 114 bis, LEEUWARDEN.	Redactie: G. D. DUURSMA. J. M. VAN DEN HOUTEN. Girorekening No. 133560 - DRUMPT bij Tiel.	Alle correspondentie te richten aan het Secretariaat Adres: Mej. J. J. E. v. D. THOORN, Amalia van Solmsstraat 80, DEN HAAG.
Bestuur: CHR. DE RINGH, Voorzitter, Hilversum, Nieuweg 73; Mej. J. J. E. v. D. THOORN, Secretaresse, den Haag; B. TH. KRABBEENDAM, Penningmeester, Drumpt bij Tiel; G. D. DUURSMA, Leeuwarden, Achter de Hoven 114 bis; J. M. VAN DEN HOUTEN, Rotterdam Mathenesserlaan 364.		

JUBILEUM CHR. DE RINGH.

Wanneer onze oude getrouwe leden het nummer van November 1926 opslaan, zullen zij op bladzijde 172 kunnen lezen, dat aan

den Heer C h r. d e R i n g h te Hilversum verzocht werd, tijdelijk de functie van voorzitter onzer Vereeniging te willen waarnemen. In dien moeilijken tijd heeft de Heer d e R i n g h niet geaarzeld de leiding te aanvaarden, welke sindsdien in zijn handen is gebleven, zoodat wij thans zijn tienjarig voorzitterschap mogen herdenken.

Wij weten ons den tolk van allen, die het wel met onze Vereeniging meenen, wanneer wij hierbij onzen jubileerenden voorzitter dank en hulde brengen voor zijn tienjarige leiding. Zonder zich zelf op den voorgrond te stellen, zonder zich zelf te zoeken heeft de Heer d e R i n g h steeds „recht door zee” de belangen van Succulenta behartigd. Naar buiten is dit misschien niet altijd duidelijk gebleken, doch wie in nauw verband met hem hebben samengewerkt, weten, hoeveel van zijn zeer beperkten vrijen tijd voor vereenigingswerk werd opgeofferd. Het was echter een opoffering, welke hij zich gaarne getroostte. Met liefde en toewijding heeft hij Succulenta gediend en voor haar belangen gewaakt.

Was vóór tien jaar in moeilijke tijden het voorzitterschap aanvaard, de jaren van bloei, die direct daarop volgden, mogen voor den Heer d e R i n g h het bewijs zijn, dat zijn arbeid op prijs werd gesteld en vruchten droeg. En hoewel de ongunstige tijdsomstandigheden der laatste jaren niet ongemerkt aan onze Vereeniging voorbijgaan, twijfelen wij niet of ook hierop zal wel weer eens een tijdperk van bloei voor Succulenta aanbreken.

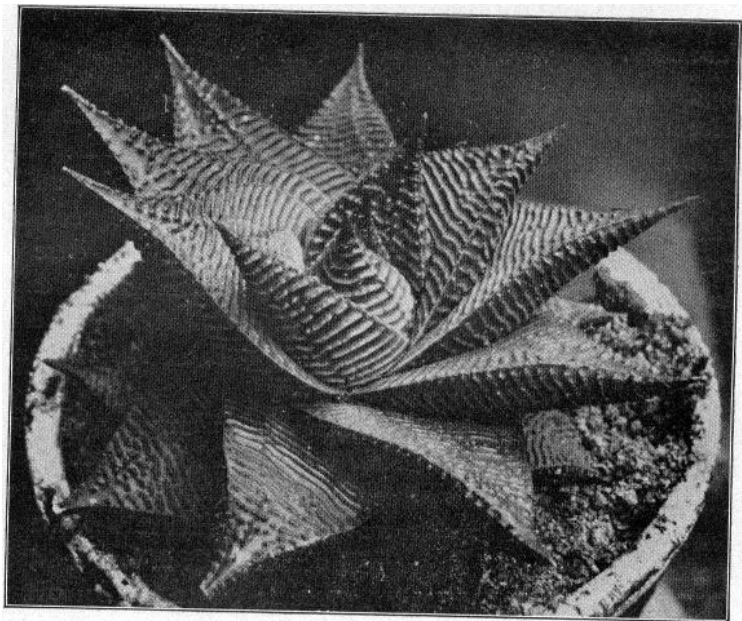
Daarom willen wij in deze jubileummaand onze dankbaarheid bewijzen aan den Heer d e R i n g h. Wij kunnen dit niet beter doen, dan door allen trouw te blijven aan de Vereeniging en allen ons best te doen haar positie door het aanbrengen van nieuwe leden te versterken. Dan zal onze voorzitter, naar wij van harte hopen, zijn taak nog lange jaren in opgewektheid met dezelfde liefde en trouw blijven vervullen.

HAWORTHIA LIMIFOLIA M a r l

Een van de mooiste Haworthia-aanwinsten der laatste jaren is ongetwijfeld *H. limifolia* Marl. Zij werd in 1908 door M a r l o t h ontdekt in de landstreek ten westen van de Delagoa-baai, en beschreven in *Transact. Roy. Soc. South Afr.* I 1908.

Marloth en ook Dr. von Poellnitz, rekenen haar tot de sectie *Margaritiferae* en stellen haar dus in de verwantschap van *Haw. margaritifera* Haw.

Naar de eigenaardige bladteekening, welke op de schitterende foto welke de Heer v a n H o o r n te Eindhoven zoo vriendelijk was ons toe te sturen, zoo duidelijk uitkomt, zou men ze liever met *Haw. sordida* Haw. en *Haw. scabra* Haw. bij de sectie Scabrae rangschikken. In „Parey's Blumengärtnerei” (1931) dat op bladz. 237-240 van het eerste deel een tamelijk uitgebreid en goed omschreven overzicht van de *Haworthia's* geeft, vinden wij vermeld, dat *Haw. limifolia* Marl. dezelfde groeiwijze heeft als *Haw. scabra* Haw., doch met spitser, meer bruinachtige bladeren, welke krachtige

Haworthia limifolia Marl.

Foto Vogels.

„Schwielen” vertoonen. De aanduiding „Schwielen” (d.i. knobbels, eigenlijk: eeltknobbels) is hier niet mooi gekozen. De omschrijving „wellige Querleisten”, d.i. „gegolfde dwarsranden” welke v o n P o e l l i n i t z geeft, is juist. De driehoekig-eivormige tamelijk toegespitste, bruinachtig groene bladeren zijn zoowel aan de bovenals aan de onderzijde met 15-20 gelijk gekleurde, gegolfde dwarsbanden bezet, welke aan het blad een geribd voorkomen geven. Aan de eigenaardige bladteekening dankt de plant haar wetenschappelijken naam (*limi-folia*, van *limen* = drempel).

Haworthia fasciata moge mooi zijn door de glanzend witte dwarsbanden op de bladeren, wanneer men Haw. limifolia er naast zet, aan de andere zijde een mooi beparelde Haw. margaritifera, dan behoeft ze in schoonheid voor geen dezer onder te doen. Bij haar is geen drang om te pralen door uiterlijk, doch een verheven, stille pracht, welke bij meer succulenten wordt opgemerkt en deze juist zoo bekoorlijk maakt.

G. D. D.

BEHANDELING VAN ONZE MESEMS.

November.

Op een zonnigen dag zien we nog hier en daar een enkele Mesembloem, een late Conophytum of Lithops, die nog probeert open te gaan. Bij gunstige lichtverhoudingen kan Titanopsis nog de geheele maand bloeien, evenals Faucaria en Gibbaeum dispar. Zelfs had ik het vorige jaar op het einde van de maand nog een bloem in Acrodon bellidiflorum, terwijl de eerste bloem van deze plant in Augustus was verschenen. Door den lagen zonnestand en door gebrek aan warmte wordt in deze maand de functie der bloem niet zoo spoedig verricht, de bloeitijd duurt dan ook soms twee à drie weken.

De winterperiode breekt nu voor al onze Mesems aan. Hoewel in hun vaderland voor vele Mesems de groeitijd in onzen winter valt, het is daar dan immers zomer, moeten wij toch trachten in onze wintermaanden den groei zoo goed mogelijk te remmen en de cultuur zóó te regelen, dat de groei plaats vindt in het voorjaar en het najaar, zoodat de hoofdrustperiode in onzen zomer valt.

Mesems met een klein wortelgestel, zooals Conophytum, Ophthalmophyllum en Argyroderma, geven we een enkele maal wat lauwater om het afsterven der zuigwortels te voorkomen. De struikvormen met hun groot verdampend bladoppervlak houden we ook niet volkomen droog. Met Fenestraria, Cheiridopsis, Juttadinteria, is het wat lastiger de wintermaanden door te komen. Ze reageeren gemakkelijk op een kleine hoeveelheid water, maken dan nieuwe bladparen, die niet volkomen tot wasdom kunnen komen en kleiner blijven dan de vorige bladeren. Het einde is dan, dat de plant dood gaat.

We moeten in de wintermaanden zorg dragen bij het water geven de planten zelf niet nat te maken.

Rimaria is in den winter een moeilijke plant, ze schrompelt in November meestal zeer sterk in en is dan niet meer te helpen. Als men Rimaria tot het einde van Januari matig vochtig houdt, dan lukt het overwinteren meestal wel.

Hoe lager we in den winter binnen zekere grenzen de temperatuur houden, des te minder vocht hebben onze Mesems noodig en des te minder worden ze aangezet tot groei. Een temperatuur van 5° - 10° C. is voldoende. De planten gaan vlugger hun rusttijd in als men zorgt voor veel licht en frissche lucht. Koude, vochtige, bedompte lucht geeft aanleiding tot rottingsverschijnselen. Binnenshuis geen enkele Mesem in een kamerkasje laten overwinteren.

Bij sommige Lithopssoorten ziet men nu reeds de nieuwe bladen. Hen, die Monillariasoorten bezitten (Mitrophyllum, Conophyllum, Meyerophytum) raad ik aan deze evenals Frithia pulchra in den winter wat warmer te zetten dan de overige Mesems en ze niet geheel droog te houden.

F. SWÜSTE.

REBUTIA OF LOBIVIA?

Het is voor ons liefhebbers van de vele nieuwe en mooie cactussen uit Zuid-Amerika wel bijzonder interessant den strijd te volgen van de verschillende beroepsmensen, omtrent de benaming van Lobivia's, Rebutia's, Parodia's (Microspermia's, Hickenia's) enz.

Voorloopig hebben de prachtige in groote hoeveelheid verschijnende bloemen ons wel het meest bekoord. Doch langzaam maar zeker komt de rechtgeaarde liefhebber onder de bekoring of den ban (hoe men het ook noemen wil) van de namenkwestie. En dan ziet men wonderlijke dingen.

De heer **B a c k e b e r g** zegt dat zijn Pygmaeo-Lobivia euanthema identiek is aan de Rebutia oculata van Prof. **W e r d e r m a n n**, terwijl no. 0109 Setirebutia (Mediolobivia Backb.) van den heer **A. V. F r i c** gelijk is aan Rebutia oculata en de heer **F r i c** de Lobivia euanthema voorloopig rangschikt onder zijn groep Digtorebutia (vroeger Rebulobivia), waartoe ook hoort de zeer bekende „Haagei”, die de heer **B a c k e b e r g** weer brengt onder zijn groep Pygmeolobivia als „neo-haageana”.

Hier deelen dus drie op cactusgebied *alle* zeer bekwame personen, dezelfde plant op drie verschillende plaatsen in.

Het ligt niet op mijn weg critiek op een dezer heeren uit te oefenen. Ik noem slechts feiten.

Naar ik vermoed zullen in ons land wel meerdere liefhebbers zijn die een belangrijk aantal der bovengenoemde planten in hun bezit hebben. Het wil mij gewenscht voorkomen dat deze groep liefhebbers zich organiseert, om dan van gedachten te kunnen wisselen en een studie groep vormen. Zij die hiervoor voelen verzoek ik mij hiervan blijk te geven.

A. F. H. BUINING,
Leusden (Utr.).

GYMNOCALYCIUM MIHANOVICHII (F r i c e t G ü r k e)
VAR. ROSIFLORA.

De Heer R. H. Si e p e r d a schrijft ons: „In 1903 werd door F r i c in Paraguay een kleine zebra-achtig gestreepte Echinocactus gevonden, welke door hem naar zijn vriend N i c o l a s M i h a n o v i c h, die hem op zijn vele tochten behulpzaam was, benoemd werd. De plant bleek fel groene bloemen te hebben en was met korte doortjes gewapend. Helaas werd deze fraaie groen bloeiende soort op de de Laetsche kweekerijen gekruist, zoodat er planten ontstonden, die vrijwel ongedoord zijn met olijfkleurige bloemen.

Bij een later zoeken naar de eerste soort bleek deze door overstreamingen uitgeroeid te zijn. Verrassend is het feit, dat verleden jaar door H a r r y B l o s s f e l d een volkomen op de eerste soort gelijkende *Gymnocalycium* werd gevonden, welke tot ieders verwondering niet groen, doch fraai rose tot licht rood bloeit. Moet men hier spreken van een natuurhybride of van een werkelijke soort?

Daar de bloemen gemakkelijk verschijnen, belooft dit een echte liefhebbersplant te worden.

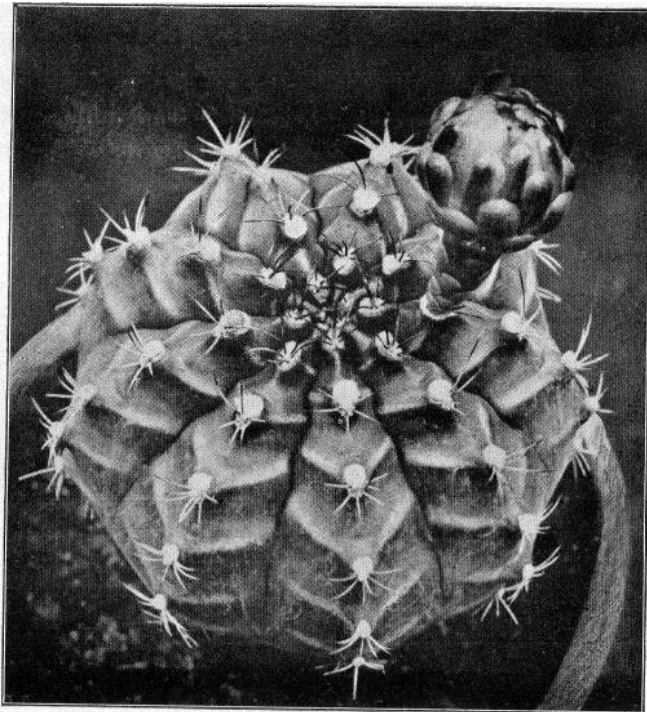
De rood bloeiende *Gymnocalycium Mihanovichii* werd in $\pm$ 50 stuks geïmporteerd. Ondergeteekende bezit een exemplaar, een geënte import, die reeds voor de tweede maal bloeide.”

Tot zoover de Heer S i e p e r d a.

Bij het ontvangen van deze mededeeling op het eind van September prijkte de *Mihanovichii* in mijn verzameling nog met haar laatste knop, welke, dank zij eenige mooie zonnige dagen in de eerste week van October tot ontplooiing kwam. De kleur van de bloem is zacht geel, iets, doch heel weinig groenachtig: de buiten-

ste bloembladeren zijn aan de buitenzijde bruingeel tot roodachtig. De bloembuis is groen met iets lichter gekleurde breede schubben, de onderste schubben hebben een roode tint. Meeldraden en stamper zijn zacht geel.

Nadat ik deze aantekeningen had gemaakt, ging ik bij het hoogste gezag te rade n.l. bij B r i t t o n en R o s e. De bloembeschrijving geeft de volgende kleuren aan: de buitenste bloembladeren bruingroen, de binnenste bloembladeren groen tot geelachtig groen, soms rood getint, De kleur van meeldraden en stamper wordt

Gymnocalycium Mihanovichii.

Foto Beek.

niet opgegeven. Vermeld wordt, dat B r i t t o n en R o s e de plant niet zelf hebben gekweekt, doch dat Dr. R o s e haar in 1912 in Berlijn heeft bestudeerd.

D u u r s m a noemt de bloemen olijfgroen, V e r b e e k W o l t h u y s geelachtig of bruinachtig groen; S c h e l l e schrijft buitenste bloembladeren geelgroen, rood overwaasd, binnenste bloembla-

deren groen en B e r g e r buitenste bloembladeren zacht roodachtig, binnenste groenwit of geelachtig wit.

De variëteit rosiflora, de roodbloeiende soort moeten we als een waardevolle nieuwe aanwinst beschouwen.

Als plant behoort *Gymnocalycium Mihanovichii* zeker tot de mooiste *Gymnocalyciums*. De groepeerings van de kinvormige uitsteeksels der ribben, ter weerszijden der areolen met twee lichtgroene lijntjes versierd en zeer regelmatig geplaatst, kan een goudsmid tot voorbeeld dienen. In het voorjaar loopt de plant bruinrood aan. Als de zon aan kracht verliest, verdwijnt de roode tint.

Ongeënt heb ik de plant nooit groot kunnen krijgen. Ik heb een paar mooie gezonde zaailingen gehad, zoo groot als een gulden, doch ben er niet in geslaagd de plantjes verder te doen groeien. Ik heb er alle zorgen aan besteed, ze ten einde raad zelfs een zomer buiten, zonder pot in den vollen grond geplaatst, tegen het najaar vond ik de armelijke roodbruine plantjes onveranderd terug: ze gingen niet dood, doch van groeien was geen sprake en van bloeien nog veel minder.

Geënt levert de plant geen moeilijkheden op, groeit snel en bloeit rijkelijk van Juli tot het einde van September.

J. J. E. v. d. TH.

DINTERANTHUS EN LAPIDARIA.

Een kleine plantengroep, omvattende *D. microspermus*, — *D. Ruschii* jun. — *D. puberulus* — en *D. Pole Evansii*, en misschien nog een paar anderen, benevens *Lapidaria Margarethae*. Deze laatste was vroeger ondergebracht in de geslachten *Argyroderma*, *Rimaria*, en *Dinteranthus*, doch schijnt, nu de bloem bekend is geworden, haar eindelijke bestemming te hebben gekregen. Voor de beschrijving der planten mag ik verwijzen naar vorige jaargangen van *Succulenta*.

Ofschoon volgens Prof. K u r t D i n t e r de opkomst van zaden na 15 jaar nog tamelijk zeker is, zijn deze planten, wat het zaaien, en wat het verder voortkweken betreft, niet gemakkelijk in cultuur. De zaden kiemen, als alles goed gaat, in 14-30 dagen, soms wel eerder. Eenmaal heb ik een hoeveelheid van $\pm$ 200 zaden van *Dit. Pole Evansii* uitgezaaid, de eerste helft ongeveer 1 Maart. Deze zaden kwamen vrijwel allen op. Van de tweede helft, die on-

geveer een maand later werd uitgezaaid, kiemde niet één zaadje. Na het kiemen moeten de kiemplantjes al spoedig droger gehouden worden. Aan het einde van het jaar zijn de zaailingen dan ter grootte van een erwt. Maar ook de zaailingen staan in de zomermaanden een poosje stil, waardoor deze kleine plantjes gemakkelijk uitdrogen.

De natuur heeft blijkbaar getracht voor evenwicht te zorgen. In een zaaddoos van *Dinteranthus* vindt men gemiddeld 1000-2000 zaden. De planten worden gevonden op witte kwartsgangen en op grauwe granietblokken met kleine stukken kwarts en kalksteen. Men moet dus goed, door de aarde veel zand en wat kalk te doen. De behandeling is ongeveer als van *Lithops*, alleen moet men voorzichtig zijn met water geven. Mijn planten staan nu in duinzand met een beetje leem er door, om het zand wat vast te houden en als verdere bijvoeging wat kalk en wat Thomasslakkenmeel. De planten kunnen in den zomer op een zonnige plaats in de buitenlucht staan, bij te felle zonbestraling willen ze weleens rimpele. Regenval verdragen ze niet, ook geen aanhoudende vochtige lucht in de kas, vooral niet in het najaar. Ze verweken dan en scheuren. De groei staat in den zomer vrijwel stil, daarna gaat de groei weer door van ongeveer half Augustus tot October. In den winter volkomen droog, veel licht, temp. 8°-12° C.

In het voorjaar, vanaf Maart, water geven, in den zomer, vanaf Juni, tot den herfst matig vochtig, half October verminderen.

De bloeitijd in Z.-Afrika is omstreeks Mei, bij ons in November en December. Bloemen, ook van *Lapidaria*, geel. Jonge planten van $\pm 2\frac{1}{2}$ jaar oud, zijn hier reeds bloeibaar. De moeilijkste van deze groep lijkt me *Dinteranthus Pole Evansii*. De cultuur van *Lapidaria* is geheel gelijk aan die van *Dinteranthus*.

Ze kunnen ook heel goed in de kamer gekweekt worden, mits geen gordijntjes cultuur.

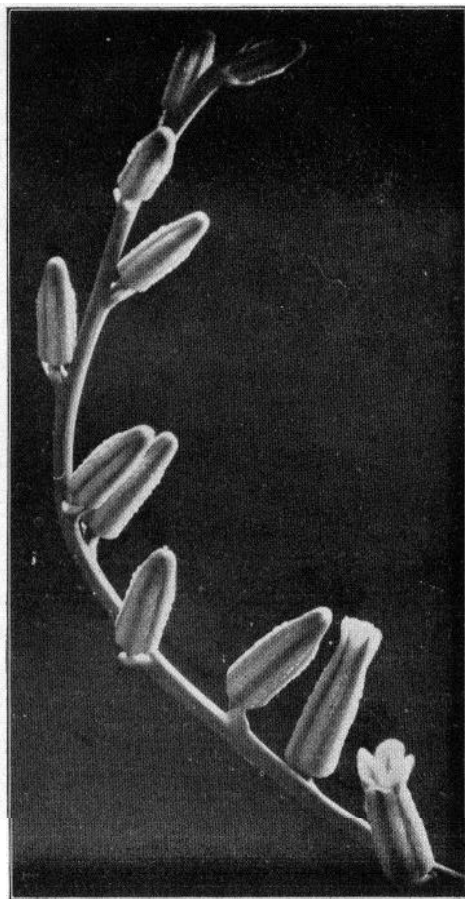
F. SWÜSTE.

APICRA PENTAGONA EN ZIJN VARIANTEN.

Slotbeschouwing.

't Artikel in *Succulenta* nr. 7 over *Apicra pentagona* en haar verschillende varianten eischt eenige correctie en nadere aanvulling. De Heer F o r t g e n s te Haarlem die naar aanleiding van dat ar-

tikel met steller dezès in correspondentie trad opperde ook reeds eenige andere conclusies omtrent de benaming als in bedoeld artikel over de daarin afgebeelde plant was verondersteld. In den aanvang schreef ik toen reeds dat ik aan eigen materiaal over nog niet geheel voldoende gegevens beschikte om zelf conclusies te trek-

(vergroot opgenomen).

ken. Dit is intusschen veranderd. Een plant uit deze groep, waarvan ik de bloeiwijze nog niet gezien had, vertoonde nl. onbetwistbaar de meervermelde bloeiwijze van de var. *torulosa*.

De unieke foto van deze bloeiwijze gaat hierbij en duidelijk kunnen we 't sponsachtig-knobbelige oppervlak van de bloembuis waar-

nemen. Dit was eerst voor mij een verrassing (aan 't slot van mijn vorig artikel beweerde ik reeds dat de bestudeering van deze uitgebreide materie vaak tot verrassingen leidt) doch bij nader inzien kwam een en ander juist in helder daglicht, waardoor dan ook correctie noodzakelijk bleek. De plant welke bloeiwijze hierbij is afgebeeld is slechts zéér weinig gedraaid; óf nog beter gezegd ze is bijna zuiver recht 5-rijig, daarbij echter enkele afwijkingen vertoont, doch zóó, dat we van boven gezien toch nog een min of meer regelmatige 5-puntige ster daarin kunnen opmerken. Ze vertoont daarin dus vrij veel overeenkomst met den pentagona type-vorm doch dan een verkleinde uitgave daarvan. De plant vertoont dus niet dien duidelijk gedraaiden vorm als op de afb. van 't Juli-nummer. 't Is trouwens van mij in deze niet geheel juist de plant alléén naar haar habitus te beoordeelen zonder de bloem gezien te hebben.] Wat hun grootte betreft zijn de varianten *torulosa* en *spirella* dezelfde, doch is laatstgenoemde sterker gedraaid. Met vrij groote stelligheid kan dus gezegd worden, dat de plant op die afb. eerder *pentag. var. spirella* zal moeten voorstellen. Zulks niettegenstaande de in het vorig artikel aangehaalde omschrijving (v. d. *var. spirella*) door Salm-Dyck, uit diens *Catal. raisonné*, die echter zóó begrepen dient te worden dat van boven gezien geen spoor van een 5-hoek meer valt te ontdekken. Hetgeen natuurlijk veroorzaakt wordt door den sterk gedraaiden stand der blaadjes.

Resumeerend vertoonten dus de *var. spirella* en *torulosa* vrij veel overeenkomst. Wat grootte, tekening en vorm betreft zijn ze nl. dezelfde, echter vertoont laatstgenoemde een véél duidelijker kenmerkende bloeiwijze (zie afb.) en is veel minder gedraaid. Een volgende indeeling van de planten uit deze groep geeft een zuiver overzicht:

- 1) *Blaadjes in 5 rechte óf weinig spiralig gestelde rijen.*
  - a) bloembuis glad.
    - blad 5 c.m. lang en 2 c.m. breed pentag. var. Willdenowii.
    - blad 4 c.m. lang en 1 $\frac{1}{2}$ c.m. breed pentag.-type.
  - b) bloembuis duidelijk sponsachtig-knobbelig
    - blad 2 $\frac{1}{2}$ c.m. lang pentag. var. *torulosa*.
- 2) *Blaadjes in 5 sterk spiralig gestelde rijen.*
  - blad 2 $\frac{1}{2}$ c.m. lang en bloembuis
  - een *weinig* sponsachtig-knobbelig pentag. var. *spirella*.

A. J. A. UITEWAAL.

TITANOPSIS.

Dit geslacht is tot heden niet talrijk in soorten. We hebben *T. calcarea* Marl. - *Schwantesii* Dtr. - *Luderitzii* Tisch - *Hugo Schlechteri* Dtr. et Schw. - *Setifera* L. Bol. - *Liickhoffii* L. Bol. - *Primosii* L. Bol. - *Triebneri* Schw. - en *Fülleri* Tisch. Waarbij nog komt dat *T. Schwantesii* waarschijnlijk identiek is met *T. Primosii*.

De twee eerst genoemde soorten zijn ons al sinds jaren bekend. *Titanopsis calcarea*, het eerst ontdekt door Prof. M a r l o t h bij Alexandersfontein, later ook gevonden bij Griquatown en Hanover in de Kaapprovincie, werd o.a. reeds in 1908 door A. B e r g e r s in zijn bekend werk „Mesembryanthemen und Portulaceen” beschreven, terwijl Prof. K u r t D i n t e r de eerste 3 exempl. van *Titanopsis Schwantesii* in April 1913 kreeg toegezonden van den Bahnmeister Baesecke in Klein Karas.

De overige genoemde soorten zijn later gevonden en worden tegenwoordig in ons land v.n.l. uit zaad gekweekt.

Titanopsis heeft langen tijd den naam gehad een lastige cultuurplant te zijn. En toch zijn het planten, die in alle opzichten aanbeveling verdienen. Het kweken uit zaad is zeer gemakkelijk. De jonge plantjes groeien vlug en het eerste jaar kan men er al zeer mooie rosetten van verwachten. Het grondmengsel moet zeer zandig zijn, met wat meer kalk dan gewoonlijk. De planten stellen verder geen eischen, en zijn zeer dankbaar, wanneer het water geven eens vergeten wordt. Alleen zijn ze zeer hongerig naar zon en licht gedurende het geheele jaar, en in den winter moeten ze koel en droog staan. In kas of bak geplaatst heeft Titanopsis de neiging haar bladeren te rekken onder den invloed van vochtige lucht en te veel warmte. Men bereikt dan ook betere resultaten wanneer men deze planten kweekt in een kamer voor het venster met veel zon en licht of gedurende den zomer in de buitenlucht. Titanopsis, op die wijze gekweekt, groeit veel natuurlijker.

De planten behouden hun gedrongen vorm, terwijl de bloei, die in het najaar valt, soms tot diep in December, niet achterwege blijft.

F. SWÜSTE.

HET LEEKENHOEKJE.

Alle correspondentie over deze rubriek s. v. p. te richten aan J. M. v a n d e n H o u t e n, Mafhenesserlaan 364a te Rotterdam.

November.

Onze planten hebben hun winterkwartieren betrokken. Het werd hoog tijd, want een kwaadaardig nachtvorstje in het begin van October was oorzaak, dat heel wat buitenstaanders het hard te verantwoorden kregen. En nu ze weer goed en wel in de kas zijn, blijkt eerst recht, hoe ze geleden hebben. Vooral de Kalanchoe's kregen een erge tik aan, maar ook de gevoelige breedblad-phyllo's kunnen geen vorst verdragen. Daarentegen hebben de rozettenplanten zich heel goed gehouden, waaruit blijkt, dat deze groeiwijze hun niet alleen tegen te veel warmte, maar ook tegen koude beschermt.

Met onze Hanekam-Kalanchoe (*Kal. crenata*) hadden we heusch te doen. Die stond er juist zoo prachtig bij, met haar roodgekleurd, hanekamvormig ingesneden blad. En de fluwelige bladeren van *Kal. velutina* hingen er eveneens slap bij.

We hebben alle vorstslachtoffers flink met het snoeimes onderhanden genomen en nu zullen we maar hopen, dat ze nog voldoende jonge scheuten zullen vormen om er in het aanstaande voorjaar nieuwe planten van te kweken. We hebben al weer eens leergeld betaald en een volgend jaar gaat alles vóór 1 October naar binnen. Nu we het toch over Kalanchoë hebben, denken we opeens aan het vragenlijstje van een onzer trouwe medewerkers, dat nog steeds op beantwoording wacht. Doordat in het vorig nummer geen leekenhoekje voorkwam, is het advies van den plantendokter achterwege gebleven, we zullen maar hopen, dat de patiënt er geen nadeelige gevolgen van zal ondervinden. Het betreft een *Kal. Foedshenkoi*, welke naam ik alleen vind in de catalogus van M a n t e 1, doch die overigens in de mij bekende literatuur niet voorkomt. Misschien wil de heer M a n t e 1 ons daar bij gelegenheid eens iets over meedeelen. De soortnaam doet een beetje chineesch aan en het zou dus niet onmogelijk zijn als bleek, dat de plant uit die buurt afkomstig was. De meeste Kalanchoe's komen uit Afrika, maar van *Kal. laciniata* wordt een veel ruimere verbreiding opgegeven, namelijk geheel Afrika, Arabie, Indië, China, Formosa, Malakka, Java en. . . . Brazilië. B e r g e r, die zich beroept op het standaardwerk over Kalanchoe's van R. Hamet zet hier om zeer belangrijke redenen een vraagteken bij. En het is

daarom, dat we een vaag vermoeden hebben, dat bedoelde plant in deze groep thuishoort. De naam Kalanchoë zelf schijnt ook van chineeschen oorsprong te zijn.

De plant nu waar het om gaat liet bij plaatsing in de kas heel spoedig de onderste bladeren vallen en dat deed later de afgesneden top, hoewel ze goed geworteld was, op haar beurt ook, terwijl de kale stam draadachtige aanhangels maakte, die op luchtwortels geleken. Het wil ons voorkomen, dat we hier met een soortgelijk geval te maken hebben als bij onze cactussen. Dat zijn niet allemaal woestijnbewoners, maar er hooren ook boschvormen toe, die als epiphyten op andere planten leven en die een vochtige omgeving en een bescheiden hoeveelheid licht voor hun groei behoeven. In hetzelfde schrijven troffen we verder de volgende opmerking aan, die waard is aan de vergetelheid ontrukkt te worden. Daar staat namelijk, hoe meer ik lees, des te meer raak ik in de war. Vaak ontmoet ik totaal tegengestelde meningen, vooral op het gebied van vochtgehalte en temperatuur. Ik houd mijn kasje in den winter boven het vriespunt en verwarm alleen met een elektrische lamp als ik bang ben voor vorst. In den winter nl. wordt in het vertrek, waar de kas staat niet gestookt. Doch een kweeker stookt toch geregeld, zoodat alle planten steeds een hoogere temperatuur hebben. Zou het aanbeveling verdienen, dat ik probeer mijn kasje geregeld matig te verwarmen? Hierop zou ik willen antwoorden: wat de tegengestelde meeningen betreft, ben ik het geheel met u eens. Ondervinding is de beste leermeesteres en als u nu al jaren achtereen behoorlijke resultaten bereikt hebt op uw manier, waarom zoudt u dan veranderen. Er zijn natuurlijke soorten, die extra gevoelig zijn, maar als het watergehalte van de overwinterende planten niet hoog is, dan is koude geen ernstige belemmering. We gelooven, dat er in onze liefhebberijculturen althans in den winter meer planten dood gaan van teveel warmte dan van te weinig. Het begrip aanpassen blijkt in sterke mate voor onze succulenten te gelden. En als we de watercirculatie maar tot een minimum beperken, is er mijns inziens geen enkele reden om de warmte hooger op te voeren, dan laat ons zeggen een 40-45 graden. Iets anders wordt het als we neonlicht gaan gebruiken, maar daar hopen we in een volgend artikel nog eens op terug te komen.

v. d. H.

WARE WOORDEN.

Dit opschrift schoot ons in de pen, toen we kennis namen van een prospectus, dat we dezer dagen in handen kregen van het pas verschenen: *Verklarend woordenboek der wetenschappelijke plantennamen der Nederlandsche en Ned.-Indische planten* door Dr. C. A. B a c k e r. We vonden daarin veel ware woorden, zoowel in letterlijken als figuurlijken zin en het zij ons vergund enkele aanhalingen daaruit over te nemen, omdat die zoo juist van pas zijn voor den namenchaos, waarover ook wij succulentenliefhebbers stellig een woordje kunnen meespreken.

„Voor beroeps- of amateur-botanici, kortom voor allen, die met planten te maken hebben, is kennis harer namen onmisbaar. Namenkennis is wel niet de omega, maar toch zeker de alpha der botanische wetenschap, welke zonder haar niet zou kunnen bestaan. Volksnamen, alhoewel dikwerf zeer bruikbaar waar het planten van algemeene bekendheid betreft, komen niet in de eerste plaats en vaak ganschelijk niet in aanmerking. In Nederland is het aantal volksnamen van planten reeds vele malen grooter dan dat der planten zelve, afgezien nog van het feit, dat vele planten geen echten volksnaam hebben. In ons Indië is het aantal volksnamen nog zeer vele malen grooter.

Niet alleen dragen vele planten daar dozijnen volksnamen, omgekeerd worden met eenzelfde naam vaak zeer verschillende planten aangeduid, wat tot groote verwarring aanleiding kan geven. Dit euvel kan men voorkomen door het bezigen der wetenschappelijke plantennamen, waarin zeer vaak eigenschappen der plant zijn neergelegd, namen welke geen twijfel toelaten, gedachten ook met buitenlanders mogelijk maken en de literatuur, ook de uitheemsche ontsluiten. Als bezwaar tegen het gebruik der (meestal aan het Latijn of het Grieksch ontleende) wetenschappelijke namen heb ik het bezwaar hooren opperen, dat zij te moeilijk zijn, dat men ze niet begrijpt en ze daardoor niet of moeilijk onthouden kan. Dit ongetwijfeld gegrond bezwaar doet zich door de gewijzigde vooropleiding steeds sterker gevoelen. Vandaar een zeker streven bij het onderwijs in de botanie om de wetenschappelijke namen door volksnamen of wat daarvoor moet doorgaan te vervangen. Men is tot de laagte gezonken een aantal kunstmatige, noodlooze, nuttelooze en door niemand gebezigde „volksnamen” te scheppen, die gelukkig de laatste jaren grootendeels wederom uit de flora's verdwenen zijn.

(We herinneren in dit verband aan een overigens goedbedoelde poging van onzen kundigen hortulanus v a n L a r e n in zijn bekende vetplanten-albums) .

Ten einde het gebruik der wetenschappelijke plantennamen te vergemakkelijken is dit boek geschreven, dat de juiste schrijfwijze, de afleiding, de beteekenis en den klemtoon geeft van ongeveer 22500 namen.

Maar nog een ander doel heeft het, namelijk het dankbaar bewaren der gedachtenis van lieden, welke zich voor de botanische wetenschap verdienstelijk hebben gemaakt. Vele planten zijn genoemd naar personen, hetzij beroepsbotanici, hetzij amateurs, welke zeer dikwijls goed en doorgaans belangeloos verzamelwerk verricht. Nu is het beschamend leerzaam te ervaren, hoe onbekend deze personen gebleven zijn of hoe spoedig zij zijn vergeten geworden door het ontwikkeld publiek, dat zich met het leeren kennen van planten bezighoudt. Vele voorbeelden daarvan zou ik kunnen aanhalen: ik wil hier slechts verwijzen naar den in zijn tijd zoo beroemden natuurkundige-botanicus M. v a n M a r u m." (Zie Succ. Juli 1936 pag. 101.)

We willen het hierbij laten, doch men zal met ons eens wezen, dat wat hier geboden wordt een reuzenarbeid van critische compilatie is, waarvan de geleerde schrijver bescheiden zegt, dat het slechts een woordenboek is, doch dat we veilig een standaardwerk mogen noemen op dit aparte gebied. Het boek is uit den aard der zaak niet goedkoop, maar dat neemt niet weg, dat het in geen enkele openbare boekerij mag ontbreken en we hopen dat deze korte aanhalingen voor vele onzer lezers een aansporing mogen zijn hun namenkenis te verdiepen en te verrijken. Men zal er heel wat in vinden, dat we bij onze succulentenstudie kunnen gebruiken.

v. d. H.

INHOUD: Jubileum C h r. d e R i n g h. — *Haworthia limifolia* Marl. — Behandeling van onze Mesems. — *Rebutia* of *Lobivia*? — *Gymnocalycium Mihajlovichii* (Fric et Gürke) var. *Rosiflora*. — *Dinteranthus* en *Lapidaria*. — *Aprica pentagona* en zijn varianten, — *Titanopsis*. — Het Leekenhoekje. — Ware woorden.

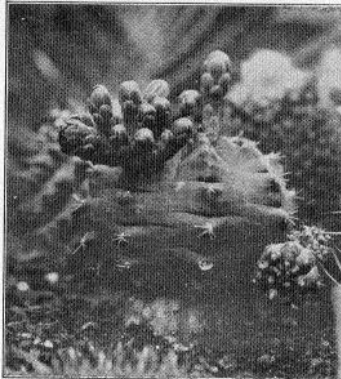
Stukken voor de Redactie te zenden voor den 15^{en} der maand aan: G. D. DUURSMA, Achter de Hoven 114 bis, LEEUWARDEN.	Redactie: G. D. DUURSMA. J. M. VAN DEN HOUTEN.	Alle correspondentie te richten aan het Secretariaat Adres: Mej. J. J. E. v. D. THOORN, Amalia van Solmsstraat 80. DES HAAG.
	Girorekening No. 133560 • DRUMPT bij Tiel.	
Bestuur: CHR. D E RING <i>Voorzitter</i> , Hilversum, Nieuweg 73; Mej. J. E. v. D. THOORN, <i>Secretaresse</i> , den Haag; J. CASTEELLEN, <i>Penningmeester</i> (tijdelijk), Nijmegen, Hindestraat 42; G. D. DUURSMA, Leeuwarden, Achter de Hoven 114 bis ; J. M. V A N D E N HOUTEN, Rotterdam, Mathenesserlaan 364.		

MERKWAARDIGE KNOPVORMING BIJ GYMNO-CALYCIUM MIHANOVITCHII.

De heer J. P. M. V 1 e k k e te Bergen op Zoom schrijft:

In de November-aflevering van Succulenta zag ik een artikeltje over Gymnocal. Mihanovitchii.

Hierbij stuur ik U - ter eventueele aanvulling daarvan - een foto van de zonderlinge bloeiwijze die mijn exemplaar (dat ik ongeveer 1928 bij D e L a e t geënt kocht) in 1934 ontwikkelde.

Merkwaardige knopvorming bij *Gymnocalycium Mihanovitchii*.

Foto Wékke, Bergen op Zoom.

Uit een schijnbaar verdroogde bloemknop, die al een paar jaar

oud was, (zie de afstand van de bloeiwijze links tot het centrum en vergelijk daarmee de plaatsing van de normale knop rechts van het centrum) ontwikkelde zich een tiental bloemen tegelijk, waarbij van een viertal de bloembuis nog gedeeltelijk vergroeid was. Van dit verschijnsel heb ik nooit een ander voorbeeld gezien.

Vrij normaal is, meen ik, dat zich uit een niet doorkomenden bloemknop een zijscheut ontwikkelt, wat zich ook aan deze plant heeft vertoond. Zie de zijscheuten rechts onderaan, die trouwens ook abnormaal ontstaan zijn. Eerst ontstond er een klein rose gekleurd bolletje. (De rose kleur waarschijnlijk te danken aan de zeer dunne huid).

Daarop ontwikkelde zich later een viertal normale zijscheuten. waarvan er nu ook een bloeibaar schijnt te zijn. Er ontwikkelde zich n.l. dit jaar een – trouwens niet doorgekomen - knop.

Wat de kleur der bloem betreft, waarvan in het bedoeld art. ook sprake is, die bij mijn exemplaar is eenigszins groenachtig wit (veel minder groenachtig dan b.v. de bloem van *Gymnoc. Netrelianum*). In de schutbladen vindt men overheerschend lichtgroen en bruinachtig rose.

Bovengenoemd verschijnsel is zeer merkwaardig en onder de abnormaliteiten te rangschikken, daar, behoudens enkele uitzonderingen, bij de cactussen op elk areool slechts één bloemknop gevormd wordt.

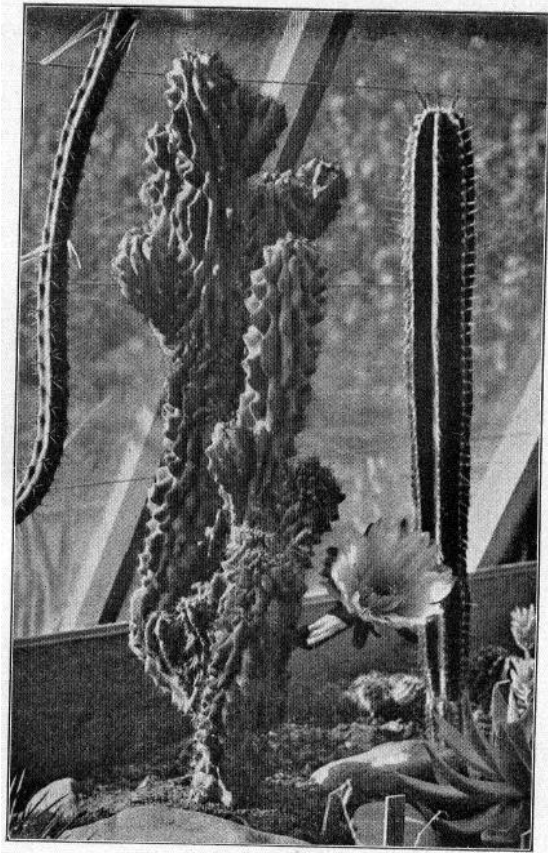
Wij houden ons voor dergelijke mededeelingen steeds vriendelijk aanbevolen.

Red.

BLOEIENDE ROTSCACTUS.

In de kassen van het Laboratorium voor Tuinbouwplantenteelt te Wageningen kwam begin September een exemplaar van *Cereus peruvianus* var. *monstrosus*, de bekende rotscactus, in bloei. In vorige jaargangen is deze bloei wel vaker beschreven, maar zulks blijft toch altijd een zeldzaam voorkomend verschijnsel. De hoogte van de plant in kwestie is ongeveer 60 c.M. en naar schatting is het een plm. 35 jaar oud exemplaar.

Eigenaardig is het, dat de bloem zich bij deze plant dicht bij den grond ontwikkelde. In ons plaatwerk „Succulenten in Beeld

Cereus peruvianus var. *monstrosus*.

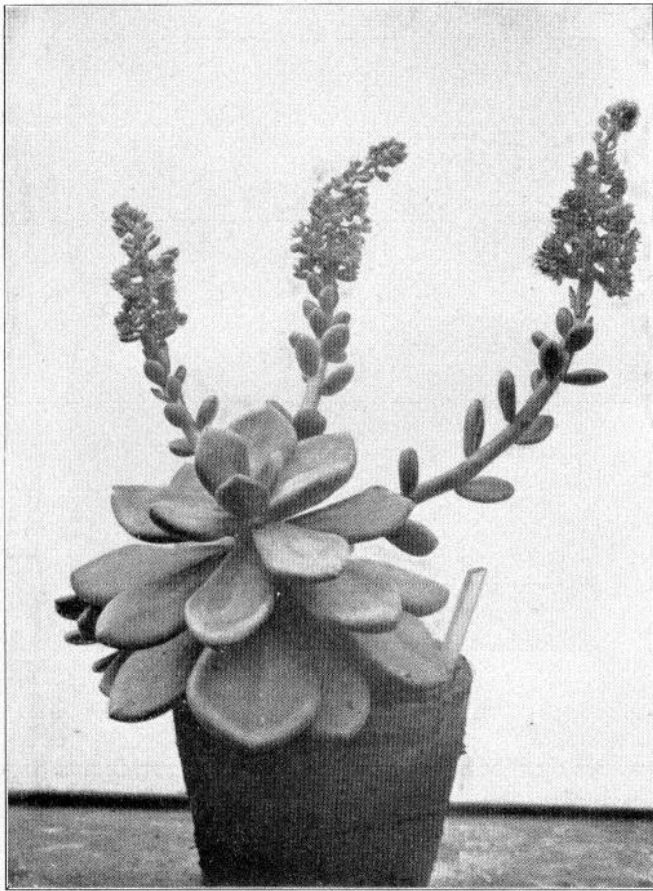
en Woord” is op bladz. 33 ook een bloeiende rotscactus afgebeeld, welke een bloem aan den top vormde.

G. D. D.

SEDUM NUTANS.

Deze succulent is in onze collecties meer bekend als *Cremnophila nutans* Rose B e r g e r beschrijft haar in zijn handboek „Crassulaceae” evenwel als *Sedum nutans*, waarom het ons beter lijkt die benaming te volgen. Met *Sedum pachyphyllum*, *S. allantoides*, *S. Adolphi*, *S. Nussbaumerianum* en *S. Treleasii*, meerendeels tamed-

lijk bekende soorten, rangschikt B e r g e r haar tot de sectie Pachy-
sedum. Alle behooren in Mexico thuis; *Sedum nutans* groeit voor-
namelijk op min of meer vochtige, met mos bekleede rotschellingen.
't Is een soort, welke, om mooi gedrongen te blijven, in het volle
licht moet staan. 's Zomers kan men tamelijk water geven, 's win-

Sedum nutans Berger (*Cremnophyla nutans*. Rose).

ters niet meer dan strikt noodzakelijk is om schropelen der dikke,
levendig groene bladeren te voorkomen. De geelachtig-groene bloe-
men staan in een dichte bloeiwijze aan den top der eenigszins
hangende bloemstengels. Vandaar de soortnaam „nutans” (= knik-
kend, overhellend).

G. D. D.

BEHANDELING VAN ONZE MESEMS.

December.

December, de donkerste maand van het jaar. Aan onze Mesems doen we niets. Ze behooren allen in de rustperiode te zijn, met enkele uitzonderingen in de vorige maand genoemd (*Monillaria*, *Frithia*). Ook *Faucaria* krijgt eens of tweemaal in deze maand een weinig lauw water, evenals de zaailingen. Wanneer *Argyroderma* gaat rimpelen geven we, evenals aan *Rimaria* wat warm water. Niet te veel, want dan komen de nieuwe bladparen door gebrek aan licht min of meer op een steel te staan.

Zelfs het ongedierte slaapt of doet alsof. De planten ook in deze maand geregeld controleeren. De temperatuur houden we, zooals in de vorige maand is aangegeven. Het luchten wordt niet vergeten.

Rottende deelen worden weggesneden, de wond bedekt met gips of houtskoolpoeder. In sommige gevallen is het noodzakelijk de gave deelen af te snijden. De wond in droge lucht eenige dagen laten opdrogen, dan de stekken voor het grootste gedeelte of geheel in fijn droog zand zetten en omstreeks Maart laten bewortelen. Zorg dragen bij het afsnijden het vegetatiepunt niet te beschadigen. Het wil wel eens lukken een half doorgesneden *Ophthalmophyllum* of een blaadje van een *Titanopsis* geworteld te krijgen, maar er is geen vegetatiepunt: de plant, of liever het blaadje groeit niet verder en gaat ten slotte dood, hetgeen soms pas na twee of drie jaar gebeurt.

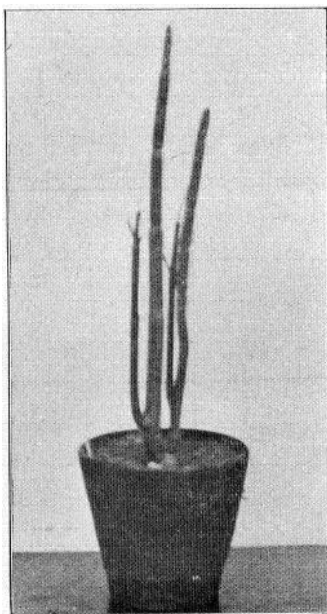
F. SWÜSTE

CEROPEGIA FUSCA C. Bolle.

Deze eenigszins zonderling uitzierende plant kreeg ik onder den welluidenden naam van „fuscabella”, wat klaarblijkelijk een foutieve samenvoeging was van den soort- en met den auteursnaam. Gelukkig bezitten we van fusca een goede beschrijving in Berger's handboek van de Stapelieen en zodoende was het met den burgerlijken stand spoedig in orde,

Ceropegia fusca is een succulente struik met rechtopstaande grifveldikke takken (zonder melksap), welke geleded zijn en van een eigenaardige paarsbruine kleur. Hierop heeft de soortnaam waarschijnlijk betrekking, want fusca beteekent lederkleurig bruin. De jonge takken zijn met een fijn wit waas berijpt. De blaadjes zijn

tegenoverstaand, doch bevinden zich alleen aan de jonge scheuten. Ze zijn kort-toegespitst met iets dikkeren middelnerf, 3-5 c.m. lang, nauwelijks een $\frac{1}{2}$ c.m. breed en vallen spoedig af. De bloemen zijn van het bekende lantarentjesmodel, zooals we die kennen van *Ceropegia Woodii*, doch veel grooter (ruim 3 c.m.) matbruin met chocoladekleurige nerven en een geel kroontje. Ze komen uit de knoopen en staan rechtop.

Ceropegia fusca.

De plant is afkomstig van de Canarische eilanden, waar ze op Gran Canaria worden aangetroffen in de zoogenaamde Barranco Seco, droge vlakten, waar ze tusschen de Euphorbia's groeien. Op haar natuurlijke standplaats schijnen de smakelijke en niet-giftige planten gaarne door geiten te worden gegeten, wat de reden is, dat ze zoo goed als uitgeroeid zijn. Gelukkig heeft men een 30-tal jaren geleden planten overgebracht naar den beroemden tuin van la Mortola en vandaar uit hebben ze hun intrede in onze verzamelingen gedaan. Ze laten zich gemakkelijk uit zaad kweeken (Zie catalogus F. A. Haage).

Het merkwaardigste van deze plant is haar groote gelijkenis met verschillende Kanarische wolfsmelksoorten, een overeenkomst, die

alleen te verklaren is uit de klimaatsomstandigheden, die bij overigens geheel verschillende geslachten dezelfde aanpassingen te voorschijn riepen. Iets dergelijks zien we bij *Rhipsalis Cassytha* en *Euphorbia pendula*, die wel niet in dezelfde streek groeien, doch die in niet-bloeienden toestand zooveel op elkaar gelijken, dat alleen de nimmer falende proef met den speldeprik in staat is de laatste als een wolfsmelksoort te herkennen. Op het verschijnsel der dubdelgangers onder onze succulenten is al meerdere malen gewezen en daarom doet het ons genoegen met *Ceropegia fusca* een nieuw voorbeeld te kunnen toevoegen aan de steeds grooter wordende reeks.

v. d. H.

ALLE DRIE ALOE VARIEGATA?

Wat zijn succulentenminnaars in een groote stad toch te benijden!

Ze kunnen gemakkelijk andere liefhebbers vinden, die al lang met hetzelfde bijltje gehakt hebben, waar ze geregeld een kijkje nemen, af en toe eens wat losmaken, van wie ze veel kunnen leeren, bij wie ze steun en hulp en voorlichting vinden. Ze kunnen een kring vormen, die den onderlingen band versterkt en de liefhebberij bij iedereen nog hooger opvoert, enz. enz.

Maar dan wij, die meer afgelegen wonen, vèr van andere ervaren succulentenvrienden, verstoken van elk nauw contact met ieder, die een steentje zou kunnen bijdragen aan onze kennis en ervaring!

Wij moeten zoo maar te hooi en te gras onze kennis vermeederen, omdat we grootendeels alleen op ons zelf zijn aangewezen.

Onze handleidingen, albums en studieboeken moeten ons een handje helpen.

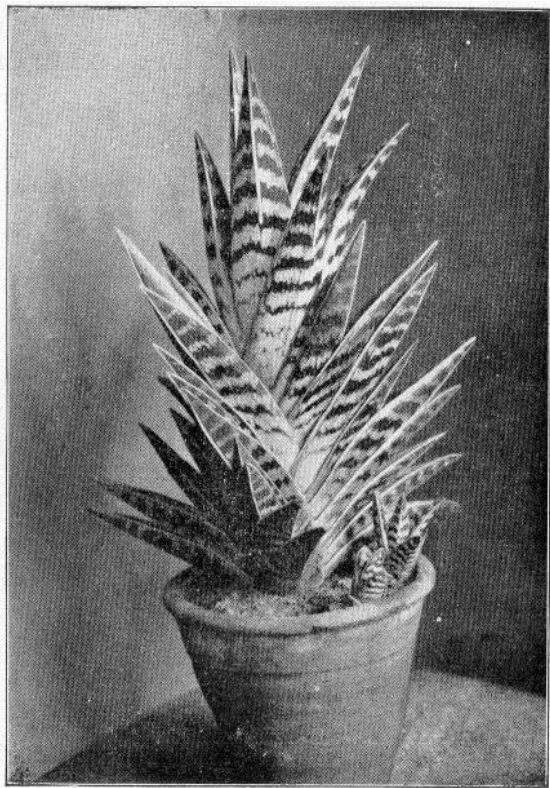
Geen wonder, dat we dan ook iedere maand vol verlangen het komende nummer van *Succulenta* tegemoet zien, het blij uit de bus halen, het dadelijk vlug even inzien, om het later op ons gemak van voor tot achter uit te spellen. en in een alphabetischen klapper het allervoornaamste te noteeren.

Als we ons maandblad niet hadden (ik lees het al jaren), dan zou bij velen in de „binnenlanden” stellig de ambitie al danig gezakt zijn.

En wat voor ons, eenzamen in den lande, vooral van zooveel waarde is: wij kunnen vragen stellen zoo veel we willen, en onze

redacteuren e.a. staan dadelijk klaar om ons van antwoord te dienen, om ook de moeilijkste raadsels voor ons op te lossen.

Daarom neem ik de vrijheid hierbij in ons maandblad te komen met een voor mij onoplosbare kwestie, in de hoop dat er onder de vele lezers één of meer gevonden worden, die voor mij licht in de duisternis zullen brengen.

In mijn collectie heb ik 'n drietal Aloë variegata, die ik No. 1, 2 en 3 wil noemen.

No. 1 is de gewone Aloë variegata (zie o.a. omslag van Succulenta): bladeren lang $\pm$ 10 c.M., smal, spitspuntig, op dwarsdoorsnee V vormig, langs de randen 'n smalle witte streep, van onder tot boven bezet met fijne zaagvormige tandjes, op de kiel idem van de punt tot de helft van 't blad. Kleur der bladeren lichtgroen met witte dwarsbanden.

No. 2 noem ik de Aloë variegata stomppuntig: bladeren lang ± 10 c.M., vrij stomp van punt, vooral bij jonge planten: bladvoet breed $3\frac{1}{2}$ c.M.; bladeren dik en gevuld, aan den binnenkant slechts 'n ondiepe goot; geen duidelijk zichtbare tandjes langs bladrand en kiel, maar bijna onzichtbare, goed voelbare knobbeltjes op bovenhelft der grootste bladeren (bij 2- en 3-jarige stekplanten ook geen knobbeltjes).

Kleur der bladeren donkergroen met helderwitte dwarsbanden, een breede overlansche witte streep op bladranden en bovenhelft van de kiel: onderste bladhelft tot ver naar boven wazig wit met vage witte vlekken.

Bladeren niet op gelijke hoogte ingeplant, zoodat er min of meer een stammetje wordt gevormd, als bij Haw. imbricata of Haw. carctata.

Het heele uiterlijk is dikker, sappiger, malscher dan bij de gewone Al. variegata.

No. 3 noemen wij onder vrienden gekscherend Al. variegata Braatiana, omdat die afkomstig is uit de collectie van den heer A l p h. B r a a t, alhier,

Bladeren kort ± 8 c.M., breed $4\frac{1}{2}$ c.M., vrij stomp van top, eindigend in een klein roodbruin puntje: dik en gevuld, met kleine binnenvaartsche welving over de heele lengte; duidelijk zichtbare tandjes langs bladrand en kiel, geplaatst op 'n flauwwitte streep. Kleur der bladeren donkergroen met witte dwarsbanden. In 't hart zijn de bladeren ietwat wazig wit, maar op verre na niet zoo sterk en zoo hoog als bij No. 2.

In 't hart der plant zitten de jonge bladeren tot een krop bijeengeperst, bijna als de kop van Crassula pyramidalis. De jonge bladeren groeien met drieën tegelijk naar boven, terwijl bij No. 1 en 2 blad voor blad bij opvolging de hoogte ingaat.

Groeiwijze is 'n min of meer opgericht rozet.

Wat zouden nu de namen zijn van No. 2 en No. 3?

Oudenbosch.

J. J. v. d. HORST.

, *Naschrift*. De toegevoegde foto is niet voor reproductie geschikt, doch zoo goed als wij kunnen zien, zijn alle drie planten van de soort Aloë variegata, althans No. 1 en 2. No. 1 is meer smalbladig, doch men moet niet vergeten, dat door verschil in standplaats (meer of minder vocht, meer of minder sterke belichting) op de natuurlijke groeiplaatsen vormen ontstaan welke soms tamelijk

veel van het type afwijken. Hetzelfde geldt ook van de standplaats in onze collecties. Zelf bezit ik twee planten van *Aloë variegata*, waarvan de eene steeds beschaduwd onder andere planten staat, terwijl de andere, hoewel niet op de volle zon, toch het volle licht krijgt. Bij laatstbedoelde plant zijn de bladeren korter, dikker, breeder en krachtiger gestreept dan bij de eerste, welke lange, smalle meer wazig gevlekte bladeren heeft. Een mooi voorbeeld van een ideaal gegroeide *Aloë variegata* met zuiver geteekende bladeren werd afgebeeld in jaargang 1930 blad. 21, welke wij hier nog eens afdrukken. No. 3 kan, gezien de rosetvormige groeiwijze, de na verwante *A. ausana* Drt. zijn. De bladeren bij deze soort zijn echter langer (tot 12 cm.), de vlekken staan niet duidelijk in **rijen**. Echter bestaan ook bij deze soort afwijkingen en tusschenvormen met *A. variegata*. **Red.**

ARGYRODERMA.

Argyros = zilver, *derma* = huid. Dit geslacht was tot voor korten tijd in **een** beperkt aantal soorten bekend. Deze plantengroep is wat monotoon, niet zoo expressief in kleur en tekening als het geslacht *Lithops*. De bekendste zijn wel: *Argyroderma testiculare* met enkele variëteiten, *A. de Laetii*, en nog een paar anderen, die in *Succulenta* 1928 bld. 104 en vervolgens beschreven zijn. De hoofdkleur der bloemen is geel, soms ook purper en wit, ook wel eens rood. Hoewel het lastig is, de planten onderling goed te onderscheiden, heeft men toch getracht een zoo goed mogelijk passende sleutel te vinden. Louise Bolus geeft in *South African Gardening and Country Life* Augustus 1934 eenige kenmerken, welke ik hier laat volgen. Om de planten uit elkaar te houden, gaat men uit van:

- 1°. of de plant solitair is, met één paar bladeren, dat de gewone jaarlijksche groei is, of zodevormend. In het eerste geval bestaat de plant uit één lichaam en wordt enkel genoemd:
- 2°. wordt gemeten, hoe groot de divergentie is op de top van beide bladeren van één plant. Dit kan ± 50 m/m zijn, wanneer de bladeren geheel divergeeren, (wijd uit elkaar staan) en het grootste gedeelte van de dorsale lengte met den bodem in contact is, of in het andere uiterste geval staan de bladeren vlak tegen elkaar en gaan tegen den bloeitijd iets open om de bloem door te laten;

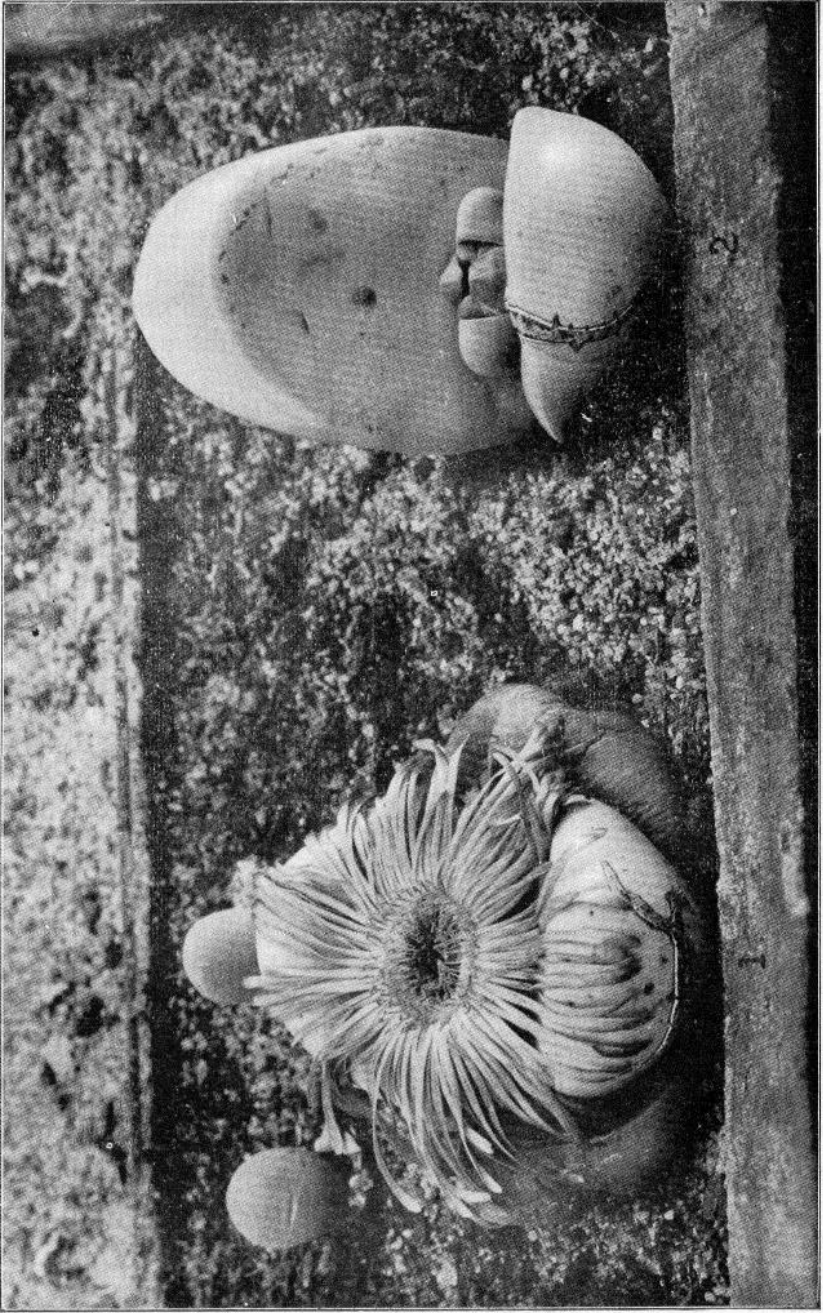
- 3°. de relatieve lengte van het vergroeide en van het vrije gedeelte der bladeren bepaalt het aanzijn van het lichaam:
- 4°. de gedaante of de vorm van het vlakke gedeelte van het binnenoppervlak van het blad (het buitenoppervlak van een gewoon loofblad) wordt opgenomen. De buitenlijn kan zijn: rhombisch, met ronde hoeken, of bijna cirkelrond, of breeder dan lang, of langer dan breed, of er is dikwijls een deuk op een kant van het blad, lijkende op den indruk van een duim, die de symmetrie van de buitenlijn verstoort. Deze deuk wordt gevormd in het vroege stadium van den groei, door den druk van de bloemknop, want het komt alleen voor aan den kant van de bladeren, die tegenover de bloem zitten. Deze deuk blijft bestaan, zoolang het bladpaar bestaat, grooter wordende met den groei der bladeren;
- 5°. afmetingen der bladeren:
- 6°. de relatieve lengte van het vaste en het vrije gedeelte van de bracteën, en de hoogte van de bloem, waarbij ze behooren. Dan de lengte van de bloembuis, de bloembladeren, of ze breed of smal zijn, dicht op of los uit elkaar, de kleur van de bloem, de meeldraden, de lengte met al of niet papillen, het honingvocht, hoever de bloem is ingesloten of uitsteekt tusschen de beide bladeren.

Het lijkt me niet gemakkelijk, om, aan de hand van bovengenoemde gegevens, een *Argyroderma* te bepalen.

Het aantal nieuwe soorten, dat in de paar laatste jaren, voornamelijk door Dr. L u c k h o f f is gevonden, belooft tusschen 20 en 30. Eenige, die door L. Bolus in bovengenoemd tijdschrift beschreven zijn, mogen hier genoemd worden:

A. Luckhoffii - *A. aureum* - *A. angustipetalum* - *A. Villetii*
- *A. ovale*.

De *Argyroderma*groep komt voor in het van Rhijnsdorpdistrict, bij Richtersfeld en op andere plaatsen. De grond is daar zouthoudend, het is dan ook goed aan het grondmengsel 0,3 % keukenzout toe te voegen. De wortels van een *Argyroderma* zijn min of meer houtachtig, niet dik, niet diepgaand, met een groote hoeveelheid fijne wortels over de geheele lengte. De bloeitijd in Zuid-Afrika is April-Mei, dat is dus, als de herfst daar reeds begonnen is. De bloeitijd bij ons is Oct.-Nov., vooropgesteld, dat we voldoende licht hebben. De kultuur is niet moeilijk. Het grondmengsel hetzelfde als bij Lithops, men kan ze dus ook in de Limb.

Argyroderma. De Laetii.

löss zetten. Voor een zonnig venster doen ze het ook heel goed. Te felle zonbestraling geeft aanleiding tot rimpelen.

In den daaropvolgenden nacht verdwijnt dat rimpelen meestal. In een te vochtige kas, vooral in het najaar, of als men teveel water geeft, willen de bladeren weleens scheuren. In het voorjaar water geven, in den zomer staat de groei een poosje stil, vanaf Augustus tot October weer wat meer water geven, dan verminderen.

In den winter droog, temperatuur $\pm 10^\circ$ C., dus wat warmer dan een Lithops, overigens veel licht. Zaailingen krijgen ook in den winter iets water, zorg dragen de plantenlichamen niet vochtig te maken. Zaden uit een zaaddoos talrijk, klein, glad, $\pm$ eivormig, gemakkelijk kiemend, de kiemplantjes in een seizoen ter grootte van een erwit of grooter.

De bloem bestuift zichzelf niet.

F. SWÜSTE.

HET LEEKENHOEKJE.

Correspondentie over deze rubriek s. v. p. te richten tot J. M. van den Houten, Mathenesserlaan 364a. te Rotterdam.

Een pas beginnend liefhebber deed me onlangs de vraag: Hoe kom ik zonder al te veel kosten aan een aardige verzameling, waar ik plezier van heb. U voelt wel, dat het antwoord lang niet zoo eenvoudig is, als het wel lijkt. En in plaats van hem een lange naamlijst te sturen van planten, die ieder voor zich wel aanbeveling verdienen en die misschien in combinatie met elkander heelemaal geen bevredigende verzameling zouden vormen, meende ik beter te doen met maar eens in het algemeen na te gaan, welke eischen we nu aan zoo'n niet al te kostbare liefhebbers verzameling zullen moeten stellen. Een zeer belangrijke factor is, dat de planten, die men kweekt soortecht zijn en op het etiket hun juisten naam vermelden en ten tweede, dat het soorten zijn, die inderdaad de liefhebberij helpen bevorderen en niet door gemis aan resultaten afschrikken. Zij, die succes hadden met het kweken van nog zoo'n eenvoudig cactusje verlangen naar meer, maar wie jarenlang vergeefs op ten bloempje wachtte, of wie soorten kweekt, die weinig groei vertoonen, zal uiteindelijk zijn geduld wel verliezen en ermee ophouden. Tegen juiste benamingen wordt nog al eens gezondigd en waar dit van de zijde van den verkooper uit onwetendheid geschiedt, is dit lang zoo erg niet, als wanneer het

gebeurt op een wijze, zooals we toevallig eens meemaakten bij een tweedehands bloemenzaakje, waar de verkooper zoo maar luk raak een naam op het houtje schreef en toen we hem daar later op attent maakten, zeide: „Nu ja, dat weten die lui immers toch niet. Als ze maar een naam zien staan, is het allang goed.” Dat er op deze wijze rare namen in de wereld komen is te begrijpen en we worden nog telkens voor zulke puzzles geplaast, waar we met behulp van geen enkel boek uit kunnen komen. Hetzelfde gebeurt ook nog al eens als bij het overschrijven van half uitgebleekte etiketten een vrije vertaling volgt van wat er oorspronkelijk gestaan heeft. Hiervan zijn ons eveneens in den loop der jaren zeer merkwaardige staaltjes bekend geworden. Maar ten slotte is het niet zoo tragisch, wanneer bij een werkelijk goede plant een verkeerd naamhoutje staat. Met behulp van een aantal goede afbeeldingen komt men de geslachtsnaam in den regel wel te weten en door zoo nu en dan eens te gaan kijken bij een serieus verzamelaar gelukt het ten slotte den juisten naam te verkrijgen. Maar dan ook zorgen, dat ze niet weer verdwijnt. Wanneer zoo een beginnend verzamelaar dan verder vraagt, wat zal ik nu eens koopen, dan geef ik hem steeds den raad, koop een niet al te kleine plant en liefst een bloeiende. Dan weet men in de eerste plaats, hoe de bloemen er uit zien en dat men dus geen kat in den zak koopt. Tevens heeft men dan een behoorlijke kans, dat de plant het volgend jaar weer zal bloeien. Het steeds maar afnemen van stekbolletjes, zooals dat bijvoorbeeld bij *Echinopsis* veel geschiedt, is wel een eenvoudige manier om jonge planten te krijgen, maar heeft u al eens nagegaan of zulke planten wel ooit bloeiden? Juist bij dit geslacht, dat zeker al meer dan een eeuw grootendeels vegetatief vermeerderd is, wil het met de bloeiwilligheid wel eens haperen. Een sterk sprekend voorbeeld hiervan zagen we bij een bevriend cactushandelaar, die een paar jaar geleden een partij importen uit Argentinië had laten komen, die rijkelijk bloeiden en na bestuiving flinke vruchten voortbrachten met zeer kiemkrachtig zaad. De zaailingen hiervan bleken snelle groeiers, waarvan we zelf een aantal mochten opkweeken. In hun derde jaar bloeiden er al meerdere, met bloemen, die vele malen grooter waren dan de bol, waaruit ze ontsproten.

Welke van de twee manieren om cactussen aan te kweeken, door stekken of door zaaien, de beste is, moeten we uit de practijk leeren. Zoo zal men *Phyllo's* in den regel liever uit stek kweeken, in de eerste plaats omdat men dat zeker weet met welke soort men te

doen heeft en ten tweede omdat Phyllozaad niet zoo best kiemt, wat alweer een gevolg is van al te vaak toegepaste hybridisatie. Hoe gebeurt dat kruisen meestal? Men bestuift bloemen, die men toevallig gelijktijdig in bloei heeft en lang niet altijd is de combinatie een gelukkige. Betreft het bloemen, die tot verschillende geslachten behooren, dan zal in de meeste gevallen wel geen kiembaar zaad gevormd worden en zoo het al eens een enkele keer gelukt, dan is zoo'n tusschenvorm stellig niet beter dan een der ouders en zijn we dus niets verder gekomen. Alleen waar hybridisatie stelselmatig geschiedt, bestaat er kans op fraaie nieuwigheden. Maar daar is de wacht voorloopig niet op, want er is de laatste jaren zooveel nieuws aan de markt gekomen, dat er keuze te over is. Iets, waar beginners vaak mee sukkelen, is de grond. Onze voornaamste cactushandelaars leveren tegenwoordig een zeer behoorlijk grondmengsel tegen billijken prijs en wie meent zelf geen goede aarde voor zijn planten te kunnen samenstellen, zal goed doen zich zoo'n zak grond aan te schaffen. Ze gaat een heele poos mee. Wat de aarde betreft, daar zijn zelfs ingewikkelde recepten voor samengesteld en men krijgt dan zoo den indruk, dat het wel heel erg moeilijk moet zijn. Maar gesteld al, dat het mogelijk zou zijn van een monster geïmporteerde cactusgrond de juiste samenstelling te bepalen, dan wil dat nog alleen maar zeggen, dat die eene plant toevallig in die bepaalde grond stond. Maar dan weet men eigenlijk nog maar heel weinig. En daarom herhalen we, dat goede gezeefde tuingrond met wat klei en zand erdoor in de meeste gevallen voldoet. En als men daar dan nog wat geklopt kalkpuin en wat fijngestampte houtskool aan toevoegt, is de zaak in orde, behalve voor de boombewonende soorten, die een los poreus mengsel vragen en waaraan men dus een deel turfmolm kan toevoegen.

OP DEN UITKIJK.

Curt Backeberg. Blätter für Kakteenforschung.

Voor ons ligt de Decemberaflevering van dit viertalig tijdschrift, waarmee de derde jaargang is afgesloten. In 't geheel werden 153 soorten afgebeeld, talloze nieuwigheden beschreven, terwijl bovendien vele andere gegevens over de cactussen werden gepubliceerd. Bij elkaar in den stevigen klemmap vormen deze jaargangen een waardevol handboek met onmisbaar studiemateriaal.

Voor den komenden jaargang kan, tegelijk met de B. f. K. ook het Jaarboek der Deutschen Kakteengesellschaft (dat anders alleen

voor de leden der D. K. G. verkrijgbaar was), bij den heer B a c k e b e r g besteld worden. Dit jaarboek verschijnt voortaan in hetzelfde formaat als de B. f. K., zoodat beide bij elkaar gebonden kunnen worden. Beide zullen trouwens voortaan één geheel vormen: B a c k e b e r g vervolgt in zijn B. f. K. de systematische in-deeling en beschrijving van nieuwe soorten, terwijl in het Jaarboek door verschillende deskundigen meer morphologische en phyto-graphische onderwerpen behandeld zullen worden.

De prijs der B. f. K. bedraagt RM. 4,20 en van het Jaarboek RM. 4,- per jaar. De heer B a c k e b e r g is genegen voor ons land, in verband met de waardevermindering van den gulden, hierop 25 % korting te geven.

Wij vertrouwen, dat velen van deze gelegenheid gebruik zullen maken om in het bezit der nieuwste cactusliteratuur te komen.

G. D. D.

BOEKBESPREKING.

Rodriguesia. Anno 11, No. 5, Junho-Setembro-Inverno de 1936.

In deze nieuwste publicatie van den botanischen tuin te Rio de Janeiro vinden wij o.a. een beschrijving van *Strophocactus Wittii* (Sch.) Br. et Rose. Verder geeft F e r n. R o m. M i l a n e z een met 19 afb. geïllustreerd artikel over „Estructura secundaria das raizes de *Rhipsalis*”, terwijl aan het slot nog een artikel volgt over *Rhipsalis epiphyloides* Campos Porto et Werdermann met foto, overgenomen uit het Jaarb. der D. K. G.

H. Jacobsen. Register der Gattungen und Arten zu A. Berger, Crassulaceae.

Het mooie handboek van A l w i n B e r g e r over de Crassulaceae, dat als Band 18a der 2e uitgave van „Die natürlichen Pflanzenfamiliën” von A. Engler bij Wilhelm Engelmann te Leipzig in 1930 verscheen, bevat jammer genoeg geen register, zoodat het vaak moeilijk is een bepaalde plant op te zoeken. De heer H. J a c o b s e n, hortulanus aan den botanischen tuin te Kiel heeft in deze leemte voorzien, door een register van al de in bovenbedoeld werk genoemde plantennamen samen te stellen. Een arbeid waarvoor ieder die van B e r g e r 's handboek gebruik maakt, hem dankbaar zal zijn.

G. D. D.

INHOUD: Merkwaardige knopvorming bij *Gymnocalycium Mihanovitchii*. — Bloeiende Rotsactus. — *Sedum nutans*. — Behandeling van onze Mesems. — *Ceropegia fusca*. — Alle drie *Aloe variegata*? — *Argyroderma*. — Het Leekenhoekje. — Op den uitkijk. — Boekbespreking.